1

Roman

Refik Halid Karay

Dört Yapraklı Yonca

İNKILÂP

Refik Halid Karay

Dört Yapraklı Yonca

Dört Yapraklı Yonca / Refik Halid Karay

Sertifika No: 10614

Dizgi, sayfa tasarım İsmet Sayar
Kapak tasarım Okan Koç
Redaksiyon Recep Coşkun
Yayına hazırlayan Aslıhan Karay Özdaş

ISBN: 978-975-10-3040-5

10 11 12 13   9 8 7 6 5 4 3 2 1

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Refik Halid Karay

Dört Yapraklı Yonca

roman

İNKILÂP

Refik Halid Karay

1888 yılında Beylerbeyi'nde Serveznedar Mehmed Halid'in oğlu olarak doğan Refik Halid'in anne tarafı Kırım Giraylarına dayanmaktadır; baba tarafı ise 18. yüzyıl sonlarında bir kolu Mudurnu'dan İstanbul'a göçen Karakayış ailesindendir. "Galatasaray Sultanisi" ve "Mekteb-i Hukuk"ta okuyan yazar, Meşrutiyet sıralarında gazeteciliğe başlamıştır. Kısa sürede hiciv yazılarıyla üne kavuşmuş, "Fecri Âti" edebiyat topluluğunun kurucularından olmuştur. "Kirpi" adıyla yazdığı taşlamaları ve siyasal yazıları sonucu İttihat Terakki hükümetince Anadolu'nun çeşitli illerinde beş yıl sürgüne gönderilmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın son yılı İstanbul'a dönebilmiştir. Dönüşünde Robert Kolej'de öğretmenlik, Sabah gazetesi başyazarlığı, iki kez Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Refik Halid, bu süreçte "Aydede" mizah dergisini çıkarmıştır.
Siyasal yazıları ve görüşleri nedeniyle memleketten ayrılmak zorunda kalan yazar, Halep'e yerleşerek yayımladığı "Vahdet" gazetesindeki yazıları ve çalışmalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye bağlanmasına katkıda bulunmuştur. 1938'de yurda dönen Refik Halid, dergi ve gazetelerde günlük yazılar yazmış ve 20 kadar roman kaleme almıştır.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimini, güçlü gözlem yeteneği ve dilinin zenginliğiyle farklı türlerdeki eserlerine taşıyan Refik Halid, Memleket Hikâyeleri'nde Anadolu gerçeğini; Gurbet Hikâyeleri ve Sürgün gibi eserlerinde, derin memleket hasretini edebiyatla buluşturmuştur. Yazarın, Ago Paşa'nın Hatıratı, Kirpinin Dedikleri gibi mizah eserlerinde; Bir Avuç Saçma, Makyajlı Kadın gibi kroniklerinde; Minelbab İlelmihrab ve Bir Ömür Boyunca adlı hatıratlarında, çok yönlü ve renkli anlatımı, sosyal-siyasal ortamın resimlendirilmesini sağlar. Anahtar, Nilgün, İki Cisimli Kadın, 2000 Yılın Sevgilisi, Bugünün Saraylısı gibi romanlarında ise sürükleyici kurgular içinde tasvir yeteneğiyle yaratıcılığını birleştirerek, genel olarak bireysel ilişkileri ve özel olarak da kadın-erkek ilişkilerini mekân-zaman boyutlarında derinlemesine ele alır, romanların geçtiği dönem ve mekânlara ait ince detaylara yer vererek anlatımını zenginleştirir.

18.7.1965 tarihinde İstanbul'da ölen yazar Refik Halid, muhalif kaleminin keskinliği, temiz İstanbul Türkçesi, renkli anlatımı, tasvir gücü ve yaratıcılığıyla, Türk edebiyatının en güçlü isimlerinden biridir.

Kitap yayına hazırlanırken yapıtın edebi niteliği göz önünde tutularak yazarın özgün anlatımı korunmuş, gençlerin de yararlanması amacıyla bazı sözcükler dipnotlarla açıklanmıştır.

BAŞLANGIÇ

"Namusumuz üzerine yemin ederiz!"

Dört genç kız ayağa kalkıp hep bir ağızdan böyle söylediler. Dördünün de gözleri karşıya dikilmiş, göğüsleri ileride, ayakları hizaya gelmiş, 23 Nisan bayramı için hazırlıklar yaptıkları sırada öğrendikleri vaziyeti almışlardı.

Evinde din terbiyesi ile yetişmiş olan Yonca, bu kadarı kâfi görmemişti ki en ciddi sesiyle sordu:

"Vallahi mi? Billahi mi?"

Yine hepsi cevap verdiler:

"Vallahi! Billahi!"

Merasim bitmişti; artık "Dört Yapraklı Yonca" isimli yardımlaşma cemiyeti kurulmuş oluyordu.

Lise son sınıf imtihanlarına çalışmak için Somnur'un köşkünde, çiçeklerini yeni dökmüş olan mor salkımların altında toplanmışlardı; bir cumartesi günü, ikindi vakti. Bu köşk Bağlarbaşı Caddesi'nden Kuzguncuk tarafına ayrılan kısımda, Boğaz'a bakan bir çıkıntı üzerindedir; Çamlıca tepesi sağına, Sarayburnu ve İstanbul manzarası soluna düşer. Binayı vaktiyle kuyumcu bir Ermeni zengini yaptırmış; ıstampa resimli duvarları ve yaldızlı tavanları ile, somaki şömineleri ve oymalı kapılarıyla, mermer sütunlu divanhanesi

ve bahçedeki kameriyeli köprülü havuzu ile Sultan Aziz zamanında, o devrin Hıristiyanlarınca kabul edilmiş yarı ampir, uydurma üslupta.

Neden sonra Somnur'un babası konmuş, çok masraf edip şenlendirmiş. Atıf Çulhagil aslında bu semttendir, İcadiye Mahallesi muhtarının oğlu. Dedesi bir vakitler el tezgâhlarında kaba kumaş dokuturmuş, soyadı oradan geliyor. Atıf yoksul bir çocukluk geçirmiş. Pek küçükken, büyük harpte arkadaşlarıyla bu köşkün yaşlı bir bekçi elinde kalmış bakımsız bahçesine girerler, mevsimine göre yemiş çalarlar, fırsat bulurlarsa saklambaç oynarlarmış. Yanındaki kopillere daha o zaman dermiş ki:

"Büyüyünce burasını ben satın alacağım, benim evim olacak!"

Şimdi övünmektedir:

"Ya... Öyle derdim, dediğimi yaptım işte! Meramın elinden ne kurtulur?"

Dinleyen eski tanıdıklar:

"Evet," diye içlerinden geçirirlerdi, "meramın ve edepsizliğin elinden ne kurtulur ki!"

Somnur bu, kabalıkta ve bayağılıkta, vücudu ahlakına eşit küstah vurguncunun kızıdır ama iki taraflı incelikte, iyi yüreklilikte, içlilikte Pamuk Prenses nevinden bir masal kızını andırır. Bükülüp kıvrılarak sadece gözleri, ağzı, göğüs başları birer nokta halinde renkli süzme camdan yapılmış vitrin statüetleri vardır ya, hafif, narin, şeffaftan daha fazla bir şey, ışıktan ibaret heykelcikler... Öyle bir kız, "çeşmibülbül" bir gülabdan.[1]

1 gülabdan: gül suyu serpmek için kullanılan küçük kap

Baktığınız zaman giyimli de olsa çıplaklığını görür gibi olursunuz. Fakat bu çıplaklık lüzumlu yerlerindeki toparlaklıklar ve kuvvetli çizgiler henüz belirmediğinden arzu yerine hayranlık veren sanat eseri güzelliğindedir. Yarın gelişince, hele doğurduktan sonra dalyan gibi bir kadın mı yoksa yusyuvarlak bir tombul mu olacağı kestirilemez.

Dört genç kız hasır koltuklara oturdular. Elebaşları olan Aslıhan –uzak dedeleri Kırım Hanlarından, son Giraylardan oldukları için hayatta asilliği ile iftihardan başka tesellisi kalmayan merhum babanın kızına seçtiği addır bu– cemiyetin gaye ve maksatlarını bir kere daha hatırlattı:

"Ay sonunda liseyi bitirmiş olacağız, herkes bir tarafa gidecek. Gitmeyenler de eskisi kadar buluşup görüşemeyecekler. Fakat ömrümüz boyunca birbirimize yardımda bulunmak için yemin ettik. Hangimizin başı sıkışırsa, bir derde veya ihtiyaca düşerse içimizden herhangi birine yahut hepsine çekinmeden durumunu anlatacak ve muhakkak surette hüsnükabul görecek. Müracaat etmese bile vaziyetinde yardımı icap ettirecek bir değişiklik olduğunu sezer veya işitirsek yine faaliyete geçeceğiz, koruma veya kurtarma tedbirleri alacağız. Elimizdeki imkânlar nispetinde maddi veya manevi hiçbir yardımı kendisinden esirgemeyeceğiz Öyle mi?"

Üçü de can ve gönülden tasdik ettiler:

"Öyle! Hiçbir yardımı esirgemeyeceğiz."

Aslıhan konuşmasına devam ediyor:

"Mesela para mı lazım? İş mi arıyor? Kocasının pistona mı ihtiyacı oldu? Hastaneye mi yatacak? Hayat bu, nelerle karşılaşılır! Arzusunu yerine getirmek için canla başla çalışacağız."

"Evet... Canla, başla kendi işimiz, kendi derdimizmişçesine."

"Yalnız bu maddi zorlukları yenmek, hafifletmek mi gayemiz?"

Sual sahibi yine Aslıhan'dır; krepsatenin iki tarafı gibi bazen akıp giden keskin bir parlaklık, bazen vakarlı bir donukluk alan simsiyah, çekik gözleri şimdi pırıl pırıl, karşısındakileri süzüyor.

Emire, yanaklarında pembe bir buğu belirerek cevap verdi:

"Gönül işlerimizi de birbirimize açacağız, açmakta devam edeceğiz; üzüntülerimize ortak olacağız, bunları da azaltmaya, gidermeye çalışacağız. Değil mi? Öyle kararlaştırmıştık."

"Tamam."

Yonca hülasa etti:

"Aramızda gizli kapaklı bir şey olmayacak, sır yok, gizlemece yok."

Aslıhan neticeden memnun, koltuğa iyice yaslandı; ayaklarını kütük taklidi boyalı betondan masaya dayamıştı. Savsakçasına ütülenmiş ve aldırış etmeden giyildiği için eteğini aşıp sarkmış olan kombinezonunun arasından dolgun kalçaları görülüyordu. Dağınık, ihmalci, bakımsız, çarçabuk kadınlaşıvermiş, etli canlı bir kızdı. Darmadağınık saçlarına, bumburuşuk elbise ve çamaşırlarına dikkati çekmekle beraber öyle cinsi bir sarıp sarmalayıcı havası vardı ki bunu o belinden taşan yorgun kombinezon, taranmamış saçlar, yana kaymış bluz, boyasız ayakkabılarla düşük çoraplar eksilteceğine aksine artırmaya yarıyordu.

Endamlı da sayılmazdı, vücudu sert bile değildi; değildi ama işte öyle çekiciydi. Çekicilik galiba Moğolumsu gözlere uygun elmacık kemikleri çıkıntılı, geniş ağızlı, kendinden kırmızı iri dudaklı ve alıcı bakışlı yüzünden, ısılı olgun vücudundan geliyordu. Öbür kızlar gibi kadın maketinden ve tasarısından ziyade kadının şimdiden örneğiydi.

Bütün kusurlarını, bakımsızlığını, hat kabalıklarını, çillerini ve irili ufaklı, kimi uçuk, kimi koyu, her tarafına düzensizce dağılmış benlerini, yayvan konuşmasını, hepsini unutturan bir sevimlilik sanki vücudunda bir köy ekmeği gibi yeşil çalı çırpı alevi ve ılık kepek kokusu saklıdır.

O pişkin kokulu sıcaklığından dolayıdır ki arkadaşları Aslıhan'a sürtünmekten, kendilerini okşatmaktan ve kendisini okşamaktan zevk alırlar; genç kız onlara bu ihtiyacı duyurur, duyurmakta kalmaz, açlık çektirir.

Emire'ye gelince asılları saf Ari ırktan olacak ki şehirde bir başına giderken onu bir ecnebi kızı sanırlar; endamından, renginden, ince uzun bacaklarından, kemikli büyücek ayaklarından, yürüyüşünden, hülasa Avrupalıyı belirten farklardan, "Dört Yaprak"ın en güzeli odur, en şirini olmamakla beraber! Fransız İhtilali ve Napolyon zamanı kıyafetlerinde yapılmış kadın ve genç kız gravürlerindeki belden aşağısı uzun, göğüs kısmı kalkık, hokka ağızlı, hurma burunlu, kendinden platine saçlı, ahu gözlü, kiraz dalı gibi uzanmış endamı ve parşömen teni ile çarpıp vurucu bir güzellik. Ancak bu ırkta görüldüğü gibi kalıp mükemmelse de içine henüz kadın girmemiş.

Ondaki kusur şu: Vücudundan yayılan cinsiyet ışığının şimdilik kifayetsiz oluşu. Aslıhan'ın aksine tertemiz, gıcır gı-

cır, körpedir ama cinsinin havasını veremiyor, belki de bu hal duyuş gecikmesidir. Gözlerinde renklerin güneş doğarken ve batarken göklere, geçmiş zamanın Şiraz bahçelerine, Tac Mahal'in havuzlarına, hiçbir yere vurmamışını seyredebilirsiniz; ancak bakışları dilsizdir, ne size bir şey söyler, ne sizden bir şey dinler. Alışverişsiz gözlerdir bunlar! Bir gün benliğin cinsliliğinin ateşi sarar, kaplarsa o gözler konuşkan, natıkalı,[1] belki gevezemsi olacak? Henüz bilinemiyor.

Somnur'dan başkaları lisede yatılıdırlar. Yonca daima mektepte kalır; Aslıhan, anadan babadan öksüzdür, hafta sonları, "dayı" dediği teyze kocası, velisi, babalığı Abdurrahman Efendi'nin Kadırga'daki evine gider. Emire'nin ailesi Bakırköy'de oturduğu için gelip gitmesi bir mesele olduğundan kızlarını yatılı yazdırmışlardır. Üçü de akşamüzeri yerlerine dönecekler.

Somnur köşkün merdiveninde görünen kâhya kadına seslendi:

"Elvan Hanım! Bak, dondurmalar olduysa getiriver."

Boğazına düşkün olan Aslıhan ilave etti:

"Kaplarıyla beraber... Olmaz mı Elvan Hanımcığım? Doya doya yiyelim."

Kadın "olur, peki" manasına gülümseyerek başını salladı.

İşgüzar, canı tez, hareketli bir kız olan Yonca:

"Niçin gidip kendimiz almıyoruz? Belki kıvamında donmamıştır. Sulu zırtlak[2] bir şey getirir, geri çeviririz."

"Doğru, doğru söyledi Yonca!" diyen kızlar hemen fırladılar, köşk tarafına koşuştular. Esasen evde yalnızdılar.

1 natıka: düzgün ve iyi konuşma yeteneği
2 zırtlak: yavan, tatsız

Somnur "Biz ders çalışacağız, siz bir yere gidiniz" diye anasıyla yaşlı teyzesini başlarından savmış, otomobile koyup Kartal'da bostancılık eden amcaya yollamıştı. Kızın sözünü herkes dinlerdi, bazen vurguncu baba bile. Yalnız bir meselede tam dayatmıştı: Somnur'u Amerikan kolejlerine vermemekte. "Züppe istemem" diye ayak diremiş, günlerce böğürmüş durmuştu.

Buzdolaplı, çamaşır makineli, kristal ve gümüş yemek takımlı, iki otomobilli türedi evi hakkında ilk fikri üç kıza bu vurguncunun yazlık ve kışlık kâşaneleri vermişti. Üçü de orta gelirli aile çocuklarıydı, kendileri seviyesinde insanlarla düşüp kalkarlardı; lüks hayat hakkındaki ilgileri kulaktan dolma sınırını geçmemişti.

Şu var ki Aslıhan dayısının evinden memnundu, zira bu dayı eski Hanlar sülalesinden olan yeğenine, Tatar göreneğince hürmette kusur etmezdi; kendisi halktan yetişmişti, Han soyuna asırlar geçtiği, hemen hemen izi, eseri kalmadığı halde Kırım illerinde ve taç başlarında imişçesine yahut Altınordu yeniden harekete gelerek kaybedilen beyliği tekrar ele geçirecekmişçesine bağlı kalmıştı.

Abdurrahman Akmescit tam Garb manası ile "lejitimist" yaradılışlı bir Kırımlıydı; yeğenini prenses saymaktan, o muameleye layık görmekten zevk ve gurur duyuyor, Aslıhan odaya girince yerinden doğrulmak arzusuna kapılıyordu, kalktığı oluyordu bile!

"Kalkarım zahir," diyordu, "Hanlarımızın soyundan, hem de su katılmamışı. Ailenin bu kolu daima Kırımlı ile evlenip içine yabancı katmıyor. Küfüv[1] olmadığım halde sırf oralıyım diye bana kız vermediler mi?"

1 küfüv: birbirine yakışan, denk

Ellerinde dondurma kapları, gümüş kaşıklar, kupalar ve "kedidili" denilen bisküvi ve kek tabaklarıyla gülüşe koşuşa, etekleri açıla kapana, saçları havalanarak dönen cemiyet azası neşeli bir iştahla yemeğe koyuldular. Dondurma, bahçeye çit vazifesi de gören ahududu, öbür ismi ile ağaç çileğinden yapılmıştı. Elvan Hanım ikide bir kapları karıştırdığından dondurma iyice tutmuştu. Baygın rayihası kızların ağızlarına yayıldı, şapırdatarak sevimli bir arsızlıkla yiyorlardı. Bitince Yonca düşünceli ve isteksiz halde söylendi.

"Hepsi iyi ama imtihanlara çalışmayı unuttuk."

"Sahi... Ne yapacağız?"

"Yarınımız var, yarın pazar. Hem bu dersten hepimiz kuvvetliyiz, öğretmen de şeker adamdır, doğrusu."

Aslıhan mırıldandı:

"Yonca'nınki..."

Yine hafifçe kızaran esmer kız:

"Bu şakayı bırakınız artık," dedi, "mektepli âdetlerinden kurtulmaya bakalım."

"Hani cemiyetimizde sır, gizlemece yoktu? Senin kurduğun, senin ismini alan cemiyet bu!"

"Ben sadece dört yapraklı yoncayı, sonra da ismi bulmuştum. Her yeni fikir senden gelir, cemiyet kurmayı sen düşündün, Aslıhan!"

"Fena olmadı galiba."

"Yo, itirazım yok buna. En sadık azası olmaya çalışacağım."

"Mademki senin ismini taşıyor, olmalısın."

"Olacağım."

Yonca azimli, iradeliydi de... Ancak fizik bakımından ilk

tesir olarak cemiyetin en az hoşa gideni de kendisiydi. Esmer, ufak tefek, kalın kaşlı, iri siyah gözlü, azıcık da dişlek bir cenup[1] bölge çocuğu. Bu ufak tefek vücut öbürlerininkinden çok daha tenasüplü, kemiksiz dolgun, teni de tam buğday, sıcak ve duru. Eğer bir gün iyi giyinmeye, boyanmaya, asıl siluetini belirtmeye imkân bulursa şık bir esmer hatta esmer güzeli bile olabilir, kusurlu ağzı ona erkeğin pek tesirli bulacağı bir şahsiyetlilik verebilir. Kızcağızın hareketleri doğuştan kibardır; yiyişi, yürüyüşü, kalkıp oturuşu, söz söyleyişi, baş tutuşu, hepsi.

Zaten Aslıhan ayırt edilince üçünün de, çocuk değilseler bile henüz kadın olarak ne kıratta değerleneceklerine hükmedilemez. 19 ile 20 yaş arasındadırlar, bu yaş kadınlık da sayılır ama mektepli bir mektepli kıyafetinde kaldıkça çocukluktan sıyrılmaz.

Onları günün birinde, birdenbire kadınlığa özenmiş görürüz... Beyaz yakalı siyah önlüklerini, tabanları düz ayakkabılarını bırakınca. Hele uzun ökçeler, uzun eteklerle birer manken gibi karşımızda dudaklar ve tırnaklar boyalı yükseliverdikleri, vitrinlik oluverdikleri zaman. Ama yine de kadın değildirler. Kadın, resmen evlenmedikçe kemale ermez, resmî olmayanı da yetmez, daima eksik bir tarafını sezersiniz.

Mektep elbiselerinden ilk kurtuldukları gün kızlar, kadınlaştık vehmi ile şöyle der gibidirler:

"İşte olduk biz de. Artık mektep kokusu, tebeşir tozu yok üzerimizde. Parmaklarımızda da mürekkep lekeleri."

Aslıhan yine bacakları masaya dayalı gerinirken:

1 cenup: güney

"Peki ama," dedi, "cemiyetimizin kuruluşu şerefine kadeh kaldırmadık; kutlanmadı bu iş. Mevlit okunmuş gibi geçti."

"Elvan Hanım görür, alenen bir şey içemeyiz."

"Buzdolabından bir şişe, büfeden dört kadeh alır, eteklerimizin arasına saklar, gidip aşağı kameriyede yaparız bunu... Kimseye çaktırmadan bana şişeyi verin, garanti fark eden olmaz."

Öyle söyleyen Aslıhan'dır. İçkili toplantılara alışık olan Somnur dedi ki:

"Dondurma üzerine bira gitmez, tatlı likör de. Birer kadeh votka yahut cin içelim."

"Bu sıcakta çarpar bizi."

"Babamın sevdiğinden içeriz."

"Neymiş o?"

"Viski. Hiç tatmamışsınızdır, pahalı şeydir, dokunmaz. İlaç gibi babam sabahları da bir kadeh atıyor; yalnız kokusu bir acayip."

"Filmlerde adı çok geçiyor ama hiç görmedik, tatmadık da tabii."

"Viskide karar!"

Dondurma kaplarını götürmek bahanesiyle köşke bir daha daldılar. Elvan Hanım bereket çamaşırlıkta meşguldü. Aslıhan kendisine işaret edilen dört köşe iri, ağır şişeyi zaten eteğinden fırlayıp dışarı sarkan bluzunun altına, sağ kolu hizasına sakladı. Somnur tıpalarını açtığı iki soda şişesiyle dört bardağı öbürlerine dağıttı.

"Bunlar da nesi oluyor?" diye soran Yonca'ya anlatıyor:

"Susuz içilmez, su yerine içine bu şişelerdeki şekersiz gazozdan konur."

Üç kız, bilmedikleri bir şeyi yapacaklarından dolayı büsbütün heyecanlanmışlardı. Dağıtılanları saklayıp esrarlı tavırlar alarak, birbirlerine sokulmuş halde bahçeye döndüler.

Coşkun sarı menekşe güllerinin sarıp sarmaladığı, uzaktan bakınca yemyeşil çinileri sapsarı kesilmiş bir Selçuk devri türbe kubbesini düşündüren kameriyeye girince kahkahalarla gülmeye başladılar. Yalnız Yonca düşünceliydi, o güne kadar ağzına daha bira bile koymadağından... Fakat kendi adını taşıyan Dört Yapraklı Uğur Yoncası ve uğurlu geleceğine inandığı cemiyet şerefine keşke adamakıllı içebilseydi!

Ahengi bozmamak için bir yudum almaya karar verdi; günaha girecekti ama neyse artık!

Uzun bardakların doldurulması işini bilgisinden dolayı Somnur'a bıraktılar; biçimliliği, duru beyazlığı, damar maviliği ile göz alan narin parmaklı ellerine. Bu eller insana siyah kadife kaplı mahfazasından yeni çıkarılmış som platin nadide takımlar gibi lüzumsuzca kullanılıyor hissini veriyordu. Aslıhan:

"Beğenirsem dayıma söylerim," dedi, "ne yapıp ne eder, bana bir şişe bulur."

Hepsi o dayının genç kızdan hiçbir şey esirgemeyeceğini biliyorlardı. Bir şey daha biliyorlardı; çocuğu yoktu, malını mülkünü evlat edindiği Aslıhan'a bırakacaktı. Kırımlı için orta halli yaşamasına uymayan gizli zenginlerden olduğu rivayeti de ortada dönüp dolaşmaktaydı.

"Sultanım, Aslıhan'ım!" diye hitap ederken içinin ve sesinin titrediğini kızlar da evine gittikleri zaman fark etmişlerdi. Abdurrahman Efendi, yüzüne bakanları etnografik

fotoğrafların dizildiği seyahat kitapları karıştırıyormuş zehabına[1] kaptıracak derecede ırkının tipik hatlarını muhafaza etmişti.

Yarı yarıya dolu, kendileri gibi fıkırdayan bardakları kaldırdılar:

"Dört Yapraklı Yonca Cemiyeti şerefine! Saadatimize!"

Bir çekişte bardağını acemice içiveren Emire kıpkırmızı kesildi, bir öksürmedir tutturdu. Yonca püskürmüştü, söylendi:

"Berbat şey... Tahtakurusu kokuyor."

Aslıhan yudum yudum, tadını çıkararak, filmlerde görüldüğü gibi adabınca içmeyi bilmişti. Somnur öbürlerine katıla katıla gülüyor.

"Babam görseydi," diyor, "içkisine hakaret sayardı, size söylemediğini bırakmazdı."

Kaba adamın neler söyleyeceğini, ne bayağı sözler sıralayacağını kızlar tahmin ediyorlar. Çuhagil ürktükleri, daha ziyade tiksindikleri bir erkekti. Somnur yanlarında olmadığı zaman aralarında konuşurlardı:

"Altına gark edeceğini bilsem böyle bir adama varmam."

"Sade o mu? Babam olmasını da istemezdim. Beni mektebe otomobille götürüp getirecekmiş... Binmez olayım."

"Zavallı Somnur... O yandan bahtsız doğrusu."

Yonca, bir şey söylemezdi, karar vermemiş gibi düşünürdü.

Modern yorgancı dükkânlarında yerlere serilip duvarla-

---

1 zehap: sanma,zannetme

ra asılmış saten yatak takımları gibi fazla süslü, fazla pırıltılı, âdeta hışıldadığı duyulan gözalıcı sarılığın, kameriyenin içinden dışarıya, açıklığa fırladılar.

Güneş ufka kaymış olduğundan İstanbul tarafı ışık bolluğunun altında kalmış, iyi seçilmiyor. Fakat sağda İcadiye tepesi ile önüne rastlayan deniz parçası berrak. Hele arkada Çamlıca bir toprak kaymasıyla köşkün yanına gelmişçesine yakın.

Haşarı meltem kızların saçlarını dağıtıyor, eteklerinin altına sokuluyor, kollarından girip bluzlarını kabartıyor. Aslıhan:

"Acaba beş sene on sene sonra nerede bulunacağız, ne halde?" diye düşüncesini açıkladı. Yonca:

"Birbirimizden yardım istemiş olacak mıyız?"

Emire soruyor:

"İstemiş olan çıkarsa sözünde durmayana ne yapacağız? Ona bir ceza verecek miyiz?"

"Yoksa her şeyi unutup kendi âlemlerimize mi dalacağız ve şayet bugünü hatırlarsak 'çocukluk muş' mu diyeceğiz?"

Hepsi de bir an için mahzunlaştılar. Aslıhan vaziyeti değiştirdi:

"İçeri girelim," dedi, "pikabı açar, dans müziği dinleriz."

Bir ağızdan İngilizce bir film melodisi tutturdular, o yılın modası bir şarkı... Sene 1943. Mayıs ayının 29'uncu günü.

Şarkıyı söyleyip ara sıra dans figürleri yaparak dört kız köşke doğru gidiyorlar. İyi sulanmış, bol güneş altında ışıklarla gölgelerin, renklerle şekillerin süzülüp serpildiği mü-

kellef bahçe dekoru, bu taze kızlar ve şen kız sesleriyle zengin bir renkli filmin iç açıcı başlangıcı kadar güzeldi.

Yonca, ismini aldığı dört yapraklı yoncayı, iki hafta önce mektebin bahçe duvarı kenarında bulmuştu. Zaten bahar geleli kır gezintilerinde yerlere eğilerek kendinden geçmiş halde hep bunu, uğur getireceğini söyledikleri "bitki"yi aramaktaydı. Arkadaşlarına da aratmıştı ama onlar çarçabuk beziyorlar, lafa dalıp uzaklaşıyorlardı.

Doğrusu, bezdirici bir işti; insan ilk bakışta her yaprağı dörtlü gibi görüyor, yüreği hopluyor, ayırıp sayınca üçlü olduğunu anlıyor, ümitsizliğe düşüyordu.

"Bulursan ne yapacaksın?" diye soran Aslıhan'a:

"Bir madalyon yaptırıp ince bir zincirle boynuma asacağım, hiç çıkarmayacağım."

"Yaptıracak paran var mı?"

"Firuze yüzüğümü satacağım. Başka bir şeyim yok ki..."

"Sen hele bul, dayıma söylerim, yaptırır o. Ben istedikten sonra hayır demez. Sana hediyem olsun, bir hatıra..."

Bu iyi haberden sonra Yonca dört yapraklıyı usanmak bilmeden, hırsla, inatla aramaya koyulmuştu; nihayet ele geçirdi; nefes nefese, gırtlağının altındaki iki sert damar arasına rastlayan yumuşak yeri nabız gibi atarak arkadaşına koştu. Sevinçten kekeliyordu. Avucundakini gösterdi...

"Buldun demek... Âlâ! Sarıp sarmalayıp bir kutuya koyalım da dayıma vereyim... Tatile kadar bitirir kuyumcu. Giderken memleketine beraber götürürsün."

“Darılma şekerim ama kaybedersin diye korkuyorum. Savruksundur da... Neler düşürmedin!”

“Doğru. O halde pazar günü kendin getir, elinle dayıma teslim et. Biçimini de söylersin.”

“Resmini çiziveririm. Yürek şeklinde mi olsun?”

“Hayır, puf böreği şeklinde! Bırak bu eski kafayı... Öyle şeyleri ninelerimiz takardı. Kübik bir desen seç...”

“En doğrusu madalyonun da dört yapraklı yonca şeklinde olması.”

“Basit kafalı bir kızsın, yavrum. Bildiğin gibi yap.”

Dört yapraklı yoncanın bulunuşu son sınıfta bir müddet vaka halini aldı. Kimi dudak büktü, kimi kıskandı, bazısı “Öksüz kıza inşallah uğur getirir,” diye iyi yüreklilik gösterdi; bir zengini para ile satın almaya kalkıştı. Aşırılma tehlikesi de vardı. Bereket pazar günü dayının eline sağ salim geçmişti.

Pazartesi günü mektepte buluşunca Aslıhan, birbirinden hemen hiç ayrılmayan grubu, Yonca, Emire ve Somnur’u bir tarafa çekti:

“Benim aklıma bir şey geldi,” dedi, “güzel bir fikir: Dördümüz bir cemiyet kuracağız; ismini söyleyeyim: Dört Yapraklı Yonca cemiyeti, gizli cemiyet.”

“Ne olacak, neye yarayacak bu? Gangsterlik mi yapacağız, yoksa politika mı?”

Aslıhan maksadı anlattı; hepsi beğendiler. Emire’nin mor susam çiçeği rengindeki buğulu kadife gözlerinde bile bir mana belirir gibi oldu. Çeşmibülbül narinliğindeki süslü sırça vücutlu Somnur:

“Öyle ise,” dedi, “önümüzdeki cumartesi günü bizim evde buluşalım, nizamnamesini hazırlayalım.”

"Nizamname yazılı olmayacak, gizli cemiyettir bu... Sözleşeceğiz."

"Namusumuz üzerine yemin etmek lazım."

"Ederiz."

İşte cemiyetin hikâyesi buydu.

Bileğindeki dayı hediyesi maruf markalı saate bakan Aslıhan, pikabı durdurdu, "vakit" dedi; müdürün hususi, fevkaladeden müsaadesiyle gelmiş olan Yonca mektebe, kendisiyle Emire de evlerine döneceklerdi. Bunlar Üsküdar vapuru ile Köprü'ye geçecekler, sonra Sirkeci'den aynı trene bineceklerdi. Biri Kumkapı'da inecek öteki yola devam edecekti. Yalnız kalmak istemeyen Somnur daha geç vapurla gitmelerini istiyordu; Aslıhan hiç yanaşmadı; muhakkak 18.10 vapuruna yetişmeliydi. Sordular:

"Bekleyen mi var?"

"Olabilir."

"Ama söylemelisin; malum ya, 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyeti üyeleri birbirlerinden hiçbir şey gizleyemezler; yemin edilmişti."

"Cemiyet nizamnamesi mektepten çıkıp hayata atıldıktan sonra yürürlüğe girer."

"İşin içinden kolayca sıyrılmakta ustasın Aslıhan!"

Dördü de birbirlerinin sırlarını az çok bilmiyor sayılmazlardı. Yonca, daima mektepte kaldığından orada tek erkek olan sosyoloji öğretmenine karşı sempati besliyordu. Emire kararsızdı, bazen komşunun futbolcu oğluna, bazen akrabasından bir mühendise meyil duyuyor. Somnur bir caz şarkıcısına kulaktan âşıktır; komşuları, emekli deniz albayının oğluna hiç iltifat etmez. Aslıhan dedi ki:

"O benim peşimde... Aldırdığım yok."

Genç kız omuz silkiyor. Acaba? Arkadaşları için muamma üst tarafı. Kırım çiçeği kimi büyülemez ki.

Doğrusunu isterseniz kızcağızlar daha ziyade, hiçbir zaman kendilerini tanıtamayacakları film kahramanlarıyla zihin yormakta, gönül oyalamaktadırlar. O kahramanların şu faydası vardır: Tesirlerinden kurtulamayan aşka susamış kızları gerçek maceraya atılmaktan korurlar.

Üçü, Somnur'dan ayrıldıktan sonra bağlık bahçelik, geniş arazili köşkler arasındaki tenha yollardan tramvay caddesine çıktılar; Yonca da Üsküdar'a inecek, tramvayla Haydarpaşa'ya geçecek, oradan ters yüzü otobüsle Acıbadem'e çıkacaktı. Mektep öyle sapa bir yerdedir ki göz önünde durur da –bir sürü çizgi arasına yerleştirilmiş resimli bilmeceler gibi– bir türlü ulaşılmaz.

Fakat bütün buraları, Çamlıca sırtları ve etekleri İstanbul ülkesinin tabiat tesiriyle kendiliğinden vücut bulmuş değil de sanki tarihin ismini kaydedemediği bir başka Semiramis'in emriyle Babil'deki asma bahçeleri gibi çeşitli sanatkârlar heyeti tarafından yıllarca süren çalışmalardan sonra çizilmiş plana göre arazi düzlenip yükseltilerek, yontulup kabartılarak, suni olarak yapılmıştır; o kadar yerinde, hesaplı oturmuştur.

Şahane bir tuvaletin eteği imişçesine aşağı kısımlarında geniş ve yayvan, bele ve göğüse doğru kavramlı, ön parçası yeter dolgunlukta iki tepesiyle, karşısındaki İstanbul sahnesine çevrilmiş muazzam bir açık hava tiyatrosu!

Çamlıca taraflarında her şekil ve hareket, en ufak değişiklik her yerdekinden fazla dekoratif bir hüviyet alır. Ot-

layan bir keçi, su tenekeleriyle bağlar arasından geçen bir beygir, bir bekçi kulübesi, bahçe köşesindeki asmalı çardak, havada keyfinden titreyen ve tehlikeli hürriyetine kavuşmak için ipini koparmaya yeltenen uçurtma, ne görürseniz başkaca süslü, bambaşka manalıdır. Sesler de öyle olur; oraya mahsus diyebileceğimiz bir akustik sayesinde sesler serpilir, boğulmaz.

İşte bu sebeptendir ki üç körpe kızın rüzgâr önüne düşerek etekleriyle bluzları çırpına çırpına ve parmaklıklarına yediveren güllerinin tırmandığı tenha yan sokaklardan geçişi de manzarayı her yerde olabilenden fazla süslemiş, o geçip gidişi dört mevsimden yaz manzaralarını temsil eden zarif birer "pano"ya benzetmişti.

Vaktin güzelliği, gök güzelliği, taze çiçeklerin, menevişli gölgelerin, serin ışıkların güzelliği... Kızların körpe güzelliği, hepsi göze hoş geliyordu. Hele onların konuşup gülüşmeleriyle bu susmuş dekora bir fon müziği katmaları? Geçtikleri yerler daha da renkleniyor, şenleniyor, dekorluktan çıkıp onlarla gerçek dünya oluyordu.

Onlar da bunun farkındaydılar. En küçük yaşta bile kadın, etrafında ne değişiklik yaptığını anlar. Rastlayanlar ayrı tipte üç tazeye şöylece birer göz atıp geçemiyorlardı, uzun uzun bakıyorlardı. Önce şatafatlı güzelliği ile Emire dikkati çekiyordu, ama çoğu nihayet Aslıhan'da karar kılıyordu. Daima böyle olduğunu gören Yonca düşünüyor:

"Bu kızın akıbetini merak ediyorum, ya pek parlak bir mevkiye yükselecek yahut çok düşecek. Düşerse cemiyetimiz, biz varız. Fakat biz ne halde olacağız?"

Tramvay durağında üçü de susmuş, aynı düşünceye dalmıştı. Aslıhan içinden:

"Emire ne olsa, güzelliği sayesinde varlıklı bir koca bulur, kendisini kurtarır. Yonca'nınki güç. Hem göz alıcı tarafı pek yok, hem de döneceği yer küçük bir kasaba."

Öte yandan Emire'nin zihninden Somnur geçiyor:

"Güzel, zengin... Onun istikbalden korkusu yok. Babası cinsinden bir vurguncu çıkar, alır; sosyeteye karışırlar, vur patlasın çal oynasın, ne Avrupa kalır gezmedikleri, ne Amerika. Ben üniversitede gidip gele durayım, o çoktan hayata girmiş olacak. Hem de ne hayat!"

Akılları bu noktaya takıldığından kızların deminki neşeleri kalmamıştı. Somnur bile piyanosu başında, nazla ellerini tuşlara dayamış, üç, beş, on sene sonraki vaziyetlerinin ne olabileceği hakkında bir tahmin yürütmeye çalışıyordu:

"Emire yüksek tahsil yapacak; kimseye muhtaç olmaz; kendisi gibi bir doktorla da evlenir; geçinip giderler. Aslıhan'ın dayısı para babası; gizliyor ama bir gün gözlerini kapayınca hepsi meydana çıkar: Kız mirasçısı. Şayet kalanları satıp savmazsa sıkıntı yüzü görmez. Hepsinden şüpheli vaziyette bulunan zavallı Yoncacık! Ben hangisine olsa elimden gelen yardımı yaparım, yemin ettim."

Dördü de günün vaziyetine uygun muhakeme yürütüyorlardı. Yarının hayatlarında başlangıca hiç benzemeyen ne gibi değişikliklere yol açabileceğini hesap edemiyorlardı. İçlerinden ancak Aslıhan biraz daha olgunluğa yüz tutmuş akıldaydı. Tramvay Bülbülderesi'ne doğru yarı boş inerken kendi kendisine:

"Bilinmez," diye söylendi, "bak biz Cengiz soyundayız; hanlık, sultanlık etmişiz. Sonra? Sönüp gitmişiz. Taht ve taç sahibi dedelerimizin torunları İstanbul'un içine dağılmış,

kıyıda köşede güç halle barınmış. Akrabalarımızdan belli başlıları şu harap Üsküdar'ın en izbe sokaklarında kulübemsi evlere sığınmış, yarı aç, yarı tok bir ömür sürüyor. Veremden kırıldı çoğu! Sonra o barakalarda yetişmişlerden biri, bir Çulhagil saray yavrusu köşklere kurulmuş, Karun olup çıkmış. Başımıza gelecekleri bilemeyiz. İster misin acıdığımız Yonca'yı günün birinde cumhurreisinin eşi olarak Dolmabahçe Sarayı'nda suare verirken görmeyelim, öte yandan Somnur'u düşkün vaziyette Haseki Hastanesi'nde yatarken ziyarete gitmeyelim!"

İçini çekti:

"Ya genç yaşında ölüm ihtimali? Sakatlıklar? Ümitsiz aşklara düşmeler, sevip sevilmemekler? İntiharlar, cinayetler, beklenmedik facialar?"

Silkindi; Emire'ye çıkışıyor:

"Ne somurtuyorsun öyle? Bir şeyler konuşsana!"

"Asıl somurtan sensin."

Dolgun lal dudaklarının arasından sedef ışıltılı gül pembesi ferahlığında bir gülümseme belirdi, dedi ki:

"Haklısın, aklımdan münasebetsiz şeyler geçiyordu. Şu 'Dört Yapraklı Yonca'yı kurmasaydık mı acaba? Bana en az akıl harcadığım meseleleri, hepimizin istikbalini düşündürüyor."

Yonca tasdik etti:

"Bana da... Ama iyi tarafından, uğur getireceğine inanarak, hiç de hoş durumda olmadığım halde."

Gülüştüler, fakat durakta tramvaya alacalı bulacalı kolsuz gömlekleri kir pas içinde, tıraşları uzamış, çorapsız sandallarla Douglas bıyıklı dört delikanlı girip yampiri yampiri

yanlarına sokulunca kızlar ciddileştiler; zekâsızca laf atmalar, aralarında itişip kakışmalar başlayınca somurttular, kapı önüne kaçtılar. Olağan şeylerdi bunlar ama üçü de yılışık kızlardan değildi, alışamamışlardı, zevkleri vardı; kopukların hoşuna gitmiş olmaktan hazzetmezler, seviyeli erkekler tarafından beğenilmedikçe memnunluk duymazlardı. Netice itibarıyla cinsi sapıklıkları olmayan normal mahluklardı; en ateşlisi sayılan Aslıhan bile vakarını bozmazdı.

İskele meydanında hemen dışarıya fırlamışlardı. Yonca'dan çabucak ayrılarak öpüşmeden vapura koştular. Şu var ki o fırlayışa ve o koşuşmaya yine de azbuçuk gayri tabiilik karışmıştı. Arkalarından bakıldıklarını hissetmenin ve erkek gözlerine hedef olmanın ister istemez vücutlarına verdiği cinsiyet duygusu ile gayri şuurî bir başka çeşit kıvraklık, mahiyetini açıkça anlamadıkları bir dişilik hazzı. Kendilerini tutuyorlardı.

Bu hazzı ancak gelenekli aile terbiyesi görmüş olanlar tamamıyla gizleyip vakarlı bir tavırla örtmek usulünü bilirler. Mahalle kızlarında fazla belirgin olur; onlarda kırılıp dökülmeler sade tabii görünmez, âdeta lüzumlu ve bir bakıma hoş da kaçar.

Zaten mahalle kızı nedir? Yetişkinlik çağına gelmeden, vaktinden çok evvel cinsiyet duyguları beliren ve belirdiğini erkeğe belli etmekten keyiflenen taze değil mi? Duyguların erken belirmesine sebep etrafındakilerin cinsî işlere düşkünlüğüdür. Biteviye bu meselelerin konuşulması, çok defa seyredilmek fırsatının bulunması, sevişme vakaları arasında haşır neşir olunması çabuk uyanmaya yol açar, tahrik sebepleridir. Ev işi ve aşna fişne lafı...

Cinsiyet baharı mahalle aralarına erken gelir; çocuklar vakitsiz ve kolay açılırlar, açık saçık kıyafetlerde ev işi görerek ve açık saçık sohbetler dinleyerek!

Ne Aslıhan'ın, ne de Emire'nin oturdukları semtler kenar mahalle sayılmazdı, sadece ufak mahalleydi; aileleri de orta halli.

BİRİNCİ KISIM

Birinci, ikinci ve üçüncü kısımlar Yonca'nın düşünüp teknik bilgi noksanından dolayı şekil veremediği roman taslağı esas tutularak yazılmıştır.

R.H.K.

1

Vapura kapağı atınca Emire rahat bir nefes aldı:

"Oh kurtulduk, buraya da gelecekler diye korktum."

"Yonca'nın arkasına takılacaklarını sanmam. Gözleri bizdeydi... Daha ziyade sende, senin gözlerinde."

"Senin de ağzının içine bakıyorlardı."

"Somnur yanımızda olsaydı hangimize bakacaklarını şaşırırlardı."

"O bu zahmetleri çekmiyor; otomobilden inmiyor ki."

"Biz hayata antrenmanlı yetişiyoruz. Sırtımız kolay kolay yere gelmez. Somnur, altından arabası gidiverse şaşırır kalır. Bizim asıl rahat edecek yaşta otomobilimiz olursa daha iyi."

"Ben doktorluğu düşünüyorum, arzum hep o."

"Buna sarf edeceğin emekle bir müteahhidi kandırmaya bak. Doğrusu, en pahalı markaya yakışırsın. Sade gözle-

rin yeter. Bir şey söyleyeyim mi? İçim öyle diyor ki sen zengin bir mebusla evleneceksin. Üniversiteyi bitirmek kısmet olmadan, önümüzdeki senelerde! Düğününde yer yerinden oynayacak. Şahitlerin kimler olacak, biliyor musun?"

"Millî Şef, Başbakan, Meclis Reisi, falan mı?"

"Hiç şüphesiz! Gazetelere resmin basılacak. Öyle, bir kenara para ile bastırılmış evlenme ilanı değil. Bu mebus sonra bakan, başbakan olacak."

"Sus kuzum, yanımızdakiler bizi işitecek, hepsi, karşıdakiler bile kulak kesilmişler. Yalnız şu köşedeki genç dinlemiyor, yüzünü örtmüş, gazetesine dalmış. Doçent, falan mı, nedir?"

"Kızım, ne safsın sen! Asıl dinleyen o. Hem genç değil, olgun bir adam, kurnaz çapkının biri... Aklı burada."

"Tanıyor musun?"

"Aylardan beri her cumartesi öğleden sonra Kadıköy iskelesinde bekleyen adam."

"Ya! Ben farkında değilim. Peki ama bugün Üsküdar'dan döneceğimizi nasıl anlamış?"

Aslıhan cevap vermedi. Sadece dolgun dudaklarının yarı kapalı al gülü azıcık açılır gibi oldu; fazla gülümsemekten bile çekinmişti.

Az sonra arkadaşının kulağına fısıldıyordu:

"Bir gün sana anlatırım ama aramızda kalmalı yavrum. Zaten anlatılacak bir şey de yok ya!"

"Üsküdar'dan döneceğini keramet gösterip de mi anladı?"

"Bu bahsi bırak şimdi."

Emire, bir ara gazetesini çevirmesini fırsat bilip adamın

yüzüne göz ucu ile baktı: Otuzunu aşmış gösterişli bir erkek. Yüzü güneşten yandığı için mavi gözleri büsbütün dikkati çekiyor; aslında açık kumral olmalı. Yanında bir evrak çantası durduğuna göre belki avukat. Temiz, ciddi giyinmiş. Ayakkabıları pırıl pırıl boyalı, çorapları gergin. Aslıhan'ın zıddına gayet çekidüzen meraklısı, kıvrak.

Taze kızın yanaklarına bir sıcaklık yayıldı; aklından bir şeyler geçmişti, bir gün ikisini evlenmiş olarak karşısında bulacağı hayaliyle tuhaflaşmıştı. Kendisi bu işlerden ziyade fakülteye girmeyi, diploma almayı düşünüyordu. İçinden:

"Aramızda ilk evlenecek olan muhakkak Aslıhan. Fazla bekleyemez bu kız!" dedi, ne vaziyet alacağını şaşırdı; yanında taşıdığı ders kitabını açıp okur gibi yaptı. Bu suretle ikisini serbest bırakmış oluyordu. "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin gündeminde yer alacak birinci madde belli olmuş gibiydi.

Nereye kadar peşleri sıra gelecek? Yoksa demin bahsi geçen lüks otomobilli tüccar bu adam mı? İşini gücünü bırakıp vapur iskelelerinde Aslıhan'ı mı bekliyor? Öyle ise kıza delicesine tutulmuştu. Müthiş macera! Yani Emire için müthiş... İmtihanlara çalışmasını aksatacak kadar müthiş!

Erkeğe bir daha göz attı:

"O da Tatarımsı," dedi, "ablak çehreli. Çekik gözlerinin bakışı keskin. Artık şüphe kalmadı, bu iş olup bitmiş. Hınzır kız mektebi bitirir bitirmez hayatını kuruyor... Ondaki seksapel hiçbirimizde yok. Claudette Colbert'in daha şiirini..."

Pek hafiften bir kıskançlık duyar gibi olmaktan yine kızardı. Yarı Moğolumsu güzel yıldızın pek de başaramadığı Kleopatra filmi henüz revaçtaydı, demin çarşı meydanında

resimli ilanlarını görmüştü, Antuvan'ın kolları arasında, iri yarı, bazulu[1] tulgalı cengâveri göğsüne çekerken!

"Aslıhan'ın bu kadını andıran bir tarafı var; aynı şeyleri de yapabilir. Zaten Kırım'da kalsaydı Kleopatra'sı olurdu!"

Hükmünü verdi. Tuhafı şuydu ki Aslı –çok defa böyle çağırırlardı– kendisini seven erkeğin karşısında her zamanki tabiiliğini kaybetmiyor, eteğinden yine taşan kombinezonunu gizlemek, dağınık saçlarını eliyle olsun biçime sokmak, belinin üzerine katlanmış bluzunu çekip düzeltmek lüzumunu bile duymuyor, hiçbirine aldırmıyordu.

Beklenmedik bir şey de yaptı: Pervasız bir sesle satıcıyı çağırdı, peltek peltek konuşarak en pahalı cinsinden bir paket çikolata aldı, ambalajını parçalayıp açtı, yarısını arkadaşına uzatıp ötekini lüzumsuz bir açgözlülükle yemeye başladı. Neredeyse yalayacak, yalarken ağzını şapırdatacaktı.

Emire, âşığının bu bayağıca hareketten memnun olmayacağını tahmin ediyordu. Halbuki belli etmeden yüzüne bakınca onun kıza dikilip kalmış gözlerinde akıl erdiremediği bir hayranlık, bir kendinden geçiş okudu; şaşaladı; içinden:

"Nesini beğeniyor şu oburluğun? Tiksinmesi lazım gelirken zevkinden bayılıyor. Galiba erkeklerin kadında hoşlandıkları şeylerden biri de açgözlülük, iştihalılık. Bize analarımızın öğrettikleri başka: Kendimizi tutmak, yapmacık haller alarak içimizden geleni açıklamamaya gayret. Yanlış bu! Aslıhan tabii hareket etmekle erkekleri çekiyor, hatta savrukluğu ile şapşallığı ile!"

---

1 bazu: omuz ile dirsek arası bölüm, pazı

Köprü'ye yanaştılar. Aslı ağır alıyor, öbürü de... Emire yürüdü, heyecanını gizleyemeden, acayip bir dik yürüyüşle öne geçti; aralarında bir şey konuşacaklarsa, işaretleşeceklerse uzak bulunmak istemişti. Az sonra yanına gelen Aslıhan'ın üst kat iskeleye çevrildiğini görünce:

"Yok," dedi, "aşağıdaki iskele daha iyi. Yukarıdakinden inerken durup seyredenler oluyor, rüzgâr da var."

Erkeklerin diz kapaklarına kadar kısaldığı senelerden biriydi; kısacık, bir değirme etek ve upuzun mantar ökçeli ayakkabı modası alıp yürümüş. Üst güverteye uzatılan merdivenli iskelelerin meraklısı çok; sert meltemlerin azizliğini bekliyorlar.

Emire'yi haklı bulan Aslıhan ses çıkarmadan yolu değiştirdi. Fenalığından değil, öyle şeylere aldırmadığından yürüyüp gidiyordu. İç çamaşırları, görülmüş veya görülmemiş ehemmiyet vermezdi. Eğilince göğüs çıplaklığının meydana çıkması, yün süveterinin esasta gösterişli olan bu göğsü fazla belirtmesi, ayak ayak üstüne attığı zaman eteğinin açılması gibi öbür kızları şaşırtıp utandıran yahut kasten yapıp da sonradan utanmış görünmeye vesile veren şeylerle meşgul olmazdı; hepsini tabiiye alırdı.

Eminönü meydanına yaklaşınca Emire sordu:

"Arkamızdan geliyor mu?"

"Geliyor, gara kadar geliyordu her zaman... Ama bu sefer trene de binecek galiba. Evi öğrenmeden dönmeyeceğe benziyor. Malum ya, mektep bitiyor, beni bir daha nerede görecek?"

"Başını geriye çevirmediğin halde geldiğini nasıl görüyorsun?"

"Gözlerini duyuyorum... Her tarafımda, ensemde, sırtımda, belimde, bacaklarımda! Sen de duyardın, eğer senin için gelseydi, göz hapsine seni alsaydı... Ama senin ayakların dolaşırdı, belli ederdin."

"Ben bön, beceriksiz, uyuşuk bir kızım."

"Şimdilik biraz öyle. Fakat sonrası belli olmaz cicim! Engin de iki sene evveline kadar senin gibiydi. Birdenbire ne oldu, biliyor musun? Başını kaldır da şu ilanı oku."

Bu, iki elektrik direği arasına gerili, rüzgâr delikleri açılmış, kocaman yazılarla bezden bir afişti; bir hayır cemiyeti namına verilecek müsamerede akrobatik danslar yıldızı Engin Deniz'in de numaralar yapacağını müjdeliyordu. Engin, bunların girdikleri sene mektebi bırakıp havasına kapılan bir kızdı; en uslu, durgun, hatta bön talebelerden... Büyülenmiş gibi ansızın değişivermiş, duramamış, önce filmcilerle düşüp kalkmış, arkasından operete çıkmış, dikkati çekmiş, nihayet açık saçık danslar yapan hayâsızcasına çapkın bir artist olmuştu. Emire:

"Aferin sana, beni ona mı benzetiyorsun?" diye küskün bir hal alınca Aslıhan izah etti:

"Katiyen... Ne münasebet! Demin sana başbakan eşi olacağını söylemiştim, unuttun mu? Engin'i insanların pek çabuk, pek çok değişebileceklerine örnek diye gösterdim. Yoncamızın dört yaprağından en şanslısı sen olacaksın, eminim."

Emire yerli yersiz hemen ağlamaya başlayan gözyaşları bereketli kızlardandı, birçoğu gibi! Hiç gözü sulanmayanı da Aslıhan'dır. Arkadaşları aralarında söyleşirler:

"Tatar inadı var onda! Başını kessen gık demez."

Edebiyata, hele mistik şiirlere meraklı olan Yonca başka fikirdedir:

"Hele gönlüne aşk ödü düşsün görürüz," der; güzellikte öbürleri ile yarışamayan bu kız, alçaklık duygusuna kapılarak tesellisini daha ziyade edebiyatta, hususuyla tasavvuf eserlerinde aramaktadır. Çoğu kadın ya güzelliğini biraz daha süslemek yahut eksik olan güzelliğinin açığını kapatmak ihtiyacı ile edebiyata merak salar. Ancak güzeldeki merak erkek için tamamen fuzulidir; çirkine ise hiçbir şey ilave etmez. Aslıhan işi sezdiğinden ona sırası geldikçe gönlünü almak için:

"Sen hele mektepten kurtul, zevkine uygun giyin kuşan, saçlarını yaptır, boyan... Bir olursun ki! Ne biçimli vücuttur sendeki! İçimizde en pürüzsüz ten sende, en şahane dekolte yine sende. Ne sırt, ne omuzlar, ne boyundur o! Biraz daha serpilip geliştin mi bizim mahalledeki kolacı Madam'ın dediği gibi İstanbul'un belini kırarsın. Bana öyle iltifat eder, kokana!"

Kendisiyle doğrudan doğruya alakası bulunmadığı halde Emire takip edilmenin heyecanıyla yürümesini şaşırmıştı; göğsü de kabarıp iniyordu. Mümkün olsa arka kısmını örtecek, belinin çukurunu ve kalçalarının hareketini gizleyecekti. Kızcağıza keskin mavi gözlü adamın bakışları oralarında toplanmış, bir lahza ayrılmıyor gibi geliyordu; saf güzelliğine yakışan hoş bir utangaçlıktı bu.

"Rahat et... Karşı kaldırıma, öne geçti. Görüyor musun? Sağlam yapılı bir erkek, omuzları geniş, sporcu yürüyüşü! Köşeye vardı bile. Sapıp kendisini göstermeden bekleyecek, yine arkada kalacaktır muhakkak."

Böyle diyen Aslıhan farkına varmıyor, meşgul değilmiş gibi her zamanki serbest tavrıyla yürümesine devam ediyor. Dargınlık çıkarmaktan korkmasa Emire ona aklından geçeni söyleyecekti:

"Beni bir daha böyle şeylere karıştırma."

Biraz Aslı'dan biraz da ham ervahlık[1] yapmış olmaktan çekindi. Nihayet ortada etraftakilerin dikkatini çekecek bir şey de yoktu; kız dönüp dönüp arkasına bakmadan, kırılıp dökülmeden dosdoğru kendi yolunda yürüyordu. Bakırköy'deki hat boyu gezintilerinde başkaları, hatta evli barklı olanlar neler yapıyorlardı, ne kıkırdamalar, gülüşüp söyleşmeler, oynaklıklar ve aşüftelikler!

O tarihte yaz saati kullanıldığından akrep sekizi işaret ettiği halde Sirkeci meydanı güneş içinde. Bereket Florya'ya gidiş vakti geçmiş, dönüş başlamış. Yer bulmak için vagonlara koştular. Daha o zamanlar banliyö trenleri elektrikle işlemezdi, üç mevkiliydi; Emire:

"Biletlerimiz ikinci," dedi, "o görürse ayıp olacak. Doğrusu kibar tavırlı, yakışıklı, hoş bir adam!"

"Düşündüğün şeye bak! Mektepli elbette ikincide gider. Hem bizim paralıyız diye bir iddiamız mı var? Çulhagil'in kızları mıyız? Beğenmezse başka kapıya! Olduğun gibi görünmekten şaşma yavrum."

Böyle dedi, basamakları çıkarken arkaya ustalıkla bir göz atmayı da unutmadı.

"Ne o, gitmiş mi?"

"Buldun gidecek adamı! Öbür kapıdan içeri giriyor. Kararı karar bugün. Evi öğrenmeden peşimi bırakmayacak."

1 ham ervah: yersiz, yakışıksız söz ve davranış

"Aman, istasyondan çıkınca caddeden git; her zaman yaptığın gibi o tenha sokağa sapmamalısın."

"Pazartesiye olanı anlatırım. Bir numara hazırladım, tutarsa güleceksin."

Mavi gözlü adam platformda durdu. Kendileri de ayaktaydılar ama içeride. Tren bir tarafından sıvazlama güneş, öbür taraftan deniz kokulu rüzgâr dolarak Cankurtaran'a doğru, hızlı gidiyormuş hissini veren bir sallanış ve bir şamata ile yol alıyor. Kızların bulundukları vagondaki erkekler açığa vurmamakla beraber yanıbaşlarında, yüzleri pembe pembe olmuş, göğüsleri helecanlı[1] iki körpe güzelin bulunmasından memnun... Memnun oluşları ikide bir, gazetelerinden başlarını kaldırıp onları yarı kaçamaklı süzmelerinden, istemeyerek gazetelerine dönmelerinden belli.

Hemen hepsi de ne fedakârlıklara hazır! Yerlerini vermek, yanlarındaki paketleri açıp ikramlarda bulunmak, razı edeceklerini bilseler ceplerindekini sarf ederek Florya Gazinosu'nda ziyafet çekmek... Çoğu da kızlara bakıp kendi karılarının artık yaşlandığını daha iyi anlıyor ve onların hiçbir zaman bunlar kadar körpe, yosma olmadıklarına kızıyor.

Daha ziyade hangisini beğeniyorlar? Aslıhan'ın o hususta eskiden beri bir fikri vardır: Çoluk çocuk Emire'ye hayran kalıyor, inceliğine, gözlerine, kudretten platine saçlarına, şiiriyetine yani! Şiirden fazla fizikten anlayan tecrübeliler, olgun erkekler için kendisi favoridir.

"Birinciler romantik," diyor, "öbürleri realist. Bunlar-

1 helecan: kalp çarpıntısı

dan bazısının bakışları sinir... Birer el olup vücuduma dokunduklarını duyuyorum, tokatlayacağım geliyor; şu pastırmacınınki gibi!"

Pastırmacı dediği adamı tanımıyordu. Fakat hayal kuvveti üstün olan kız o adamı böyle tasavvur edivermişti, sanki demin dükkânının önünden geçmiş, vitrin arkasında kirli beyaz önlüğü ile pastırma doğrarken ve ara sıra kırıntılarını ağzına atarken görmüştü. Kokusunu duymuşçasına başını çevirdi, yetmedi bir yolcuyu kendisine siper aldı.

"Bizimki azap doğrusu," diye söylendi, "şu zoraki gidip gelmelerden, nakil vasıtalarına binmekten kurtulacağım günü bekliyorum. Kurtulabilecek miyim acaba?"

Emire bundan büsbütün şikâyetçiydi; mektebe veya eve tozdan topraktan, vapur dumanlarıyla benzin ve mazot isinden ziyade o bakışların zifiriyle kirlenmiş halde dönüyordu, kendinden iğreniyordu; zira cinsî meyillerin gecikmesinden dolayı öyle şeylerin az veya çok iyi veya fena, ince veya kaba, herhalde pek tabii ve lüzumlu zevkine varamıyor. Arkadaşlarının gelinlik elbisesi düşündüklerinden fazla Emire doktor çıkıp beyaz gömleğini giyeceği günün sabırsızlığı içindedir.

"Boşuna ümitlere kapılıyorsun. Seni ilk senesi değilse bile ikincisinde fakülteden kaparlar, nikâh salonuna sokup memurun karşısına oturturlar; tahsilin yarıda kalır. Böyle kaç tanesini gördüm!" diyen Aslıhan'a kızıyor, evlenmekten başka bir şey düşünmeyen ötekilere de! Hatta iyi arkadaşlara düşmediği fikrine kapıldığı oluyor. Mektepte, bir erkeğe kadınlık ederek onun buna mukabil vereceğiyle yaşamayı hoş bulmayan, hayatını kendi kazanmak isteyen yüksek tahsil

meraklısı, hem de güzelce veya sevimli kızlar vardır. Nedense karşılıklı sempatiler bu dört yapraklı yoncayı üretmiştir, ayrı yaradılışta, tabiatları birbirine zıt elemanlar topluluğunu...

Kumkapı'ya yaklaştıkları için Aslıhan:

"Yarın akşam her zamanki gibi trende buluşuruz. Annenin ellerinden öperim. Allahaısmarladık." dedikten sonra ötede kendini bekleyen bir erkek yokmuş, takip işi en can alacak safhaya gelmemiş gibi heyecansız, alıştıkları şekilde ayrıldı, sahanlığa yürüdü.

Heyecana kapılan Emire'ydi; eteğini çekmek, bluzunu düzeltmek gibi öyle sıralarda erkeklerce bile başvurulan çekidüzen lüzumunu duymadan ilk macerası olduğu halde kanıksamış tavırla gidişi tuhaftı. Öte yandan mavi gözlü adamın inmeye hazırlanırken kravatını düzelttiğini görüyordu. Fakat o da heyecansızdı.

Ökçesiz topuklarının üzerinde yükseldi, açık camdan geçişlerini seyredecekti. Erkek merdivenlerin başına varmıştı. Kalabalığın arasında kalmış olan Aslı başını çevirdi, Emire'yi aradı, buldu, elini sallayıp selamladı, manalı manala gülümsüyordu; manalı, fakat fütursuz.

İşte, oracıkta duran âşığın önünde istifini bozmadan, kalçalarına her zamankinden başka bir oynaklık veya gerginlik ermeden, yeni, hiçbir vaka yokmuş gibi geçecek... Usta ve akıllı kızdır o.

Birdenbire az daha haykıracaktı, gözleri fal taşı gibi açıldı, donup kaldı.

Zira aklına, ahlakına tamamıyla güvendiği Aslıhan ken-

disini bekleyen mavi gözlü adamın şuh bir hareketle koluna girivermiş, yaslanarak, gülerek onu merdivenlere doğru sürüklüyordu.

Vagondakiler "piliç"lerden birinin eksilmesine üzülmüşlerdi ama ötekinin yanlarında kalmasından müteselli[1] olduklarını birer rahat iç çekişiyle basbayağı açıklamışlardı. İkisini de kaybetme korkusuyla şüphe ve kararsızlığa düşen hava tekrar açıldı. Yalnız Aslıhan'ın pastırmacısı belli ki baştan ayağa kadar tartıya gelir bir kız olan gideni arıyordu içinden:

"Güzeliğine bu güzel, parlak güzel ama dişe dokunur tarafı yok. Nur veriyor etrafına... O kadar!" diye düşündüğü yüz hatlarından okunuyordu. Aklı arkadaşının macerasına takılmış olan Emire büsbütün kendi üzerine çevrilmiş düşük kaliteli arzuların kaba, ışı yelpazesi altında ne tavır alacağını bilemiyor, bir sığınak arıyor. Eğer bakışlar birer çimdik gibi iz bırakabilseydi şimdi körpe vücudunun her tarafı mosmor kesilmişti.

Emire, kirli parmaklarla mıncıklamışçasına bakışların yüzünde bıraktığı lekeleri de sanki görüyor. Sapık ruhlu değil ki bazıları gibi kendini seyrettirerek erkeği keyiflendirmekten cinsî bir haz, bir nevi yatışmışlık duysun. Kadın ve kız vardır ki yalnız bu işe yaramak, umumi nakil vasıtalarında gözlerin ziyafeti, arzuların şahlandırıcısı olmak için sokağa çıkmışa benzer; bununla vazifeli, buna memur gibidir; işinden de memnundur.

Kızcağız hem bakışlardan, hem de Aslıhan'ın yaptığından üzüntü içinde; kendi kendine söyleniyor, ağlayacak halde:

---

1 müteselli: avunan

"Nasıl da hayâsızcasına gülüyordu, nasıl da koluna girip adamı merdivene çekip sürüklüyordu... Bar kızları yapmaz bunları! Öteki adeta mahcuptu. Aslı'nın sırnaşıklığından hoşlanmamış gibiydi. Vah vah! Bir arkadaş kaybettim."

Bakırköy'e varıp da merdivenlere tırmanarak yukarıdaki genişliğe kavuşunca azıcık ferahladı. Fakat asıl köye gelince büsbütün ağırbaşlı davranmak lazımdı. Bura gençleri hem hiç şımartmaya gelmezdi, hem de etrafta derhal dedikodu başlardı. Tanıdığı bazı kızlar vardı ki şehirde yapmadıkları hoppalığı bırakmazlar, köye çıkınca hanım hanımcık, etrafa bakmadan yürüyüp uslulukkarına herkesi inandırırlardı.

"Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti azasından Aslıhan meğerse kendi köyünde, mahallesinde bile hayasızlığı ele almış, mahvolmuş bir kızmış!

Emire şayet meraka kapılıp da Aslıhan'ın arkasına takılsa, daha neler yapacağını gözetlemeye kalkışsaydı şaşmakla, kedere kapılmakla kalmaz, aklını oynatırdı. Zira utanmaz kız yanındakine loş merdivenlerde büsbütün sokulmuştu, çarşıya çıkınca da dükkâncılardan, seyyar esnaftan pervasız, adama sokulup kolunda yürümekten çekinmiyordu. Demek ki tüyler ürpertici vakaları kulaktan kulağa yayılan kızlardan biri de Aslıhan olacak. Yakında bu işin patlak vermemesine imkân yoktu.

Aslı hem sokuluyor, hem gülüyor, hem de bir şeyler anlatıyor. Öbürü ciddiliğini bozmuyor, hoş gören bir gülümseme ile sadece dinliyordu. Böylece Ördekli Bakkal Sokağı'ndan Kumkapı meydanını buldular; artık Kadırga Caddesi'ne çıkmışlardı. Eski yapı fakat bakımlı, gösterişli ve

şirin bir evin önünde durdular. Çantasından çıkardığı küçücük anahtarla Aslıhan bu modern kilitli kapıyı kolayca açtı; adama yol verdi.

İkisi de girdiler, kapı üzerlerine kapandı.

Evet, Emire'yi yahut Somnur'u veya Yonca'yı, herhangisini şaşırtacak, akıllarını durduracak, korkunç maceralar tahayyül ettirecek bir sahneydi bu! Genç kızların kulaklarına ona benzer vakalar aksetmiyor değildi. Dünyanın her cemiyetinde olduğu gibi İstanbul'da da gençleri fesat yollarına sürükleyen insanlar, şebekeler ve sürüklenmeye doğuştan hazır olan mahluklar vardı.

Kaldı ki harp yıllarında o hal sapıklık ve azgınlık şeklini, saldırıcılığını bile aldığından zabıta mektep kapıları önünde gizli teşkilat kurmaya mecbur olmuştu. Emire bütün bunları düşünecek ve neticede yarın akşam Aslıhan'la trende karşılaşmamak için elinden geleni yapacaktı. Tabii cemiyetten de çekilecek, öbür âzasını da çekecekti.

"Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti Aslıhan gibi bir mahlukla yardımlaşma şöyle dursun, basbayağı "Genç Kızları Fuhşa Teşvik" şebekesi olması lazım geliyordu. Bereket Emire trende kalmıştı, vakanın öte tarafını, eve giriş sahnesini görememişti.

Tren gidedursun Aslıhan evde şeytancasına gülümsüyor. Öyle memnun ki! Bir yandan mutfakta kahve pişiriyor, bir yandan şöyle söyleniyordu:

"Zavallı toy Emire benim o adamla kol kola, konuşa gülüşe gittiğimi görünce bitmiştir. Hele birlikte eve girdiğimi bilse helecandan düşüp bayılır. Aklına neler gelir neler! Halbuki..."

Halbuki işin iç yüzü başkaydı, bir oyunbazlıktı, daha doğrusu hem oyunbazlık, hem de "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetini bir deneme teşebbüsü...

Aslıhan'ın önce Fransa'da stajını yaptıktan sonra Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ve uzun müddet merkezde vazife gören maliye müfettişi genç bir amcası vardı; ara sıra İstanbul'a da uğrardı, uzun müddet kalmaz, senelik izinlerini memleket dışında geçirirdi. Ayın başından beri vazife ile buraya gelmişti.

Feridun Bahçesaray'da rahmetli ağabeyinin anadan ve babadan yetim kızı, Aslıhan'ı, tıpkı Abdurrahman Dayı gibi çok sever; hediyesiz bırakmaz, fevkaladeden masraflarını, mesela yatılı okul taksitlerini de kendisi öder. Perşembe gününden eve gelmiş olan Aslı arkadaşlarıyla toplanmak üzere o gün Somnur'un köşküne gidecekti. Amca dedi ki:

"Üsküdar'dan döneceksin tabii... Benim de işimin o tarafta olduğunu biliyorsun. Saatlerimiz uyarsa iskelede buluşuruz, mesela saat 6 sularında."

"Siz Abdullah Bey'lere gideceksiniz, geç kalmayınız bari."

"Olur, 18.10 vapuruna muhakkak yetişirim."

"Ben de muhakkak gelirim."

Muzip kızın aklından bir fikir geçti. Birlikte evden çıktıkları vakit yolda yakışıklı olduğu kadar ağırbaşlı tanınan genç amcasına dedi ki:

"Ben bir arkadaşımla döneceğim; Bakırköy'de oturduğu için de vapurda, trende beraber bulunacağız. Senden bir ricam var, yapar mısın amcacığım?"

"Ne mesela?"

"Beni vapurda da, trende de tanımamazlıktan gel."

"Sebebi?"

"Hiç... Emire'ye bir oyun. İkimize de katiyen aldırmayacaksın. Trenden inip de istasyon merdivenlerinin başında buluşuncaya kadar!"

"İşime gelir... İki mektepli kızla yol arkadaşlığı zaten beni açmaz."

"Ama bilsen ne güzel kızdır, Emire!..."

"Yabancı erkeğin yanında sıkılır, somurtur, gayri tabii haller alır; şayet utangaç nevindense..."

"Eh, azıcık öyledir."

"Yahut fırsat bu fırsattır der, geveze, ukala olur; şayet bilgiçlik taslayan, kendini satmak isteyen cinstense..."

"Hiç değildir."

"... Yahut da kırıtır süzülür, soğuk cilveler yapar, şayet doğuştan fazla koket yaratılmış, güzelliğine güvenir kategoriye dahilse..."

"O hali yoktuk, aksine durgundur."

"... Her neyse, üç şeklinde de bunlar insana rahatsızlık verir."

"Öyle diyorsun amca ama senin yerinde başka biri olsa böyle bir işe can atar. Bilsen, yollarda neler çekiyoruz!"

"Bilirim, işitiyorum da... Düşmanınız çoktur; fakat ömrünüzün mühim bir kısmı hep düşmanlarınızla mücadeleyi icap ettireceği için bunlar boşa gitmiş sayılmaz, çekirdekten hazır bulunuyorsunuz. İçinizdeki çürükler çabucak ayıklanır, şampiyon namzetleri kendiliğinden ayrılır, finale kalır."

"Netice?"

"18.10 vapurunda buluşacağız, hiçbir yolcu sana ve yanındaki... Neydi adı? Hoşuma gitmişti."

"Emire... Kendisi de hoşuna gidecektir amca!"

"Gitse de daha çocuk o. Evet, hiçbir yolcu sana ve Emire'ye benden daha yabancı durmayacak."

"Sağol, Feridun amca!"

"Şu var ki böyle oyunlarla kafanı meşgul edersen ikmale kalabilirsin."

"İyi derece bir diplomayı şimdiden çantada keklik biliyorum."

"'Pek iyi' markalısını getirirsen ucunda bir banka cüzdanı bulacaksın. Açınca '1'in önündeki zerolar[1] tam 3 tane olacak."

"Ha, amca! Üç dedin de hatırıma geldi: Biz 'Dört Yapraklı Yonca' isimli bir cemiyet kuruyoruz. Bak sana gayelerini anlatayım."

Konuşma bu suretle devam etti. Akşama Kumkapı istasyonunda amcanın koluna girince ilk sözü ise şu olmuştu:

"Beğendin mi Emire'yi?"

"Fazla meşgul olmadım ama güzel kız herhalde... Masum yüzlü. Kimin nesi?"

"Büyük babası paşa imiş."

"Onu geç. Eski devirde paşadan bol ne vardı? Asıl şimdiki nesil lüzumsuz bir soyzadelik merakıyla paşalara ehemmiyet verir oldu. Dur sana anlatayım, ne öğrensen kârdır; hele batıl itikatlarla hatalı görüşlere meydan okuyacak bilgiler elde etmek büsbütün faydalıdır."

"Hem kahvenizi için, hem anlatın."

---

1 zero (Fr): sıfır

Yengesi Şadıman Hanım mutfakta misafirine sevdiği yemekleri yapmakla meşgul. Abdurrahman Dayı muharip devletlerden birine satılacak büyük bir paçavra işi için Park Oteli'ne konuşmaya gideceğini, geç döneceğini sabahleyin haber vermişti. Amca yeğen denize bakan üst kat sofada oturuyorlar.

"Ne diyordum? Ha, paşalara dair malumat verecektim. Abdülhamid zamanında türlü paşalıklar mevcuttu, hem de sivil paşalar. Devletin en yüksek rütbesi olan vezire de paşa denilirdi, askerlikte binbaşı derecesinin karşılığı 'mîriümera' ya da paşa! Paşa vardı 'mîri-mîran' paşası idi. Paşa vardı 'Rumeli Beylereyi' paşası... Fakat mevki itibarıyla mesela 'Ulaevveli' rütbesinde bir 'Bey' veya sadece 'Efendi' o paşa derecesinde, şayet 'balâ' rütbeli ise daha da yüksekti. Bizim dedemiz Meclis-i Maarif azasından Musa İshak Efendi 'haremeyn' rütbeli bir sarıklıydı, fakat askerî karşılığında paşa yani general sayılırdı!"

"Pek karışık şeyler..."

"Emire kızımızın dedesi paşa imiş. Ne paşası acaba? Onu bilmek gerek."

"Lazımsa tahkik edeyim."

Bu manalı söze Feridun Amca gülümsedi, geçiştirerek dedi ki:

"Varlıklı ailedir, inşallah?"

"Daha ziyade orta denir. Babası bankada hatırı sayılır bir memur, kibar bir adam. Zengin akrabaları varmış ama hayırsız insanlarmış. Emire doktor olmak istiyor."

"İşte bu iyi... Aferin kıza! Bari fikrinden vazgeçmese."

"Bırakırlar mı onu? Fazla güzel... Ayartırlar. Gözlerine dikkat etmedin mi, amca? Harikuladedir."

"Bir ara gördüm. Hakikaten mükemmel."

"Mükemmel bulduğunuza memnun oldum."

"Neden?"

"Açıkça söyleyeyim mi? Onu sizin için, senin için düşünüyorum amca?"

"Bak, dayın geldi galiba... Kapı açılıp kapandı."

"Bahsi kapamak istiyorsunuz. Peki, şimdilik bırakalım."

Aslıhan en isteksiz adama bile hoş kokulu şuruplar içmek, dalından yeni kopmuş meyveler yemek arzusu veren iri ve lâl dudaklarında iştah açıcı, ferah bir gülümseme ile yerinden doğruldu, dayısını karşılamaya gitti. Öyle ağızlar vardır ki sadece düşündürmekle ve rayihalarını[1] duyurmakla kalmazlar, pembe bir sabah ufku gibi, açıklık, serinlik, nemlilik hissi, ferahlık da verirler.

Hele çapkıncasına manalı güldüğü vakit o ağız bir revü filminin değişik ışıklı renkler vurmuş geçit resmi sahnesi kadar oyalayıcıdır. Muhayyile, temsil, feeri[2] ve mizansen sihirbazlıklarının hepsi, canlısı, sımsıcağı bu yarı açılmış ağızda seyredilir, müziğini de dinlersiniz.

"Feridun Bey! Buyurun sofraya."

Misafir amca bey için içkili masa hazırlanmıştı; esasen dayı da vesile çıkarsa birkaç kadeh atardı; bazen bu vesileyi kendisinin icat ettiği de olurdu, Aslıhan'a bira içmek hakkı çoktandır tanınmıştır. Zaten dayı yeniliğe inkılap zoru ile

1 rayiha: koku
2 feeri: kahramanları cin, peri, dev vb. hayali varlıklar olan tiyatro eseri

değil, özden uymuş açık fikirli bir adamdır ama bir noktada şiddetle milliyetçidir: Lisan öğrensin diye bir çocuğu ecnebi mektebine vererek onu yabancı kalıba sokmanın aleyhinde,

"Aile içinde karşılıklı bir yadırgama oluyor, evin havası değişiyor. Liseden sonra o lisanı imkân bulursa ilerletir; ancak yüksek tahsil için lazımdır." demektedir; bu sebepledir ki Aslı'yı koleje veya Norte Dam'e vermemiştir.

"Kızların çoğu, öğrendikleri lisandan ne kadarcık faydalanıyorlar ki... Filmlerin bile Türkçe yazılarını okumayı aslındaki konuşmayı takipten daha rahat buluyorlar."

Yeğeninin evlenme çağına gelmesini sabırsızlıkla bekliyor, yavrular yetişsin istiyor; kendi çocuğu olmamasının acısını çıkaracak.

Yemekte karar verildi: Bu yaz başlangıcı gecesini açık havada ve bir eğlence yerinde geçirecekler, mesela Taksim Gazinosu bahçesinde numaralar seyrederek. Mektepli kızlar, arkadaşlarıyla buluşunca eğlenceye gittiklerini söylerken adeta böbürlenirler ve bunu olduğundan çok fazla süsleyerek, mübalağaya kaçarak, heyecana kapılarak anlatmaya can atarlar.

Aslıhan memnun: Öbür güne elinde hem gazino hikâyesi var, hem de mavi gözlü âşığın macerası.

"Ama imtihan da var..." diye düşündü, dudak büktü. Yengesinin zoru ile beyaz keten robunu[1] giymiş, saçlarına da çekidüzen vermişti. Azıcık pudralanıp ökçeli beyaz iskarpinleri de ayağına takınca tamamıyla serpilmiş, kıvamını bulmuş, sadece erkek bilgisi noksanından ileri gelen o acayip hamlık müstesna, bir genç kadın oluvermişti.

1 rop: çoğu tek parça kadın giysisi

Anlayışlı erkeğe kadınla kızı bir bakışta fark ettiren bu hamlık, erkek elinde yuğurulmamışlık değil midir? Fakat o, vücut inceliğine uymayan cinsî kabataslaklık, görgüsüzlüğün verdiği sevimli cahillik ne hoş şeydir! Tuhafı, bunlardan bazısı görgülü, idmanlı tesiri bırakmaya özenir... Lüzumsuz bir acelecilik ve belli bir acemilikle. İşten anlayanları aldatmayı beceremeden!

Kadın görünmeye özeniş birçok genç kızın merakıdır. Zaten kız çocuk gecikmeye tahammülü olmayan, badem ağaçları ve turfanda baklalar, bezelyeler gibi tez çiçek açıp hemen mahsul vermeye hevesli nebatlara benzer. Hele bazısı daha öpüşten habersiz, çağla halinde henüz yarı şeffaf ve ekşimtırakken bile kendisini kadın rolünde bulmak ister.

Aslıhan böylelerinden sayılamaz; ayarlı bir tempo ile arzuları gelişiyor; erkek anlayışı ve isteği sıhhatli bir ısı takip etmektedir, fevr[1] halinde yükselmiyor... Ruhunda mutedil iklimlerin mevsimleri hüküm sürmektedir. Cinsiyet onda ne şimal çiçekleri gibi açmakta gecikmiştir, ne de sıcak memleket yaprakları gibi bir gecenin içinde azmanlaşmıştır.

Yirmi yaşın heyecanlarını normal olarak duyuyor.

Nitekim o gece gazinoda da bunları duydu. Karşı masada genç kızı hayran hayran seyreden bir delikanlıdan hoşlandı; hoşlandığı için de bahçe, müzik, numaralar, müşteriler, hava, yediği dondurma her şey kendisine güzel ve tatlı geldi.

Böyle olduğu zaman dönüşün ve hele odasına girip tek başına kalınca soyunuşun ayrı bir zevki vardı. Aynaya baka baka yüzünden, vücudundan, çıplaklığından, kendi kendisi-

1 fevr: hemen

nin alıcısı imiş gibi esir pazarında cariye seçmeye gelmiş bir müşteri dikkatiyle her tarafını seyretmekten ileri gelen bir zevk ve bir memnunluk.

Kızlar, eğlence dönüşü, beğenildiğine ve beğendiğine emin olarak soyunurlarken karakterlerine göre aynaya iki türlü düşünce ile bakarlar: Biri eline kıymetli bir mal geçirmiş, çok yüksek fiyatla müşteri bulacağını uman tüccar gibi azamî kâr hırsıyla: Öbürü Allah'ın kendisine verdiği bu değerli varlığı, gönlünün dilediği birine hiçbir bedel karşılığı olmadan, sadece onu sevindirmek, mesut görmek için hediye etmek arzusuyla!

Bir üçüncüsü de şudur: Yarı hediye, yarı alışveriş, bir muvazene.

İşte bu ayna karşısı duygu ve düşünceleri bir kızın cinsî dokusunu meydana çıkarır. Birincisi çok şuh olabilir, belki fevkalade çekicidir ama asıl aşkta sathi, özsüzdür. İkincisi maşuka[1] tipi, fedakârlıktan ve özlülükten ibaret. Üçüncüsü standart tip, en harcıâlemi, fakat erkek bakımından en rahat ettiricisi.

Aslıhan bu sonuncu gruptandır.

Gruplar dışı bir tip daha vardır ki hem çıplaklığından hem de çıplakçasına düşünce ve arzularından utanç duyar gibi olur, kendinden ve duygularından kaçar. Yarın ne olacakları kestirilemeyenler bunlardır; ya öyle kalırlar yahut hikâyelerini hayretle dinlediğimiz maceracı kadınlardan biri olup çıkarlar.

Emire'nin yarını belli değildir.

---

1 maşuka: Âşık olunan kadın

Somnur daha ziyade birinci ve "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin esmer azası Yonca ise fedakâr, özlü, maşuka grubundandır... Fizik vasıfları şimdilik kifayetsiz olmasına rağmen! En haşmetlisi elinde bulunsa tamamını, kısıntısız vermeye hazırdır.

Ertesi günü ikindi üstü Aslıhan mektebe gitmeye hazırlanırken amcası sordu:

"Haftaya yine Üsküdar'dan o vapurla mı döneceksin?"

"Hayır, doğruca Kadıköyü'ne ineceğiz, öğle yemeğinden sonra..."

İstanbullu eski aileden olduğu için yeni yerleşmişler ve yeni görmüşler gibi "Kadıköy'e" diyemiyordu. Ailelerin yenileri ile eskilerini birbirinden ayırt etmeye yarayan farklardan biri de budur: Mesela birinciler hâlâ "Erenköyü'ne" gittim diye konuşurlar. Kız ilave etti:

"Ama isterseniz Üsküdar'dan gelelim, Somnur'lara uğrayıp yine Emire ile..."

"Yo! Sadece sordum..."

"Hele hele!"

"Bu 'hele hele!' de ne oluyor?"

"Tebrik ederim amcacığım, güzelden çok iyi anlıyorsun."

Aslı, amcası ile konuşurken bazen senli benlidir, bazı defa "sizli"... Gelişe göre mi? Hayır, ciddi mevzularda "sizli"-yi seçer; latife karıştıracaksa o zaman cümlenin bir tarafına "amca-amcacığım" hitaplarını katmak şartıyla "senli"yi tercih eder. Konuşmasını kesmedi:

"Fakat bir kere de Somnur'u göstereceğim size, yazlığa taşınınca, tatilde. Hepsini, Yonca'yı da Bostancı'ya çağıracağım. Beraber plaja gideriz, olmaz mı?"

"Geç kalacaksın, haydi hazırlan."

"Benim hazırlanmamın nesi olacak? Siz öbürlerini görmelisiniz... Aynanın karşısından ayrılamazlar; önceden de ütü başında ter dökerler."

"İyi ederler. Sen de pek savsaksın, dağınıksın. Teyzen arkandan odanı düzeltinceye kadar neler çekiyor."

"Evet, bir kusurum da bu. Emire pek derli topludur. Çıkardığı elbiseleri yerleştirmeden bırakmaz. Dolapları, çekmeceleri, kutuları iyice kapar, her tarafa çekidüzen verir, öyle gider."

"Aferin kızcağıza!"

"Somnur da intizamlıdır, evde hizmetçileri olduğu halde onlara el sürdürmez. Yonca'nın mektepteki dolabını görmelisiniz... Eczane vitrini gibidir, her şey yerli yerinde."

"Senden ihmalcisi yok demek. Fakat içlerinde en sevimlisi sensin galiba."

"Orası öyle, amcacığım... Kanım sıcaktır..."

Amcası gülüyor ve içinden tasdik ediyor: Hakikaten çok sıcakkanlı, seksapelli bir kız. Ya gülüşü? İnsanın kederini dağıtıyor. Bazılarınki sinire dokunur, yersiz ve lüzumsuz tesiri yapar. Aslıhan hepsinden zekidir, psikologdur da... Nitekim durdu, durdu, tam evin kapısından çıkıyordu, amcasına cevap vermeye vakit bırakmadan dedi ki:

"Cumartesi biz yine 18.10 vapuruna bineceğiz. Üsküdar'dan! Baybay!"

Ufacık valizini elinde sallaya sallaya koşup gitti; gidin-

ce de dayı ile amcayı bir hüzün kapladı. Şadıman Yenge de mahzunlaşmıştı ama kızın darmadağınık bıraktığı odayı toplamadan rahat edemeyeceği için hüznünü duymaya vakti yoktu.

Çamaşır ve elbise namına ne varsa birer tarafa atmış. Terliklerin teki kimbilir nereden çıkacak? Yerine itilmeden bırakılmış dolap çekmecesinde bir sürü buruşuk çorap... Çoğu kaçmış, ördürülmemiş, büklüm büklüm sarılıp çıkın halinde şuraya buraya, minder ve şilte altına sokuşturulmuş. Kadıncağız:

"A," diye söylendi, "yine çorap bağlarını takmadan gitmiş, takmayı unutmuş. Şimdi yolda çoraplarını büküp büküp diz kapağı altından tokaç yapacaktır. Etekler de kısa... Herkes görecek, ayıplayacak."

Evet, ayıplayanlar olacaktı, fakat sevimliliğinden dolayı bu kusuru sade affetmekle kalmayıp bu hali ona yakıştıranlar da bulunacaktı. Erkeklerin bazısı beğenecek, böyle olmasını keyfine bile varacaktı. Çapaçulluğun boşluğunu, seyredene vereceği cinsî zevki kim inkâr eder? Ama çapaçulun pek sevimli, zekâlı, seksapelli, az çok güzel olması şartıyla! Ancak bön, ısısız, alımsızlar gözleri rahatsız eder.

Aslıhan istasyonda –harp zamanı, her tarafa vızır vızır işleyen dolmuş, taksi, otobüs bolluğu yoktu– tren dururken gözleriyle Emire'yi aradı. Vagonlar Florya dönüşü, çıplaklar seyrinden gelen azgınlaşmış bir erkek cemaatiyle sahanlıklara kadar dolu.

Genç kızların değil, çağını aşmışların bile ayak atamayacağı bir korsanlar âlemi bu tren. Hem de gemiyi ele ge-

çirmiş asi korsanlar! Ortada artık süvari yok, inzibat da... Bir ihtilal manzarası. Sanki bu halk rom fıçılarının dibine dan ekinceye kadar içmiş, alkol deliliği geçiriyor. Bağırıyor, tepiniyor, türküler söylüyor.

O yılların modası bir Çingene türküsünü, Çingene ağzıyla. Sonra hep birden, kıvrıla kıvrıla, el çırparak gülüyorlar:

Veresiye vere vere kalmadı, kalmadı
Allah canımı almadı almadı

Aslı o terütazeliği,[1] o el sürülmemişliği, o çekiciliğiyle bunların arasına katılacaktı! Dışarıdan bakana korkunç görünebilirdi. Azıcık irkilmekle beraber fazla aldırmadı, bakışlarını bile çatmaya hususi tavırlar almaya bile tenezzül etmeden sahanlığına ayağını attı.

Bu, duru, lekesiz güzellik önce saygı uyandırmıştı. Korsanlar yol verdiler, girdi. Körpe güzelliğinden gözler kamaşmış, nefesleri durmuştu. Afallamışlar, türküyü birdenbire kesmişlerdi. Sanki bir masal perisi bu masum güzelliği korumak için üzerlerine esrarlı bir toz serpmiş, hepsi taş kesilmişti.

Az sonra büyünün tesiri geçince saygısızlık da başlayacaktı. Kızcağız, daha ağırbaşlı insanların dizildiği vagona sokuldu.

Emire'yi artık inerken bulacaktı.

Bulamadı; ne indiği zaman, ne garda, ne de meydanda. Bakınmalarla geri kaldığından vapuru kaçırmamak için

1 terütaze: körpe

âdeta koşuyor, arada çarpışmalar oluyor. Nihayet arkadaşını Kadıköy iskelesinin merdivenlerinde yakaladı, sordu:

"Neden beni beklemedin?"

Mor susam gözler buğulandı, yüzü allak bullak, cevap vermiyor. Yine Aslıhan konuştu:

"Ha, demek dün olandan dolayı bana küstün, benimle konuşmayı kesmek istiyorsun! Budala!"

"Rica ederim, sözlerini tart da söyle... Hem bırak da geçeyim."

"O bir oyundu, sonunda sana faydalı olacak bir oyun."

"Bana mı? Ne münasebet!"

"Adam gibi dinleyeceksen anlatayım."

"İyi cesaret doğrusu... Anlatılacak tarafı var mı bunun? Nasıl sırnaştığını gördüm, ben utandım. Koluna girdin adamın, sürüklüyordun, gülüyordun."

"Ne çıkar bundan?"

"Çarşıdan da o halde mi geçtin?"

"Elbette... Belki de daha sokulmuşumdur."

"Sen bitmişsin, çileden çıkmışsın Aslıhan!"

"Öyleyse 'Dört Yapraklı Yonca' ne güne duruyor! Haysiyet Divanı kurun, beni sorguya çekin, cemiyetten atın yahut yardıma koşun, önleyin bu işi. Hem ben senin görmediğin daha fena bir şey yaptım, onunla eve kadar gittim."

"Rezalet!"

Bu konuşma iskelenin örtülü yerinde, loş ve tenha bir köşede vapurdan müşteri çıkması beklenirken oluyordu.

"Bitmedi ki! Orada bulunup da görmeliydin, gözlerine inanamazdın, Emire. Adamı eve de aldım, kapıyı yanımdaki anahtarla açarak!"

Emire dondu kaldı. Az sonra dili dolaşarak soruyor:

"İçeride kimse yok muydu? Olmadığını biliyor muydun?"

Sesinde öfkesinin yumuşayıp yerini meraka bıraktığı seziliyordu, merak ve helecan içindeydi. Mavi gözlü yakışıklı adamla Aslı bir evde, yalnız başlarına? Neler olamazdı Yarabbi!

Memurlar bağırıyor:

"Yürüyelim! Kadıköy sağ taraf! Haydarpaşa sol!"

Akıntıya kapıldılar, konuşma durdu. Farkında olmadan kendilerini alt kamaraya inmiş buldular. Merdivenin yarı gizlediği kanepelere oturmuşlardı.

"Sonra? Evde kimse yoktu, değil mi?"

"Vardı, şekerim: Teyzem."

"Sizi gördü mü?"

"Evet, gördü."

"Ne dedi, ne yaptı?"

"'Hoş geldiniz çocuklar dedi, birbirinize nerede rastladınız? Hava bugün çok sıcak. Haydi, yukarıya çıkın da rahat edin. Aslı! Sen de bir duş yap, yine mektep kokuyorsundur muhakkak!' İşte böyle dedi. Teyzem her zaman söyler: Yatılı olanlar mektepsi mektepsi kokarlarmış. Kendileri bunu duymazlarmış ama evdekilere tuhaf gelirmiş."

"İşi alaya vurdun Aslıhan!"

"Alay olduğunu başında söyledim, dinlemedin. O mavi gözlü yakışıklı adam benim amcamdır, Feridun Amcam."

"Ey, niye bize yabancı durmuştu? Yalan!"

"Öyle durmasını ben tembih etmiştim de ondan."

"Sebebi?"

"Sana oyun. Bir de... Söyleyeyim mi? Söyleyeceğim: Seni görmesini, senin de onu nasıl bulduğunu anlamak istiyordum. Tanıtsaydım ne onun, ne de senin tarafsızca fikrinizi öğrenemezdim. Sen adamakıllı beğenmiştin, beğendiğini açıkça söyledin. O..."

Emire'nin yüreği çarptı ama kibrine yedirip sormuyor.

"Ona gelince galiba abayı yaktı kızcağızım."

"Uyduruyorsun."

"Uydurmadığımın ispatı işte: Cumartesiye yine vapura gelecek ve bu sefer tanışacaksınız. Yaşça aranızda epeyce fark var ama bilirim sen çoluk çocuktan hazzetmezsin, gözün olgun adamdadır: ağırbaşlı, mevkiini yapmış kocada."

"Benim gözüm doktorluk diplomasında."

"Amcam da bu fikrini beğendi ama sanmam ki bıraksın."

"Bunları da mı konuştunuz?"

"Büyükbabanın paşalığını bile inceledik, etüt ettik."

Müstakbel bayan doktor deminki yürek çarpıntılarından sonra kendinde tatlı bir gevşeme duydu, gözlerinin lacivert gezisinde hoş düşüncelerin ebruları dolaşıyor.

"Ha, dün gece biz Taksim Gazinosu'na gittik. Numaralar vardı, müşteriler arasında da birer numara sayılacaklar yok değildi. Benimki de oradaydı."

"Kim bu seninki?"

"Daha bilmiyorum, ilk defa gördüm, fakat gözüm ısınıyor gibi geldi. Galiba yazları bizim gibi Bostancı taraflarında oturuyor."

Emire dalgın. İçinden, "İsmi de fena değil, Feridun. Acaba soyadı nedir? Sorulmaz ki?" diyor. Birden hatırladı:

"Hakikaten budalayım ben," dedi. "Aslıhan'ın soyadı neyse onunki de odur, Bahçesaray! Fazla süslü, renkli, azıcık da uzun ama iç açıcı bir isim. Biliyorum, bu ismi bir zamanlar dedelerinin hanlık ettikleri şehirlerden en güzelini düşünerek almışlar; soyzadelikten vazgeçemiyorlar. Hakları da var ya... Annem bir vali ve paşa olan dedesiyle övünmek fırsatını kaçırmıyor. Bunların ecdadı han. Elbette unutmak, unutturmak istemezler."

Biraz da utanıyordu. Aslıhan için fena şeyler düşünmüştü; halbuki aklından ne iyi fikirler geçiriyormuş. Boynuna sarılıp af dilemek ihtiyacında... Burada olamaz, o işi gece, yatakhaneye bırakacak. Karyolaları yan yanadır, bazen kimseyi rahatsız etmeden, birbirlerine sarkıp eğilerek fısıl fısıl konuşurlar, konuşurlar. Düşünmekte devam ediyor:

"Bu gece de öyle olacak. 'Bayan Emire Bahçesaray'... Yakışıyor. Zaten 'Emire' Arapça prenses manasına da gelirmiş, sanki bilmişler de koymuşlar."

Kırım'ın fikir merkezi eski Bahçesaray akarsuları, bağları bahçeleri, fıskiyeli mermer havuzları, gül tarhları,[1] çiçek açmış leylakları, mor salkımları ve mor susamlarıyla. Gözyaşı çeşmesi ve Yeşilcami ile şimdi Emire'nin gözlerinde eski zaman kraliçeleri için yapılmış saatlerin mine kapaklarındaki pırıl pırıl, yeni boyanmış hissini veren manzara resimleri gibi derlenip toplanmış. Aynada gözlerine baksa şaşacak, hayran hayran seyrine dalacak.

Vapurdan Kadıköy iskelesine daha birçok mektepli kız çıktı. Kendilerini bekleyen külüstür otobüse doluyorlar.

---

1 tarh: çiçek dikmeye ayrılmış yer

Hırpani kılıklı bir biletçi –hususi işletmedir bu– arka kapıdan bağırıyor:

"Çabuk olalım! Nazlanmayalım!"

Nihayet kalktılar. Kalabalık sokakları arkada bırakıp tenhalığı ve hazinliği mektebe dönüş durgunluğunu arttıran Acıbadem yolunu tuttular.

2

Atıf Çulhagil'in evinde işadamları ve kendi adamlarıyla telefon konuşmaları bir âlemdi: Kaba şakalaşmalar, kaba emirler, çok defa küfürler ve en nazik olduğu zamanlarda bile ses bayağılığı ile baştan sona kadar pespaye bir şey... Somnur işitmemek için kulaklarını tıkardı.

En fenası mücessem[1] kalınlık ve kabalık olan bu adamın kendisini latifeci, nüktedan, hiç değilse hoşsohbet sanmasıdır. Şuna buna isimler takmak merakındaydı da... Mesela Çengelköylü ufacık bir mahalle arası bakkalının kızı olduğu için karısına zayıflığından, ince uzun, duru beyaz vücudundan dolayı "İspermeçet mumu" derdi ve: "Nereye gitmiş yine bizim İspermeçet mumu?" diye şoföre, bahçıvana, hizmetçiye sormaktan çekinmezdi. Somnur "Beş paralık acıbadem kurabiyesi" yahut kısaca "Kurabiye"dir; Kâhya kadın rolündeki Elvan Hanım "Damacana"dır; kâtibinden "Bizim Şamama" diye bahseder, bazen bu isimle çağırır bile. Komşuları Albay'dan söz açılınca "Palamar", oğlu da "Keçi-

---

1 mücessem: cisim durumunda olan

boynuzu" olur; biri halat gibi bükülmez sertliğinden, öbürü kuruluğundan dolayı. Albay'ın süslü püslü kızı "Gaco"dur... Vesaire.

Buluşlarına kendisi hayrandı.

Bununla beraber zeki bir tarafı da vardı, kendisine de lakap takmıştı: "Raspacı", obur manasına gelen argo bir kelime! Sofraya oturup da mesela dumanları üstünde koca tabak bol maydanozlu, bol peynirli pirohi önüne geldi mi kendisine hitap ederdi:

"Haydi Raspacı, yine gün doğdu sana! Yapış kaşığa!"

Avurtlarını şişire şişire atıştırmaya koyulurdu. Büyük ve kârlı bir iş çıkınca da yine aynı sözü kullanırdı:

"Göster kendini Raspacı... Bu hindi dolmasıdır, her zaman ele geçmez."

Nazlı, nazenin Somnur o sözleri işittikçe çıt diye kırılacak kadar sinirlerinin gerildiğini duyar ve "Baba, söyleme böyle şeyler!" diye hafifinden çıkışır bile. Öteki kahkahayı atar:

"Vay Beş Paralık Acıbadem Kurabiyesi! Beğenmedin demek... Sevsinler yavrumu! Kızım, kızım! Ben paşazade, beyzade değilim, Çulhaoğluyum, çulha! Dangıl dungul konuşurum, öyle konuşurum ama senin paşazadeler gökten zembille ekmek düşmesini beklerken ben koynumda çarığım tıka basa dolu, onlara tepeden bakarım... Yaa! Katalavis?"

Kızı bu "çarık" sözünün para cüzdanı manasına geldiğini bilmeden dinler, koynunda çarıkla gezmeyi marifet sayan babadan tiksinirdi ve orta halli, lakin nazik, şefkatli bir dayı ile teyze yanında irkilmeden, utanç duymadan fikir rahatlığı içinde yaşayan Aslıhan'ın yerinde olmayı isterdi. Yine bu

babadan dolayı, servetine rağmen üç arkadaşının da kendisine gıpta etmediğini Somnur anlıyordu. Onu kıskananlar Çulhagil'i tanımamış olan kızlardı, bu kızlardan da şatafat düşkünleri...

Emekli Albay'ın oğlu da keçiboynuzluğuna bakmadan bu servetten en büyük payı çıkarma, Somnur'la evlenme hülyasındadır. Peşinde dolaşıyor, ama haydut babanın korkusuyla fazla sırnaşıklık edemiyor. Bir defasında işi sezer gibi olan Atıf bangır bangır bağırmıştı:

"O dümbeleği bir yakalarsam eşek sudan gelinceye kadar döver, pestilini çıkarırım. Bende bakkaldan, kasaptan veresiye alışveriş eden cebi delik aileye kız verecek göz var mı? Pışşt!"

Somnur yerin dibine geçmişti. Albay'ın köşküne başını kaldırıp da baktığı da yoktu zaten.

Pazartesi günü hanım hanımcık vaktinde uyandı, bir gün evvel sabahtan akşama kadar kâh bahçede, kâh odasında imtihanlara çalışmıştı, içi rahattı. Evinden ve ailesinden memnun olmayan her talebe gibi arkadaşlarıyla buluşma sevinci içinde giyindi. Elvan Hanım'ın hazırladığı mükemmel kahvaltıdan azıcık çimlendi. Mekteptekilerle bir arada bulunup o taneleri sayılı zeytinle şekerlenmiş bir kaşıklık reçelden iştahlı iştahlı yemediğine üzgün, bahçe kapısında bekleyen otomobile afur tafur etmeden, alçak gönüllülükle girdi.

İnci gibi kızdı; leke tutmaz zannını veren mat cilalı bir teni vardı. Sanki ruhu da öyleydi, sanki bu ruh incilerin ışığı gibi bağrında parlıyor, kabuğuna vuruyor, varlığını duru bir

nurla içinden aydınlatıyordu. İncilerde de öyle değil midir? Dışarıdan aldıkları ışıklar içlerinde birikmiş, kendi özlerinden geliyor sanılır.

Mektepte cemiyetin üç azası kumpas kurmuşlardı; Somnur'u bir mesele karşısında bırakacaklar: Aslıhan'ı mavi gözlü bir adam iskelede beklemiş, takip etmiş; Kumkapı'da ikisi beraber inmişler, kol kola girip uzaklaşmışlar. Bunu Emire gözleriyle görmüştür. Şimdi cemiyete düşen vazife yok mudur? Nizamname mektepten çıkıldığı zaman yürürlüğe girecek ama hadise çok mühim... Müdahale etmek şart! Asıl maksat oyundan ziyade bir denemedir.

Vurguncunun kızı her zaman yaptığı gibi otomobili mektep kapısına varmadan durdurup göze batmamaya çalışarak içeri girdiği zaman ilk karşısına çıkan Aslıhan'ı üzgün görünce sordu:

"Nen var? Hasta mısın?"

"Ötekilere sor. Bana surat ediyorlar."

"Sebep?"

"Bilmiyorum."

Yonca ile Somnur binaya doğru gidiyorlardı, yetişti. Fakat konuşmaya vakit yoktu, içeriye derse girdiler. Konuşma fırsatı ancak öğle yemeğinden sonraki teneffüste çıktı. Kırının çiçeği üzgün çehresini muhafaza ederek başka tarafta dolaşıyor. Hadiseyi öğrenen Somnur muhakeme kabiliyeti yerinde bir kız olduğundan, "Acele karar veremeyiz," dedi, "önce kendisini dinlemeliyiz. Cumartesiye daha beş gün var, yavaş yavaş inadı geçer, bülbül gibi her şeyi anlatır. Cumartesi yine bize gideriz. Şimdilik üstüne varmayalım. Ben

onunla konuşurum. Sanmam ki işin içinde bir fenalık olsun. Aslı haysiyetli, güvenilir kızdır."

Somnur'un bu ağırbaşlı ve temiz yürekli görüşü iki arkadaşı memnun etti; kendisine sezdirmeden Aslıhan'a söylediler, o da sevindi:

"Yarın," dedi, "lüzum görülürse cemiyete bu kızın büyük faydası dokunabilir. Hem zengin, hem de akıllı... Ayrıca insaniyetli."

Elindeki kitabı kaldırıp neşeyle havada salladı:

"Yaşasın Somnur! Yaşasın 'Dört Yapraklı Yonca'!"

Etraftaki başka kızlar onun bu coşkunluğuna anlamadan güldüler ve "Tatar kızının yine keyfi yerinde!" diye aralarında söyleştiler. Şu muhakkak ki Yoncacılar bu dam altındaki yetişkin kızların en seçmeleridir; esasen ötekiler nankör denilen çağda olduklarından ve henüz gelişip serpilmediklerinden hoş bir tesir bırakmıyorlar. Çoğu güzel de sayılamaz, daha ziyade çirkine yakındırlar. Ancak, dikkatli bakılırsa çirkinliklerinin de birer güzelce tarafı bulunuyor; mesela gözleri, mesela gülümsemeleri, kıvrak bir yürüyüş, bir ahenkli ses, bir mahcupluk veya bir kendine güveniş... Çok defa sevimlilik ve sıcakkanlılık."

Karakterlere gelince her topluluktaki çeşitlilik burada da var, tabii. O bakımdan da "Dört Yapraklı Yonca"cılar iyi vaziyettedirler, irsen az nakisalı[1] olanlar arasındadırlar. Yine irs yoluyla aşırı kıskanç, hasetçi, kinci, fazla kaprisli, büyük hülyacı, somurtkan, homurdanıcı, manyak ve bedbin doğmamışlardır. Hiçbirinde şimdilik psikiyatri ile alakalı ruh karışıklığı yok.

---

1 nakisa: eksiklik, kusur

Hülasa başlangıç iyi, gidişat da.

Somnur mektepte olduğu saatlerde Aslıhan'ın öbürlerine somurtkan, öbürlerinin kendisine karşı soğuk durması kararı bozulmadı. O evine gidince her zamanki sıcak ahbaplık tekrar başlıyordu.

Böylece cumartesiyi buldular.

Buldukları cumartesi gününün en fazla heyecanını duyan Emire'dir. Kendisini pek beğendiğini yine birkaç defa Aslı'nın tekrarladığı mavi gözlü Feridun Bey'le vapur iskelesinde karşılaşacak. Bu sefer yan yana veya karşı karşıya oturup konuşacaklar, beraber trene gidecekler.

"Sakın aptal aptal, saçma sapan bir şeyler söylemeyeyim! Beni kültürsüz, bön bir kız sanmasın, tanıştığına pişman olmasın!" diye helecanlar geçiriyor. Hemen kısmetinin çıkmasını, koca bulmasını istediğinden, sabırsızlığından mı? Hayır, hiç acelesi yok. Ancak kendisini beğenmiş olan erkeği hayal sukutuna uğratmak, bir de Aslıhan'a karşı mahcup düşmek işine gelmiyor, izzetinefis meselesi bu.

Bununla beraber Feridun'u hayalinden de pek silemiyor. Onu düşünmek normal her genç kızda olduğu gibi kendisinde sadece bir okşanma arzusu uyandırıyor. Emire daha ötesini düşünen ve isteyen anormalliğe kaymış kızlardan değildir. Hafif bir zevk dalgası bir gelip bir gidiyor, o kadar. Fırtına yok... Açıktan geçen bir vapurun kıyıdaki tekneleri şöyle yumuşacık kaldırıp indiren, sonra rahat bırakan bir çırpıntısı bu.

Fakat tekneler açık deniz dalgalarına da göğüs germek için yapılmışlardır. Emire'nin yapısı da bir deniz kurduna

"hele engine açılmaya görsün" dedirtecek vasıfları haizdir, sülün gibi ve sapasağlam.

Feridun iki cumartesidir İstanbul'a her gelişinde olduğu gibi Paşalimanı'na, eski Maliye Nazırlarından Tatar Abdullah Şerif Bey'in yalısına gidiyor. Bu zat doksanına yaklaştığı halde hayret verici bir vücut ve zekâ diriliği ile ömrünü devam ettirmektedir. Zamanının iyi bir maliyecisiydi, kendi gayretiyle Fransızca da öğrenmiş, her sahada malumatını genişletmişti. Son yıllara kadar ava çıktığı da oluyordu. Hâlâ koruda yürüyüşler yapar. Evladı yerine koyduğu evvelce şimdi sıra ölümlerden sonra en yakın akrabası ve mirasçısı Feridun'la birlikte bir "Osmanlı İmparatorluğu Maliye Tarihi" yazıyorlar. Yıllardır süren muazzam iş artık bitmek üzeredir. İşte Aslıhan'ın genç amcasını Üsküdar'a getiren ve kızların iskelede buluşmalarına yol açan vesile.

Sabık Maliye Nazırının Maliye Tarihi'ni bitirmeden ölmeyeceğine dair kanaati tam. Bir şey daha görmek istiyor: Feridun'un milletvekili ve sonra da Maliye Bakanı olmasını. Bunun da pek yakında tahakkuk edeceğine emindir.

Abdullah Şerif Bey gençliğinde bir zevk ve safa faslı da sürmüş eski rintlerdendir;[1] Feridun'un çok güzel ve pek taze bir kızla evlenmesine taraftar. Divan edebiyatından "hüsnüân"a[2] dair beyitler okur:

Lebleri mül saçları sünbül yanağı berk-i gül

1 rint: gönül eri, kalender
2 hüsnüân: Türk müziğinde bir makam

Yahut yine Bâki'den:

Hat misk-i Huten çehre semen hâl karanfül.

Hep çiçek teşbihleriyle kadını demet haline sokup rayihasına banmış gibi, kendinden geçer. Nasihat de verir:

"Aman boya bosa dikkat! Gülendamlar Yahya Efendi'nin dediği gibi nihayet 'nihal-i taze' iken 'bir servi bülend' olur; ortada yine bir zarafet kalır. Kaş pek mühimdir. Nedim 'Kaşların altında gözlere bak, cenneti seyret' der. Gözleri gösteren kaşlardır ve lakin ağızla dudakta karakter, burunda asalet belli olur."

İtirazları da vardır:

"Eski şairler ağzın ufaklığından hazzederlermiş. Yanlış! Dudakları kevser şarabı ile dolu yakut kâseye benzetmelerine söz yok. Nedim, 'Şaraba konmuş kiraz tanesi' diyerek dudakları fazla küçültür, soğuk şeyler de söylerler, 'Akide şekeri dudak kirazı kadar lezzetli olamaz' gibi yâveler."[1]

Her toplanışta, maliye tarihinden yoruldukça divan edebiyatı ve güzellik bahsine girerler, "teneffüs"e çıkarlar. Paşalimanı manzarası da hem diriltici, hem uyuşturucudur; saatlerine, güneşle ışıkların oyunlarına ve her yerde olduğu gibi lodosla poyraza göre.

Feridun vapur saatinden çok evvel harap yalıdan ayrıldı; ağır ağır yürüyerek ve ara sıra ihtiyaten saatine bakarak iskele yolunu tuttu. O gün hava yağmurluydu, dolu da yağmıştı ama akşama doğru bulutlar biraz dağılmıştı.

---

1 yave: saçma söz

"Dünkü sıcağın marifeti..." diye söylendi. Güneş iki kara bulut arasından meydanı geceleyin gökyüzüne çevrilmiş ışıldaklar gibi nemli ışığı altına almıştı. O yıllarda tepelere yerleştirilmiş bu ışıldaklar İstanbul gecelerinde durmamacasına çakıp çatışarak halka harp tehlikesini unutturmamaya çalışmaktan yorulmazlardı. Birbirlerini gökte bulup kulaklarına acele acele bir şeyler fısıldar, haberler ve sırlar verir gibi de bir halleri vardı.

Daha o zaman ne iskelenin etrafındaki baraka dükkânlar yıkılmış, ne de ortadaki çeşme yarı beline kadar gömüldüğü çukurdan kurtarılmıştı. Bu ihmale Sinan eseri caminin cephane deposu olarak kullanılmasına öfkelenen Feridun bir dükkânı siper aldı, kızların gelişini seyredecek. Saat 18...

Kısıklı tramvayı geldi ama onlar yok. Derken hususi bir otomobil kenarda durdu; kapısı açılınca içinden bir bir arkasına dört kız çıktı, "Dört Yapraklı Yonca"nın dört azası, tamamı!

Feridun önce yeğenini seçti, sonra Emire'yi. Arkasından gözü Somnur'a ilişti, inceliğine ve zarifliğine şaşakaldı. Aralarında bir de esmeri vardı, endamlı bir şey ama öbür ikisine bakmayı tercih ediyor. Dördü de el sıkışıyorlar. Esmerle ince bedenlisi tekrar otomobile binecekler galiba.

Aslıhan gözleriyle etrafı arıyor, amcasını göremediğinden dolayı sinirli. Feridun elini salladı. Aradaki mesafe epeyce... Dört çift göz, dördü de güzel göz, kendisine çevrildi. Belli ki onlar için günün mevzuu bu yakışıklı, genç amca beydir. Zaten bu amca kâfi derecede yakışıklı bulunmasa bile arkadaş akrabası olduğu için onlara büsbütün yabancı bir adamdan daha fazla alaka çekici görünecektir. Erkekler kız

kardeşlerinin arkadaşlarıyla, kızlar da erkek kardeşlerininki ile alakalanmayı pratik bir yol olduğu için tercih ederler.

Hocası Maliye Nazırı'nın divan edebiyatından misaller vererek tavsiye ettiği güzellik evsafı Emire'de tamamıyla mevcuttu. Onun içindir ki Feridun tesir altında kalarak bu kıza alıcı gözle bakmıştı. Otomobile doğru yürüdü ama dört çift gözün üzerine çevrilmiş olmasından dolayı tuhaf bir vaziyette kaldığını hissederek durdu.

Şimdi kendisine doğru yürüyenler dört kızdır. Aslıhan birer birer takdim etti, isimleriyle... Sonra ötekilere, sanki bilmiyorlarmışçasına:

"Feridun Amcam!" dedi. Feridun amca Avrupa görmüş, orada tahsil ve staj seneleri geçirmiş olmakla beraber kadın ve hele kız meclislerinde sıkılgan kalmıştı.

"Öyle mi? Maşallah... Memnun oldum." falan gibi şeyler mırıldandı; yüzlerine bakamıyordu; kızlar ise inatçı bakışlarını amca beyin yüzünden ayırmıyorlardı. O yaştaki kızların bakışları çok defa erkeklerinkinden cüretlidir ve baktıklarının çoğunu müşkül vaziyete sokarlar; hele karşılarındaki erkeğin çekingen olduğunu sezince onu sıkmaktan bir nevi zevk alırlar. Bereket, işin farkına varan Aslıhan boyuna konuşuyor, amcasını kurtarmaya çalışıyor:

"Yonca'yı şimdi Somnur arabasıyla mektebe götürüp bırakacak. Bizim vapur geldi. Dolu yağdığı zaman neredeydiniz amca? Biz dersteydik, camlar kırılacak diye korktuk."

Sonra onlara döndü:

"Eh, artık ayrılalım; dört dakikamız var. Güle güle!"

Veda kısa sürdü; iki kız otomobile girdi, elle karşılıklı

selam işaretleri... Kalanlar yan yana, konuşmadan iskele tarafına yürüyorlar.

O gün "mavi gözlü erkek" meselesi köşkte uzun uzadıya görüşülmüş, içyüzünü bilmediği için işi ciddiye alarak çok olgun muhakemeler yürüten Somnur cemiyet azasının takdirlerini kazanmış, deneme yapıldığı açıklandıktan sonra kendisi bir yıl için başkan seçilmişti. Hepsi neticeden memnundu.

Emire de memnundu ama Aslıhan'ın başına açtığı işin heyecanı içinde tutuk bir hal almış, bir türlü tabiiliğini bulamıyordu. Hoş, otuzunu aşkın Maliye Müfettişi Bey de aynı haldeydi. Gelişmiş olan mektepli kıza, talebe mi yoksa küçük hanım mı, nasıl muamele edeceğini bilemiyor.

Gök yine bulutlandığından vapurda orta kat salona girip yerleştiler. Aslı bir manevra çevirmiş, Emire'yi fazla sıkılmasın diye amcasının karşısına değil, yanına oturmuştu. Feridun sordu:

"Siz Tıp Fakültesine devam niyetindeymişsiniz, öyle mi?"

"Evet, olgunluk imtihanlarını verebilirsem..."

"Verirsiniz, verirsiniz, buna eminim. Ancak doktorluk pek uzun süren bir tahsildir, stajı var, mütehassıslığı var; sonra müşteri kazanmak için de zaman lazım. Hangi branşı seçmek istiyorsunuz? Karar verdiniz mi?"

"Hayır, istidadıma bakacağım, kendimi hangisine daha hevesli bulursam onu seçeceğim."

"Mükemmel! Gayet iyi düşünüyorsunuz."

Böyle diyen Feridun, pek de ustalıklı olmayan sabırsız bir hareketle başını çevirip genç kızın yüzüne baktı. Mavi

gözlerle mor susam rengindekiler karşılaştılar; kısa bir müddet ayrılmadılar. Müfettiş yutkundu, kızın göğsü kabarıp indi. Başlarını önlerine eğdiler.

Aslıhan görmemezlikten geldi ama içinden söylendi:

"Oluyor bu iş... Oldu bile! Amcamın yutkunuşu ömürdü vallahi! Ya Emire'nin göğüs geçirişi? Ayol, bunlar dünden hazırmışlar!"

Hususi otomobillerin tahdide uğradığı o yıllarda hekimlerle müteahhitlere verilen imtiyazdan Çulhagil müteahhit sıfatıyla faydalanma yolunu bulmuştu; hem de uydurma ortağı namına bir ikincisini bile temin etmişti. Somnur ile Yonca bunlardan biriyle Üsküdar çarşısından geçiyorlar. Otomobile kurulmuş iki kız dikkati çekiyor; onlar farkında değiller. Şoföre işittirmeden aralarında yavaşça konuşmaktadırlar. Yonca sordu:

"Nasıl buldun amca beyi? Hoşuna gitti mi?"

"Eh, şöyle böyle... Emire için biraz yaşlı."

"Yoo... O ciheti iyi. Olgun bir erkek... Her yerde kendini saydırır; sonra kadın kıymeti bilir. En güzel yeri gözleri."

"Ben açık renkli gözden hazzetmem. Sana azıcık pısırık gibi gelmedi mi?"

"Üç kızın karşısında kalınca şaşaladı. Göz hapsine aldık, adamcağızı! Kim olsa şaşırır."

Somnur, üç hafta evvel mektebe gelip konferans veren bir muharririn ismini söyledikten sonra dedi ki:

"O hiç şaşırmamıştı, hepimizin gözü üzerindeydi. Göz-

lerimiz karşılaşınca biz gözlerimizi indiriyorduk. Ne keskin bakışları vardı! Sanki içimizi görüyordu."

"Bakma onlara sen. Onlar artık işin ustası olmuşlar, aktörleşmişler; profesyonel çapkınlar onlar! Feridun Bey ciddi insan. Hem ben biraz sıkılgan olmasını tercih ederim."

"Ayol, ne kadar beğenmişsin bu adamı! Ancak bir dakika ya gördün, ya görmedim... Rüyalarına girecek."

"O kadar da değil ama sen de, hiç kimseyi beğenmiyorsun."

Şoförün kulak kabarttığını sezip lafı değiştirdiler. Araba –Haydarpaşa köprüsü henüz bitmemişti– Ayrılık Çeşmesi yolundan Sarayardı Sokağı'na saptı, buradan Acıbadem'e çıktı; sonra Yonca'yı mektebin önünde indirip Küçük Çamlıca üzerinden bir kavis çizdikten sonra köşke geldi. Gelmeden önce yaşlı şoför Süleyman Efendi Somnur'a sormuştu:

"Bu Yonca Hanım mektebi bitirince memleketine dönecek mi?"

"Dönecek; nihayet daha bir ay burada."

"Çok iyi kız. Varlıklı mı bari?"

"Babasının bir oteli varmış, biraz da toprağı... Yonca'nın anası öldükten sonra tek başına yaşıyormuş. Zaten kızını da İstanbul'a onun için yatılı göndermiş."

"Benim oğlum Zahit de Hatay taraflarında zabitliğini yapıyor, yedek subay olarak... İkinci defa askere çağırdılar."

Somnur nezaketi icabı alaka gösterdi, bahis kapandı. Hiç aldırmadığımız veya nezaketen alakadar olduğumuz bazı şahısların sonradan bizim hayatımız yahut tanıdıklarımızın hayatı üzerinde ehemmiyetli birer mevki alacaklarını

kestirebilir miyiz? Öndekiler zamanla sönüp silinirler, geridekiler birinci plana gelip nişancı dükkânlarındaki azman hedefler gibi inatçı bir kabarışla karşımıza dikilirler, daimi endişe ve sabit fikir haline girerler.

Çulhagil'in evinde, başka birçok evdekiler gibi ana ve kız biteviye didişen iki rakip değildir. Naciye Hanım her duygusu kısık, ışığı kıt, heyecana gelmez cinsten, yarı hayalet bir kadındır; rüya görüyor yahut uykuda dolaşıyor gibi aydınlığı donuk, renkleri uçuk, sesleri boğulmuş bir âlemde yaşadığı hissini verir. Fizyonomi ve fizik bakımından her insandan farklı olmamasına rağmen sinir sistemi henüz yarı nebat yarı hayvan, tekemmül[1] edememiş mahluklarınkini düşündürecek derecede iptidailik tesiri yapmaktadır.

Dönüşte Somnur misafirlerle oturan bu ananın yanına uğramadı, büyük salona girdi, piyanosunun başına geçti, imtihanlara hazırlanış dolayısıyla ara verdiği egzersizlere başladı. Piyano hudut dışı edilen hanedan saraylarından ucuza kapatılmış kuyruklu bir Pleyel. Rivayete bakılırsa dedelerinden çoğu gibi musiki meraklısı genç bir sultan yurt ayrılışında onu gözyaşlarıyla ıslatmış. Kapağında hâlâ yaşların izi duruyor.

Neden piyanoya koştuğunu kendisi bilmiyordu; halbuki bu koşuş o günkü hadiselerin icabıydı. Biri Aslıhan'a ait hayali, öbürü Emire ile alakalı gerçek iki gönül veya evlenme macerası yaşanmıştı. Ortada yabancılıktan epeyce uzaklaşmış hayatlarına karışması ihtimali yakınlaşmış bir erkek vardı. Sonra Yonca da pek heyecanlanmıştı.

1 tekemmül: olgunlaşma

İşte bütün bunların ruhunda hasıl ettiği okşanma ihtiyacıdır ki onu piyano iskemlesine sürüklemişti. Müzik kadında en tatlı ve hünerli bir okşama yerine geçer; kadın musiki dinlerken istediği, özlediği gibi okşandığı, erkek de okşadığı fikrine kapılır, o zevkleri duyar.

Somnur'un memnun bir gecesi... Zira babası işleri için Ankara'ya gitmiştir, ev halkı ve eşyası küfürlü telefon konuşmalarından bir müddet kurtulup başını dinleyecek. Genç kıza öyle gelir ki odaları, salonları dolduran stil eşya, hele şu piyano köşkte o hoyrat ve bayağı sesten en fazla rahatsız olanlardır.

"Ellerinden gelse yerlerinden oynayacaklar, merdivenlerden paldır küldür yuvarlanarak, kapıları zorlayıp pencerelere koşuşarak umumi bir isyan halinde kaçacaklar, eski yurtlarına, saraylara, sahilhanelere[1] can atacaklar! Bizi muhakkak yadırgıyorlar, yıllardır bir türlü alışamadılar. Hoş, eski yurtlarında da şimdi yeller esiyor ya... Kalanların çoğu tütün, çay, deri ve kösele antrepoları. Gittiklerine pişman olup kös kös geri dönerlerdi, zavallılar!"

Somnur'un tertemiz çocuksu muhayyilesi Walt Disney'in tesiri altında kalacak ve bazen ona bir şeyler katacak işleklikteydi; bu istidat[2] babasından geliyordu; anası bir gün, bunun binde birini düşünebilseydi nebatlar âleminden çıkıp insanlar arasına karışmanın zevki hakkında bir fikir edinmiş olurdu. Genç kız içinden diyor ki:

"Şimdi trendedirler. Acaba birbirlerinden hoşlandılar mı?"

1 sahilhane: yalı evi
2 istidat: yetenek

Salonun bir köşesini kaplayan saltanatlı kocaman piyanonun önünde incecik, şipşirin, fağfur vücutlu Somnur bir tezat teşkil etmekle beraber ve belki de bundan dolayı ne kadar zarif duruyordu. Manet veya Domergue'in, kadınları en güzel kuşlar ve nebatlar gibi süslü, Japon suluboyaları kadar ince ve uçucu, ayrıca kadınlığının bütün cinsî taraflarıyla çekici yapan portrelerinden biridir sanki... Sanki duvara asılmak üzere şimdilik oracığa, yere koyuvermişler.

Ertesi sabah yatağında gözlerini açınca Aslıhan gülmeye başladı. Dünkü dönüş aklına gelmişti, daha doğrusu amcasıyla Emire'nin bu dönüş esnasındaki halleri...

Bazı vücutlar, kadın veya kız olsun, yatağın içinde iken kendilerine en uygun, en yakışan, değerlerini yükselten yeri bulmuş görünürler. Yatak bir çerçeve gibi onları daha gösterişli hale sokar, derinleştirip perspektiflerini arttırmaya yarar. Bazısında, altın kabuğunun içine oturtulmuş incisiyle istiridye taklidi kuyumcu marifetleri vardır, onları veya yine o marifetlerden inci yumurtalı kuş yuvalarını da hatırlarsınız. Böylelerinde süs tarafı galiptir. Aslıhan gibilerinde yatağın teşhir ettiği bir süs değildir, doğrudan doğruya kadındır.

Bu vücutlar kedilerinki gibi kendilerini bıraktıkları zaman yumuşak ve tembelliğe müsait, uyandıkları vakit gergin ve fırlayıp atılmaya hazır dokuda olanlardır; biraz da yer kaplamalıdırlar. Sonra yüz hatlarının da ehemmiyeti vardır; soluk ve silik çizgiler kıymeti düşürür; yatak kıvamında dolgunluk ve renklilik ister.

Onların hepsi, ayrıca güzele duyulan taze ısı Aslıhan'da fazlasıyla vardır. Hava sıcak olduğundan üzerindeki pikeyi bir tarafa atmış, uyuyakalmıştır. Onu şimdi dizlerine kadar çekti, gülmesine devam ediyor, söyleniyor:

"Emire şu dakikada ya benim gibi uyanmış aynı şeyi düşünüyor, yahut dudaklarında mesut bir gülümseme, telli duvaklı rüyasına dalmış uyuyordur. Nasıl gülümsemesin? Koca Müfettiş Bey'i fethediverdi. Kendi de fethedildi ya!"

Amerikan marka somyası çift örgü, gül kurusu renkli şatafatsız karyolasından atladı, aynaya bir baktı ama saçlarını eliyle olsun düzeltmeye lüzum görmedi, geçti. Islık çalmak isityor. Bu onun bir kusurudur, neşelendi mi, sokak çocuğu gibi ıslıkla türküler söylemeye bayılır. Pesten, ıslıkta tıslama arası söylüyor da işte!

Hani trene binerken korsanların söyledikleri türkü. Zaten Aslıhan müzikten anlamamakla beraber yeni ve eski bütün türküleri, hatta geçmiş zamanın kantolarını bilir, küçük sesiyle ve şirin bir tavırla söyler. Hem de herkesin bilmediği parçaları nereden, nasıl kapıyor? Anlaşılmaz. Mesela o çingene türküsüne, bir yerden duyarak zihnine hak ettiği:

Çocuk da giriyor yaşına, yaşına,
Takke de istiyor başına, başına

parçasıyla ayrı bir hoşluk katar. Hele Ermeni ve Rum şiveleriyle söylediği kantolarda –tuhaf noktaları belirtip üzerlerinde zekâ ile durduğu için– öyle komik, öyle sevimlidir ki!

Aklına onlardan biri geldi, ıslığı kesti, hafifçe mırıldanıyor:

Ah! haydi şurdan dolaşıver mantar yutmam ben
Ceplerinde beş para yok varmam sana ben

Hem mırdıldanıyor, hem de kantocu kız edasıyla dolaşa dolaşa elbiselerini giyiyor. Yonca mektebinde, Somnur köşkünde hülyalara dalarak Emire macerasını ciddi ciddi düşünürlerken Aslıhan, işin içinde bulunduğu halde, aldırış etmiyor, neşeye vuruyor.

Merdivenden seslendi:

"Amca! Aşağıda mısın?"

Cevap yengeden geldi:

"Dayınla deniz kenarına gittiler, biraz dolaşacaklar."

Genç kız bir dans figürü yaptı; kendi kendine diyor ki:

"Anladım... Meseleyi konuşacaklar. Acaba dayıma Emire için neler söylüyordur? Güzelliğini muhakkak göklere çıkarıyordur. Bu işten asıl memnun olacak biri var: Pimpirik Dede!"

Bu sözün kastettiği, sabık Maliye Nazırı doksanlık Tatar Abdullah Bey'dir; onun fikrini biliyor: Talebesi, akrabası ve mirasçısı Feridun amcanın bir an evvel pek güzel bir kızla evlenmesi. Bayramlarda Aslı'yı yalısına götürürler; Pimpirik Dede herkesi bırakır, genç kızla meşgul olur, hep onunla konuşur, onu seyreder, onu dinler; hediyesiz geri çevirmez. Kırım hasreti ve Hanlığa bağlılık eski nazırda da vardır. Kızın saçlarını okşarken:

Râyete meylederiz kameti dilcû yerine
Tûğa bel bağlamışız kâkülü hoşbû yerine

beytini okuduktan sonra:

"Ceddin koca Han böyle demiş, cidden kahramanca söylemiş... Ben Garb edebiyatında bu derece kuvvetli bir epik parçaya rastlamadım. Hele şu:

İçeriz düşmen-i dinin kanını su yerine

mısraı, müthiştir. Hem o zat bu işi fiilen yapmıştır da! Ama seni görseydi, bu kameti seyretse ve bu kâkülü koklasaydı başka türlü şiirler söylemesini de bilirdi. Gazi Giray şairdi, cesurdu, malumatlıydı... Zalimdi de ha!..." diye başlar, Han'ın hayatını anlatmaya koyulurdu. Nihayet gitme zamanı gelince her günkünden daha çevikleşmiş halde koltuğundan kalkıp stil dolabı açar, karıştırır, bir şey çıkarır, Aslıhan'a uzatırdı:

"Sana layık değil sultanım, der, sana tahtlar, taçlar, layık. Bir bergüzar[1] olsun büyük amcandan!"

Bu hediye daima kıymetlidir, bazen müzeliktir. Abdullah Bey cömert midir? Katiyen! Kimseye en küçük bir ihsanda bulunmaz; o dolabı yalnız Aslıhan için açar, hediye ve bahşiş vermeyi icap ettirdiği için hiç sevmediği bayramları da ancak Aslı'yı göreceğinden ve sevindireceğinden dolayı dört gözle bekler.

Emire ile dün ayrılacakları sırada o gün için sözleşmişlerdi; Aslıhan öğleden sonra Bakırköy'e gidecek. Bir tasav-

1 bergüzar: armağan, hediye

vuru var ama bakalım gerçekleştirebilecek mi? Hele dayı ile amca dönsünler, hallerine bakıp karar verecek. Aklına koyduğunu yapmadan içi rahat etmez.

Yemekte iki erkeği neşeli buldu; galiba uyuşmuşlardı. Kendisine vakit kalmadan dayı sordu:

"Aslı, kızım, sen Bakırköyü'ne mi gideceksin?"

"Evet. Emire ile biraz imtihanlara çalışacağız."

"Âlâ! Biz de akşamüzeri şöyle bir hava alalım diyorduk. Köyün Miltiyadis'i fena değildir, oraya gidelim bari... Sen de bizi gazinoda bulursun, olmaz mı?"

"Çok iyi olur."

"Ha, istersen Muhsin Beylere de söyle, gelebilirlerse hep beraber otururuz. Benim eski ahbabımdır, yengen de hanımıyla tanışmıştı."

"Söylerim, gelirler zannederim. Zaten Emire de mektebe benim gibi yarın sabah gidecekti."

Aslıhan amcasına bir göz attı, manalı bir tavırla soruyor:

"Feridun Amcam da gelecek mi?"

Amca kabak kızartmasıyla meşgul görünerek gözleri tabakta:

"Belki," dedi, "hele biraz yatayım da... Dün yalıda çok çalıştık, yorulmuşum."

"İyi ya amcacığım, açık hava fena gelmez, başka şeyler de..."

"Ne gibi başka şeyler?"

"Deniz manzarası mesela... Ne bileyim ben... Bir şeyler, işte! Değişiklik."

Vaziyeti kurtarmak için dayı, genç kızı haklı çıkardı:

"Doğru söyledi, oyalanırsın. Yat, uyu, saat beşe kadar rahatına bak. Sonra yola çıkarız."

Besleme kıza döndü:

"Getir bakalım şu çilek tabağını, Aliye! Şişkinlik yapıyor ama dayanamıyor insan. Küçüklüğüne, soluk rengine bakıp siz de zamane türedileri gibi beğenmemeye kalkışmayın, halis Arnavutköy böyle olur. Manavlar bir boyama usulü bulmuşlar, vurguncular kan renklisini görünce kesenin ağzını açıyorlarmış. Aradıkları ne koku, ne tat... Gösteriş!"

Emire'nin uyanışı Aslıhan'ınkine benzemedi. Gözlerini açınca kendisini içinde doğup yetiştiği her zamanki odasında, yine eski halinde bulmaktan şaşaladı. Zira pek düşünmemesine rağmen –şuur altında kalmış arzuların mavi gözlü erkeği tanıdıktan sonra hafifçe kabarmasından dolayı olacak– rüyasında Büyükada'yı andıran bir yerde, bir oteldeydi.

Oraya balayı seyahati için gelmişe benziyordu, hem de hakikatte hiç duymadığı hislerin tesiri altında şiddetle isteyerek, sabırsızlanarak!

Nihayet kapı aralanmıştı. İçeriye giren, tüyleri pırıl pırıl, yelesi köpürmüş, gözleri masmavi, sevimden ibaret bir taydır. Tuhafı şu ki genç kız, odasına bir tayın girişini gayri tabii bulmuyor, hatta yatağa yaklaşmasını, insanlarınkinin eşi beş parmaklı ellerini yorganlara dayamasını ve yüzüne aşkla, şevkle bakmasını bile!

Derken tay bir şiir söylemeye başlıyor. Fakat Emire sesini işitmiyor, tayın ağzından hohlanıyormuşçasına havaya

ışıklı harfler dizilerek birer cümle oluyor, genç kız bunları güzel güzel okuyor. Şiir bildiği şeydir, edebiyat kitabında yer alanlardan... Aşkla hiç münasebeti yok:

Birlikte bugün bulmalıyız derdine çâre
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz

Ancak tesiri bambaşka... Muhabbetli sözler gibi doğrudan doğruya gönlüne hitap ediyor, gayet tatlı, gayet okşayıcı! Ve nihayet uyanıyor, bakıyor ki ne otel odası, ne de ışıktan kelimelerle şiir söyleyen tay var. Dedelerden kalma ceviz karyolasında, Bakırköy'deki evinde yatıyor; komşunun radyosu birinci haberler bültenini veriyor?

Niçin sevinçli acaba? İlk duyduğu budur, sevinç. Birden hatırladı: Aslıhan'ın ağırbaşlı, yakışıklı, mevki sahibi amcası bir saat yan yana bulunduktan sonra da kendisini beğenmişti. Esasen genç kız güzelliğine emindi, korkusu kültürsüz, zekâsız, donuk bir kız tesiri bırakması ihtimalinden geliyordu. Artık korkmayabilir, zira müfettiş bey ayrılmadan az önce yeğenine şöyle demişti:

"Bütün meziyetleri bir araya toplamış örnek bir arkadaşın var, Aslıhan; tebrik ederim seni!"

Peki, yarın veya bir gün bu adam kendisini isterse evlenmeye razı olacak mı? Haniya tıp tahsili yapacaktı, doktorluk edecekti? Emire kararsızlık içinde. Dün Somnur'un köşkünde Aslı kız, amcası hakkında epeyce malumat vermişti: Doksan yaşında zengin bir akrabası varmış, Pimpirik Dede... Bütün serveti ona kalacakmış. Sonra istikbali de pek

parlakmış. Gelecek seçimlerde mebus çıkarılacakmış, bakan olması muhakkakmış, hem de Maliye Bakanı.

"Tevekkeli Aslıhan falıma bakmış gibi bana her zaman vekil karısı olacaksın, nikâhında Cumhurbaşkanı şahitlik edecek, falan demez. Meğerse bir şeyler tasarlıyormuş."

Babası Muhsin Bey bir devlet bankasında şube müdür muavinidir. Kırk beşinde düzgün aile terbiyesiyle yetişmiş, eski sporculardan hâlâ maç meraklısı, kaderine razı bir adam. Galatasaray'da okumuş olduğundan evinde garplı intizamına yer verir; saatinde kalkmak, saatinde yemek ve yatmak, muayyen günlerde misafir kabul etmek gibi şeyler. Temiz giyinir, yakışıklıdır da.

Bu damadı geri çevirmeyecektir; Emire şimdiden emin, yalnız annesinden azıcık şüphesi var; zira o, babasının aksine, kaderini kendisine uygun bulmamaktadır; kızını güzelliği pahasına çok zengin bir iş adamına vermek, kendisi de keyfini sürmek arzusundadır. İstikbalinin parlak olduğunu söyleyen bir erkek yerine bu istikbali şimdiden elde etmiş, sağlam kazığa bağlamış bir damadı tercih eder; ne yaşına ne de yakışıklığına aldırır; hele tahsil ve terbiyeye hiç! İtikadınca görgüsüz zengin görgülü karısının ne de olsa tesiri altında kalır; yanında küçük düşmenin verdiği bir aşağılık duygusuyla emirlerinden çıkmaz, onu kendi havasında yaşatır. Fayiha Hanım henüz kırkına basmıştır, yaşını da göstermez, vardakosta[1] bir kadındır. Pazardan ve çarşıdan geçerken vücut ve çehre züğürdü, ufak tefek, kara kuru köy tiplerinden bezmiş olan esnafa arkasından baktırıp bir şeyler mırıldandırır.

1 vardakosta: iri yarı, gösterişli kadın

Kızı lehinde yirmi yaş ötesi, ilerisi hakkında bir fikir edinmeye yaradığı için o gösterişliliği ile faydalı analardandır; zararlıları daha çoktur. Emire bunu da düşünmedi değil:

"Bir gün annemle karşılaşırsa evleneceği kızın yıllar sonra yine güzel kalacağını anlar, içi rahat eder," diye memnun oldu. Aslıhan'ın geleceği saati sabırsızlıkla bekliyor. Öğleden sonra ikiye doğru karşılamak üzere hat boyundan istasyona gitti. Bu yollardan belki de gelecek sene Feridun'un kolunda geçecekti, baba evini ziyarete geldikleri vakit. Zira ayrı eve ve Ankara'ya yerleşecekler. Bir de Aslı'nın açtığı ümit kapısı var: Müfettiş bey maliye ve iktisat işleriyle alakalı toplantılarda bulunmak üzere ara sıra Avrupa'ya gidermiş. Elbette karısını da götürür.

Bir daha onu ne zaman görecek? Gelecek cumartesi için de bir şey konuşulmamıştı. Aslıhan nasıl olup da bu ciheti düşünmedi? İşi o pişirdiği halde, Emire neredeyse arkadaşına kızacak!

"Yok," diye de söyleniyor, "kendimi şimdiden ümitlere kaptırmamalıyım. Hayal sukutuna uğramak mümkün. Hele evvela şu imtihanlar bitsin; hülya faslına azıcık ara verelim."

Ama veremiyordu; Ankara'daki evi, evini düşünüyor; yeni kurulan mahallelerden birinde mi olsun, yoksa geniş caddeli şehir içi sokaklarında, bahçe içinde mi? Daha ziyade bunlar hoşuna gitmektedir. Olgun kızılcık renginde ipek abajurlu yatak başı lambalarının yarı aydınlattığı kenarları büzgülü muvare örtüsü henüz kaldırılmamış şen bir karyola gözünün önünden gitmiyor. Kendisinin kalubeladan kalma oymalı lenduha karyolasından öylesine bıkmıştır ki...

Aslıhan trenden pürneşe indi; gözleri şeytanlıkla dolu, sözleri de alaycı. Eve gelince hemen ders kitaplarını, not defterlerini açtı, ciddi tavırla bir çalışmadır tutturdu. Ama uzun sürmedi, kalemlerle kâğıtları fırlattı, dedi ki:

"Annemle baban için ağızdan bir mesaj getirdim. Gidip söyleyeyim, az daha unutuyordum. Niye şaşırdın? Daha ona vakit gelmedi yavrum... Şimdilik eşiğindeyiz. Acaba akşam üzeri Miltiyadis'e teşrif buyururlar mı? Bizimkiler orada bulunacaklar da gelirlerse birlikte otururuz dediler."

"Dayınla yengen mi gelecekler?"

"Evet."

Emire, "Yalnız onlar mı? Öbürü yok mu?" diye soramadı. Çekingen sualine aldığı keskin cevap ümidini kırmakla beraber o beklenmedik Bakırköy ziyaretinin ehemmiyetini büsbütün azaltamamıştı. Aşağıya inip de bezik oynayan ev sahiplerine mesaj tebliğ edilince anasıyla babası kısa bir duraklamadan sonra birbirlerine baktılar. Amca beyin mevcudiyetinden haberdar olmadıkları için davete mana verememişlerdi. Bununla beraber, sırf kızlarını ve onun en iyi arkadaşını memnun etmek lüzumunu kavradıklarından Fayiha Hanım, "Hay hay," dedi, "maalmemnuniye. Briçe gidecektik ama haber yollarız, gelemeyeceğimizi söyleriz. Orada saat kaçta bulunacaklar? İyi... Biz de altıya doğru hep beraber çıkarız. Siz çalışmanıza bakın, yavrularım."

Briç oynamaya gideceğinin aslı yoktu, Fayiha Hanım yüksekten atmasını, kendisini satmasını, başkalarını minnettar vaziyete sokmasını bilirdi, mondenlik[1] taslamasını da. Babasının konsolosluğu sırasında birkaç memleket görmüş

1 monden: yüksek sosyete hayatını seven

olduğundan tavır ve hareketleri bazen ifrata kaçmakla beraber ona bir salon kadını vasfını vermeye yetiyordu.

Saat beş buçuktu, aşağıdan hazırlanma emri geldi. Aslıhan, arkadaşına diyor ki:

"Orada ne yapacağız? Büyükler konuşmaya dalacaklar, biz dinler görünüp iskemlelere bağlı, uslu bebekler gibi oturacak mıyız? Bari amcam gelseydi... Onunla dolaşırdık, deniz kenarına inerdik, bir şeyler yapardık."

"Hakkın var ama oldu bir kere... Tahammül edeceğiz."

Evet, Emire rüyasında mavi gözlü tay şeklinde gördüğü, ışık harfli şiirlerini havada uçarlarken okuduğu Feridun'un akrabasına karşı iyi tesir bırakmak için uslu uslu oturmak külfetini göze alıyordu. Sakızağacı eve uzak değil. Tam zamanında kır gazinosunun bakımsız bahçesine girdiler. İki körpe güzelle olgun güzeli bir hanımdan ve temiz giyinmiş bir beyden ibaret grup yolda epeyce adama baş çevirtmişti. Kalabalık olmayan bahçeye giriş de dikkati çekti.

"Acaba ne taraftalar?" diye araştırmaya kalmadı, bir köşeden kendilerine doğru el sallandığını gördüler, baktılar. Fayiha Hanım sordu:

"Yanlarında biri daha var, kim acaba?"

Aslıhan hiç bozmadı:

"A," dedi. "Feridun amcam da burada, o da gelmiş."

Emire'ye döndü:

"Hani dün yolda rastlamıştık ya! Bana gelemeyeceğini söylemişti."

Fayiha, ayağa kalkıp kendilerine doğru ilerleyen bu yakışıklı genç amcayı gözleriyle bir anda kavradıktan sonra işi derhal anladı, bir gün evvel yolda kızını gördüğüne mim

koyuvermişti; Aslıhan'a, "Böyle bir amcanız olduğunu bilmiyordum," dedi, "dayınız gibi ticaretle mi meşgul?"

"Hayır. Maliye Başmüfettişi..."

Valide hanım dudak bükmedi ama memnun kalmadığını da tavrı ile belli etti. Bunu sezen Emire'nin bağlık bahçelik gözleri hafifçe gölgelenmişti.

Yonca, pazar günlerine mahsus tenhalıkta her tarafı çınçın öten koca mektebin billur tırabzanlı çift merdivenlerinden ağır ağır, yukarıya bakıyor. İstanbul panoramasına.

Nihayet bir ay sonra bu şehirden ve bu manzaradan ayrılıp çok uzağa, başka bir iklime, bir ova kasabasına gidecek, cehennemin bucağına. Bambaşka bir hayat başlayacak, Aslıhan'sız, Emire'siz, Somnur'suz öksüz bir hayat.

Kasabanın tek işlek caddesini gözünün önüne getiriyor, hem de İstanbul panoraması tepeden inen güneş ışığı altında karşısına serilmiş, seyrine doyum olmaz bir güzellikle yatarken! Bodur binaların sıralandığı upuzun, gündüzleri gürültülü, geceleri tamamıyla ölü vitrinlerden mahrum bu cadde Yonca'nın kâbusudur; rüyalarına girer, haykırmak ister, sesi çıkmaz, çırpınmaz, ağlaya ağlaya uyanır.

Zaten oradan geçmek için yan sokakların birindeki zemin kat, iç avlulu, etrafı kerpiç duvarlarla çevrilmiş evinden çıkmadığı çoktur. Hüzünle oraları düşünüyor.

Somnur süslü köşkünde misafirlerine pastalar, dondurmalar ikram ederken, Emire her gün göğsünü gere gere Florya plajına gidip gelirken, Aslıhan yazlıkta lacivert pantolonunu takmış, bir oğlan çocuk fütursuzluğu ile gezip

tozarken ve üçü de hür, mesut hayatlarına devam ederken Yonca'nın oralarda işi ne?

Arkadaşlarını kıskanıyor mu? Hayır İstanbullu kızların yaşayışını tabii ve haklı buluyor. Gayri tabii ve haksız olanı kendisininkidir ve anormallik de, talihsizlik de bir kasabalı kızın onların arasına katılmasında, İstanbul'u tanımış ve benimsemiş olmasındadır.

"Daha iyi, daha keyifli ömür sürenlerle sıkı fıkı ahbaplık etmenin cezası! Mektepte az çok benim vaziyetimde olan talebe vardı, kendilerinden ayrılmamalıydım," diye söylendi; fakat büsbütün kedere kapılmadı. İçinde onu en kara düşünceli olduğu zaman bile terk etmeyen bir geleceğe güveniş, işlerin değişeceği ümidi vardı; ciddi bir sebebe dayanmamakla beraber bu ümit daima canlıydı, bir nabız gibi durmamacasına atıyordu.

Güzelliğine pek güzel değil... O bakımdan da "Dört Yapraklı Yonca"nın en silik parçası. Babası ise ne Çulhagil cinsinden bir milyoner, ne Abdurrahman dayı gibi gizli zengin, ne de hatta Muhsin Bey'le Fayiha Hanım tarzında –varlıklı olmasa da– görmüş geçirmiş, görgülü insan!

O halde bu ümit nereden geliyor?

Eğer memleketinde geniş arazi sahibi bir çiftçi ile evlenmekse Yonca onu hesaba katamaz. Zengin köy ağası hakkında hiç de iyi bir fikir beslememektedir. Yaşlısı da, genci de muhtelif sebeplerden dolayı çekilir şeyler değildir, hele genci! Ceketinin üst dış cebine altın kaplı renk renk stilolar iliştirerek bunları göstermekle okur yazar olduğunu anlattığına inanan çoğu tahsilsiz ve ekseriyetle çirkin, hepsinin gözü bar kızları ile piyasaya düşmüş kadınlarda, mahsul satışı

sırasında müsrif, öbür aylarda cimri ve borçlu o delikanlıları kendisine hayat arkadaşı nasıl seçsin?...

Belki sonraki nesilden gelenler, yeniler bunlara benzemeyecek; bir seviye ve görgü farkı gösterecekler ama bundan Yonca'ya ne? Yine belki yetişkinler arasından iyisi de vardır, gelip Yonca'yı mı bulacak? Herhalde Aslıhan'ın amcası gibi bir adam genç kızın karşısına gökten düşercesine çıkmayacak; öyle fırsatlar büyük şehirlere mahsustur.

Babası Hacı Rahmi şu dakikada Ova Palas Oteli'nin duvarına Avrupa işi ottan yapılmış Buhara taklidi halı gerili barakamsı kâtip odasına kapanmış, eğer paraya kıydıysa fırından getirttiği kuzu başını yemekle meşguldür; yanında muhakkak bir bakraç ayran da duruyordur. O sıcak beldede öğle üstü kara sinekleri gıdalı banyoya davet eden ılık, sulu ayran!

Yonca dokunsalar ağlayacak halde.

Onun istediği de küçük, sevimli, yeni yapı, bahçe içinde bir evdir, evin İstanbul'da ve kocanın tıpkı Feridun Bey gibi otuz beş yaşını geçmiş olgun bir erkek olması şart. Gençler Yonca'nın ağırbaşlı mizacına uygun gelmiyor. İstiyor ki bir yere girerler, birlikte gezerlerken kocasını herkes ciddiye alsın, onun hakkında "Bir adam!" desinler. Böyle demelerini "Aman, ne parlak delikanlı! Bir Power!"[1] diyerek hayran kalmalarına tercih ediyor.

O düşünce iledir ki Aslıhan'ın amcasını ilk bakışta beğenmişti. Fikrince yarının yüksek sosyetesine güzelliğiyle parlak bir yıldız katacak olan Emire'ye Feridun gibi geliri az çok mahdut bir memur değil, hesapsız para kazananlardan

1 Power (İng): güç, kuvvet

bir iş adamı lazımdır; şatafat meraklısı anası da bundan istifade eder.

Mahzunluğun bir sebebi de iki genç kızın aralarında kararlaştırdıkları gibi mektebe yarın sabah geleceklerini önceden bilmesi. Yonca onların gelmedikleri pazar geceleri bedbahtlığını daha çok duymaktadır. Yemekte lokmalar boğazına tıkanır, zaten pazar akşamı yemekleri de daima baştan savmadır.

Merdiveni indi, bahçeye çıkacak. Bugün mektepte nispi bir hürriyet vardır, hele birkaç hafta sonra büsbütün gidecek olan, âdeta misafir muamelesi gören son sınıf talebesi için Yonca'yı müteessir eden bir mesele de şu: Müdür, müdür yardımcısı ve bazı öğretmenlerin gözlerinde okuduğunu sandığı acıma hissi. Genç kıza öyle geliyor ki daima sınıfının birincisi, tavru hareket bakımından kusursuzu olan bu öğrenciye karşı Çamlıca eteklerinden ayrılıp sıtmalı sam yellerinin kavurduğu bir diyara döneceğinden, oraya gömüleceğinden dolayı hepsi acımaktadırlar.

"Bir defa gittim mi artık dönüş şüpheye düşer. Belki üç beş sene sonra bir gelirim ama kaç gün için? Ne şartlar içinde? Bir tanıdık evine yahut kötü bir Sirkeci Oteli'ne ineceksem dönmeyeyim daha iyi. 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyetinin maddi ve manevi ihtiyaca düşecek, yardım dileyecek ilk azası olmayı da istemiyor. Bu, ne haset, ne garaz, sadece izzetinefis meselesi; genç kızın esas dileği şudur: Şayet bir gün İstanbul'a dönecekse üç arkadaşının karşısına acınacak bir tarafı olmadan çıkmak. Yonca ahlak bakımından da kusurluluğu kabul etmiyor: Temiz kalmalıdır."

Sıkışık zamanında imdadına yetişerek kendisini pembe görüşlü yapan o nikbinlik[1] perisi işte yine genç kızı avutuyor:

"Korkma! Umduğundan daha parlak bir istikbal seni beklemektedir. Ben ısrarla seni koruyacağım, senin dilediklerini yerine getireceğim. Arkadaşlarının arasında yalnız en refahlısı değil, en güzeli de sen olacaksın!..."

Yonca gülümsüyor ve söyleniyor:

"Olmayacak duaya amin diyeyim, bari!"

"Biz biraz dolaşabilir miyiz teyze?"

Şadıman Hanım evvela kocasının, sonra Muhsin Bey'le karısının yüzlerine baktı, fikir sordu. Cevap veren Fayiha Hanım'dır:

"Elbette... Bir iş de havale edeyim size: Mademki aperitifi burada alacağız, eve kadar gidiniz de kayınbiraderin Adana'dan yolladığı balık yumurtasından getiriniz. Mektubunda methedip duruyordu."

İki kız ayağa kalktı. Aslı'nın istediği amcasının da kendilerine katılması. Fakat birlikte bulunmak arzusu ile değil, maksadı, öbürlerini baş başa bırakıp rahatça konuşmalarını temin! Bunu sezen Feridun:

"Durunuz," dedi, "ben de geliyorum. Bakırköyü'nü iyi bilmem, görmüş olurum; sigara da alacağım. Acaba açık dükkân var mıdır?"

Yine Fayiha konuşuyor:

---

1 nikbinlik: iyimserlik, optimizm

"Bizim sokağın köşesindeki Tekel bayii hiç kapamaz. Oradan alırsınız."

Bu söz biraz da birlikte gitmelerinde mahzur görmediği manasına geliyordu. Güneşin batmaya hazırlandığı saatti. İki ailenin toplantısı soğuk başlamıştı ama birdenbire talakata[1] geliveren, gelince güzel konuşan Feridun sayesinde sonradan hararetlenmişti. Bilhassa söz Avrupa seyahatlerinden açılınca Fayiha Hanım'ın alakası artmış, o vadide kendisi de söz sahibi olduğundan iki şahıs arasında bir yakınlık hasıl olmuştu. Zaten bu hava üzerinedir ki gazinoda kalıp içmeyi kararlaştırmışlardı.

Emire'nin annesi macera geçirmemiş rabıtalı[2] bir kadındır ama yakışıklı erkeklerin bulunduğu meclislerden hazzeder; hele yenileri çıkarsa büsbütün keyiflenir. Zira kendisini yaşadığı hayattan daha ferahlısına layık bir kadın olarak tanıtmak fırsatı zuhur etmiş demektir. Bayıldığı şey de budur.

Aslıhan gazinodan biraz uzaklaşır uzaklaşmaz amcasına dedi ki:

"Ne güzel, ne tatlı konuştun, amcacığım. Hepimiz ağzına bakakaldık."

"Bazen öyle olurum, nadiren..."

"Galiba mecliste bir hoşlandığınız olursa coşuyorsunuz."

"Doğru söyledin, iyi anlamışsın."

"Bu sefer kimdi hoşlandığınız? Fayiha Hanım mı?"

---

1 talabat: düzgün söz söyleme kolaylığı
2 rabıtalı: düzgün, düzenli

"O da var..."

Durdu, cesarete gelerek ilave etti:

"Emire Hanım da!"

Sevinçten genç kızın yüzüne kan hücum etti, bir şey söyleyemedi. Artık bu, yarı kapalı bir ilanı aşk sayılabilirdi. Aslı, amcasıyla arkadaşını ileriye doğru arkalarından hafifçe itti:

"Yürüyünüz hele," dedi, "şöyle yan yana, bir hizada..."

Emire, can atmakla beraber usulen itiraz eder gibi yaptı:

"Aman, Aslı! Ne tuhaf şeyler aklına gelir..."

Ama yürüdü de. Öteki el çırpıyor:

"Fevkalade! Mükemmel! İdeal!"

Amca dönüp yeğenine sordu:

"Nedir bu fevkalade, mükemmel, ideal olan şey, kuzum?"

"Sizler, ikiniz! İdeal bir çift! Emire kız sülün gibi... Siz de atletik bir erkeksiniz. Aman, bu şekilleri muhafazaya dikkat edin. Şişmanlama yok. Rejim takibine mecbursunuz: Göz önünde bir numune bulunması için... Estetik namına!"

Emire'nin helecanı yatışıyor, vaziyete alışıyor gibi... Güzelliği de artmışa benziyor. Gözlerinde yine Bahçesaray'ın eski zaman kadın saatleri kapağına işlenmiş minyatür panoraması ışıldamaktadır.

Bunlar yollarına devam ededursunlar, gazinodakiler de işi ilerletmekle meşgul. Fayiha Hanım, Feridun hakkında dayı ile teyzenin ağzından malumat kapıyor. Abdurrahman Efendi de becerikli olduğundan sıra düşürüyor, meşhur maliyecilerden Abdullah Şerif Bey'in ilim ve irfanını vesi-

le ederek servetini, bu serveti en yakın akrabası ve talebesi Feridun'a bırakacağını araya sokuşturuyor.

Sporcu mütekaidi Muhsin Bey de müfettişi kendi zaviyesinden övüyor:

"Feridun Bey'in atletik bir vücudu var, sapasağlam... 'Kültür fizik' mi yapıyor, nedir?"

"Bir zamanlar hiç bırakmazdı, şimdi de bırakmış sayılmaz ya... Kışın soğuk duş yapar; iyi kürek çeker, kayak meraklısıdır."

"Bravo! Bizde öyle memur pek az... Çoğu 'rond de cuir'[1] olup çıkıyor."

Gidenler uslu uslu, fen ve felsefeden bahsederek yürümüşler gibi ağırbaşlı dönünce masa donandı. Fayiha balık yumurtalarını kocasının keskin çakısıyla ince ince, usulünce doğruyor, balmumlarından ayırmadan tabağa diziyor. Üç erkekle Fayiha Hanım rakı içecekler, Şadıman Hanım'la kızlar bira. Fakat hiçbirinin alkolle başı hoş değildir.

Meltem, güneş çekilince duruverdiği için deniz bumburuşuk nebati ipek kumaşın yeni ütülenmişi gibi kırışıksız, lüzumundan fazla cilalı ve sıcak, serilip gidiyor. Göz alabildiğine uzanan genişliğinde tek vapur yok. Yalnız görünmeyen bir yerden motor sesi geliyor ve etrafa yayılan patlıcan tavası kokusuyla dumanını sanki o motor havaya püskürüyor.

Elektrikler yandı; Feridun'un gözleri Emire'yi aradı; insan sevmeye başlayınca sevdiğini seyretmek için her değişikliği fırsat bilir. Baktı ki genç kızın gözleri de kendisine çevrilmiştir... Müfettiş içinden söylendi:

"Güneş altında da güzel, alacakaranlıkta da, elektrik ışı-

1 rond de cuir (Fr): kalem efendisi

ğında da! Körpe güzellik böyle oluyor. Abdullah amcam iş kararlaşıp da nişanlımla beraber ziyaretine gittiğimiz zaman onu görünce bakalım ne şiirler okuyacak... Hayran kalacaktır."

Maliye müfettişinin kafasındaki izdivaç meyli bu üçüncü buluşmada ve sekiz gün içinde olmuş bir fikir haline gelivermişti. Farkına varınca şaştı, aceleciliğine kızdı bile:

"Ne oluyor bana," diye kendi kendine söylendi, "anası babası ne düşünüyor? Daha bilmiyorum."

Fakat bildiği çok mühim nokta şudur: Emire'nin "hayır" demeyeceği! Genç kız Dört Yapraklı Yoncacılar içinde evlenmeyi en az düşüneni ve yıllarca sonrasına atanı olduğu halde şimdi dünden hazır bir vaziyet almıştı; kısacası razıydı; belki yalnız razı değil istekliydi... İstediğini belli ediyordu da.

"Kırk yaşını bulunca anası kadar 'güzel kadın' olarak kalacağı meydanda."

Bir kıza, bir anasına göz attı. Bu ana, kızın kemalini bulmuş halindeki mükemmel bir örneği. Belki bazılarınca anada tercihe sebep olacak bir şey, hamlık yerine daha kolay soyulur, yemesi zahmetsiz bir olgunluk bile var.

Genç kızlar, tavadan çıktıktan sonra ılık şerbete atılmamış, henüz sert bir tatlı gibidir; kadın ise onun şekeri içine çekmişine, kabarıp yumuşamışına benzer.

Feridun bilirdi ki gerçek bir genç kız erkeği zevkin müntehasına[1] götüremez; bu ancak kadının kârıdır. Genç kızla sevişme kısa süren, ufku ve muhiti mahdut bir "banliyö-şehir civarı" gezintisine benzer, kadınla devriâlem seyahatine çık-

1 münteha: son

mak mümkündür. Fakat erkek için en fevkaladesi kızı yavaş yavaş büyük seyahatlere, hatta keşif seferlerine çıkılacak hale getirmek, buna hazırlamaktır.

Geç vakit kafile Sakızağacı'na daha yakın bulunan Yenimahalle istasyonuna giderken neşeli bir cemaat olmuştu. Fayiha önde Feridun'la yan yana yürüyor, bir aralık erkeğin koluna bile girdi. Muhsin Bey, Şadıman Hanım'a bir şeyler anlatıyor, galiba bir yemek tarif ediyor. Dayı ise her okur yazar Tatar gibi lisan meraklısı olduğundan Bakırköy'ün bakırla alakası bulunmayıp kelimenin aslında Rumca "makri"den geldiğini söylemektedir.

İstasyonda veda sırası Feridun herkesin yaptığını yapmaktan kendisini alıkoyamadı. Emire'nin biraz da balık yumurtası ve kavun kokması lazım gelen manikürsüz sedef tırnaklı parmaklarını avcunda sıkarak elini kısa müddet bırakmadı; genç kız da çekmedi.

Vagon penceresi önünde durup istasyonda kalanları selamladılar.

"Bunu bir daha tekrarlayalım! Gelecek hafta... Galiba mehtap da olacak," diye vagona seslenen Fayiha Hanım'dır. Birbirlerinden memnun, böylece ayrıldılar. Abdurrahman dayı fikrini hülasa ediyor:

"Mükemmel bir aile... Ne pek eski, ne de pek yeni kafalı, tam kıvamında, ortada kalmayı bilmişler! Hayr-ül ümur-i evsatühaa!"

Aslıhan, başı hâlâ pencereden dışarıya sarkmış, mırıldandı:

"Amin!.."

Aslıhan'ların yazlık küçük köşkünde bir öğle yemeği... Temmuz başındayız.

Bu yemek mezunluk imtihanını verip liseyi bitirmiş olan "Dört Yapraklı Yonca" azası şerefine veriliyor. Genç kızları keyiflerince eğlensinler diye kendi başlarına bırakıp dayı ve yenge o gün Pimpirik Dede'ye gittiler. Orada Feridun'un da katılacağı aile meclisi Emire meselesini müzakere edecek. Besleme Aliye evde hizmet için bırakılmıştır.

Aliye'nin aklı fikri kulağına çalınan evlenme projesinde. Diploma meselesine hiç aldırmıyor; fırsat buldukça gelinlik kızı uzun uzadıya tetkik ediyor. Düşündükleri küçük hanımlarınkinden daha müspet ve daha cinsî. Yakışıklı amca beye yakın zamanda senli benli konuşarak koluna girip gezecek ve plaj locasına kapanıp yanında soyunup giyinecek olan şu, her tarafı kusursuz, okumuş yazmış kızdan gözlerini bir türlü ayıramıyor. İçinden, "Allah ne güzel de yaratmış! Kısa kollu, göğsü açık, beyaz keten elbisesi de ne yaraşmış!" diyor, Feridun Bey'in Ankara'dan gelişlerinde içtiği bazı geceler kendisine iltifatlı bakışlarını hatırlıyor, içini çekiyor.

Bir teselli noktası bulmayı besleme de biliyor:

"Çok güzel kız ama biraz donuk mu nedir? Zaten bu kadar parlak güzeller soğuk da olurlar. Yonca Hanım pek kıvrak, pek hanım."

Aliye dört genç kızı çok değişmiş, birdenbire serpilip tam şekli ile birer küçük hanım olmuş görmekten de şaşkın. Hepsi de kadınlaşmış! Neden sonra anladı: Kızlar ilk defadır ki boyanmışlardı, makyajlı ve manikürlüydüler. Asıl değişiklik Yonca'da göze çarpıyor: Adeta öbürleri kadar çekici. Ayrıca hepsinden kibar tavırlı.

Bu yazlık ufak köşk tek katlı ve ahşaptır; önünde ev uzunluğunda bir çardak var; masa onun altına kurulmuştur. Ana caddeye epeyce uzakta ve boş bir arsa ortasında bulunduklarından istedikleri gibi bağıra çağıra konuşabilirler. Kimse işitmez, Aliye işitse de pek kavrayamaz.

Bir bahisten ötekine atlayan konuşmalar arasında yemek sona erdi. Somnur ayağa kalkıyor, dördü de ciddileşmişti. Vurguncunun kızı söze başladı:

"Mezunluk imtihanlarını verip lise diplomalarımızı aldık. Bu netice birçok bakımdan ehemmiyetlidir. Fakat ben yalnız birinin üzerinde bilhassa durmak istiyorum: 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyeti şu dakikadan itibaren yürürlüğe fiilen girmiş oluyor. Cemiyetimize başarılar ve hayırlı hizmetler dileyerek sözü benden daha iyi konuşacağını bildiğim Aslıhan'a bırakıyorum."

Üç çift elin alkışları Aliye'yi mutfaktan dışarıya koşturdu; kapı önünde durmuş, seyrediyor. Aslıhan her şeyinden daha alımlı, iç açıcı olan kırmızı gül ve sabahleyin açmış taze yasemin tebessümü ile arkadaşlarına birer birer baktı ve:

"Önce," dedi, "uğurlu Dört Yapraklı Yonca'yı bulmak suretiyle cemiyetimizin kurulmasına yol açan ve ona ismini veren arkadaşımıza teşekkürlerimizi bildirmek isterim. Nerede bulunsak, ne kadar yaşasak hayat boyunca bir yardımlaşma ideali ile bizi birbirimize bağlamaya sebep olan sevgili Yonca'mızı unutmayacağız, unutamayız."

Alkışlar tekrar edildi. Ağzı, gülümsemesi, sesi ve peltek şivesi, her hali tatlı, zeki ve çapkın Aslıhan devam ediyor:

"Demin size 'Dört Yapraklı Yonca'dan bahsederken 'uğurlu' sözünü kullanmıştım. Birtakım kuru fikirli insan-

ların inanmak istemedikleri bu 'uğur' daha şimdiden kendisini göstermiştir. Artık lise mezunu olduğumuzdan dolayı resmen faaliyete geçen cemiyetimizin bu ilk toplantısında mesut bir hâdiseyi tebşir[1] etmekle derin bir bahtiyarlık duyuyorum: Emire arkadaşımız gelecek hafta nişanlanıyor!"

Somnur ile Yonca yerlerinden fırladılar, taze nişanlıyı öpüyorlar; Aslıhan bir müddet durup muhabbet sahnesinin bitmesini bekledi, sonra dedi ki:

"Beni de tebrik etmeniz lazım. Bende mi nişanlandım? Hayır! Fakat Emire'nin akrabası olacağımdan dolayı kendimi tebrike layık buluyorum da ondan! Zira arkadaşımızın müstakbel eşi, erkeği benim amcamdır, sizin de Üsküdar iskelesinde tanıdığınız Feridun amca! Belki verdiğim haber bir sürpriz olmadı, bir şeyler seziyordunuz. Şu var ki bugün artık iş kesinleşmiştir. Hepimiz temmuzun on dördüne rastlayán cumartesi akşamı nikâhtan sonra Caddebostanı Gazinosu bahçesinde, tertiplenen kır suaresine davetliyiz. O gece mehtap da var, müzik, dans, sandal gezintisi ve gazeteci ağzı ile 'seçkin bir davetli kitlesi' de! Hepimiz şansımızı deneyebiliriz. Kısmet daima Üsküdar iskelesinde çıkmaz ya! Düğünü sorarsanız altı ay sonra olacak, hazırlanacaklar."

Beslemeye döndü:

"Sadık, vefalı ve işgüzar Aliye nişan gecesi tabiatıyla aramızda bulunacak, hem de yeni yapılacak şık, süslü elbisesiyle!"

Aliye'yi alkışlamaya can attılar, Aslıhan ses tonunu değiştirerek:

"Bizleri," dedi, "bu mesut günümüzde müteessir eden

---

1 tebşir: müjdeleme

tek mesele Yonca'nın yarınki Toros ekspresiyle memleketine dönmek zorunda oluşudur. Fakat dayım onun muhterem babasına bir mektup yazdı, kendisini cenup bölgeye yaptığı iş seyahatlerinde tanımak fırsatını bulduğu için eski ahbabıdır; mektubuna telgrafla cevap geldi: Yonca ay sonuna kadar bizde misafir kalmakta devam edecektir. Herkesten, kendisinden de sakladığım bu güzel haberi işte şimdi, ilk toplantımızda sevinçle açıklıyorum."

Böyle diyen Aslı, kırmızı bir mahfazayı meydana çıkardı, kapağını açtı, içindeki agrafı[1] genç kızın göğsüne taktı. Bu, ele geçirilen yoncayı muhafaza eden dört yapraklı yonca biçiminde, ince işlenmiş altın bir hatıraydı.

Üç kız Yonca'ya saldırdılar, yine öpüşmeler. Aslıhan tekrar yerine döndü, bıçağıyla tabağa vurup dikkati çektikten sonra dedi ki:

"Görüyorsunuz ki 'Dört Yapraklı Yonca'nın uğurluluğu devam ediyor. Kıymetli başkanımız peri kızı Somnur'u da gelinlik elbisesi içinde kucaklayacağımız gün herhalde uzak değildir."

Somnur sordu:

"Yan sen?"

"Siz bana bakmayın, ben deli kızın biriyim, sallapati bir kız. Daha yatağımı toplamayı, elbiselerimi asmayı beceremiyorum. Hele biraz hanımlık öğreneyim, düşünürüz. Elin adamı beni ne yapsın? Başına bela olurum."

Hepsi şimdi de Aslıhan'a koştular, kucakladılar, okşuyorlar.

1 agraf: kopça

"Sen mi," diyorlar, "seni paylaşamazlar, birbirlerine girer erkekler! Hele bir istemeye gör."

Yine tabağa vurdu:

"Küçük hanımları ciddi olmaya davet ediyorum. Davanın esasına asıl şimdi geliyoruz. Yerlerinize oturunuz."

Aliye içinden söyleniyor:

"Ne o? Acaba bir nişanlanan daha mı var? Ne çabuk, ne kolay koca buluyor bunlar!"

Aslı, çatılınca gözler kadar manalaşan incecik çekik kaşlarıyla büsbütün şirin bir yüz takındı:

"Toplantıya son vermeden önce cemiyetimizin yazılı olmayan gayelerini hülasa etmek lazım. Bunu yapması için söz Yonca'nındır!"

Yonca, azanın en genci, en malumatlısı ve en özlü konuşanıdır. İstenilen hülasayı yaptı ve sözünü –o yıllarda moda olduğundan– bir vecize ile süsledi: "Senin başına geleni benim başıma gelmiş sayacağım."

"Evet," dedi, "insanlar âlemi bu hususta hayvanlarınkinden pek az farklıdır, aç kurtlar toplu halde hücum ederler, fakat içlerinden vurulanı oracıkta parçalayıp yerler. Biz de hemen hemen aynı şeyi yaparız, aramızdaki ruh yaralısını yemeyiz ama çok defa kendi haline bırakırız, derdine ortaklık etmek şöyle dursun derdini dinlemekten bucak bucak kaçarız. Biz böyle yapmayacağız, birimizin derdi hepimizin derdi imiş gibi hareket edeceğiz. Senin başına geleni benim başına gelmiş saymak, ona göre ne mümkünse yapmak. İşte gayemiz ve mesleğimiz!..."

Düşünüyor; derine gitmek, biraz acı şeylerden bahset-

mek muvafık olur mu, olmaz mı? Ukalalık etmekten korkuyordu; fakat huyuydu bu... Devam etti:

"Madame de Sévigné 'Dostluk benim hayatımı teşkil eder' diyor ve hayatın en güzel tarafının dostluk olduğunu belirtiyor. Biz de dostluğa önem vereceğiz, dostluktan kuvvet alacağız, kuvvetimizi dostluk uğrunda harcamanın zevkine inanacağız. Victor Hugo'nun fikrince hayat ancak salçası sayesinde hoşa giden bir yemektir. Bence bu salçanın en lezzetlisi de yine dostluktur. Fakat Voltaire daha ciddi bir şey söylüyor: 'Hayatınızı sevmek ve düşünmekle geçirmelisiniz' diyor! Birbirimizi daima sevelim ve daima düşünelim."

Yavaş yavaş köpükleri kesilen bira kadehlerinin önünde dinlenen bu vaazın can sıkıcı olacağını sezen Yonca uzatmadı:

"Hepimizin mizacı başka olabilir, içinizde benim gibi kötümser demeyeyim ama eski tabir'le müşkülpesent biri de var. Halk şairi:

Bahçelerde gördüm nice gülleri
Ömrümce sevecek gül bulamadım.

diye sızlanır. Ben de belki şair gibi aradığım gülü ömrümce bulamayacağım. Ancak sizleri düşündükçe 'İşte onları sevmiştim, muhabbetleri bana yeter' diyerek muhakkak teselli bulacağım. Ömrümce seveceğim güller sizlersiniz!"

"Biz de seni her zaman arayacağız, seveceğiz, kalbimizde yaşayacaksın!" diyen Emire'yi öbürleri tasdik etti. Yonca sevgi tezahürleri içinde yerine oturunca Somnur dedi ki:

"Kadehimi cemiyetimizin yüksek idealli varlığı şerefine kaldırıyorum."

Bira kadehleri havaya yükseldi, dönüp dört genç kızın bakir dudaklarına dokundu. Sofradan kalktılar. Aslıhan bir bahçe koltuğuna kendisini attı, her zamanki gibi etekleri havalanıp diz kapaklarından ötesi görünmek şartıyla.

"Aman çocuklar," diyor, "fazla yemişim, karnım dombalisaya dönmüş!"

Elleriyle üzerine vuruyor ve galiba biraz da mahsus şişiriyor.

"Bira bana uyku verdi, gözlerim kapanıyor. Biraz uzansam mı acaba?"

Bunu diyen Emire'dir.

"Bahane! Odaya kapanıp hülyalara dalacaksın... Ama haklısın, sana bir şey diyemeyiz. Haydi git, benim yatağıma uzan. Bu güneşte sokağa çıkılmaz. Çıkacağımız zaman haber veririz."

Aslı, nazlanan yeni nişanlıyı kolundan çekip odasına götürdü, kapıyı üzerine örttü. Çardağa dönünce de ötekilere:

"Bugüne bugün yengem sayılır," dedi, "korumakla görevliyim, değil mi? Allah'ın işine bakın, akılda var mıydı bu? Kader ve kısmet acayip şey. Biz ne olacağız, dersiniz? Ne biçim adamlara düşeceğiz?"

"Düştükten sonrası büsbütün meçhul. Evlenme bir son değildir başlangıçtır. Şimdi 1943 yılındayız. 1953'te tekrar dördümüz karşılaşacağımızı farz edelim, birbirimizi ne halde bulacağız? Bu da bir meçhul."

Yonca ilave etti:

"Asıl mühimi karakterlerimizde değişiklik olması ihti-

malidir; hayatın seciyemiz üzerinde tesir etmesinden korkulur. Esasta biz bu kadar iyi kızlar mıyız? Şuurumuzun altında neler gizli? Bilinmez; bunu gerçek hayata girip çeşitli zorluklar ile karşılaşınca, kendimizi çarkların dişlerine kaptırınca meydana vuracağız."

"İçimi karartma Yonca! Hazmımı büsbütün bozacaksın. Börekleri midemde duyuyorum. Lafa dalıp çiğnemeden yutuyutu mu vermişim nedir? Gel karşıma Somnur, seninle bir tavla atalım."

Kır yerlerde yazın öğle vaktine mahsus sesleri büyülten ışıldak durgunluk içinde zar ve pul çatırtıları uzaktaki kayalara vuruyor, aksiseda yapıyordu.

Yonca koltuğu kenara çekip düşünceye daldı. Keten elbisesini buruşmasın diye çıkarıp göğsü elişi dantelle süslü kombinezonu içinde örtünmeden yatağa uzanmış olan güzel Emire bu sırada uyuyuvermişti. Uyku arasında bir lokomotif düdüğü duydu, rüyada mı, hakikatte mi? Farkında değil.

Genç kıza öyle geldi ki bu tren kendisini karlı vadilerden geçirerek şimal[1] memleketlerine, balayı seyahatine götürüyor.

Pimpirik Dede yalının ve bütün işlerin çekip çevrilmesine memur emektar adamı Bekir Ağa'ya diyor ki:

"Neden geciktiler acaba? 17.10 vapuru çoktan geçip gitti, çıkmadılar."

"Vapurla geleceklerini söylememişti ki... Olur a, araba

1 şimal: kuzey

ile gelirler. Feridun Bey bu sırada masrafa bakmaz, kesenin ağzını açmıştır. Biraz gösteriş yapmak istemez mi?"

Sabık Nazır'ın sabırsızlıkla beklediği Emire'dir. O gün Feridun, bir haftaya kadar nikâhına girecek olan genç kızı ailenin en büyüğüne ve zenginine gösterecek, elini öptürecektir. Bu merasime Aslıhan katılmak istememiştir. İki sebeple: Müstakbel çifti yalnız bırakmak ve Pimpirik Dede'nin dikkatini hep Emire'nin üzerine toplamasına meydan vermek.

"Beni yenge kadın yapıp çıktılar," diye misafiri Yonca'ya dert yanıyor, "yanlarında bulunmaktan bıktım. Artık yalnız gezip dolaşmaya, iki kişi kalmaya alışsınlar. Emire başka türlü açılamayacak. Benden utanıyor, tutuk duruyor. Tabii, amcam da çekiniyor. Daha bir kerecik öpüşmediklerine eminim. Öpüşmek şöyle dursun, adamcağızın kolu kızın beline bile dolanmadı. Olmaz böyle şey!"

Yonca da aynı fikirde. Onun içindir ki Bakırköy'den sabahleyin Bostancı'ya gelen Emire ikindi üstü Feridun'la, yalnız ikisi, bir taksiye bindiler. Paşalimanı yolunu tuttular. Köşkte kalan Aslı ile arkadaşı, arabayı caddeye kadar çıkıp yolcu ettikten sonra kahkahalarla gülerek bir koşu eve döndüler, kendilerini birer koltuğa attılar. Gülüşme, kesilmiyor. Bu, giden çiftin bir başlarına kalınca ne yapacaklarını düşünmeden ileri gelen bir nevi cinsî gıdıklanmaydı.

"Vah zavallı Emire! Şimdi ne yapıyordur? Aklı başından gitmiştir. İster misin amca bey yavaş yavaş, şoföre fark ettirmeden kolunu uzatıp kızcağızın beline dolasın, eliyle kalçasını okşamaya başlasın! Ne yapar acaba? Kenara doğru

usul usul kaçar. 'Bırakınız, yapmayınız, şoför görür' falan mı der? Yoksa somurtur mu?"

"Zannetmem... 'Onun da, benim de vazifemiz budur. Cemiyet nizamı böyle kurulmuş uymak lazım' der, bırakır. Sen olsan ne yapardın Aslıhan?"

"Ben mi? Bilmem... O zamanki halime bakar. Belki uzaklaşacağıma yaklaşırım, kendimi bırakırım, elini bile okşarım. Hani romanlarda okuduğumuz gibi... Üstünden, hafif hafif! Yahut delişmenliğime rastlar, kolunu dirseğimle geri iterim, çekmezse çimdiği bastırırım."

"Erkeğin daha hoşuna gitmesi, daha ileriye varması için mi?"

"Olabilir. Yeniştikten sonra sevişmenin zevkini muharrirler yaza yaza bitiremiyorlar. Bunu azıcık biz de biliriz; hani darılır, sonra barışırız; o barışmada sevgi yenilenir, birkaç misli artar, büsbütün tatlılanır. Erkekle olanının tadı elbette daha fazladır."

"Eline düşen erkeğin çekeceği var."

"Ama alacağı zevk, duyacağı heyecan da var."

"Amenna! Buna sözüm yok."

Onlar böyle konuşurken otomobilde gidenler susuyorlardı. Emire ile arasındaki on iki senelik yaş farkından çekingenliği artan Müfettiş Bey, genç kızın yine o günlerde sürünmeye başladığı kendi hediyesi Paris esansından cesarete gelerek, "Konuşmuyorsunuz..." dedi ve elini uzattı, yarınki karısının elini tuttu, ağzına doğru çekti, ses çıkarmamasından kuvvet alarak dudaklarına götürdü, parmaklarının ucundan öptü; yine yavaşçacık yerine götürüp bıraktı. Emire de zevk duydu mu? Evet. Bütün vücudunun bu okşanmayı

istediğini anlayıp bir küçük temasla içini kaplayan arzudan, uyanıştan âdeta ürktü bile... Düşünüyor:

"Aslıhan haklı mı, nedir? Hani bir gün, Feridun'u ilk gördüğüm gündü, Eminönü meydanından geçerken bana Engin Deniz'in afişini işaret edip mektepte iken upuslu, mahcup, hissiz sanılan bu kızın birdenbire nasıl değiştiğini söylemişti; âdeta 'Sen de değişeceksin' demesine getirmişti. Sakın dediği olmasın. Galiba pek fazla heyecan duydum."

Konuşmak lazımdı, aklına bir şey gelmiyordu. Bula bula şunu buldu, soruyor:

"Sizin isminizin manası nedir?"

"Eski İran'ın masallara karışmış bir hükümdarı... Bizim divan edebiyatında bu isim muhtelif münasebetlerle çok geçer, adaletiyle meşhurdu. Tarihimizde o isimde ahlak ve tarihî vesikalar üzerinde değerli eserler meydana getirmiş bir kalem sahibi de vardır. 'Münşeat[1] sahibi' denilince bilinir. İyi bir askerdi de... Sokollu'dan dul kalan Esma Sultan'la evlenmişti."

Emire, malumatı geniş ve çeşitli, iki ecnebi lisanı bilen bir kocası olacağından dolayı memnun; dönüp onun yüzüne baktı.

"Hem bilgili, hem yakışıklı. Aslı'ya ne kadar teşekkür etsem az," diye içinden söylendi. Bakışın tam manasını değilse de sıcaklığını kavrayan Feridun da içinden söyleniyor:

"Ne güzellik, ne tazelik bu... Benden de hazzetmeye başladı. Kırk yıl arasam bulamazdım; bizim cici yeğenin sayesinde ele geçirdim; saadetimi ona borçluyum."

Çardak altında bacaklarını masaya dayayıp ıslık çalmak-

---

1 münşeat: kaleme alınmış, yazılmış şeyler

la kendisini oyalayan Aslıhan'ın bu anda kulakları çınlamadıysa anılınca kulak çınlaması diye bir şey yoktur.

Yolda Feridun, ziyaretine gittikleri Abdullah Şerif Bey hakkında bir defa daha izahat ve direktif verdi:

"Doksanına yaklaşmış bir zat olduğuna göre kusuruna bakmazsınız. Biraz fazla ve uzun konuşur; sizin gibi genç, güzel, fevkalade güzel bir küçük hanımla karşılaşınca iyice coşar, şiirler falan okur. Bunları yapar, fakat çok değerli bir âlimdir; benim hem hocam, hem akrabamdır. İşin doğrusu siz onun gelini olacaksınız."

Emire mal ve mülkün Feridun'a kalacağını öğrenmişti; annesi kaç kere söylemişti! O yalı, Ayazpaşa'da o altı katlı şeddadî[1] apartman, bankada mevduat, hususi kasa ve hesapsız antika eşya! Genç kız, Fayiha Hanım'ın apartman hakkında babadan öğrenme o "şeddadî" sözünü merak ediyordu. Aklına geldi bunu da müstakbel kocasına sordu.

"'Şeddadî' mi? Vallahi ben de bilmiyorum. Çok büyük, kat kat yükselmiş binalar için kullanılır bir tabir... Has isim olsa gerek. Büyük amcadan şimdi sorar öğreniriz."

"Ondan sormayınız!"

"Neden? Bilakis sorarız; bütün zevki bilinmeyeni öğretmektir. Hatta hoşuna gitmesi için siz sorunuz; dünya onun olur. Sorarsınız, değil mi?"

"Mademki istiyorsunuz, amcanız da memnun olurmuş sorarım."

"Teşekkür ederim, Emire Hanım!"

Fırsattı, eli bir daha yakaladı, yine dudaklarına götürdü, ama bu sefer tam manasıyla öptü...

1 şeddadî: çok büyük ve sağlam yapı

Yalıya girip de ismini Aslı'nın taktığı doksanlık Pimpirik Dede ile karşılaşınca el öpen Emire'dir.

"Vay efendim, sefa geldin, sefalar getirdin, el öpenlerin çok olsun, kızım! Maşallahü kân! Bu ne melahat,[1] ne sabahat,[2] ne hüsnüan!"

Seni gökte arar iken ey mâh
Yerde lutfetti Hayret-i Allah.

İşte, tanışmanın başlangıcı öyle nidalı, dualı ve beyitli fevkalade iyi tesirli, Emire'nin ismi de "Gelin Sultan" oldu. Kalın gümüş kupalarda limonatalar, yine kalın gümüş tabaklarda bisküviler geldi. Bu kapların ağırlığına, ince işlenmişliğine, kibarlığına genç kız hayran kaldı. Daha evvel altın zarflar içinde, fağfur olması lazım gelen incecik fincanlarla kahve ikram edilmişti.

Sohbet ilerleyince Emire yoldaki vaadini yerine getirdi, esasen kıymet biçilmesi güç takımlar ona Ayazpaşa'daki apartmanı hatırlatmıştı:

"'Şeddadî'nin manası nedir beyefendi?"

"Bugünlük bana 'beyefendi' diye hitap etmeni mazur görürüm, Gelin Sultan! Ba'del-akid[3] deden olacağım, beni 'Dede' diye çağıracaksın değil mi?"

"Peki efendim... Öyle çağırırım. Nasıl emrederseniz..."

"Emir mi? Haşa! Yarım asırdan fazla süren hasretin teskini için bir reca. Şimdi gelelim suale: Evvela, bilmediğini

---

1 melahat: yüz güzelliği
2 sabahat: letafet, güzellik
3 ba'del-akid: nikâhtan sonra

öğrenme merakından dolayı çok mahzuz oldum; bilmediğini de istiğrab[1] eylemedim. Zira bizim devrimizde dahi aslını bilen nadirattandı, kelimeyi bilmeden söyleyen çoktu. Sultan Abdülhamid Han zamanında tüccar tıynetli bir vezir Beyoğlu semtinde bir han inşa ettirmişti, işte han "şeddadî" vasfına layık büyüklükte ve yükseklikte yedi katlı bir kervansaraydı. O zat sonradan daha büyüklerini de yaptırmıştı ya!..."

"Bugün de yaptıranlar var, efendim tüccar ruhlu hükümet adamları daha da çoğaldı."

"Aferin! Demek oluyor ki Sultanım, sende hem etrafında olup bitenleri rüyet,[2] hem de tenkit ve mukayese sahası fıtraten mevcut. Ne diyorduk? Tamam o kelimenin manasını anlatacaktım dinle: Vaktiyle, pek iyi tayini mümkün olamayan bir tarihte Yemen illerinin Aad namıyla maruf kavminin başına Şeddad isminde bir hükümdar geçmiş."

Pimpirik Dede durdu ve "Tarihten ziyade masaldır anlatacağım," dedi, "her masal gibi de ibret dersi ile bitecek. Evet, bu Şeddad yeryüzünde bir cennet kurmak istemiş. Hüda'ya meydan okumaya kalkışmış. Tutmuş, 'İrem' ismini verdiği bahçeyi yaptırmış, galiba kat kat köşklerle de süslemiş. Bir gün inşaat tamam olunca seyrine, zamanımız tabirince küşad[3] resmini yapmaya, kurdelesini kesmeye gitmiş. Hayır, o maksatla cumhur cemaat yola çıkmış ama birdenbire zuhura gelen bir 'sayha-i asimanî' yani gök sesi Şeddad

---

1 istiğrab: yadırgama
2 rüyet: görmek
3 küşad: açma

ile yanındakileri helak ve yalancı cenneti de mahv-ü türab[1] etmiş."

"Pek manalı bir hikâye, öğrendiğime memnun oldum, efendim."

Kızının gelecekteki serveti de düşünerek sabık nazıra yaptığı bu komplimanları işitseydi Fayiha Hanım'ın ağzı kulaklarına varırdı.

"Dur bakayım," diye ihtiyar devam ediyor, "aklıma bir de mısra geliyor. Şeddad'ın o 'İrem' namını taşıyan bahçesine içinde telmih[2] vardır. Hah, buldum... Hem de Nef'i söylemiştir, ahenginden de belli:

Alem behişt ender behişt her gûşe bir bağ-ı İrem

Tamam, Nabi'nin de bir beytini hatırladım, fakat okusam Çince kadar sizlere yabancı geleceği muhakkaktır, mealen arzedeyim; şair diyor ki 'Şer ve belasının yapısı öyle sağlamdır ki yanında Şeddad'ın binası sinek yakalayan örümcek ağının ipleri kadar çürük kalır.' Acem mübalağası buna denir işte! Bırakalım bu türrehatı[3] da sizlere gelelim; sizlerin dünya yüzünde gerçek bir 'bağ-ı İrem' olmasını Allah'tan niyaz eylediğim müşterek yuvanıza. Bu yuva lazım gelen şehirde, en fazla hoşunuza gideni seçmeniz şartıyla benim armağanım olacak. Ona karşılık her yıl yaz mevsiminde birkaç haftanızı, eğer imkân ve arzu hasıl olursa daha fazlasını yalıda geçireceksiniz. Kabul mü?"

---

1 mahv-ü türab: toprak olmak
2 telmih: bir şeye işaret etme
3 türrehat: saçma sapan sözler

Feridun işaret etti, kulaklarına inanamayan Emire ile yerlerinden kalktılar, Pimpirik Dede'nin elini yakalayıp can ve gönülden öptüler; ihtiyar memnun... İlave ediyor:

"Seçeceğiniz bina Şeddadî de olabilir; sakın düşünmeyin, hasislik etmeyin! Emire kraliçemize billur köşk yaraşır. Bravo Aslıhan Sultan'a! Bir iş yaptı ki hepimizi kendisine medyun-i şükran bıraktı. Öyle değil mi?"

Çiftler, duydukları minnet hissini mahcup bir memnuniyetle kibarca ifade ettiler. Acaba sevimli kız pantolonunun fermuarı açılmış, arasından bluzunun dil çıkardığı ihmalci kıyafetiyle şimdi Yonca'nın kolunda asfalt caddede dolaşırken, "Ne oluyor bugün bana? Kulaklarım durmadan çınlıyor... Hayırdır inşallah!" diyor ve parmağını kulağına sokup içini hoyratça kurcalıyor mu? Yapar, sonra da parmak ucunu pantolonunun dizine sürer, güya temizler. Halbuki o kulaklar tam sıhhat halindedir, ancak dışardan gelenle kirlenir. Hem ne kadar biçimli, kulak küpeleri de birer sardunya çiçeği gibi ne tatlı pembedir!

Feridun'un bütün gün için tuttuğu yepyeni taksi kapıda bekliyordu. Sabık nazırın yalısından çıkınca yine buna bindiler; araba vapuruna girdiler. Emire vapurların otomobillerde ara sıra, yan yana kurulmuş bezgin bir eda ile geçişi bekleyen taze çiftlere rastlar, kendisinin de bir gün öyle bir geçiş yapmasını isterdi; nedense manzara pek hoşuna giderdi. Şimdi hatırladığı odur:

"İşte, diyor, ben de geçiyorum, yarın hususi arabamla geçeceğim."

Tıp Fakültesi'ni artık düşünmez olmuştur; kafasında

tahsille, doktorlukla alakası bulunmayan bambaşka bir âlem doğuyor: Güzelliğini altın bir çerçeve içine sokup büsbütün değerlendirmek; bu şehrin veya Ankara'nın en seçkin sosyete kadını olmak. Hem yalnız serveti de az görüyor; bizde politikadan kuvvet almamış servetin muhiti de, tesiri de kifayetsizdir. Feridun milletvekili seçilmeli, bakanlığı elde etmelidir.

Pimpirik Dede'nin de ömrü sayılı. Hayatiyetini muhafaza ediyor, bünyesi sağlam, hafızası yerinde falan filan ama yaşı doksan. Gözlerini yumunca –ki taş çatlasa üç, beş senelik iştir– büyük bir servete konacaklar. Şöhretle servet birleştikten sonra Emire istediğine fazlasıyla kavuşacak.

Kızın ruhunda anasının sönmüş emelleri kıvılcımlanıyor. O kadar ki doktorluk hevesine nasıl olup da kapıldığına neredeyse şaşacak ve buna gülecek. Menfaat karışmış evlenmelerde nişanlanma ve nikâhlılık devresi kuru kalır; dudaklar birbirini ararken bile akıl maddi düşüncelere takılacağından sevişme yavanlaşır. Evlenecekler gerçekten sevişiyorlarsa düşecekleri sefaleti unuturlar da şayet evlenmekle refaha kavuşacaklarsa bunu bir türlü akıllarından çıkaramazlar.

Samanlığın seyran oluşu bundandır. Çiftlerden biri evlenme yoluyla samanlıktan çıkıp kâşaneye kurulmayı düşündü mü onu, hoşlansa bile muhabbet sonu alacağı parayı hesap eden satılık kadın ruhu sarar, kendisini aşka bütün varlığı ile teslim edemez.

"Sizi arabayla evinize kadar ben götüreceğim. Bundan sonra tek başınıza tren yolculuklarına razı olamam. İlk rastladığımız gün sizi uzaktan tetkik ediyordum, ne kadar sıkılıyordunuz, o halkın içine yaraşmıyordunuz."

"Pek fena bakıyorlar... Bakışları altında kendimizden iğrenecek gibi oluyoruz."

"Artık bunlar olmamalı. Şehre seyrek inmeniz şartıyla bir çaresini bulacağım."

"Şu sırada fazla inmek lazım geliyor, öteberi almak, terziye gitmek gibi işler var da..."

"Biliyorum düşündüm."

Şoförü işaret etti:

"Rıza Efendi Bakırköy'den bir taksi buldu, sahibi arkadaşıdır, her gün işe çıkmadan evvel size uğrayacak, emirlerinizi alacak."

"Teşekkür ederim. Buna pek memnun oldum, annem de sevinecektir."

Köprüden geçiyorlar; az sonra Divanyolu, Beyazıt, Aksaray. Genç kızın istediği mektepli arkadaşlardan birinin, birkaçının kendisini otomobilde Feridun'la yan yana görmesi. Aksi gibi hiçbiri meydanda yok. Köyde araba kapıda durup da içinden inerlerken komşular muhakkak göreceklerdir; başka günlerde de taksinin beklediğini...

Zihni bunlarla öylesine meşgul, âdeta yüklü ki Feridun'un avcunda tuttuğu eli hissiz. Bir ara aklına geliyor, hatırı olsun diye tırnaklarını erkeğin avucuna hafif hafif batırıyor. Güya bu temaslardan zevk almakta ve aldığını anlatmadan duramamaktadır. Filmlerdeki gibi o sahneleri göre göre genç kızlar bile icabında profesyonel kadın taktiğinden faydalanabiliyorlar.

Araba evin önünde durunca –saat ancak akşamın yedisiydi, yaz saatiyle ikindi vakti– Emire sordu:

"Girmez misiniz?"

Annesinin o gün babasıyla birleşip Bebek'teki zengin akrabalarına gideceklerini, evde yaşlı hizmetçiden başka kimse bulunmadığını biliyordu. Feridun yalancı bir nazlanıştan sonra kabul etti. Genç kızın maksadı hem taksiyi komşulara göstermek için daha uzun müddet kapı önünde tutmak, hem de emirlerine ayrılan günlük taksi ile Pimpirik Dede'nin "yuva" vaadine karşı Feridun'a alelhisap[1] kendinden azıcık tattırmaktı.

Küçük evlere mahsus klasik misafir odasına girdiler. Emire camlardan birini kaldırdı, elini pancurlara götürdü, fakat durdu:

"Güneş vurur bu odaya," dedi, "loşluk sizi sıkmazsa açmayayım."

"Dışarıda ışıktan gözlerimiz yoruldu; açılmasın daha iyi."

Feridun camı kaldırmak için eğilen, sonra ayağa kalkan ve esnekliği yeni alınmış saatin kurgusu gibi henüz dik, gevşememiş olan vücuttaki göz döndürücü tazeliğe takılıp kaldı. Bunun tesirinden henüz kurtulamamışken nişanlısı, üzerindeki kollarını ve göğsünü yarıya kadar örten ceketimsi bir değirmi kumaş parçasını, "Pek sıcak burası," diyerek çıkarıp koltuğa koydu, "Sıdıka Hanım bize bir koruk şerbeti yapsın. Gayet iyisini yapar, çardağın koruklarından..."

Kızın şimdi kolları koltuk altlarına kadar meydanda, göğsü de son haddine kadar açıktaydı. O bolerolu elbiselerin pratikliği istenildiği vakit kapalı ve giyimli gösterip, bir harekette üst kısmı atılınca dekolteye çevrilişinde değil midir?

---

1 alelhisap: hesabıyla, düşüncesiyle

Sıdıka şerbeti hazırlamaya gitti, belli ki iş epeyce zaman alacak. Daha bir ay evvel bu erkek avcılığı tabiyelerinden hiçbirini yapamayacak sanılan kızın ilk fırsat zuhur eder etmez usta kesilişi Aslıhan'ın tahminine uyuyordu. Nişancı olarak yaratıldığını bilmeyen bir adam eline tüfeği alıp da ilk hedefi vurduğu zaman doğuştan kabiliyetine nasıl şaşarsa şimdi Emire de o haldeydi; hayret, fakat memnunluk içindeydi; istikbale daha emniyetle bakıyordu.

Feridun hizmetçinin elini çabuk tutmasından korkarak vakit kaybetmek istemedi; dışarıya bir göz attıktan sonra, pikabın önünde durmuş, bir plak aramakla meşgul görünen Emire'yi arkadan kucakladı, bir eliyle belinden tutup öbür eliyle başını kendisine doğru çekti, dudaklarından öptü. Genç kız için filmlerde gördüğünü tatbik etmek zamanı gelmişti: Kolunu erkeğin boynuna doladı. Elini de sırtına dayadı; bastırmaya, sonra gevşiyormuş gibi yaparak yavaş yavaş baskıyı azaltmaya başladı ve birden kendisini kurtardı, uzağa kaçtı. Ayakta duracak hali kalmamış gibi kanepenin dirsek dayanacak yerine ilişti; önüne bakıyor, hafif hafif soluyor. Bu ilk buseden o kadar sarsılmış görünüyor ki Müfettiş özür diliyor:

"Affedersiniz... İstemezdim ama... Kendime hâkim olamadım."

Şu var ki Emire büsbütün de oyun yapmış sayılmazdı, kucaklanış sırası azıcık tuhaflaşmıştı. Sosyetenin oyunla duygululuğu ayarlamak kabiliyetinde, nam salacak bir kadını olacağına artık inanabilirdi.

Bodruma gömülü küp suyuyla yapılmış taze koruk şer-

betini buğulanmış bardaklarda içtiler. Genç kız küçük yaşından beri vitrinlerde görüp de içinin çektiği bazı şeyleri elde etmeye, az çok tatmin olunmaya başlamıştı. Feridun ailece anlaşıldığı, söz kesildiği günden sonra eve mükellef kutularla şekerlemeler, cicili bicili etajer süsleri, heykelcikler, bir saç tuvalet takımı ve parfönler göndermiş veya getirmişti; bazısı validehanım içindi.

Gelen bir hediye paketini açış zevki! O vaziyette yani evlenilecek bir kıza gönderildiği zaman bu kız düşünebilirdi ki gönderen adam kendisini de bir gece daha zevkli bir heyecanla ambalajında çıkarmayı beklemektedir; genç kız ona en pahalı ambalaja konmuş nadide bir hediye gibi takdim edilecektir; "Ancak sahibi açabilir" etiketiyle!

Emire'den ayrılacağı zaman Feridun öyle bir tavır aldı ki konuşmadan anlaştılar, kapı arkasında acele öpüştüler, resmen nişanlı öpüşüyle, helecansız ve cinsiyetsiz, protokol icabıymış gibi.

Belli ki bu kaçıp sokuluşları, kaçamak öpüşleri, kâh yatıştırıp kâh şahlandırmaları Emire düğün gecesine kadar, muvaffakiyetle idare edebilecek...

Feridun da öyle anlıyor ve şehre dönerken diyor ki:

"Fevkalade! Mükemmel!... Bundan daha tatlı bir eziyet düşünülemez. Emire âdeta Tantal efsanesindeki gibi ağzının önünde durduğu halde tam ısıracağım sırada uzaklaşan enfes bir meyve olacak... Ama sonu zafer!"

3

Aslıhan kolundan çekip deniz tarafına sürüklediği Emire'ye diyor ki:

"Nasıl, ben sana demedim miydi? İşte nikâhında bir şahidin Büyük Millet Meclisi reisiydi, öbürü de Parti Genel Sekreteri. Bundan ötesi can sağlığı!"

Meclis yaz tatilinde Reis Paşa'nın İstanbul'da bulunması dolayısıyla Feridun araya vasıta koymuş, esasen böyle şeylerin meraklısı olan paşa da partinin müstakbel mebus namzedine bu cemileyi[1] göstermişti. Genel Sekreter'e gelince, Müfettiş'i milletvekili yaptıracak, hatta onu Maliye Bakanlığı'na getirtecek zattı. Paris'ten tanışıyorlardı. Son yapılan seçim listesine sanatçı geçinen birtakım münevver gençler sokmuş, hiçbiri varlık gösteremediğinden ara seçimlere artık maliyeci, iktisatçı ve ziraatçi namzetler koymayı kararlaştırmıştı.

Dört kızın göğsünde birer rozet var: Yonca hanımdakinin eşi birer "Dört Yapraklı Yonca", kuyumcu bunları güç bela o sabah yetiştirebilmiştir.

Caddebostanı Gazinosu, temmuzun on dördü, gökteki ayın da en parlak zamanı. Davetliler istisna olarak gazetelerin tabirine uygun yani gerçekten seçkin, yeldirme bozması mantolar giymiş başları eşarplı yaşlı kadınlar, boy boy çocuklar, abur cubur yok. Daha ziyade hükümet partisinin kalburüstü aileleri toplanmış.

1 cemile: gönül alıcı davranış

Başlangıç çok ağırbaşlı; lüzumsuzca azametli denilebilir. Zaten o toplulukların çoğu öyle olur, önce birbirine derece derece kurum satan bir "kendini beğenmişler" kalabalığı, fakat içildikçe samimiyet, sonunda hemen daima laubalilik: "Şekerim", "Cicim", "Canım"larla dolu hitaplar, makaralı kahkahalar ve kadeh tokuştururken "çınçın"lar! Son safhanın işaret ve alameti grup halinde zeybek oyunudur. Ötesi horon tepmeye kadar gider.

Plaj tarafındaki parmaklığa dayanıp konuşan kızlara Aslıhan:

"Biraz daha sabır," diyor, "çok geçmez herkes kendi âlemine dalar, Emire'yi unuturlar, amcamı da. Biz asıl o zaman eğleneceğiz, keyfimizce yiyip içeceğiz; dilediklerimizi masamıza çağırmak şartıyla."

"Senin çağıracağın biri var mı?"

"Var ya! Taksim Gazinosu'nda gördüğüm çocuk da burada. Dikkat etmediniz mi? Gözleri yine hep benim üzerimde."

"Kimmiş? Konuşmadın mı?"

"Konuşmadım daha... Fakat tahkikatımı yaptım... Benim gibi öksüzün biri... Hani şu zengin demir tüccarı yok mu? Onun akrabasındanmış, köşkte bir sığıntı. Taşralı bir genç... Burada yüksek tahsilini yapıyormuş. Gördünüz mü şansımı?"

"Ama pek yakışıklı..."

"Ağzı çok manalı."

"Kibar tavırlı."

Üç kız da böyle söyleyince Aslıhan:

"Mersi," dedi, "pek naziksiniz. Biriniz usulcacık arkaya dönüp baksın. Muhakkak uzakta değildir."

Yonca döndü, sonra dedi ki:

"Çama dayanmış, bizi seyrediyor."

"Yani beni! Sizinle alışverişi yok. Çağırayım mı?"

"Nasıl olur? Fena tesir eder."

"Pekâlâ olur, hiç de fena tesir etmez."

Başını çevirdi, eliyle işaret veriyor. Üç kız kıpırdamıyor. Genç "Beni mi çağırdınız?" manasına elini göğsüne götürüp kendini gösteriyor.

"Evet, evet... Gelin buraya."

Şaşkın şaşkın geldi:

"Sizi arkadaşlarıma tanıtayım. Anlamışsınızdır: Bu, nikâhı olan Emire. Bu da Yonca... İşte Somnur Hanım da bu. Benim adım Aslıhan. İsminiz?"

"Sizinkiler gibi seçme değil, yeni isimlerden de değil. Kısaca Ali. Bari soyadım bir şeye benzese! O da yavan: Demir."

"Kunt, ağırbaşlı isimler. Bizim soyadlarını da sayayım: Emire Bahçesaray."

"Fevkalade!..."

"Somnur Çulhagil... Yonca Akarsu ve ben. Benimki de Bahçesaray, akraba olduk."

"Sizi bir gece Taksim Gazinosu'nda görmüştüm, bir ay kadar oluyor."

Gencin gözleri parladı ve heyecanla söylendi:

"Unutmadınız demek? Bense hiç dikkat etmediğinizi sanmıştım. Size geçen sene de burada rastlamıştım."

"Farkında değilim ama gazinoda yüzünüz yabancı gelmedi."

Feridun göründü, Emire'ye diyor ki:

"Reis Paşa dans etmemizi istiyor, gidelim mi?"

Yeni nikâhlılar piste doğru yürüyünce Aslıhan pervasızca Ali Demir'e döndü:

"Siz de bizim üçümüzle dans edeceksiniz; alfabe sırasıyla, önce Yonca... Akarsu olduğundan dolayı. Sonra B harfiyle ben... Somnur üçüncü."

"Babamı kızdırmayayım..."

"Boş ver, Somnur! Bu gece hürriyet var. Hem ben onu idare ederim, pistten çıkınca yanına giderim; sonra da Ali Bey için teyzezademdir, falan derim, olur, ölçülü dans etmeniz şart! Dayım böyle yerlerde 'müeddeb' sözünü kullanır."

Dansta Ali üçü ile de "müeddeb" hareket etti, hiçbiriyle konuşmadı. Yalnız bir ara Aslıhan'a fısıldadı:

"Şansıma inanamıyorum... Bir senedir bunu bekliyordum."

"Ben aklımdan bile geçirmiyordum ama iyi oldu."

Bunlarınki Emire ile Feridun'un münasebetlerine benzemeyen, nişanlanma ve evlenme gibi sosyal usul ve taahhütler dışında gönüllerin bağlanmasına dayanan bir tanışma olmuştu; aşka girişti; yaş farkı da yoktu; sevimli bir şeydi.

Aslıhan arkadaşlarının yanına tek başına dönerken kendi kendisine şöyle diyordu:

"Bu da nesi? Canım bir dakika bile ondan ayrılmak istemiyor. Gitti, yalnız kaldım diye neşem kaçtı."

Kendine hitap etti:

"Deli kız! Ayağını sıkı bas, durup dururken rahatını ka-

çırma. Bir kere kapıldın mı dünyaya metelik vermeyen şen Aslıhan'ı bir daha bulamazsın!"

Kızlar birleşince Yonca fikrini söyledi:

"Sade alımlı değil, çok terbiyeli de."

Somnur ise müşahedesini anlatıyor:

"Dans ederken görülecek şeydiniz, birbirinize öyle yakıştınız ki! Yanımda bilmediğim bir kadın duruyor, seyrediyordu, kocasına yüksek sesle 'Ne hoş şu çocuklar! Gözlerimi ayıramıyorum,' dedi."

Emire sadece:

"Haydi, hayırlısı! İnşallah öğrendiğin yanlıştır, meteliksiz değildir." dedi, Aslı'sını öptü. Bahçede topluluk ikinci safhasına girmişti yani "şekerim" hitapları faslına... Tek tek kahkahalar da duyuluyor. Mehtap Adalar üstünden vurmuş gazinoya doğru denizin ortasına şanjan ışıltılarıyla göz alan bir "lame" yol halısı sermiş; sanki az sonra gökten inecek, bunun üzerinden geçerek Emire'nin nikâh davetine gelecek.

Sağda, plaj tarafında Ragıp Paşa şatosu mermer parmaklıklı rıhtımı, kulesi ve ön cephesiyle aydınlık. Mehtabın, davet sonu istirahate çekileceği saray orası olacakmış zannını verecek kadar ihtişamlı bir masal köşkü.

Emire gülümsedi; içinden:

"İşte," dedi, "şeddadî bir bina örneği! Pimpirik Dede'nin anlattığı 'Bağ-ı İrem' burası olacak. Eski ve yeni sahipleri kimlerdir, bilmiyorum ama onlara da Şeddad gibi yalancı cennetin keyfini sürmek nasip olmamıştır gibime geliyor. Baksana, in yok, cin yok."

O sene köşk askerî nekahethaneydi; vakit geç olduğundan ışıkları sönmüş, el ayak çekilmişti. Sonradan kulüp oldu. Emire nereden tahmin edecek? Bir yaz, orada haftalarca kalacaktı.

Pimpirik Dede ne nikâh salonuna, ne de gazinoya gelmişti; artık yalısından dışarıya çıkmıyordu. Fakat yarın el öpmeye ona gideceklerdi; bunun içindir ki Feridun nikâhlısıyla ailesine geceyi rahatça geçirsinler, karşı yakaya geçmesinler diye Suadiye Oteli'nde iki oda ayırtmıştı.

Emire şimdiye kadar otelde hiç kalmamıştır; Ankara'ya, Adana'ya, Bursa'ya gitmiştir ama hep akraba ve ahbap evlerine inmek şartıyla. Nice zamandır otel hayatını merak ederdi ve otellerin önünden geçerken içeridekilere gıpta ile bakardı. Bunun sevincini duyuyor, parmağındaki bir sıra pırlanta işlenmiş platin nikâh halkasının ve kulaklarında ışıldayan yeni küpelerin de. O küpeler Abdurrahman Dayı'nın hediyesi... Hepsinden değerlisi Dede'nin yolladığı bir kolyedir, icabında başa taç gibi de takılabilmektedir.

Kendisine aynada baktıktan sonra mırıldanmıştı:

"Şimdi nikâh memurunun önünden kalkınca şu mücevherlerimle ve şu güzelliğimle yeni soyadım ne kadar uygun düşecek: Bahçesaray. Hem bahçe, hem saray, fevkalade bir şey oldum! Yarın evlenince Aslıhan o ismi bırakacak. Yalnız ben taşıyacağım: Emire Bahçesaray... Küçük adımda bir prenslik var; biri öbürünü tamamlıyor. Kocam da mavi gözleriyle Saks-Goburg-Gotha hanedanından bir dük sanki!"

Bir zamanlar beyaz gömlekli bayan doktor kıyafetine bağlı kalmış mütevazı emeline hiç uymayan bu düşüncelerle

arabaya binmiş, nikâh dairesinin çiçeklerle dolup taşmış salonuna o düşüncelerin tesiri altında prensesleşerek girmişti. Anası meftun olmuştu ama gelenlerden bazısı aralarında söylemişlerdi:

"Kız şımarmış, ne oldum delisi olmuş. Olan da nedir sanki? Kocası orta derecede bir memur."

"Ama Tatar Abdullah Bey'in mirasçısı... Hem onu yakında mebus, bakan, bir şeyler yapacaklarmış."

"Kaç gün sürer? Hepsi de harp bitsin, tepetaklak düşecekler."

"Küplerini doldurduktan sonra!"

Bahçedekilerin neşesi yerindeydi. Ağırbaşlı kalan masalardan birinde İstanbul mebuslarından yaşlı bir zat izahat veriyor:

"Şimdi şu içinde bulunduğumuz bahçe ve şu ahşap bina Ali Paşa'nındı, buraya 'Horoz Ali' Paşa köşkü denilirdi. O zaman ne plaj, ne başka bir ev, etrafta hiçbir şey yoktu; bostan vardı, Cadıbostan!"

"Demek sonradan Caddebostanı'na çevirdiler."

"Bu iş kendiliğinden oldu. Sadaret[1] seryaveri bir paşa o bostandan yer alıp bir köşk yaptırmıştı. Padişah kimlerin nerelerde oturduğunu bilmek istediğinden saraya gittiği bir gün mabeyinci yeni köşkün semtini sormuştu, ismini öğrenince:

"Aman paşam," dedi, "sual vaki olursa zatı şahaneye bu korkunç ismi nasıl arz ederim? Tevahhuş[2] buyururlar."

1 sadaret: sadrazamlık
2 tevahhuş: ürkme, ürküntü.

"Ne yapalım? Adı öyle orasının..."

"Bana bir fikir sadır oldu: Caddebostan yaparız."

İşte bu suretle İdare-i Mahsusa'ya yani vapurlar idaresine haber yollandı, tarifelerdeki isim değiştirildi. Hikmet-i Hüda, cadıların uğradığı ıssız semt nihayet gerçekten cadde halini aldı.

Biri sordu:

"Suadiye hakkında malumatımız vardır tabii?"

"Elbette: Maliye Nazırlarından Reşad Paşa'nın Suad ismindeki kızı genç yaşında irtihal[1] etmişti. Babası, merhume namına bomboş bir yere bir cami kurdu. Suadiye Camii. Herkes 'kuş uçmaz, kervan göçmez yerde cami mi yapılırmış?' diye söyleniyordu. Yine Hikmet-i Hüda orası da bir mamure kesiliverdi."

"Peki. Şaşkın Bakkal?

"Tanırım bu bakkalı. Civarında birkaç evden başka bir şey yoktu, Bağdat Caddesi de o devirde işlek değildi. Sabah Gazetesi sahibi Mihran deniz kıyısındaki köşkünü yaptırınca yağız iki beygir koşulu mükellef faytonuyla akşamları kasasını doldurmuş işinden memnun dönerken galiba kendisi gibi Kayserili olan akılsız bakkalla şakalaşırdı: 'Şaşkın bakkal, bugün ne aksata[2] ettin?'"

Mahallenin ismi ıssız bir yerde dükkân açan şaşkın bakkaldan gelir. Acayibine bakınız ki Mihran'ın milyonluk matbaa, gazete, köşk ve armatörlüğünden eser kalmadı da taktığı isim lüks bir mahalle ile ilanihaye yaşayacak.

1 irtihal: ölüm
2 aksata: alışveriş

Başka masalardaki sohbetler bir incir çekirdeği dolduracak mahiyette olmamakla beraber dekora daha uygundu, flörtler almış yürümüştü. Genç kızların masasında da Aslıhan ile Ali Demir arasında sadece gözlerin ve iç sevincin flörtü ikisini de hazdan erir hale getirerek uzayıp gidiyordu.

Somnur ile Yonca bu gizli muaşakanın yardımcısı olarak başkalarını söze tutuyorlar, oyalamanın envaını yaparak ikisini rahat bırakmaya çalışıyorlar, "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin kendilerine yüklediği vazifeyi yerine getiriyorlar. Fırsattan istifade Ali, Tatar soyzadesine usulcacık sordu:

"Bostancı tarafında oturuyorsunuz, değil mi?"

"Evet ama evi bulamazsınız; tarlalar içinde... Yolu yok. Çatalçeşme'yi geçin, oradan epeyce gidip sola sapacaksınız, tepeye doğru önü çardaklı tek kat, upuzun, barakamsı bir şey. Asıl Kadırga'da otururuz."

"Plaja gelmiyor musunuz?"

"Pek az. Ben açıkta denize giriyorum, iskeleden sonraki burnun arkasında..."

"Sabahları mı?"

"İkindi üstü..."

"Yarın gidecek misiniz?"

"Zannederim; Yonca memleketine dönmeden evvel biraz deniz banyosu yapmalı."

Bu, bir randevuydu; yalnız Yonca işitti ve içinden:

"Aslı pek süratli gidiyor," diye söylendi, "çocuğun karşısına mayosuyla çıkıverecek. Bari bu mayo bir şeye benzese... Kendi ördü, yün çekti düdük gibi, dapdaracık oldu. Ama al-

dırmaz o... Kayaların üzerinde giyinirken de hiç umurunda değil, her tarafı görünüyor, söylüyoruz, omuz silkiyor, 'Gören utansın' diyor."

Bahçe tanyeri ağarırken boşaldı. Emire muratlarından birine daha ermişti: O geceyi otel odasında geçirdi. Mücevherlerini anası almış, bir mendile sarmış, kendi odasına götürüp baş yastığının altına koymuş, güzel bir kızı olmanın maddi delili üzerinde içkiden ziyade zevkinden sızıp kalmıştı.

Ali Demir tarif edilen yeri iki gün sırayla boşuna bekledi. Üçüncü günü havlusunu katlayıp altına koymuş, bir kayanın üzerinde ümitsiz yine beklerken tepeden bir ıslık sesi duyuldu, döndü: Aslıhan el sallıyor. Yanında Yonca var. Sevgilisi kayarcasına aşağıya indi, el verdi diyor ki:

"Pardon, sözümüzde duramadık, ilk günü Pimpirik Dede'ye gitmiştik. Dün de Bakırköyü'ne, gelin hanıma!"

"Ziyanı yok. Ben her gün geldim, geç vakitlere kadar bekledim de..."

"Vah vah, üzüldüm doğrusu... Ama olur böyle şeyler, haber veremezdim ki..."

Denizdeki kadınlı erkekli bir gruba seslendi:

"Su nasıl? Sıcak mı?"

"Buz gibi."

"Daha iyi... Sıcak suyu sevmem. Gel keyfim gel!"

Böyle diyen Aslı, üzerindeki alacalı robun aşağıya kadar uzanan gırgırını çekiverdi, elbise yırtılmışçasına belinden açılınca o, bunu yere düşmeden yakalayıp kumlara fırlattı.

Mayosuyla meydana çıkıvermişti. Kundağı açılmış bir çocuk keyfiyle geriniyor, kollarını ve bacaklarını açıp kapıyor. Dolgun göğsü ve kalçaları daracık mayoyu neredeyse çatlatacak.

Aslı farkında değil ama Ali'nin fazla bakamayıp başını önüne eğdiğini, korkuya benzeyen bir heyecanla sarardığını Yonca görüyor. Öbürü, "Haydi," diyor, "ne duruyorsunuz? Birisinin gelip sizi soymasını mı bekliyorsunuz?"

Koşup gidiyor, suyun içinde ağır adımlarla, gittikçe gömülerek yürümektedir. Deniz diz kapaklarını aştı... Belinde... Göğsünde. Birden daldı ve neden sonra uzakta meydana çıktı; bağırıyor: "Hadisenize! Girmeyecek misiniz?"

Ali ile Yonca birbirlerine bakıştılar. Gencin yüzünden saadet taşıyor. Sordu:

"Çok iyi yüzüyor, galiba?"

"Balık gibi..."

Yonca bir kayayı siper almış soyunurken Ali de yere oturmuş, usulcacık pantolonunu çekmektedir. Taşralı genç kız da evden çıkmadan evvel mayosunu içine giymiştir ama intizamla soyunmaktadır, robunu devşirip kaya dibine yerleştirdi, deniz çantasını üstüne koydu. Ali de hazır; çıplaklığı giyimli hali kadar hoş, sırım gibi vücudu var, güneşten abanoza dönmüş.

Genç kız bu vücuda ve mayonun örttüğü kısma gönlü çektiği halde iyice bakamıyor; küçüklüğünden beri alışmamışların ve fazla hayal kuranların ürkekliğiyle ancak bir göz atıyor, sonra gözlerini kapamak, düşünmek, kafasında yaşatmak istiyor.

Fakat şimdi güzelliği meydana çıkan Yonca'dır. Onun yapısı gerçekten kusursuz, esmer bir Venüs... "Döpiyes" mayosu içinde toparlacık göğsü. Sırt güzelliği onda, bacaklar ve kalçalar, hepsi, hatta karın kısmı fevkalade. Şu var ki hareketleri tutkun, serbest olamıyor; üzerine çevrilen gözlerden ürküyor. Gizlenmek, rahat nefes almak için ağaç yaprakları veya fundalık arayan bir kuş gibi...

Eğer bu halini bir gün değiştirebilir, adamcıl olur manen de serpilme imkânını bulursa kemal derecesine varacak. Bunun için de birçoğu gibi hayalindeki erkeği hakikatte tanıması, önce erkeğe alışması, bir erkekle laubali olması lazım. Tutukluk cinsî arzusunu yatılı mektepte sadece hayal yoluyla yatıştırmasından, erkekli meclislere alışmak fırsatını bulamamasından ileri gelmektedir. Kendinden utanıyor gibi bir hali var. Düşünceleri de ferah olamıyor ki...

Mesela şimdi de Ali ile Aslıhan ve Feridun ile Emire sahneleri üzüntü vericidir:

"Haftaya bugün uzaktayım, kasabada, İstanbul'da şu hayat devam edip gidedursun, ben Kurudeğirmen Sokağı'ndaki evin yer katında fesleğen saksılarının dizildiği tek kavaklı avluya bakarak sokaktan geçen uncu eşeklerinin nal seslerini dinleyeceğim. Bu ses yine de iyi... Ya komşu kadınların Arapçalı konuşmaları, o 'taal hûn'lar, o 'isma'lar, çatlayan 'a'lar!"

Kıyıya varınca Ali teşrifat yapmak lüzumuna kapılarak denizi işaretle, "Buyrun!" dedi, Yonca arkadan vücudunun seyredilmesine razı olamadı, delikanlıya yol verdi. Marmara melteminin kenara vurmadan aşıp engini ürperten sıcak esintisi altında yan yatmış birkaç kotra ile medeni bir de-

niz. Genç kızı memleketinde birkaç kere ora denizine de götürmüşlerdi, açık denizdi; ne yalıları, ne adaları vardı, ne de kotraları... Issız, hazin manzaralıydı; kumsalı da kara renkliydi. Deniz eğlencelerini değil, tehlikelerini ve akşam loşluğunda tek başına yol alan bir şilebin öksüzlüğünü düşündürüyordu.

Yonca suya intihar edecekmişçesine kendini attı. Biraz yüzdü, deniz bel boyunu geçmiyordu, ayağa kalkınca bir vücutla sarmaş dolaş olduğunu anladı; Ali ile çarpışmışlar, düşmemek için birbirlerini tutmuşlardı; ikisi de gülüyor. Fakat genç kız bu temasın uzun müddet tesirinde kalacağını şimdilik bilmiyor.

Aslıhan, âşıkını unutmuşcasına açılmakta devam etmektedir. Neden sonra geri döndü. Ali ona yüzerek karşıcı çıkmıştı. Şimdi bir hizada kulaç atıyorlar. Yonca denizin acemisi olduğundan açılamıyor, uzaktan onları seyrediyor ve içinden diyor ki:

"Böyle giderse yaz sonu yaldızlı bir davetiye alacağım yahut beni unutacaklar; gazetede okuyacağım: 'Aslıhan Bahçesaray ile Ali Demir nişanlandılar.' Belli olmaz da... Deli kız bir başkasına gönül verir. Yok, o gönül falan bilmez. Amcası kendisine kalantor bir koca bulacaktır ve muhakkak Kırımlı!"

Bir de baktı ki Aslı, kırk yıllık tanıdığı imiş gibi Ali'nin omzuna çıkmış, orada ayağa kalkmaya, kalkıp denize atlamaya hazırlanıyor! Yonca şaşırdı, söyleniyor:

"Acayip şey! Delikanlıyı erkek yerine koymuyor, sanki Emire ile oynuyor. Gözlerime inanamıyorum, çocuğu ağaç

yapmış, kedi gibi üstüne tırmanıyor; vücutlarında birbirlerine sürtünmeyen taraf kalmadı. Şimdi de boğuşuyorlar, suya daldılar, görünmüyorlar. Hah, işte çıktılar..."

Kulak verdi. Aslıhan senli benli olmuş, etraftan işitilmesine aldırmıyor, Ali'ye bağırıyor:

"Aç bacaklarını! Altından geçeceğim."

Yonca'yı unutmuşlardı. Taşralı kız, yarı belinden yukarısı suda, donmuş duruyor. Bu Aslıhan muhakkak ki hissiz... Erkeklere hisli, ateşli tesiri verip çok şey vadeden yalancı erkekcillerden! Kocası olacak adam da göstermelik seksapeline aldanacak, bakacak, sadece eğlenceli bir arkadaş, kadınlık tarafı işlemiyor.

"Emire tamamen aksi," diye söyleniyor, "donukluğu altında kaynayan yahut kaynayacak olan bir kadınlık taşıyor. Somnur ikisi arası. Peki, ben? Ben neyim, nasıl bir şeyim?"

"Öyle durmayınız, üşürsünüz. Ara sıra suya dalmalısınız, hareket etmelisiniz."

Kendisine böyle söyleyen adama baktı. Uzun saçları ağarmış, karayağız, sevimli bir insan. Hakkında hiçbir şey bilmediği halde Yonca onu bir artiste benzetti, ressam, aktör, muharrir, öyle biri.

"Dalın suya," diyor, "çırpının biraz."

Genç kız denileni yaptı; tekrar yüze çıkınca öbürü hâlâ yanında duruyor, beğenmiş gözlerle kendisine bakmakta devam ediyordu. Bakışları daha ziyade Yonca'nın boyun ve göğüs kısmına takılmış.

"Haydi," dedi, "bir daha tekrar edin. Geçen gün de dikkat etmiştim, vücudunuzu daima su dışında, açıkta tutu-

yorsunuz olmaz! Size yardım edeyim. Ben, heykeltıraş Sami Varda... Şu tepedeki çamlı ev yok mu? Orada otururum."

Heykeltıraş Sami yaklaştı, kollarını uzattı, Yonca'yı yakalayıp sırtüstü denize yatırdı, belinin altından bir eliyle tutuyor ve "Yüzünüz," diyor, "kendinizi ferah tutunuz, rahat nefes alın!"

Yonca şaşkın ve memnun. Demek oluyor ki heykeltıraş onu geçen günlerden tanıyor, dikkatini çekmiş o halde... Galiba vücudunu güzel bulmuş, bir heykele yakışacak kadar biçimli.

"İsminiz Yonca mı?"

"Nereden biliyorsunuz?"

"Arkadaşınız boyuna bağırıp duruyor. Nah, işte, dinleyin, yine haykırıyor. Komisyoncu Aburrahman Efendi'nin kızıdır değil mi?"

"Kızı değil, hanımının hemşirezadesi... Ama kızı sayılır."

"Hoştur, yıllardır buralarda görürüm."

Yonca ayaklarını kuma bastı, "Huu!" diye Aslı'ya cevap veriyor. Az ötede gülüşen iki kadın heykeltıraşı çağırdı, o da istemediğini belli ederek gitti. Zaten Ali ile Aslıhan da kıyıya yaklaşıyorlardı. Buluştular, sudan çıktılar. Deli kız, yine etrafa aldırış etmeden çarçabuk giyindi:

"Elinizi tez tutun çocuklar," diyor, "karnım acıktı, eve çabuk yetişelim."

Ali ayrılmayı geciktirmek istiyor:

"Tramvaya atlar, Şaşkınbakkal'a gideriz, dondurmacıya... Pasta da yeriz."

"Pahalıya mal olur, vazgeçin."

"Hatırımı kırmayınız, rica ediyorum."

"Peki... Ama gelecek sefer bizden. Şimdi üzerimizde para yok, almamışız."

Bunlar hep Yonca'nın yapamayacağı işler, söyleyemeyeceği sözlerdi. Aslıhan aklına geldiği gibi konuşuyor. Öyle bir tabiilik, sadelik, açık yüreklilik ki erkeğin hayran olmamasına imkân yok. İnsana kucaklamak, ağzından öpmek arzusu vermektedir. Kırın Hanzadesi'nin bir kuvveti de burada.

Serinlemiş, dirileşmiş, esasen dipdiri vücutlu üç genç yokuşa tırmandılar. Aslı bir ıslık tutturdu, önde gidiyor. Ali ile Yonca arkada, yan yana konuşmadan yürüyorlar. Kız, biraz da heykeltıraşın iltifatından memnun:

"Ne tatlı hayat, bu," diye düşünüyor, "ne keyifli yaşıyorlar!"

Bir ara fırsat bulan Yonca arkadaşına usulcacık dedi ki:

"Daha yeni tanıdığımız, huyunu suyunu bilmediğimiz birisiyle kendimizi göstermek doğru mu? Dondurmacıya gitmesek..."

"Ayol, baksana melek gibi çocuk! Ensesine vur, lokmasını al! Şimdiye kadar adı çıkmamış, otomobili falan da yok ki mana versinler. Bu tarafları haraca kesen zamane zenginlerinin evlatlarına benziyor mu? Hem biz artık lise mezunuyuz. Sen hâlâ kendini talebe sayıyorsun yavrum. Düş önüme, yürü bakayım!"

Yürü yavrum yürü, saçlarını sürü!

Bereket türküyü pes perdeden söylüyor, hem söylüyor, hem de asfalt caddenin o saatteki tenhalığından cesarete

gelerek türkünün oynak havasına ayak uydurmuş, salına salına önde gidiyor.

Aralarındaki mesafe açılmıştır; hızla gelen açık renk bir spor otomobil fren yaptı, direksiyon başındaki yılışık delikanlı Aslıhan'a teklif ediyor:

"Buyurun, gezelim!"

Tehlikeyi sezen Ali ileriye atıldı; onu görünce araba uzaklaştı. Aslı heyecana gelmeden anlatıyor:

"Bunlar kodamanların şımartılmış oğulları! Yapmadıkları yok. Adam bile çiğnediler, ceza görmediler. Vurdukları vurduk, kırdıkları kırdık. Geçen gün bir kızı zorla otomobile sokmak istemişler, yakasını güç kurtarmış. Şu dakikada dünyanın dört köşesinde yüzlerce, binlerce babayiğit delikanlı muharebe meydanlarında ölüp gidiyor. Yalnız bunu düşünseler şu rezaletleri yapmaktan çekinirlerdi."

Ali burnundan soluyor. Son duraktan manevra yapan tramvaya atladılar. Aslıhan az sonra öfkesini unuttu. Diyor ki:

"Bizim Amca Bey, Emire'ye bir taksi tahsis etmiş... Trene binmesine gönlü razı olamıyormuş da! Pimpirik Dede'nin hediyesi kolye nasıldı, Yonca? Fayiha Hanım'ın değme keyfine."

Ali'ye döndü:

"İki pasta yiyeceğim, belki de üç. Yiyebilir miyim? Olur a, belki yanınızdaki para yetmez. Şimdiden haber vereyim de sonra bozulmayalım."

Haydarpaşa Garı. Perona kalabalık yığılmış, Toros

Ekspresi'nin kalkmasına yirmi dakika var. Yonca'yı uğurlamaya gelenler yalnız üç arkadaşı mı? Aslıhan'ın dayı dediği eniştesi, teyzesi, Emire'nin annesi de orada. Hepsi de paket paket hediyeler getirmişler. Yataklı vagonun masası, fileleri bunlarla dolu. Ayrıca bir koca demet glayöl.

Taşralı kızın hüznünü dağıtmaya hiçbiri kâfi gelmiyor, ama ne olsa ağırlanmak hoşuna gidiyor. Abdurrahman Dayı diyor ki:

"Peder efendiye selamlar, senalar. Sonbahara doğru iş icabı yolum o tarafa düşecek; ziyaretinde bulunacağım. Artık bana bir 'çiğköfte' yaparsınız, bir de 'lahmacun'... Burada beceremiyorlar."

O iki yemeğin, hele isimlerinin Yonca üzerindeki fena tesirini anlamıyor, boyuna konuşuyor, aklınca kızın hatırını hoş ediyor:

"Ama yaylada isterim bu ziyafeti... Çamlar altında, çimenlere serilmiş yer sofrasında... Öyle söyle Hacı Rahmi Efendi'ye. Doğrusu, mübarek adamdır."

Bir banliyö treni yanaşıyor, öte yandan vapur yolcularını boşalttığından Pendik'e kadar muhtelif istasyonlara dağılacak, yazlıkçı halk, plaja gidenler vagonlara koşuşuyor. İstanbul budur işte! Her tarafı kalabalık, hareketli ve herkes gezgincidir. Yonca'nın mahrum kalacağı hayat ve insan topluluğu.

Az sonra hepsi geride kalacak; heyula[1] dağların, uçsuz bucaksız ovaların ardında, başka bir dünyada! Ne Aslıhan'ın haşarı çocuk ıslıkları, ne Emire'nin bağlık bahçelik gözleri,

1 heyula: korkunç hayal

ne de Somnur'un vurunca billur sesi vereceği sanılan narin, duru vücudundan yayılan şefkat havası! Taze nikâhlı kulağına fısıldıyor:

"Feridun'la konuştuk, seni muhakkak düğüne getireceğiz, baban mırın kırın etmeye kalkışırsa valiye yazacak, emir verdirecek yahut işi ora parti başkanına havale edecek. Dayatamaz, razı olur."

Hayal hepsi... Yonca birinci çıktığı edebiyat derslerinden aklında kalan bir mısra mırıldandı: Zehî tasavvur-ı batıl zehî hayal-i muhal.

Babası yüksekten gelecek emirlere kafa tutamaz, göndermesine gönderir ama acaba Emire'de bu arzu kalacak mı? Onu kısa zamanda değişmiş, âdeta züppeleşmiş buluyor. Hatta lisanını ecnebi şivesiyle güya hoşlaştırmaya mı çalışıyor nedir? Tuhaf olmuş. Mesela "kızım" yerine "kıjim" gibi bir telaffuz!

Aslıhan'a göz attı: Bildiği gibi... Güvenilemez. Ya "İlle gelsin" diye tutturur, dilediğini muhakkak yaptırır yahut omuz silker, lafı kapatır. Somnur ise ayak diremez, gözleri yaşla dolar, boynunu büker susar.

"Bahtiyar olmaya en layıkı Somnur. Sade layık değil buna muhtaç da... Gönlünü kaba, katı ruhlu adama kaptırır veya enkaza öylesine düşerse felaket!" diye üzüldü. Hoparlör haber veriyor: "Alo! Alo! Toros yolcuları acele etsinler. Hareket 10.20! 5 dakika kaldı." Beş dakika! Yonca bunu bildiği halde ihtar edilişin tesiri altında boğazına bir şey tıkandı. Hiçbir ses, hoparlörünkü kadar ürkütücü olamazdı. İdam kararını bildiren bir hâkim sesi... Hem hüzünlü, hem de vazifenin verdiği salahiyetle kesip atıcı. Orada konuşanların

daha şen, şakrak sesli olmaları acaba mümkün değil mi? İhtarlar, neşeli bir melodi plağı arasında yapılamaz mı?

Vagondakiler öpüşüp kucaklaşıyorlar. Artık aşağıya inecekler ve tren kalkınca ellerini, mendillerini sallayacaklar, sonra ters yüzü dönecekler. Hayatları eskisi gibi devam edecek. Emire mağazalara uğrayacak; Somnur köşküne, piyanosuna koşup yetişecek; Aslıhan deniz saati gelinceye kadar çardağın altında, bacaklarını masaya dayayıp ıslık çalacak.

Bununla beraber dört kızın da ayrılış öpüşmesi sırasında birbirlerine fısıldadıkları söz şu olmuştu:

"'Dört Yapraklı Yonca'mızı yaşatacağız!"

İKİNCİ KISIM

5 yıl sonra

1

"Hanımcığım, geç oldu, artık uyanınız."

Emire yatağında kımıldadı, fakat kendini açamadı, sağdan sola döndü, hafifçe inledi, bir şeyler mırıldandı, yine uyudu. Hafiza Bacı tekrar sesleniyor:

"Öğle yemeğine davetlisin, hanımcığım... Saat on biri geçiyor."

Öğle yemeği ve davet sözlerinin tesiri oldu, genç kadın başını kaldırdı, etrafina baktı, birden firladı; söyleniyor:

"On bir mi? Eyvah! Yetişemeyeceğim. Çabuk Bacı, hemen yıkanayım. Banyo hazır mı?"

"Azıcık sıcak su katınca hazır olur, ona göre doldurdum. Beyefendi telefon etti, gideceğinizi hatırlatmamı söyledi. Bire çeyrek kala gelip sizi alacakmış."

"Ha, sahi... Yemek birde, epeyce vakit var."

Bu yemek Hariciye Köşkü'nde verilecek meşhur bir Amerikan iş ve politika adamıyla eşinin şerefine, hususi ma-

hiyette. Yalnız dört bakanla zevceleri bulunacak; suare o gece Ankara Palas'ta.

Emire bir buçuk seneden beri bakan karısıdır. Feridun beş senedir mebustu. Bu sebeplerle genç kadın, kocasının günden güne artan ehemmiyeti ve kendisinin de gelişmekte devam eden güzelliği sayesinde Ankara'nın en gözde hanımlarından biri olmuştur.

Hafıza Bacı'nın kapısını açtığı yan bölmedeki banyosuna koştu. Apartman yeni yapıdır, geniştir, iyi döşenmiştir. Suya girdi, ayakta durup hanımını seyreden Bacı, "Az daha unutuyordum," dedi, "demin bir hanım geldi sizi görmek istiyordu, uyuduğunuzu söyledim, küçük odaya aldım. Azıcık bekledi gitti."

"Kimmiş bu?"

"Adını söylediydi ama şimdi hatırlayamıyorum."

"Ricacı falan mı?"

"Değildi galiba... Şık bir hanım... Aşçı kadın görmüş, kapıda otomobili bekliyormuş. Koskoca bir otomobil... Şoförün sırtında tüyleri dışarı tarafta bir kürk varmış!"

Otomobil sözü, Emire'nin dikkatini çekti:

"Aman Bacı," dedi, "nasıl olur da ismini unutursun? Hatırla şunu!"

"Tuhaf bir isimdi, çiçek ismi gibi bir şey... Dilimin ucuna geliyor da bulamıyorum. 'Menekşe' değil, o Arap kalfa adıdır. 'Gül' de değil... Şimdi güllü isim çok ama bununki başka bir şey..."

"Çiydem mi?"

"Hayır, 'yosun' diyeceğim ama öyle isim yok yahut var da ben işitmedim. Sizin mektepten arkadaşınızmış."

Emire sarardı, heyecanla soruyor:

"Sakın Yonca demiş olmasın?"

"Tamam, Yonca! Yonca Hanım!"

"Yaptığın işe bak! Niçin beni uyandırmadın?"

"Aman hanımcığım, 'Habersiz geleni kabul etmem' diyen siz değil misiniz? Ben yine akıllılık ettim de geri çevirmedim, odaya aldım. Hal, hatır sordum, kahve de verecektim istemedi. Aşçı kadın otomobilini evvel söyleseydi vallahi bırakmazdım, sizi uyandırırdım, azametli bir hanımdı; Allah bilir, zengin bir şey olacak. Kürkü de sizin açık renklisine benziyordu. Spor..."

"Emin misin Yonca dediğine?"

"Yemin edebilirim. Durun bakayım, göğsünde bir madalyon asılıydı, kürkünün önünü açınca gözüme ilişti: Dört yapraklı bir yoncaydı, zannım... Hani, uğur getirir derler ya... Ondan. Sizin de vardı bir zamanlar... Çoktandır takmıyorsunuz, kutuya attınız, duruyor."

"'Yine gelirim, ararım' falan demedi mi?"

"Demedi, selam söyledi, gitti."

"Çok fena olmuş! İndiği oteli de söylemedi mi?"

"Azametinden lakırdı edemiyor ki kadıncağız. Kimin kızı, karısıdır acap?"

"Bir kasaba otelcisinin kızıydı... Şimdi kimin karısıdır bilmiyorum; çoktandır birbirimizi unuttuk. Feridun'a telefon edeyim de tahkikat yaptırsın, hangi otele indiğini öğrensin. Polisler onu bulurlar."

Çarçabuk yıkanan Emire –mevsim kıştı– bornozuyla telefona gitti, kocasını makamında buldu. İşi anlatıyor:

"Ben uyurken Yonca eve gelmiş... Bilmedin mi Yonca'yı?

Ayol, hani bizim lise arkadaşımız... Aslıhan'ın köşkünde kalmıştı, nikâhlandığımız sırada... İşte o! Beklememiş, gitmiş. Sırtında mükemmel bir kürk varmış, kapıda otomobili bekliyormuş. Ne olmuş bu kıza? Kırtıpil babası ölmüş, milyonlar mı bırakmış! Neyse, Emniyet Müdürü'ne telefon et de indiği oteli öğrensinler, sana haber versinler. Otele inmeyip de ne yapacak? Ararlarsa nerede olsa bulurlar. Soyadını hatırlamıyorum, hem evlendiyse değişmiştir. Sen biraz tarif et, kürkünü söyle... Ha, bir de boynunda bir madalyon varmış, benimki gibi, 'Dört Yapraklı Yonca'... Kız, hafifçe dişlektir, gülünce belli olur. Cevabını getir. Tam bire çeyrek kala hazırım, merak etme, gecikmem. İnsan telefon eder de öyle gelir, önceden haber vermeliydi. Tevekkeli 'Kenarın dilberi nazik de olsa nazenin olmaz' demişler, ne olacak taşralı!"

Emire kısa bir müddet üzüntü ve aramamanın vicdan azabını duyduktan sonra şimdi âdeta öfkelenmişti: Yonca gerçekten zengin olmuşsa, azametli bir hal almışsa onu bakan karısı sıfatıyla fazla heyecana getiremeyecek, üstünlük taslayamayacaktı. Zira mevkiini şimdilik sadece bu, hükümet nüfuzluluğuna borçluydu; Pimpirik Dede doksan beşine bastığı halde henüz yaşıyordu ve asıl acayibi, beş yıl öncekinden daha sağlam görünüyordu

Karı koca şu korkuyu da yüreklerinden atamıyorlar. Abdullah Şerif Bey'in bir gün fikir değiştirerek noteri çağırıp bütün servetini bir hayır cemiyetine vermesi.

Korkuyu doğuran sebepler yok sayılmaz: Haber aldıklarına göre öyle bir müessesenin kurucuları ikide bir yalıya gelmektedirler, başlarındaki de bir Kırımlıdır; ihtiyar adamı

kandırabilirler. Bütün ümit, ninesinin Ankara soğuğundan kaçırıp yanında bulundurduğu küçük Semire'dedir, ismi kendisininkine uydurulmuş kızında. Pimpirik Dede, anadaki Ari hatlar yerine büsbütün Giraylar nesline benzemiş sevimden ibaret çini mavi gözlü, ablak yüzlü şeytan çekicine bayılıyor, hele yüzünde şimdiden belirmiş elma çekirdekleri benlere! Bunlara bakarak eski edebiyatta "Şeker üstüne konmuş sinek" tasvirine güler. Nedim'den mırıldanır:

Şöyle gird olmuş frengîstan birikmiş bir yere
Sonra gelmiş gûşe-i ebrûda hâl olmuş sana

Semire kız öylesine zekidir ki daha dört yaşında olduğu halde Dede'yi idare etmesini biliyor, biraz da büyükannesi Fayiha'nın tesiriyle yapmadığı dalkavukluk kalmıyor, Pimpirik'in dizlerinden inmiyor. Tabii, kutu kutu çikolatalarla çeşitli oyuncakların bu uysallıkta rolü büyük. Öbürü beyitler okurken çocuk soruyor:

"Dede! Ne konuşuyorsun sen öyle?"

"Beş yüz senede vücut bulmuş oturaklı bir imparatorluk lisanı. Osmanlıca! Fakat bizler, bizim ülke öz dili de anlar, sever, onun da hasretini çeker. Öz dil denince şu sizin müdahene[1] yarışından peydahlanmış düşük dölü kastetmiyorum. Kelime uyduran bir mebusluk yakaladı yahut yakalayacağım sandı; yakalayanlar da elden gitmesin diye yumurtlamakta devam etti; iş bu hale geldi."

Semire o sözleri de anlamıyordu ama masal dinliyormuş-

1 müdahene: dalkavukluk

çasına boyuna, "Sonra Dede? Ne oldu sonra? Kim yakaladı? Hırsızı mı yakaladılar? Sonrası?" diyor, eski Nazır gülüyor:

"Sonrası soğan doğra."

"Doğramam ben... Ayşe Hanım doğrarken gözleri uh oluyor, ağlıyor."

"Doğrama ciğerimin köşesi, sen hiç ağlama, biricik Semirem! Nerede kaldıydı bahis? Ha, lisan meselesi. Bunu ehline bırakalım. Erbab-ı akl-ü şuura:

Huda kaadirdir eyler seng-i hârâdan güher peyda

O da geçer, hepsi yoluna girer, sarhoşluk bu:

Bu meclis böyle kalmaz mestler mahrum olur bir gün.

"Türkü mü söylediğin Dede? Ben de biliyorum. Aslıhan halamla söylüyoruz."

"Nedir söylediğiniz?"

"Dur, bak, söyleyeceğim işte:

Fincanı taştan oyarlar
İçine bâdem koyarlar.

Pimpirik Dede keyif içinde; fakat hocalığını da unutmuyor, düzeltiyor.

"Fincana koydukları bâdem değil, 'bâde'dir; senin anlayacağın rakı."

"Rakıyı kadehe koyarlar, Dedeciğim; fincana konan kahvedir. Sen bilmiyorsun bunları!"

"Biz ne biliriz ki zaten... Hepsini siz bilirsiniz. Bilirsiniz de 'bâde'yi bâdem sanırsınız. Geçen gün bir avukattan mektup aldım, yüksek tahsil yapmış bu ahlat ne yazmıştı? 'Ayrıca' yerine 'ayriyeten'! Yahu, bir taraftan Arapça kaidelere uygun söylenmiş kelimelere harp açarsınız, öbür taraftan öz Türkçe bir sözü Arap kaidesiyle maskara edip bağrınıza basarsınız. Bu perhiz ne? Bu lahana turşusu ne?"

"Ninem bana yedirmiyor."

"Neyi yedirmiyor?"

"Turşu... Lahana turşusu."

"İyi ediyor. Maddisi yine hazmedilir, sen asıl manevisinden yeme!"

"Çikolata yiyeyim mi, Dede?"

İşte sabık Nazır'la Semire böylece, birbirini anlamadan tatlı tatlı konuşuyorlardı. Kızın yalıya getirilişi ve birkaç gün orada kalışı Abdullah Şerif Bey için son yılların en mesut günleri oluyordu; gidince içine hüzün çökerdi.

Emire hem makyajını yapıyor, hem Yonca meselesini düşünüyor, kendine teselliler buluyor:

"Ben düğünümde ona davetiye yolladım, gelmedi. Bir zamanlar mektuplaşmıştık da. Sonra ses seda kesildi. Galiba son mektubuna cevap verememiştim, bir daha yazsaydı! Zaten, Aslıhan'ı da cevapsız bırakmış, yalnız Somnur'la mektuplaşmış. Üç senedir o da habersiz."

Aynaya yarım saattir bakmaktan haklı olarak bıkmadığı yüzü asıl büyük teselliyi birdenbire ilham etti:

"Zengin olmasına oldu, diyelim. Benim kadar güzel de olamaz ya!"

Bununla beraber zenginlik işine de pek akıl erdiremiyordu. Belki de Adanalı milyonerlerden birinin karısı ile seyahate çıkmıştı, otomobil onundu. Kürk de sahici değildi, yahut ariyetti.[1] Hafıza Kadın ne kadar anlar? Küpe, yüzük bahsi etmedi, sadece o tapon madalyonu görmüş. Mücevherleri olanın takacağı şey mi?

"Feridun haberi getirir, diye mırıldandı, herhalde anlarız. Hem inşallah zengin bir koca bulmuştur; ihtiyaç içinde olmasından iyi. Gelip kocasına memuriyet arasa, bankadan kredi istese şimdi bunları düşünecektim. Hani şu 'Dört Yapraklı Yonca' hikâyesi... Yeminliyiz, Allah yemin eyleye! Yemine, cemiyete ne hacet? İnsan zaten yapar... Yapacağı varsa!"

Yemekte bir ecnebi bulunacağı için tam dakikasında hazırdı; makam otomobilinin kapıda durduğu haber verilince aşağıya indi. Emire, Hariciye Köşkü'ndeki öğle yemeğine nasıl bir kıyafetle gidileceğini çoktandır öğrendikten başka anasının o husustaki fıtrî kabiliyetinden de istifade ederek bu kıyafete falso sayılmayıp aksine yenilik katan bir çeşni vermeyi de artık biliyordu. Ecnebilere davet bahis mevzuu olunca ilk akla gelen Emire'dir; zira güzelliğiyle, güzel giyinmesiyle, ölçülü konuşmasıyla meclisin zevk okşayan dekoratif bir unsurudur.

Peki, o kadar aranılan ve beğenilen bu genç kadın –ki henüz yirmi beşindedir– sadık bir zevce olarak kalmış mıdır? Kalmıştır; zira Emire kendine âşıktır, dostu aynasıdır; kendi gözleriyle yine kendisini okşamaktan, kendisine meftun[2] olmaktan âdeta yorgunluk veren bir zevk alır. Zaten sü-

1 ariyet: ödünç alma
2 meftun: vurgun, gönül vermiş, hayran

süne düşkün fazla güzel kadınların çoğu –hepsi demiyoruz– etraftan topladıkları hayranlıktan, uyandırdıkları arzudan, düşündüklerini bildikleri sahnelerden tatmin edilirler; üst tarafını aramak lüzumunu duymazlar.

İşte bayan Bahçesaray'ın iffetini koruyan da budur, bu kadının "Narsist" oluşudur; sadece gözlerin ve muhayyilelerin maşukası kalacaktır. O kendisine hayran yaşayacak, başkaları da ona!

Muhitinde kendine yakın güzellikte birkaç kadın daha tanıyor, ancak bunlar hiç ummadıkları bir mevkiye kavuşunca aç gözlü ve istifçi oluvermişlerdir. Ellerine ne geçirebilirlerse hepsinden az çok, iyi kötü çimlenmek istiyorlar. Mesela kocalarının nüfuzunu verimli hale sokacak kombinezonlara giriyorlar, particilik güdüyorlar, hediyeler alıyorlar, eşya getirtiyorlar, adam kayırıyorlar ve üstelik kaçamak yaptıkları, hiç değilse cemiyetçe patentlenmiş bir âşık edinmeyi yani o rolde görünen bir erkek bulmayı biliyorlar.

Âşığı olmayan, daha doğrusu sosyetenin kendisine bir âşık gösteremediği kadın herkese bir eksiği var hissini verir; kadın da mesela evde pek lüzumlu bir şeyini unutup ne olduğunu bilemeyenlerin duyduğu boşluk gibi içinde o eksikliğin rahatsızlığını taşır.

İşaret memurları bakanın otomobili geçerken selama duruyorlar. Genç kadın bu gibi saygı gösterilerine alışmış olduğundan ilk günlerde yüzüne tatlı bir pembelik yayan heyecanlara şimdi kapılmamaktadır. Kocasına Yonca tahkikatının neticesini soruyor.

"Sahi, söyleyecektim, meşguliyetten unutuverdim. Ko-

ordinasyon heyetinin bir toplantısı vardı da... Otellerde o isimde ve o tarife uygun kadın yok. Bir eve inmiş olacak."

"Otomobili tahkik etmediler mi? Lüks bir şeymiş, şoförü de pelisli..."[1]

"Dün Adana'dan üç, Kayseri'den bir hususi otomobil gelmiş, malum şahıslara ait. İki de ecnebi: Lübnanlı bir tüccarla Iraklı Ayan azasından bir şeyh... Hepsi bu kadar. Beyrutlu otelde, şeyh elçilikte kalıyor. Suareye o da davetli; şeyh dedimse agelli[2] bornozlu[3] olanlardan değil."

Kızılay'ı geçtiler. Düşünen Emire yine sordu.

"O yabancıların yanında kadın yok muymuş?"

"Bir şey demediler... Zaten tahkikata devam ediyorlar, akşamüzeri öğrenirim."

Kış dolayısıyla tarhları çiçeksiz, ağaçları yapraksız kalmış köşk bahçesi gri renkli öğle ışığında âdeta hazin. Kendilerinden evvel kimin geldiğini yana çekilmiş duran resmî otomobillerin numarasından anladılar. Feridun, politika ve iktidar hastalığı icabı, meslektaşını küçüksüyor:

"Bizim geveze ile somurtkan karısı acele koşmuşlar. Çocukluğunda Eyüp Camii'ne de kurban eti almaya koşarmış." diye söylendi. Camlı kapıdan birinci hole, sonra büyük salona girdiler, merdivenin soluna rastlayan stüdyoda yerleşmiş oturan çiftlere katıldılar. Yalnız sekiz kişilik sandalye konmuş olan upuzun bir yemek masası, dekor oldukça yavan düşmekle beraber filmlerdeki lord şatolarının yemek salonunu hatırlatıyordu. Genç kadın ezginlik veren küçük bir gurur duyduğunu fark etti.

1 pelis: taş, toprak vb. öğeler
2 agel: Arap ülkelerinde erkeklerin başlarına örttükleri beyaz tülbent
3 bornoz: Kuzey Afrika'da Berberilerin giydikleri geniş üstlük

"Merdiven ne dekoratif şey," diye içinden söyleniyor, "şu uydurması bile manzaraya kibarlık katıyor, Paşalimanı'ndaki yalı bizim olunca o şahane merdivenini muhafaza edip üst tarafını değiştireceğim."

Az sonra Amerikalıyla karısı göründü, böyle yerlere alışmamış gibi bir halleri var. Aperitif verilmekle başlanıyor. Emire, ev sahibesi kadar işlek İngilizce konuşamamakla beraber bu lisanı son dört senede meramını anlatacak kadar öğrenmeyi ihmal etmemiştir. Hele harp talihi Naziler aleyhine dönünce artık İngilizce bilmek, istikbali parlak görünen bir bakan karısı için şart olmuştu. Feridun, "Amerika seyahatleri var önümüzde, aman gayret!" diye güzel eşini teşvik edip duruyordu. Nihayet nisan ortasına doğru bir fırsat çıkacaktı ve bugünkü toplantı da zaten onun hazırlığı mahiyetindeydi. Şu var ki daha ziyade Amerikan tipini andıran Emire'den ziyade geveze bakanın somurtkan eşi, misafir Amerikalının hoşuna gidiyor. Karakoncolos denilemezse de hayli esmer, çatık kaşlı, iri siyah gözlü, bembeyaz mermer dişli bir hatuncağızdır, başka iklim mahluku."

Bu kadarcık bir muvaffakiyetsizlik bile bayan Bahçesaray'ın canını sıkmaya kâfi. Gözlerin okşanmaya, herkese tercihan kendisine hitap edilmesine, meclisin mihveri olarak etrafında toplanılmasına öyle alışmış ki... Âdeta Amerika seyahati şu dakikada ona çekici gelmiyor.

Yemekten sonra erkekler işlerinin başına döndüler, ev sahibesi misafir kadını çarşı pazar dolaştıracak, kaleye çıkaracaktı. Emire ile öbür bakanın karısını yolda evlerine bıraktılar.

"Günüm berbat oldu, aksilik Yonca'nın gelişiyle başladı ya... Eğer Hafıza Kadın madalyon meselesini söylemeseydi gelenin Yonca olduğuna şüphe ederdim. Niçin öyle hayalet gibi görünüp kayboldu? Hayalet miydi, yoksa? Bazı vakalardan evvel hayaletlerin göründüğünü son gelen Reader's Digest yazıyordu. Kıza bir hal olmasın?"

Kar serpiştiriyordu; yine söylendi:

"Bıktım şu Ankara'nın uzun kışından!"

Bütün o kötü görüşler ve kötü yorumlar hep, ortadan aşağı bir Amerikalının kendisine hayran kalmayışından! Kadının zayıf bir tarafı da budur: Biri beğensin, dünyası pembe olur; beğenmedi mi kapkara. Kadınsı erkeklerin de aynı ruh haletine uğramaları mümkündür.

Bereket Emire evine dönünce uçak postasının getirdiği mektuplar arasında Semire'nin yeni çekilmiş bir fotoğrafını buldu. Pimpirik Dede en aşağı yarım asır evvel devlet ricalinin kullandıkları kemik gibi sert, bembeyaz İngiliz kâğıdına yazıp yine aynı marka mustatil[1] zarfa koyarak yolladığı mektupta Semire'yi Allah'ın kendisine ahar-ı ömründe[2] gönderdiği bir "enis-i can"[3] olduğunu söylüyordu.

Bu, yüklü servetin başka ellere gitmeyeceğini gösteren işaretlerdendi. Genç kadının yüreğine su serpildi:

"Bu geceki suarede bir olacağım... Herkesin gözü kamaşacak."

Kararıyla divana uzandı, üzerine bir battaniye örttürdü. Dinlenme, tuvalet şartlarının esasını teşkil eder, gözlerini

1 mustatil: dikdörtgen
2 ahar-ı ömür: ömür sonu
3 enis-i can: can dostu

kapadı. Bulvarlardan vuran klakson seslerini kar koflaştırıyor; ayrıca bu sesler büyük şehirlerin hareketliliğini bestelediği için cemiyet kadının hoşuna gidiyor.

Yonca ön plandan silinmiştir. Yalının merdivenini düşünüyor. Hayatını süse, davetlere, ziyafetlere, çeşitli toplantılara vermiş monden kadının fazla içli olmaya pek vakti yoktur.

Bununla beraber şöyle bir görünmesi lazım gelen bayan Fitnat'ın çayına gitmeden önce, Hafıza'yı bir daha sıkıştırdı:

"Madalyon benimkinin eşi miydi? Dikkatle baktın mı?"

"Tıpkısı hanımım. Yakasını düzeltirken bluzuna bile takıldı da çekti, yerine getirdi. İkinci katta oturanların otomobil meraklısı oğlu yok mu? O da markasına nişan koymuş, bizim hademeye sormuş. 'Kimdi sizin kata gelen hanım? Bindiği araba çok lükstü' demiş. Hademe markayı da söyledi ama akılda kalır gibi değil, unutuverdim."

Yonca bir şeyler olmuştu. Ne? Nasıl? "Dört Yapraklı Yonca"yı bulan oydu, söz doğru çıkmıştı, yapraklar kıza uğur getirmişti. Ama otomobil meraklısı çocuğa heyecan verecek bir arabaya, belki bir Rollys Royce'a sahip edecek, dolar milyoneri yapacak kadarı da fazlaydı!

Nikâh gecesi Caddebostanı Gazinosu'nda, sonra gardaki hali gözünün önüne geliyor. Elbisesini dayı yapmıştı, madalyonu hediye eden de oydu. Babasının gönderdiği yolluğuna yine dayı para katarak kıza ikinci mevki yataklı almıştı. Yoksa adi vagonda yemek sepetini açıp dizleri üzerinde karın doyurarak, oturduğu yerde uyumak ve uyku arası başını

yanındakilere dayamak suretiyle yolculuk edecek, yoksulluğunu büsbütün duyacaktı.

Emire gittiği çayda Yonca'yı tekrar unuttu, yalnız beş hanımın baş başa kalıp bütün Ankara dedikodularını gözden geçirdikleri bu toplantıda bir doktorun, bir diş hekiminin eşleri, bir bayan mebus, İstanbullu bir tüccar karısı vardı. O doktorla diş hekimi Ankara'da kurulan ilk sosyeteyi elde ettiklerinden –yakışıklı çocuklardı ve çoğu İstanbul'dan gelmiş, yerlerini yadırgamış hanımlar da nasıl vakit geçireceklerini bilemiyorlardı– şimdi arsa ve emlak spekülasyonlarıyla sayılı zenginler arasında yer almışlardı.

Bu toplantıda Emire hoşça bir vakit geçirdi mi? Tüccar karısının Ankara soğuğuna dayanamadığını ileri sürerek sırf gözlerine sokmak için –önce çakırıp holde bırakmışken– getirtip omuzlarına koyduğu vizon kürk kendisini epeyce oyaladı. Seyahat dönüşü onun sırtında da bunlardan biri olacaktı. Vizon kürk daha pek yayılmadığından içinde bulundukları senelerde parmakla gösteriliyordu.

"Eğer Yonca hakikaten çok zengin bir kocaya vardıysa heriften belki vizon kürk de koparmıştır." diye düşünmekten kendini alamıyor. Modası geçmekte olan lutr mantosundan utanmaya başlamıştı, hem de taklit cinsten tavşan tüyü olmadığı halde. Astragan yaşlı gösteren bir kürktü ve pek incesi, halis karakül olmayanı keçeden çoban kepeneği gibi sert, sanki havada duruyordu.

İşte Bakan Feridun'un güzel eşi hep böyle şeyler düşünüyor. İçine katıldığı muhit onu böyle yapmıştır. Ara sıra müzik, sanat ve sosyal meselelerin de konuşulup düşünül-

düğü oluyor ama hepsi de en sathi şekilde ve "âdet böyle imiş, yüksek sosyetede bunların da bahsi edilmeliymiş" kabilinden makyaj ve aksesuvar yerine.

Akşam Feridun yeni bir haber getiremedi. Zaten baloya hazırlanan karısı fazla meşguldü, pek üstüne düşememişti. Nihayet vakit geldi, az sonra karı koca Ankara Palas salonlarında verilen suareye giriyorlardı. Doğrusu bu giriş Emire'nin göz alıcı güzelliğinden ve hele ahenkli tuvaletiyle daha az ahenkli olmayan dekoltesinden dolayı bilhassa ön koridorlarda duran yerli ve ecnebi otel müşterilerini heyecanlandırmıştı.

"Kim bu kadın?"

O kadın beş sene evvel Üsküdar vapurunda da gördüğümüz, bir yaz başlangıcı liseden evine dönen tıp tahsili heveslisi utangaç mektepli kızdır; Bakırköy treni yolcularına göz ziyafeti çeken piliç! Bir de arkadaşı olacaktı, eteği düşük, oğlan çocuk yürüyüşlü "şu alımlı Aslıhan", ne oldu? Kızcağızı özledik.

Onu da anlatmanın sırası geliyor. Fakat önce baloda başka bir tanıdıkla karşılaşacağız. Hele bunu hikâye edelim. Eski gramercilerin bir "hikâye-i hal filmazî"leri vardı ya... Ne olduğunu şimdi biz de unuttuk.

Feridun ile Emire'nin Başbakan'ı selamlamaları lazımdı, onun bulunduğu tarafa yürüdüler. Başı kalabalıktı, kalabalık arasına kadın erkek yabancı çehrelerin karıştığını uzaktan fark ettiler yaklaştılar. Grup içinden bir hanımın yerinden fırlayıp gülümseyerek kendisine karşıcı çıkmasına Emire şaştı. O gülümseme? Bunu bilmez olur mu? Tipik bir

ağıza mahsus, bembeyaz dişleri fazlasıyla meydana çıkaran gülümseme ancak Yonca'nınkidir.

"Yonca!"

"Emire!"

İkisinin gözleri nemli, sarıldılar ve makyajlarına, etraftakilere, Başbakan'a aldırmadan öpüştüler.

"Aşkolsun... Bunu mu yapacaktın?"

"Bir sürpriz olsun dedim, şekerim!..."

Hükümet Reisi değişik bir sahnenin seyircisi olmaktan memnundu. Yanındaki orta yaşlı, tıknaz adama diyor ki:

"Anlaşılan, refikanız hanımefendi ile bizim Emire Hanım çok eski tanıdıklar, çoktandır da birbirlerini görmemişler galiba."

"Evet, Ekselans... Lise arkadaşıymışlar, ben de yeni öğrendim."

Böyle söyleyen zat Irak Ayan azasından ve sabık vazirlerinden Faiz Taib Bey'dir; Osmanlı Devleti ayanından, evvelce Kassam-ı Askerî Hoca Erbilli Abdüllatif Taib Efendi'nin torunu.

2

Sultanahmet Cezaevi Müdürü telefona cevap veriyor:

"Başüstüne efendim... Hay hay... Yan odada görüştürürüm. Hayır, ayrılmayacağım. Emredersiniz."

Yüksekten gelen bu emirde cezaevine bir mevkufu ziyaret için uğrayacak olan Bakan Feridun Bey'in dayısı Abdurrahman Akmescit'e kolaylık gösterilmesi bildiriliyordu.

Telefon konuşmasından yarım saat sonra tavsiyeli zat müdüriyet odasından içeri girdi ismini verdi.

"Müşerref olduk efendim. Buyurunuz, şöyle teşrif ediniz rica ederim. Kahve nasıl olsun? Ne zahmeti? Artık bir kahvemizi de içmeyeceksiniz? Gel! Şükrü oğlum! Beyefendiye kahve söyle! Şekerli mi?"

"Az şekerli... Mademki lütfedeceksiniz."

"Estağfurullah... Vazifemiz. Kiminle görüşmek istiyorsunuz, haber yollayayım da buraya getirsinler."

"Atıf Bey'le... Atıf Çulhagil."

"Kaçakçılıktan üç aydır mevkuf olan Çulhagil. Siz kahvenizi içiniz gelir."

Üzerinde iki çift yepyeni erkek ayakkabısı duran masasındaki bloknottan bir kâğıt kopardı, üstüne bir şeyler yazdı, hademeye uzattı:

"Başgardiyana ver şunu... Bekliyoruz."

Misafire döndü:

"Bir aff-ı umumi sözü dolaşıyor ama bilmeyiz ne dereceye kadar doğru... Hani fena da olmaz, koğuşlar adam almıyor. Mamafih biz elden geleni yapıyoruz, bir terzilik kısmı açtım, bir de kunduracılık... Dışarıdan çok ucuzuna elbise dikiyoruz, ayakkabı yapıyoruz. Bakınız işte numuneleri... Mahkûmlardan biri Beyoğlu'nun meşhur ustalarındandır, yanına çıraklar verdim çalışıyorlar. Terzimizi tekeffül[1] ederim, kim elbise diktirdiyse memnundur. Şu üzerimdekiler onun elinden çıktı. Nasıl?"

"Kusursuz, mükemmel... Ayakkabılara da diyecek yok."

1 tekeffül: kefil olma

Dayı efendi ikisini de beğenmemiştir ama öyle söylemesi icap ediyordu. Derken aşağıdan sesler işitildi, demir kapıların açıldığını anlatan ürpertici sesler. Arkasından merdivende ayak sesleri. Müdür kalktı, bir gardiyan önünde görünen Çulhagil'e:

"Nasılsınız Atıf Bey? Bir şikâyetiniz yok a? Bakın sizinle beyefendi görüşecekler. Yandaki odaya giriniz. Siz de buyurunuz beyefendi."

Mevkufla ziyaretçisi odada yalnız kalınca birbirlerine bakıştılar. Söze dayı başladı:

"Beni bir defa görmüştünüz ama unutmuşsunuzdur, kerimenizin mektep arkadaşı Emire Hanım'ın nikâhında, Caddebostanı Gazinosu'nda. Yine kerime hanımın arkadaşlarından Aslıhan'ın dayısıyım."

"Akıl mı kaldı başımda? Hatırlar gibi oluyorum. O Emire Hanım, hani şimdi bakan olan Feridun Bey'in hanımı değil midir?"

"Evet. Aslıhan'ın da amcası."

"Tamam. Aslıhan kızla bizim köşke gelirlerdi, Somnur'la pek ahbaptılar. Nasıl, ikisi de iyi ya?"

"Hamdolsun iyidirler. Gelişimin sebebini arz edeyim."

"Hayırdır inşallah?"

"Eh, sonu hayırlı olsun da... Hepsi geçer. Efendim... Mevkufiyetiniz icabı aile biraz müşkül vaziyettedir, tabii biliyorsunuz. Sizin sabık şerikler[1] bundan bilistifade[2] menfaat teminine kalkışıyorlar."

1 şerik: ortak
2 bilistifade: yararlanarak

"Yaparlar, keratalar! Hele o 'Dıragon' yok mu? Hacı Muslu iti... 'Danaburnu'ndan daha yüzsüzdür, yani Maya Hamdi denilen paçoz dölünden! Hele şuradan bir çıkayım, ikisini de bamya tarlasına yolcu etmezsem bana Raspacı Atıf demesinler! Her neyse, tuzakçıların yeni bir numaraları mı var? O kalay işine mahsus soktular beni. Paramı o işte kaybettim, arkasından da kaçakçılık damgasını yedik."

Tatar Abdurrahman Efendi hayretler içinde. O "bamya tarlasına yolcu etme"nin mezarlığa göndermek, öldürmek manasına geldiğini, dikili mezar taşlarıyla sipsivri bamyalar arasındaki benzerliğe dayanılarak öyle bir söz meydana getirildiğini kavramamakla beraber vurguncunun pek öfkeli olduğunu anlamıştır. Asıl şaştığı Raspacı ile Danaburnu ve Dıragon lakaplı şu aşağılık mahlukların geri seviyede kalışlarına uymayan bir servet derecesine yükselişleri, cemiyetin başı üstünden aşıp tepesinde dal budak salmaları. Fakat asıl üzülerek şaştığı başkadır. Karşısındaki bu kaba mahluk Somnur'un babasıdır!

"Söylesenize, yine ne çeviriyorlar Kovanlar?"

"Refikanız hanımefendiyi taciz ediyorlarmış."

"Ne istiyorlarmış İspermeçet'ten?"

"Kızınız Somnur Hanım'ı. Hacı Muslu'nun oğlu..."

Dayı sözünü bitiremedi, Raspacı ayağını yere öyle bir vurmuş, yerinden bir fırlamıştı ki rüzgârı odayı sarsmıştı. Haykırıyordu:

"Kırarım demir parmaklıkları! Duvarları delerim, kapıları yıkarım, çıkarım, kaçarım buradan! Canlarını cehenneme yollarım, babasının da oğlunun da!"

"Sükûnet bulun, beyefendi! Ortada henüz öyle bir hadise yok. Esasen Somnur kızımız..."

"Onu da elimle öldürürüm yine vermem... Ben mortiyi[1] çekmeden olmaz bu iş!"

"Elbette olmaz. Ancak ellerinde güya birtakım evrak varmış, bunları muameleye koyarlarsa servetinizden kalmış olan kısmını da kaybedeceğinizi söylüyorlarmış. Köşk ve apartman mahcuz;[2] aile darlık çekmeye başladı biliyorsunuz."

"Hep birden dileniriz, yine razı olmam. Bir, iki mahkemem daha kaldı, hepsi bir ay sürer... Çıkınca kendimi toparlarım, hem onların hakkından gelirim, hem de onlar yüzünden kaybettiklerimi fazlasıyla kazanırım. Artık maymun gözünü açtı."

Çulhagil biraz yatışmıştı. Düşünüyor... Sordu:

"Sizi çocuklar mı gönderdi? Razı olmamı mı istiyorlar?"

"Beni buraya gönderen kızım Aslıhan'dır, kerimenize karşı beslediği arkadaşlık hissiyle. Belki siz böyle manevi bağlara icabı kadar kıymet vermezsiniz ama verenler çoktur, liseyi bitirdikleri sene dört kız, ömürlerince birbirlerine yardım vaadinde bulunmuşlar. O vaadi yerine getirmek istiyor."

"Ne gibi mesela? Ne yapabilirmiş?"

"Pek büyük bir şey sayılmasa da şimdiki vaziyette yabana atılamaz... Anlatayım."

Dayı kısaca şu teklifte bulundu: Somnur ile annesi köşkün bahçe içindeki küçük pavyonunda bu karda, kışta pek

1 morti: ölüm
2 mahcuz: hacizli

yalnız, ıssız ve adamsız kalmışlar, bir ara Kartal'a, amcanın yanına gitmek istemişlerse de bahçıvanbaşı hoş karşılamamış. Eğer Çulhagil müsaade ederse ana kız bir müddet içinde Kadırga'ya, yanlarına geleceklermiş. Rahatlarını temine çalışacakmış. Asıl mühimi, onlar Kadırga'da bulundukça öbürleri tarafından rahatsız edilmelerine imkân kalmazmış. Malum ya, orası bir Bakan'ın evi sayılır, Bakan Ankara'dan geldikçe oraya inmektedir. İzaca[1] devam ederlerse başmüdde-i umumiye[2] şikâyet edilir; hadlerini bildirir. Esasen hapishanedeki şu ziyaret de o makamdan verilen emirle mümkün olmuştur.

Çulhagil yumuşuyor, kaba, cahil, küstah adamların çoğu gibi birdenbire içli bir hal almıştır, neredeyse gözleri sulanacak:

"Çok iyi kızdır sizin Aslıhan... Köşke geldikçe gözümden kaçmazdı, hepsinin akıllısı, temiz yüreklisiydi. Dilerim Allah'tan, şansı açık olsun. Daha bir kısmeti çıkmadı mı?"

"Çıkmasına fazlasıyla çıkıyor ama biraz müşkülpesent..."

"İyi ediyor, yapacağını bilir o... Kendisine bırakın."

"Biz de öyle yapıyoruz. Şimdi aileye ne cevap götüreyim?"

"Size kart blanş veriyorum, beyefendi biraderim. Söz aramızda, bir miktar dünyalığım daha vardır, velakin yarın için lazım, kıyıda saklı Çulhagil hacıyatmazdır, göreceksiniz; bir kalkınacağım, piyasanın parmağı ağzında kalacak. Önce şuradan mahkûmiyetsiz çıkalım da..."

1 izaç: bunaltma, tedirgin etme
2 başmüdde-i umumi: başsavcı

Akmescit az daha "İnşallah" diyecekti, sözünü yuttu, isteksizce başını salladı, acı acı gülümsedi. Mülakat bitmişti. Mahkûmun götürülme sahnesine şahit olmamak için onu müdürle bırakarak hapishaneden uzaklaşıyor, derin nefesler ala ala meydanı geçiyordu. Parkın önünden tramvaya bindi, Belediye'de indi, sonra Piyerloti Caddesi'nden Kadırga'ya kadar yokuş aşağı yürüdü. Yürürken kendi kendine konuşuyordu:

"Belki de tekrar kalkınır, eskisinden daha zengin olur, emsali yok değil. İblis herif parasının belki de asıl büyük kısmını kaçırabilmiş. Belli olmasın diye kızına, karısına sıkıntı çektiriyor, arada Somnur eziliyor, esasen nahif, içli bir kız. Ne yapalım? Onun ve Aslı'nın hatırı, şu yüke katlanacağız."

Şubat ortasında güneşli, fakat serin bir ikindi üstüydü. Köşeyi dönünce evin önünde bir otomobilin beklediğini gördü, önce Feridun'un geldiğini sandı, dikkatli bakınca arabayı onunkine benzetemedi. Direksiyon başında deri ceketli, başı kasketli bir şoför oturuyor. Plakaya göz attı: A. E. işaretleri olduğuna göre Ankara ve elçilik!

"Burada ne arıyor? Bize gelmiş olamaz ama mahallede bizden başka geleceği ev hangisi?" diye düşündü, anahtarıyla kapıyı açtı. Besleme Aliye kendisini görünce gözleri parlayarak dedi ki:

"Beyefendi, yukarıda kim var, biliyor musunuz? Yonca Hanım... O gitmiş, yerine başkası gelmiş."

Yukarıdan kahkahalar aksediyor.

"Kapıdaki otomobille gelen o mu?"

"O ya! Çok zengin olmuş, beyi milyonermiş..."

"Fesüphanallah! Biri düşer, biri kalkar, tuhaftır şu hâl-i

âlem. Somnur ona acırken şimdi acıma sırası Yonca'ya geldi. Belli olmaz:

Lane-i mürg-i garîbi kul yıkar, Allah yapar.

Yarın Somnur'un da vaziyeti düzelir, iyi bir koca bulur, babası olacak hayduda muhtaç kalmaz..."

Merdivenleri çıkıyordu, Aslıhan çılgın gibi koştu. Bir taraftan da yukarıdakilere müjdeliyordu:

"Dayım geldi çocuklar! Yonca! Koş!"

Sabahlıkta karşılaştılar. Yonca şimdi gelişmiş, güzelleşmiş yahut o tesiri yapan bir hanımefendi. El öpüyor; dayı da genç kadının alnından öptü; Kuzgunî siyah saçların rayihasını farkında olmadan iyice içine çekmişti, harika bir kokuydu:

"Misk-ü Amber..." diye zihninden geçirdi.

Yonca ile Emire, iki gün evvel Ankara'da buluştukları zaman Aslıhan'a bir sürpriz olması için, genç kadının gelişini ve İstanbul'a gideceğini yazmamışlardı, zaten Faiz Taib ve karısı öbür gün vapurla Napoli'ye hareket ediyorlar, mayısta dönmek, yazın bir kısmını burada geçirmek kararıyla. Aslı onlara Boğaziçi'nde mobilyalı bir yalı veya köşk arayıp bulacak.

İki eski mektep arkadaşını şimdi asıl düşündüren mesele Somnur'un başına gelendir. Yonca onu görmeden ayrılmak istemiyor. Aslıhan dedi ki:

"Yarın gidip annesiyle beraber bizim eve getireceğiz, babası razı olmuş."

"Öyleyse akşam yemeğine otele gelirsiniz, sen, Somnur

ve dayı bey. Kızcağız biraz avunmuş da olur. Ben ne icap ederse yapmaya hazırım. 'Dört Yapraklı Yonca'ya sadık kalacağım, uğurunu denedim."

"Ben de kendi hesabıma uğursuzluğunu görmedim. Elimden gelen onu yanıma getirmekti, işte yapıyorum. Elbette Somnur da tekrar feraha kavuşacak."

"Kavuşması için çalışmak vazifemiz, yeminliyiz."

"Öyleyse yaşasın 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyeti! Ey, şimdi hikâyeni anlat bakalım."

"Yarın akşam saat 6'da buluşalım, yemek zamanına kadar hikâyemi tamamlarım. İkiniz birden dinlemiş olursunuz. Emire'ye de anlatmaya vakit bulamadım, balonun sabahı buraya geldik, gelmeye mecburduk, vapura yetişecektik. Bizim beyin işi hiç belli olmuyor, alacağı telgraflara bağlı. Vapura karar veriyoruz, çok defa tayyareye atlıyoruz. Ey, söyle senin anlatacağın hikâye yok mu?"

"Tümen tümen! Ama hepsi de fasa fiso şeyler, bir incir çekirdeği doldurmaz."

"Hani bir delikanlı vardı. Ali... O ne oldu?"

"Entipüftenmiş meğerse... Pasaportunu çabuk verdim. Daha kaç tanesini atlattım."

"Aslı, sen ne kadar alımlı, çekici, fevkalade bir şey olmuşsun! Bir harika... Bıraktığımdan daha genç görünüyorsun."

"Gam tutmam da ondan. Pimpirik Dede..."

"Hayatta mı?"

"Elbette. Seni görse derhal esmer güzeli hakkında beyitler mırıldanmaya başlar. Hafızası büsbütün kuvvetlendi,

divanları su gibi ezbere okuyor, bir satır atlamadan vallahi!"

Yonca, şoförün kasketini çıkararak kapısını açtığı elçilik otomobiline kurulup gidince evdekiler her biri bir tarafta düşünmeye daldı. Nihayet Aslıhan'ın odasından bir kanto işitildi; arada, birbirlerine vurulan parmakların şıkırtısı da duyuluyordu:

Fındık satarım
I-rakayı atarım
Çalgıya mecidîye saçarım.

Somnur en fazla piyanosunun hasretini çekiyor; bir de petrol ışığına bir türlü alışamıyor. Piyano kalay işindeki yüzbin liralık borçtan dolayı köşkle beraber haczedilmiştir; pavyonun elektrik cereyanını kestikleri için odalardan birinde eski zamandan kalma ayaklı bir lambayı yakmaktadırlar. Annesi:

"Aman fitili çok açma kızım, şişesi kırılırsa yenisini bulamayız," diye daima tembih ediyor. Bu sabah –Aslıhan'ın gelip kendilerini götüreceğini bilmiyorlardı– hohlayıp temizleyeyim derken şişe kadıncağızın elinden mermer üzerine düştü, tuzlabuz oldu.

Ana kız cam parçalarına bakakaldılar. İkisinin de gözleri yaşardı. Sabık Kâhya Elvan Hanım sadık, vefalı çıkmıştı, hanımlarını büsbütün bırakmamıştı. Şalını başına doladı, yağan kar altında Üsküdar çarşısına lamba şişesi aramaya gitti.

Bedestende bir tane buldu ama dükkâncı bir buçuk lira istiyordu:

"Hanım," diyordu, "şimdi bunlar antika oldu. Nerede 12 numara Amerikan makine şişesi? Bak, şurada ne yazıyor? Kristal Düpleks. Yani halis billur, su serpsen çatlamaz, yere düşse kırılmaz. Malın varsa böylesi olsun."

Şişeye fiske atıyor, çınlatıyordu. Kepengin üstüne tak tak vurmaya başladı. Elvan, bunu deli satıcının elinden kaptı, kıracak diye korkmuştu; parasını verip acele döndü. Bir de baktı, Aslıhan ile yengesi Şadıman Hanım eve gelmişler, gitme hazırlığına koyulmuşlar, bavul yerleştiriliyor. Taksi kapıda.

Bir yandan da Aslı anlatıyor:

"Ya, Somnur! İşte böyle, görme Yonca'yı. Şık mı şık... Ama kibar giyiniyor. Bizim madalyon da göğsünde. Hiç çıkarmıyormuş; tuvalet giydiği zaman da kombinezonunun arasına iliştiriyormuş. İnanmış bir kere.

"Kocası nasıl adam?"

"Akşam yemekte göreceğiz; fena değilmiş."

"Türkçe konuşuyor muymuş?"

"Senin, benim gibi... Burada kolejde okumuş Iraklı ama aslı Türk."

"Bu daha âlâ. Nasıl, nerede tanışmışlar?"

"Hikâyesini oteldeki dairesinde dinleyeceğiz. Peri masalı gibi bir şey olacak. Bizim peri kızımız masallardaki kadar güzel değilse de kendini sevdirebilmiş ya... Periliği orada."

"Perilik dört yapraklı yoncayı bulduğu gün başladı; Emire'ye de hemen yaradı."

"Sana da yarayacak Somnur... Hepimizden fazla. Bu bir geçit, ötesi lekesiz bir saadet devri! Bak, ben yerimde sayıyorum... Ona da şükür."

İki kız ve iki kadın bavullardan ve eşyalardan dolayı Kadırga'ya taksiyle geldiler; parayı kendi cep harçlığından Aslıhan verdi. Misafirlere yukarı katta çini sobalı, deniz tarafına düşen, güneş içindeki büyük odayı hazırlamışlardı; şimdi burası lavanta çiçeği kokan sakız gibi beyaz çarşaflarıyla iki karyolalı ferah bir yatak odası olmuştu. Somnur aylardan beri ilk defadır içinde bir rahatlık duydu. Aslıhan'ı kucakladı; sonra güzel başını omzuna dayayıp rahat rahat ağladı.

Liseyi bitirdikten sonra geçen beş yıl içinde Somnur ne fizik, ne de moral hiçbir değişikliğe uğramamıştır. Yine ipince, şeffaf vücutludur; yine iyi ahlaklı, sakin ve itaatli bir kızdır. Başlarına geleni tevekkül ile karşılamayı, kibar ruhlu kalmayı bildi. Babası tevkif edilince çırpınmamış, saçını başını yolmamış, düşüp düşüp bayılmamış, kimseye dert yanmamıştır; ve karını muhafaza etmiştir.

Anası da kenar mahalleden yetişmiş olmakla beraber donuk yaradılışı icabı, felaketi soğukkanlı karşıladığından köşkten ve apartmandan ayrılıp pavyona sığınış hemen hemen hadise şeklini bile almadı. Çulhagil hakkındaki kanaat de şuydu:

"Bunun da altında kalkar. Yarın hepsini yine eline geçirir. Muhakkak paraları bir yerde saklıdır, şimdi ölü taklidi yapar gibi meteliksiz kalmış görünmek, kendine acındırmak istiyor. Sonuna bakalım."

O kanaat dolayısıyladır ki baba hapishaneye girince Somnur'un talipleri çoğaldı. Önce komşu albayın oğlu...

Arkasından daha acayip bir delikanlı çıktı. Genç kızı liseye götürüp getiren kıranta şoför Süleyman Efendi'nin oğlu. Yedek subaylığını bitirdikten sonra İstanbul'a dönen o genç dört sene içinde –fındık alıp üzüm satma, tomruk getirtip kereste yapma, taka işletip otobüs getirme gibi– çeşitli işlere başvurmuş, birdenbire zengin olmuştu.

Olunca da asıl emelini gerçekleştirmeye, Somnur'u ele geçirmeye kalkmıştı; Somnur'u, köşkü, apartmanı, ticarethaneyi, Çulhagil'in nesi var, nesi yok, hepsini! Bu yazın mâziden bir intikam alış olacaktı; eskilerin "teşeffi-i sadr" dedikleri öç aldıktan sonraki yürek soğuması...

Zira babasının arabada taşıdığı o bebek gibi güzel ve süslü kıza kendini bildi bileli kinle karışık kahredici bir aşk duyardı; her şeyine, ayağını bastığı yerlere kadar âşıktı; askerliğini uzakta hep bu aşkla geçirmişti. Kimseye sezdirmeden bahçeye girer, ağaçlara tırmanır kızı gözetlerdi. Hele tam odasının karşısındaki ıhlamur ağacından ne heyecanlı hatıraları vardı! Bu gözetlemeler cinsî bir sapıklık tezahürüydü.

Somnur o zamanlar bunların farkında olmamıştı. Çulhagil yakayı ele verince subay yardım bahanesiyle karşısına çıktı. Yaptığı tesir bir irkilmeden ibaret kaldı; zira baba yetmiyormuş gibi şimdi koca namzedi de baba cinsinden, hatta onun kadar bile orijinal tarafı bulunmayan ruh hastası bir türediydi.

Dıragon lakaplı Hacı Muslu Efendi'nin oğlu Dinçer'e gelince yakışıklı delikanlıydı ama boş kafalıydı, motosiklet meraklısıydı; hani arka tarafına iki kişi bindirip bir patırtı, bir gürültü, İstanbul kırlarında voli[1] çeviren yarı bön şıma-

1 voli: vurgun, kazanç

rık oğlanlar vardır ya... Onlardan biri. Liseyi bitirememiş, er olarak askerliğini yapmış, tekrar motosikletine dönmüştü.

"Dört Yapraklı Yonca" Somnur'a yâr olamıyordu.

İşte o sebeptendir ki Yonca'nın hatır ve hayale sığmayan şansını öğrendikten sonra sığındığı bu arkadaş evinde tertemiz bir oda ve şefkatli bir kabul görünce ağlamış, ağlamanın rahatlığı içinde yatağa uzanıp biraz da uyumuştu.

Uyurken bir hastanın başını bekler gibi Aslıhan eline bir kitap alıp çini sobanın önünde bağdaş kurdu, esnedi, gerindi; okumadı düşündü:

"Hayatımız liseden çıktığımız senedeki tahminlere uymadı," diyordu, "Emire doktor olamadı, çarçabuk evlendi. Yonca'yı bir kasabada mahzun ve yoksul yaşayacak, nihayet bir çiftlik ağasına varacak sanıyorduk; milyoner karısı oldu, Avrupa'yı komşu kapısı yaptı. Somnur aklımızca hepimizden önce koca bulacak, balayı seyahatlerine çıkacak, İstanbul sosyetesine girecekti. Bir felaket seline düştü, istikbali karanlık. Bende değişiklik yok. Yok istesem elimde."

Fikrini beğenmedi, başını salladı:

"Hayır," dedi, "Benim hayatımı değiştirecek, daha doğrusu aklımı başıma devşirtecek olan bir şey vardır aşk... Buna da bir türlü yükselemiyorum; ciddi gibi başlıyor, alaylı bitiyor. Biraz tanışınca erkek bana gülünç bir mahluk tesiri yapıyor."

Gerçekten böyleydi, Aslıhan beğendiğini sandığı her erkeğin bir müddet sonra arkadaşı oluyor, bu adamı kendinden aşağı görüyor ve en garibi arkadaşlıktan da çıkara-

rak sonlarına doğru ya bir eğlence yahut da bir uşak, düşük seviyeli bir vasıta yerine koyuyordu ve öyle kullanıyordu.

Ali Demir'i daha ilk günü denizde sırtına binilip suya atlama oyunları yapılan bir merdiven yerine koymamış mıydı? Bu çocukla bütün yaz yüzgeçlik numaraları partöneri olarak faydalandı, kışın ihmal etti. Öbür yaz bisiklet merakı tuttu, onu da marifetli numaralara çevirdi. Yeni partöneri uzun boylu, sarışın bir delikanlıydı, mevsim sonu Londra'ya makine tahsiline gidince üçüncü yaz bir manyetizma-ispritizma çılgınlığına daldı; masalar oynattılar, fincanlar yürüttüler, ruhlarla konuşmaya yarayan bir yazı bile icat ettiler. O seferki partönerini de silkip attı. Bunların hepsi yaşıtı delikanlılardı, civar çocukları.

Hepsiyle senli benli oluveriyor, onları bağıra bağıra isimleriyle çağırıyor, birine kızınca arkadan çelme vuruyor, hatta üstüne çullanıp yere yatırmaktan bile çekinmiyordu. Ürkütmek, yerleşmesine imkân bırakmamak için aşkın en sevmediği neler varsa yapıyordu.

"Romantik olamıyorum," diyordu, "erkeğin gebeş taraflarını çabuk görüyorum, elimde değil!"

Azıcık üzülüyor, üzülmekten çarçabuk bıkıyor, yerinden fırlıyor, bisiklete atlayınca Şaşkınbakkal'a kadar gidiyor, neşe içinde dönüyordu. Bildiğimizden daha da gelişmiş olan deli kız bisiklette giderken seyredenleri ne hale soktuğunun farkındaydı; dudak büküp geçiyordu.

"Beni aşk paklar," diye söyleniyordu, "bir sevebilsem!"

Besleme kız kapıyı usulcacık araladı, hanımını dışarıya çağırdı:

"Aşağıya şoför geldi, Yonca Hanım'ın dünkü şoförü, size bir mektup verecekmiş."

Aliye de galiba o deri ceketli, parlak kasketli kıvırcık delikanlıyı bütün gece düşünmüştü, lafını ederken bir kırılıp dökülüşü vardı ki!

"Nerede mektup?"

"Vermedi, sizi istiyor."

"Biliyor ya... Dün benimle konuştu, babası Kumkapı'da oturuyormuş, şimendifer[1] memuru..."

Kapıya inen Aslıhan'a karşısında kasketini elinde tutan şoför açık menekşe renkli, upuzun, kâğıttan ziyade kumaştan yapılmışa benzeyen bir zarf takdim etti.

"Cevabını alacak mısınız?"

"Cevabı yok, efendim... Size vermemi söylediler, o kadar."

"Peki, teşekkür ederim gidebilirsiniz."

Yonca mektubunda özür diliyor: "Faiz az evvel bir telgraf almış, vapurdan vazgeçmişler, hemen tayyare ile yola çıkıyorlarmış. Mektubu otelde yazmış, havaalanından dönüşte şoför eve bırakacakmış. Fakat Roma'dan tafsilatlı mektup yollayacakmış. Yaz projesi değişmemiş."

Üst tarafı "Sizlere doyamadım" gibi muhabbetli sözler, kucaklamalar, gözleri öpmeler ve bilhassa melek Somnur'a iltifatlar...

Aslıhan merdivenleri ağır ağır çıkıyor diyor ki:

"Hikâyesini öğrenemedik. Belki de bir daha, yıllarca yüzünü göremeyeceğiz; bir muamma olarak kalmakta devam

1 şimendifer: demir yolu

edecek. Acaba mahsus mu yapıyor. Öğrenilmesini istemediği bir tarafı mı var?"

Zarfı elinde kayıtsızca sallıyor, belli ki içinden "Kendi bilir, bana göre hava hoş" diyor... Belki de şöyle söyleniyor: "Boş ver!"

"Yok, artık yeter; ben de bugünden itibaren değişeceğim, bambaşka bir Aslıhan olacağım. Beş senedir keyfimce, çocukça yaşıyorum, hayatı ciddi manaya almadan, hep şaka, eğlence içinde! Kâfi... Kadın olmak zamanı geldi, geçti bile. Yaş yirmi beş. Kim demiş? Yirmi altı!"

Somnur, arkadaşının heyecanına uymayan bir sükûnetle masum masum soruyor.

"Bu kararlar neden icap etti? Bir şey mi oldu?"

"Oldu ya! Bak Yonca'ya... Koskoca bir hanımefendi kesilmiş. Ben hâlâ evin küçük hanımıyım. Dün buraya geldiği zaman farkına vardım. Ona herkes, dayım, teyzem, annen, hatta sen, hepiniz saygı gösterdiniz. Neden? Paralı bir adamla evlenmiş de ondan! Altında arabası var, sırtında kürkü... Avrupalara gidiyor, otellerde yaşıyor. Serveti, mevkii karşısında ezildik. Ben bile bir tuhaf oldum, eskisi gibi değildi, arkadaşlıktan çıkmıştı. Neredeyse kızla 'siz' diye konuşacaktım."

"Ben de tuhaflaştım... Haklısın."

"Yonca, hanımefendi oldu. Emire de öyle. Biz? Biz, bıraktıkları yerde otluyoruz. Evlenememiş iki hanım kız! Ahdediyorum, nihayet altı aya kadar ben de nüfus cüzda-

nımdaki 'medenî ve şahsi ahvalindeki tebeddülat'[1] hanesini bomboş durmaktan kurtaracağım; oraya bir kayıt geçecek: Şu mahallede, şu sokakta oturan şu isimdeki adamla evlenmiştir."

"Ya münasip biri çıkmazsa?"

"Meramın elinden bir şey kurtulmaz... Çıkacak!"

"Allah versin."

"Kul istedikten sonra verir. Kalk bakalım giyin."

"Bir yere mi gideceğiz?"

"Unuttun mu? Babanın avukatıyla randevun var, istediği kâğıtları götüreceksin... Yani beraber götüreceğiz. Ben, bugünden tezi yok, sokağa bir maksatla çıkıyorum: Koca aramak."

"Böyle söyleme Aslı... Senin ağzına yaraşmıyor. Hem koca sokakta mı bulunur?"

"Sokakta, gazinoda, plajda, sinemada, konserde, vapurda, her yerde bulunur; aramaya niyet etmeli bir kere. Ayol, hâlâ evlenmedim diye bizim besleme Aliye'nin gözünden bile düşmüş haldeyim. Farkında değil misin?"

"Buna da ehemmiyet verilir mi?"

"Verilir; besleme kızlar, evdeki havanın en doğru barometresidir; başkalarının düşüncesini gayet iyi aksettirirler. Bir şey soracağım: Gideceğimiz avukat nasıl adam?"

"Altmış yaşında, evli barklı, kem surat biri."

"Ya!"

Aslıhan hayal sukutuna uğradığını anlatan bir yüz kırışıklığıyla odasına gitti. Giyinmiş olarak Somnur'un karşısına çıkınca kızcağız:

1 tebeddülat: değişiklikler

"A," dedi, "ne kadar değişmişsin..."

"Elbette değiştim. Tam makyaj yaptım, saçlarımı iyi taradım, dikkatli giyindim de ondan... Şapka da giydim. Şimdi 'mutondore' kürkümü de taktım mı, o zaman ne olacağımı göreceksin. Bundan sonra eski deli dolu kız yok. Hanımefendi adayı, takmış takıştırmış, yüksekten bakan, kendini satmayı bilen bir Aslıhan var. Gittiğim yerde bacak bacak üstüne atıp şöyle, ateş uzatmalarını bekleyen bir eda ile sigara içmeye de kalkışacağım."

"Fena tesir etmez mi?"

"Bilakis... Çakmağı senin muşmula avukatın uzatmazsa ben bir şey bilmiyorum. Sigara, kadının seksapelini artırıyor, erkekler onun dumanıyla büyüleniyorlar. Kadında sigara onlara şehvet tütsüsü oluyor."

Somnur her zamanki itaatiyle çekişmekten vazgeçti. Bununla beraber kendisi de aynaya dönüp azıcık boyandı ve manto yerine o da Aslı'nınkinin eşi olan kürkünü giydi. Evin kapısından sokağa ayrı güzellikte, kıyafetleri düzgün iki taze çıktı; izlerinde kendileri kadar taze, henüz vücut ısısıyla hüviyetini değiştirmemiş, şehevileşmemiş kibar bir esansı da beraber götürüyorlardı.

Bazı kadın vardır ki süründüğü koku, üzerinde iğreti durur; bazısında sürünülmüş olmaktan ziyade kendinden hasıl oluyor hissini verir. Aslıhan ile Somnur ise o kadar genç, hâlâ körpeydiler ki kullandıkları parfönün çemberi içine girenlere lüzumsuz bir şey yaptıkları kanaati vererek:

"Bunu sürünmeseniz de olurdu... Size bakınca insan zaten çiçeklerin imbiklerde süzülüp satılanlarından çok daha

fevkaladesini hayalinde kokluyor," dedirtiyorlardı. Böylece yokuşu çıktılar; o yokuşu yolları icabı arkalarından çıkan birkaç erkeğe hiç ummadıkları bir göz ziyafeti çektiklerini biliyorlardı.

Yokuşlu ve merdivenli şehirlerde böyle zevkli tesadüfler olur.

Belediye köşesinde bir taksi buldular. Avukatın yazıhanesi Galata'da, Bankalar Caddesi'ndeki hanlardan birindeydi. Taksi şoförü arabasında birbirinden güzel iki taze taşımanın gururuyla cakalı bir tavır almıştır. Bereket kızların sırtlarındaki kürklerden ürkmüştür; yoksa müşterileri başları eşarplı ve düz mantolu olsalardı ümide düşmesi ihtimali vardı... Şöyle Boğaz'a doğru sürüp gitmek ve felekten bir gün çalmak ümidi!

Hanın asansörü işlemediğinden karanlık merdivende çeşit çeşit telaşçı iş adamlarıyla karşılaşa karşılaşa dördüncü kata çıktılar. Çarpıştıkları da oldu.

Somnur buraya birkaç defa annesiyle gelmişti; avukatı sordu; hademe, "Ankara'da," cevabını verdi, "fakat Sebati Bey odasında. İşlere o bakıyor."

Kimdi bu Sebati Bey? Muavini olmalıydı. Gösterilen odaya girdiler. Masa başında oturan genç bir adamdır; genç, yakışıklı ve iyi giyinmiş. Kızlar bir bakışta bu üç hassayı kavrayıverdiler ve beklemedikleri bir yenilikle karşlaşmanın heyecanını gizleyemeyerek şaşkıncasına birbirlerine çarptılar.

"Buyurunuz efendim... Şöyle, şuraya..."

Onlar sandalyelere oturacaklardı, Sebati Bey geniş, kocaman maroken koltukları işaret ediyor. Aslıhan birden ce-

sarete gelerek en baştakine kuludu ve –demişti ya– yaslandı, bacağını bacağının üzerine attı. Abla yerine koyduğu Aslı'ya avukat soruyor:

"Emriniz, hanımefendi?"

"Somnur, müteahhit Atıf Bey'in kızıdır; pederinin vekili kendisinden bazı evrak istemişti, onları getirdik. Ankara'daymışlar; bizi hademe size yolladı."

"Esasen o dava ile ben meşgulüm efendim. Bir şey içer misiniz? Mesela birer çay... Rica ederim, tam çay saati... Burada da iyi yaparlar."

Cevaplarını fazla beklemeden zile bastı, üç çay ısmarladı. Aslıhan fırsat buldukça Sebati'yi süzüyor ve içinden, "Hoş adam," diyor, "çok canlı... Ne de kibar giyinmiş! Gömleği ipek... Yeleği de yok. Kravatı fevkalade. Ooo... Tırnaklarını manikürcü kıza mı yaptırmış ne? Meraklı bir genç."

Avukat manikürlü elini masa üstündeki kutuya doğru uzattı, bir sigara çekti; ağzına götürüyordu. Aslıhan'ın bakışını sezdi, ayağa kalkıp kutuyu genç kızın önüne açtı:

"Alır mısınız, hanımefendi?"

Galiba Aslı'yı evli sanmıştı, parmağında yüzük olup olmadığına bakmamıştı. Bakacak halde miydi? Delikanlının gözleri kamaşmıştı.

"Pek içmem ama... Neyse, alayım."

Çakmak yandı. Somnur'u ihmal ettiler; o küçük hanım, hanım kız rolünde kalıyordu.

"Akraba mısınız?"

"Daha fazla bir şey... Ayrılmaz arkadaşız, ta liseden beri. Şimdi de beraber, bir evde oturuyoruz. Benim ismim Aslıhan... Aslıhan Bahçesaray."

"Bakan Feridun Bey'in refikası mısınız, efendim?"

"Amcamdır. Ben evli değilim."

"Affedersiniz."

Aslıhan gülüyor:

"Evli olmak veya olmamak kabahat mi? Amcamın karısı da lise arkadaşımızdır."

"Bir mecliste kendilerinin bahsi geçmişti de..."

"Ne gibi?"

"Pek güzel bir hanımefendi olduğunu söylüyorlardı. Ben de soyadınızı öğrenince zannettim ki..."

"Aman beyefendi... Pek büyük bir iltifat bu. Emire gerçekten fevkaladedir. Bana, şuna, buna benzemez o!"

Sebati Bey, gerçekten samimiyetle böyle söyleyen genç kıza bir göz attı, gözünü ayıramadı. Bir şey demedi, bahsi kesti ama hal ve tavrı ile cevabını vermiş oluyordu:

"Belki Emire daha güzeldir, fakat acaba sizin kadar tatlı, sevimli, baştan ayağa kadar şeker, şerbet midir? Hiç sanmam."

Evrakı okuyan avukat bunları daktilo bayana verdi:

"Dosyasına koyunuz," dedi. Daktilo ince uzun, oldukça güzel, edalı bir kızcağızdı. Odadaki kürklü genç hanımları süzmeyi ve kayıtsız bir tavır almayı ihmal etmedi. "Onlar gider, ben kalırım" manasına bir tavır... Aslıhan ilk defadır ki âdeti hilafına bir başkasıyla, bu kızla alakadar oluyor içinden, "Avukata tutkun galiba," diyor, "belki de sevişiyorlardır; daha doğrusu Sebati Bey onunla gönül oyalıyordur. Manikürlü parmaklarında nişan halkası olmadığına göre beyefendi henüz bekâr... Kız da öyle. Gel keyfim gel!"

Çaylar içilmişti; Aslıhan'ı sıcak bastığından ve dava hak-

kında görüşme uzadığından kürkünün ucunu açtı, yakasını da geriye attı. İçindeki ajourlu yün bluzu ve bluzunu sıkıca kavradığı göğsü görünmektedir, hem de kestane kabuğu rengindeki kürk çerçevenin ortasında, daha da gösterişli halde, ılıklığını hissettirerek.

"Çıkarmaz mısınız?"

"Hayır, gideceğiz artık..."

"Ama dışarısı soğuk... Sonra üşürsünüz."

"Orası öyle. Somnur sen de çıkar."

Sebati ikisine de yardım etti, kürkleri alıp bir kanepeye âdeta şefkatle yerleştirdi. Odada şimdi endamları meydana çıkmış iki güzel taze ve kürkler çıkınca etrafa yayılan bir esans kokusu vardı. Bu rayiha vücutta epeyce zamandır dinlendirildiğinden ten çeşnisiyle karışmış, tam kıvamını bulmuştu. Büro bir kış bahçesine döndü. Avukat, Atıf Çulhagil'in pek yakında belki mahkemenin birinci celsesinde kefaletle kurtulacağını ümit etmektedir. Karşısındakilerin pek bir şey anlamadıklarını bildiği halde sırf mülakat uzasın diye durmamacasına izahat veriyor. Nihayet söyleyeceği kalmadı; kızlar ayağa kalktılar. Kürklerini Sebati tuttu. Aslıhan'a diyor ki:

"Mühim bir şey olursa size bildiririm, lütfen telefonunuzun numarasını verir misiniz..."

Feridun sayesinde şimdi Kadırga'daki evin telefonu vardır; numarayı söyledi. Evin tüccardan Abdurrahman Akmescit'e yani dayısına ait olduğunu ilave etmeyi de unutmadı. Kapıya kadar uğurlandılar... Merdivende Aslıhan kıkır kıkır gülüyordu.

"Ne oluyor kuzum?"

"Daha ne olsun? Karar verdiğim ilk günü turnayı gözünden vurdum."

"Ne gibi?"

"'Ne gibisi' var mı, şekerim? Sebati Bey'le evleniyorum. Adamcağızın aklı başından gitti. Şayet dayımın kirli çıkı zenginlerden olduğunu da öğrenirse –ki öğrenmemesi ihtimali yoktur– tel duvağı hazırlamalı. Yaşadık! Benim bu işlerde tecrübem vardır; Feridun amca da ilk gördüğü gün Emire'ye avukatın bana baktığı gözlerle bakmıştı. Çıplağı gören gözler ama sokaktakilerinki gibi değil, 'şer'i şerif' mucibince, meşru yolları düşünerek! Nesine bahse girersin?"

Mahzun Somnur da gülmeye mecbur oldu. Karaköy'e indiler ve rıhtımdan güç bela, polisin yardımıyla bir taksi bulup evlerine döndüler. Yolda Aslıhan yabancı şoförün kötü mana vereceğini düşünmeden az daha ıslıkla bir kanto tutturacaktı; vurguncunun kızı dizini dürttü; arkadaşını susturdu.

Dönüşte aynı odada elbise değiştirirlerken Aslıhan boyuna gevezelik ediyor:

"Yarın ilk işi soruşturmadır. Bakan Feridun Bey'in yeğeni Aslıhan nasıl bir kızdır, mali vaziyetleri nedir? Şimdiye kadar kendisine söz getirmiş midir? Ne cevap alır dersin? Azıcık deli doludur ama kimse ile bir münasebeti, vakası olmamıştır. Dayı zengindir, amca günün adamıdır, bir de Pimpirik Dede vardır ki düğün masraflarını muhakkak üzerine alacak, kıza muhakkak bir ev bağışlayacaktır. Daha ne istiyor?"

"Peki ama Sebati Bey ne biçim adam? Onu hiç düşünmüyorsun?"

"Belki... Avrupa'da tahsilini bitirmiş, en meşhur avukatlarımızdan birinin yardımcısı, istikbali parlak bir adam. Kendisi de parlak ya!"

"Azıcık yapmacıklı..."

"Mesleği icabı... Avukatlar öyle olurlar. Kadına karşı pek nazik bulmadın mı?"

"Fazla nazikti galiba..."

"Bizden hazzetti de ondan, herkese bunu yapmaz."

"Daktiloyu iyi seçmiş."

"Zevk sahibi. Her gün karşısında bulunacak... Yıpranmışını ister mi? Doğrusu, böyle bir erkeğin kolunda nikâh salonundan çıkmayı istemeyen yoktur. 'Kocam' demeye değer. Ayrılırken elimi başka türlü tuttu, bırakmaya gönlü razı değildi. Neredeyse 'Sizi ben götüreyim' diyecekti. Bakalım, ne günü telefon edecek? Artık babanın davasını can ve gönülden takip eder, marifetini bana ispat için... Bir kârımız da bu.

Kırmızı dradan[1] yapılmış geniş etekli, dar göğüslü ve sıcak manzaralı ropdöşambrına sarıldı, kuşağını iyice sıktı, soba karşısındaki berjere bağdaş kurup oturdu. Bu sereserpe oturuşuyla o kadar hoş olmuş, bir kucak çiçek kesilmişti ki şayet odada Somnur yerine şimdi bir erkek, hele Sebati bulunsaydı dayanamaz, o çiçek yağınını bağrına basar, öper, koklar, bırakmak istemezdi.

Somnur'un bile hoşuna gitmişti; geldi, arkadaşına sarıldı:

"Ne şekersin sen," dedi, "yalnız şu tatlı konuşmaların bir erkeği mesut etmeye yeter."

1 dra: bir tür kumaş

"Üst tarafı da pek fena değildir; etli canlı, allı sarılı, iri Bursa şeftalisi gibi bir kızım. Fakat içime bir korku düştü. Farkında olmadan dalımda pörsüyüp gidecektim. Sen evvela benden bir yaş küçüksün; sonra narin yapılısın, yaşını göstermiyorsun. Bak, avukat bey beni evli yerine koydu."

"Öyle kadın tavırları aldın ki... Sahnede rol yapıyor gibiydin. Sen büyüdükçe ben küçülüyordum. Hele sigara tüttürüşün! Baldırlar meydanda, arkana yaslanıp oturuş! 'Başından bir macera geçmiş bir kadın bu!' diye düşünmesinden korktum vallahi..."

"Onlar galiba biraz da böylesini istiyorlar. Sebati de istiyorlarsa öyle görünürüm, bir şeyler uydururum kanar."

"Yapmasına yaparsın amenna."

Aslıhan yerinden fırladı, telaşla diyor ki:

"Ay, dur, en mühimini unuttum: Soyadı nedir acaba? Canım kadar sevdiğim Bahçesaray'ı bırakıp da mesela bir bayan Kocayahnı yahut Karakavruk filan olamam. İmkân yok buna. Sebati neyse ne... Bir de korkunç soyadı! Vazgeçtim gitti. İpek gömleğiyle şık kravatı olsun... Manikürlü elleri de!"

Aslıhan her zamanki hayatına devam eder görünmekle beraber akşamları saat 5 ile 6 arası evde bulunmak için epeyce fırsat kaçırmayı göze alıyordu. Böylece bir hafta geçti; kulağı telefon çıngırağında yaşanan uzun bir hafta. Sebati'den ses çıkmıyor. Genç kız, arkadaşına diyor ki:

"Tahkikat galiba aleyhime netice verdi. Benim Bostancı'daki yazlık serbest hayatımı çekemeyenler dedikodu

yapmış olacaklar, bir sürü oğlanla düşüp kalkıyordu diye! Doğrusu biraz üzüldüm; adamdan hazzetmiştim. Bu yaşıma geldim, erkek gözüyle bakıp kıymet verdiğim ilk insandı o."

Dolabını karıştırmış "Dört Yapraklı Yonca" madalyonunu bulup çıkarmış, göğsüne asmıştı. Ona da ilk defa ehemmiyet veriyordu ve kendi kendine şöyle söyleniyordu:

"Ateş bacayı sarıyor ki durup dururken batıl itikatlara yer vermeye başladım. Yoksa şu içi boş madalyonu düşünmek aklımdan geçmezdi. Yonca hanımefendi takıyor ama gerçek yapraklısını... Bizlere sahtesi, taklidi düştü; büyük ikramiye de gerçek olanına isabet etti."

Yine yukarı kattaki odada ayaklarını altına toplamış oturuyordu, telefon çaldı. Günlerdir o sese kendisi koşuyordu. Bu sefer kımıldamadı, ümidi kırılmıştı. Az sonra Aliye nefes nefese geldi:

"Sizi telefonda bir bey arıyor."

"Kimmiş? Sormadın mı?"

"Ben sormadım, o söyledi... Avukatım," dedi.

Aslıhan kapıya ve merdivene doğru öyle bir atıldı ki çarptığı besleme kız yan tarafa devrildi; Somnur iri gözlerini açarak arkasından hayretle bakakalmıştı. Telefon konuşmasını merdiven sabahlığından eğilmiş takip ediyor:

"Evet, benim efendim... Teşekkür ederim iyiyim... O da iyi... Şimdi kendisine söylerim, çok sevinecektir tabii... İnşallah öyle olur. Bilmem... Lazımsa geliriz. Sah günü mü? Peki. Sizden bir şey soracaktım... Yoo, mühim bir şey değil soyadınızı öğrenmek istedik de... Daha doğrusu ben merak ettim. Efendim? İyi işitemedim. Nasıl? 'Akarsu' mu? Ooo... Hiç de fena değilmiş! Niçin mi soruyorum? Doğru... Fakat bu ben-

de bir meraktır beyefendi... Yolda gördüklerimin bile soyadlarını öğrenmek arzusuna kapılırım... Aklımdan uydurur, adlandırırım bile... Yoo o manaya anlamayınız rica ederim... Elbette sizi onlarla bir tutmuyorum... Ne mümkün!"

Konuşma uzuyordu; iki taraf da belli ki uzamasından memnun, el ve dil birliğiyle karşılıklı uzatmak için ne mümkünse yapıyorlar. Hele Aslıhan kendinden geçmiş halde. Telefonun getirdiği sesten maddi ve manevi gıdasını alan al kanatlı bir efsane kuşu imişçesine o sesle hem karnını doyuruyor, hem de gönlünü! Hâlâ konuşuyorlar:

"Hiç gelmez olur muyuz? İş bu, hayati mesele... Somnur için katlanmayacağım fedakârlık yoktur. Biz, beş sene evvel liseyi bitirirken aramızda bir cemiyet kurmuştuk... Evet, yardımlaşma cemiyeti... İsmi pek güzeldir... Söyleyeyim mi? Peki, 'Dört Yapraklı Yonca, cemiyeti... Çok mu beğendiniz? İyi tahmin ettiniz, ismi bulan benim. Yonca'yı da o isimdeki bir arkadaşımız bulmuştu... Şimdi milyoner... Iraklı bir paşanın zevcesi... Geçen gün Roma'ya gittiler... Benim milyonlarda gözüm yoktur beyefendi... Tamam, aynı fikirdeyiz. Estağfurullah, ne rahatsızlığı? Pinekleyip duruyorduk... Sah günü, saat 17... Allahaısmarladık efendim... O da hürmetler ediyor yanımda... Bonsuar..."

Telefon ahizesini yerine koyan Aslıhan sandalyeyi devirerek ayağa kalktı; salonun ortasında etekleri havalanarak vals figürleri yapıyor, ıslıkla da çalıyor, "Eva" operetinin meşhur valsini. Bir ara Somnur'u da yakaladı, çekti, sarıldı; onu da oynatıyor. Nihayet ikisi beraber kanepeye düştüler. Anlatıyor:

"Oldu bu iş! Ha, evvela sana ait olan haberi vereyim: Ba-

banın kefaletle bırakılması gün meselesiymiş, hafta sonuna çıkmasını bekliyor. İşittin ya, salı günü oraya yine gideceğiz. Niçin mi? İşte bunu söylemedi unuttu. Anlamayacak ne var? Maksadı bizi bir daha görmek! Soyadını beğendin, tabii?"

"Neymiş? 'Akarsu' mu?"

"Evet, Sebati Akarsu! Fevkalade! Ben de Aslıhan Akarsu oluyorum, su gibi akacağım, akıp sevgilimle buluşacağım; Bahçesaray bu akarsuya kavuşunca daha da yeşil, taptaze, büsbütün cennet olacak, aşk çiçekleriyle pürnakıl[1] donanacak."

Boynundaki madalyonu ağzına götürüyor öpüyor.

"Ha, seni de üç kere sordu. Sakın gözü sende olmasın? Beni vasıta olarak mı kullanıyor nedir?"

"Sanmam, yüzüme bakmıyordu."

"Belli olmaz... Ama ne yapalım? Çabucacık unuturum, korkma. Kendi işimmiş gibi sana çalışırım, ablalık vazifemi ihmal etmem güzelim. Heyecanlanmama bakma... İş olsun diye, sıkıntıdan hep bunlar! Kıştan bıktım da."

Sesinin azıcık boğuk çıktığı Somnur'un dikkatinden kaçmadı; sağlam bir kanaate varmak için salı gününü iple çektiği gözle görülüyordu.

Abdurrahman dayı o günlerde pamuk alım satımı dolayısıyla cenup vilayetlerinde bulunduğundan evin erkeği Aslıhan'dı. Teyzesi Şadıman Hanım dışarı işlere pek akıl erdiremediğinden kocasının olmadığı sırada idareyi icabında erkeklere taş çıkaran yeğenine bırakırdı. Somnur'un anası büsbütün beceriksiz, silik bir kadın. Çulhagil'in hapiste olmasından biraz da memnun... Zira gürültüsü eksilmiştir;

1 pürnakıl: dopdolu, tıklım tıklım

birçok şey kaybetmiştir ama esasen debdebeye düşkün değildir, eksikliğini çekmiyor, aksine şu rahat evde başını dinliyor.

Salı günü hava açık, güneş ılıktı. Kızlar kürk yerine ayrı renkte karyağdılı kumaştan tayyörlerini giydiler; boyunlarına biri sarı, öbürü al ipekten eşarp doladı; yeni moda naylon eldivenlerini takıp çantalarını omuzdan attılar; bahar müjdecisi kıyafetleriyle pek cici oldular.

Aslıhan göğsüne evin bahçesinden kopardığı menekşelerden iri, dağınık bir buket iliştirdi, aynada kendisini seyrediyor:

"Tayyör beni olduğundan da fazla kalın gösterdi diyor, kalçalarım çok iri, baldırlarım da öyle... Dombalisko[1] bir şey olmuşum. Sebati beğenmeyecek."

"Ama belin incecik. Hem dediğin kadar dolgun değilsin."

"Hacıağalar için biçilmiş kaftanım. Tam manasıyla 'Lokman hekimin ye dediği' cinsten. Onların bayılacağı vücut! Sana bir şey söyleyeyim mi? İkimiz bu halde sokaklarda sürtemeyiz. Aliye gitsin de bize Yenikapı'dan bir taksi getirsin."

Şimdiye kadar ne kıyafetine, ne de halkın diyeceğine aldırış etmeyen Aslıhan artık değişmişti. Anlaşılıyor ki kendisine eski gözle, omuz silkerek bakmıyor; alıcıya beğendirmek istiyor; daha doğrusu gözlerini Sebati'nin gözleri yerine koymuştur; vücudumu erkek bakışıyla ve erkek düşüncesiyle tetkik ediyor. Somnur'a diyor ki:

"Yan yana giderken birbirimize zarar verdiğimizin farkında mısın?"

---

1 dombalisko: şişman

"Ne zararı?"

"Ben seni fazla ince, zayıf gösteriyorum; sen de beni bir misli şişman. Tek başımıza olsak bu tezat, bu mukayese imkânı ortadan kalkacak, normal vücut tesiri yapacağız. Olgun kavuna dönmüşüm. Yaza kendimi yüzmeye, küreğe, yürüyüşe vermeli. Boğazımdan kesemem. Dönüşte Karaköy köşesindeki pastacıya uğrayalım da krem freşli birer gato[1] yiyelim. Herif tezgâhın üstüne kalıp kalıp, çeşit çeşit, taze taze bir diziyor ki! Evdekilere kaymaklı lokum da alırız; onların da ağızları tatlansın."

Yazıhaneye girince hademe –tembih edilmiş olacak– önlerine düşüp kızları başka bir odaya soktu; kibar müşterilere mahsus bir bekleme yahut toplantı odasıydı.

"Beyefendi şimdi gelecekler. Biraz gecikmişlerdi, telefon ettiler," dedi çıktı; çıkarken kapıyı örtmüştü.

Beş dakika geçmedi, Sebati göründü, fakat girmiyor:

"Affınızı rica ederim," diyor, "birkaç ziyaretçim var, çarçabuk savarım, oturur rahatça çaylarımızı içer, konuşuruz. Bugün başka kimseyi kabul etmeyeceğim."

Onun üzerinde de karyağdılı şık bir kostüm vardı. Odanı elektriklerini yakıp gülümseyerek memnun gitti. Aslıhan artık emindi, delikanlının gözleri yalnız kendini kavramış, âdeta kucaklamıştı. Bunlar bebeklerinde kıvılcımlar çıtırdadığı hissini veren ateşli gözlerdi; siyah değildiler, yaldızlı ve karışık renkli karamela kâğıtları gibi süslü şeylerdi ama bir tarafa çevrilip tetkike başlayınca koyulaşıp derinleşiyorlardı.

Aslıhan arkadaşına fısıldıyor:

---

1 gato: pasta

"Pek hoş adam... Meğerse dünya yüzünde böyle erkek de varmış. Şimdiden emir kulu olacağımı anlıyorum. Dik kafalılığım kalmayacak, beni hükmü altına alacak. Senin gibi ben de uslu, itaatli bir kız olup çıkacak mıyım nedir? İçim onu memnun etmek arzusuyla dolu... Bir şey söylese de hemen yapsam, sevindirsem diyorum. Aşk bu olsa gerek... Yahut başlangıcı!"

Sebati epeyce gecikti, nihayet ellerini ovuşturarak içeri girdi. Hatırlar soruldu. Çulhagil hakkında iyi haberler alındı. Hacizlerin kalkması da gün meselesiymiş. Bu bahis kapanınca hademe çayları getirdi, çaylarla beraber kutu kutu pötifurlar, meyve şekerlemeleri ve çay bisküvileri...

"Zaten şişmanladım, biçimsiz bir şey oldum... Dayanamıyorum da... Yiyorum."

"Afiyet olsun. Yazın kilonuzdan kaybedersiniz; deniz kürek, yürüyüş... Hepsini götürür."

"Benim bunlara meraklı olduğumu biliyorsunuz demek?"

"Evet, sizi iyi tanıyorum."

"Kimden malumat?"

"Komşunuz Heykeltıraş Sami Vardar dostumdur. Geçen gün rastgelmiştim de... Niçin gülüyorsunuz?"

"Şu 'rastgelme' sözüne. Sakın bilhassa aramış olmayasınız?"

Avukat şaşaladı, fakat kendisini çabuk topladı:

"Tebrik ederim," dedi, "doğru sözlü ve çok açık yüreklisiniz, cemiyetin sahteliklerini sevmiyorsunuz. Evet, ben aradım. Zira..."

"'Şu kızı bir öğreneyim' dediniz 'bakalım ne çeşit şey-

miş?' Galiba öğrendikleriniz pek aleyhimde çıkmadı ki telefonda konuştunuz. Yoksa bunu yapmayacaktınız."

"Tamamıyla olanı anlattınız. Dayı beyefendi ile ne zaman konuşabilirim? Daha doğrusu konuşmama izin verir misiniz?"

Aslıhan birdenbire utandı, kıpkırmızı kesildi; cevap veremiyor. Ayrıca heyecanlı... Neredeyse cüretli sözlerinden dolayı özür dileyecek. Somnur imdada yetişti:

"Kendileri Adana'da... Birkaç güne kadar dönecekler. Dönünce size telefon edeyim mi? İsterseniz bir randevu da hazırlarım. Yazıhanesi Sultanhamamı'nda Mansur Hanı, ikinci kat, 8 numara. Rehberde yazılıdır: Abdurrahman Akmescit."

"Çok teşekkür ederim efendim. Zaten orasını biliyordum. Telefonunuzu sabırsızlıkla bekleyeceğim."

Aslıhan'a döndü:

"Şayet fikrinizi değiştirmezseniz."

Genç kız çantasının fermetürü[1] ile sinirli sinirli oynuyordu. Cevap yerine başını kaldırdı, Sebati'ye baktı. Gözleri ne demek lazımsa söylemişti. Onu müşkül vaziyette bırakmamak için avukat konuşuyor:

"Ben de deniz sporlarını çok severim. Fransa'da iken vakit bulunca Manş sahillerine koşardım. Harp patladı, perişan oldu her şey! Siz hiç seyahate çıkmadınız mı?"

"Geçen sene dayımla İtalya'ya gitmiştik. Azıcık İtalyanca öğrenmiştim de... En kolay öğrenilen lisan diye."

"Söylediler. Azıcık değilmiş, mükemmel biliyormuşsu-

---

1 fermetür: fermuar

nuz, Sami de iyi bilir, beraber konuşuyormuşsunuz. Size hayran!"

"Sami Bey hayranlıkta cömerttir, her kadında bir fevkaladelik bulur. Bizim Yonca'nın da büstüne bayılmıştı. Dediğim beş senelik hikâye! Ama haklı çıktı; Yonca şimdi model olacak kadar biçimli."

"Demek ki sanatkâr gözü aldanmıyor; ona güvenmeliyiz."

"Benim için daha neler söyledi?"

"Pek çok şey... Durun, hatırladığım kadarını söyleyeyim: 'Ömürdür o hanım kız; bir değil bin ömre bedeldir; hayatiyetten, dinamizmden ibaret bir varlık... Ne mutlu onun seçtiği erkeğe!"

"Tesiri altında kalmayasınız, sakın..."

"Ama bir şey daha söyledi."

"Aleyhimde galiba."

"Belki..." dedi ki: 'Erkekleri ciddiye almaz, alay mevzuu yapar.'"

"Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin ilk reisi, cemiyet gayelerinin böyle vaziyetlerde yardımı icap ettirdiğini düşünerek söze karıştı.

"Evet doğrudur; daha şimdiye kadar hiçbir erkeği ciddiye almadı, zira hiçbirine kıymet vermedi. Gönlüne hitap edenle karşılaşmadı ki! Bir haftadan beri onu ilk defadır değişmiş görüyorum."

Aslıhan bu müdahaleden hem memnun, hem mahcup mırıldandı:

"Somnur, neler söylüyorsun?"

Sebati daha memnun, ayağa kalktı:

"Bırakınız söylesin," dedi, "dinlemeye ihtiyacım var. Sami beni biraz ürkütmüştü. Artık endişeli değilim. Bir daha soracağım: Dayı beyefendiyle görüşmeme müsaade ediyor musunuz? Cevabını sizden bekliyorum."

"Görüşünüz, efendim."

Avukat bey koştu, Aslıhan'ın elini kaptı, dudaklarına götürdü ve "Teşekkür ederim," dedi, "bu netice hiç aklımdan geçmiyordu."

"Son günlere kadar ben de düşünmüyordum. Fakat ne yalan söyleyeyim, geçen hafta karar almıştım, 'Elverir,' demiştim, artık küçük hanımlık tarihe karışmalı."

Yine Somnur konuştu:

"İçine doğmuş; Allah söyletmiş."

3

"Sevgili Emire,

Başıma geleni sorma. Haber çok mühim. Ama çok, çok mühim: Beni bir isteyen çıktı. Zaten o beni istemeseydi galiba ben kendisine gidip 'İste beni, zira ben seni istiyorum, hem de ne isteyiş!' diyecektim. Gülme, vallahi derdim. (Bu satırları amcacığıma okursan kaşlarını çatar.)

Çatsın, yeğenini bilmiyor mu? Üsküdar vapurunu unuttu mu? Siz pişman olmadınız, ben de olmayacağım. Ne diyorduk? Evet, biri istedi, bir avukat. Meşhur avukat Ünsi Bey yok mu milyoner... Onun muavini Sebati Akarsu... Dün dayımla konuştular, esas hakkında mutabık kaldılar. Esas malum: Aslıhan kızın soyadını değiştirerek Bahçesaray'dan çı-

kıp Akarsu'ya karışması! Benim su oyunlarını nasıl sevdiğimi bilmez değilsin, Manş'ı geçerim. Hele şimdi aldığım bu yeni hızla Manş bana mı demez. Sebati Bey tanınmış ailedendir, eski İttihatçılardan ve hürriyet kahramanlarından Ohrili Sadık Paşa'nın torunu. Büyükbaba Birinci Dünya Harbi'nde ordu kumandanlığında bulunmuş, büyük arazi sahibiymiş, mübadelede hissesine zeytinlikler ve çiftlikler düşmüş.

Yani ailenin hali vakti yerinde. Torun Bey ticaret davalarıyla meşgul olduğundan ayrıca kazanıyor da. Çulhagil'in avukatı da odur; esasen bu münasebetle tanıştık. Nereden nereye? İlk görüşte o bana vuruldu, ben de ona; yıldırım aşkı! Dayım, Feridun amcam ile konuşmak üzere cumartesi günü Ankara'ya gidiyor. Ben sabredemedim, işte sana hemen yazıyorum. Hâlâ şaşkınım. Geceleri uyanıyorum, kendi kendime 'Acaba sahi mi? Rüyada mı gördüm?' diye işin içinden çıkamıyorum, dinle, bak bu iş nasıl oldu..."

Emire dört sayfalı mektubu soluk almadan okudu; bazı yerlerinde gülmekten kendini alamıyordu; çapkın Aslıhan bu en ciddi bahiste ve gerçekten âşık olduğu halde yine de tuhaflıklar yapmadan duramamıştı. Hele dayı ile mülakattan sonra Sebati'nin ilk defa eve gelişini, besleme kız Aliye'nin kendisinden fazla etekleri tutuşarak telaştan çay tepsisini nasıl düşürdüğünü, İspermeçet Hanım'ın uyuşukluktan kurtulup canlı canlı konuşmasını şakalara boğarak öyle hoş tasvir etmişti ki...

Emire sabredemedi, telefonda kocasını buldu, müjdeyi verdi. Fakat bakan hanımını politika hayatı az çok pratik bir insan yapmıştı, ilave etti:

"Sen de şu Sebati Akarsu hakkında malumat edin," dedi, "bizim partiden mi? Dedesi İttihatçı olduğuna göre bizden olması lazım. Yine de anlayalım."

O sene muhalif parti kuvvetlenmekteydi. Hükümetçiler iktidarı hiçbir zaman kaybetmeyeceklerinden emin olmakla beraber tek parti devrinin rahatlığından mahkum kalmışlardı; gazeteler ara sıra Feridun'a sataşıyorlardı. Bununla beraber karanlık işlere girmeyen dürüst bir adam olduğunda herkes müttefikti.

Fayiha Hanım havalar ısındığından küçük Semire'yi anasının yanına getirmiştir; çocuğu gezintiye çıkardığı için haberi dönüşte aldı; pek memnun kalmadığını yüzünden sezen Emire sebebini soruyor. Cevabı şu:

"Elbette sevinecek değilim, Aslıhan evlenince hemen çocuğu olacaktır."

"Bize ne? Elbette olur."

"Evet ama Pimpirik Dede? Daha yaşar da zaten çok sevdiği Aslı'nın çocuğuna muhabbet bağlar, onu Feridun'a ve Semire'ye üstün tutarsa?"

Emire anlamıyor.

"Yüzüme öyle alık alık ne bakıyorsun? Yeni doğanı vâris yapabilir."

"Ama en yakın ve kanuni akrabası Feridun..."

"Öbürüne hibe eder, mademki kendi çocuğu yok. Size de bir şeyler düşer ama kıyıdan, köşeden."

Damat itibarının en fazla keyfini süren Fayiha Hanım'dır; mebus ve bakan kaynanası olmanın ikbali[1] içinde

1 ikbal: baht açıklığı

Bakırköy'de en çok aranan, sivrilen ve kadınlar koluna başkanlık eden odur. Orta derece bir bankacı karısı olmaktan ziyade şimdi hükümet ricalinden mühim bir zata kızını vermiş, düdüğü her yerde öten bir hanımdır. Evini büyültmüş, boyatmış, yeniden döşemiş ve baçesini havuzlarla, tarhlarla süslemiştir. Kabul günü bütün köy hulus[1] çakmaya geliyor.

Hele ara sıra bakan otomobili kapıda beklerken sabık paşa torunu başına konan devlet kuşunu öyle cakalı bir tavırla, sanki o kuş saçlarının arasında yuva yapmış, kuluçkaya yatmış da yumurtalarının düşmesi korkusu varmışçasına dimdik, eğilmekten çekinerek taşıyor ki!

Köy halkı ona bir lakap da takmışlardır. Devlet Kuşu Fayiha Hanım.

Fakat asıl azameti Ankara'ya saklıyor; damadı ve kızıyla kokteyl ve çaylara, operaya, Halkevi müsamerelerine, dispanserlere gittiği zamana. Hele bir baloda Milli Şef'e takdim edildiği, iltifat gördüğü gecenin sabahı, hükümet gazetelerinde tesadüf eseri çıkan fotoğrafı görünce hayatının en tarihi gününü yaşamıştır. Zira bu resim Fayiha Hanım'ın tam iltifata mazhar olduğu ânı tespit etmekteydi. O gün sarhoş gibi dolaşmış, "Artık ölsem de gam yemem," diyecek bile olmuştu. Gazeteden bir düzine aldırdı, bazısını şurada, burada güya unuttu. Aksi gibi hükümet gazetesi her tarafa gitmekle beraber çoğu yerde bandı açılmadan bekler, paket yapmakta kullanılırdı. Hele İstanbul'da hiç okunmazdı.

O sırada bir akşam Feridun kendine iri bir zarf uzattı:

"Buyurunuz valde hanım," dedi, "fotoğrafın parlak kâğıda çekilmiş bir sureti. Gazeteden aldırttım."

1 hulus: bağlılık

Fayiha sevinçten sarardı, sarsıldı. Şimdi bu fotoğrafı gümüş çerçeve içinde Bakırköy'deki evin salonunda, dededen kalma piyanonun üzerinde durmaktadır.

"Evet," diyor, "Aslıhan birkaç sene daha kız oturmalıydı. Şerif Bey'in birkaç senelik ömrü ya kaldı, ya kalmadı. Bereket deli kız para işlerine aldırmaz, yani dalavere çevirmeyi aklına getirmez."

"Ona dayısı çok para bırakacak. Kocası da varlıklı."

"Fazla mal göz çıkarmaz, kızım. Neyse, hayırlısı... Sadiye Hanımlar'ın çayına gitmeyecek miyiz?"

"Bilmem pek canım istemiyor."

"Olmaz gideceğiz. Bir bakan hanımının öyle yüksek toplantılarda görünmesi lazımdır. Ha, bir şey daha söyleyeceğim: Ekonomi Bakanı için yeni kabineyi kurmaya memur edilecek diyorlar. Karısına karşı nazik davran. Yanında biraz aşağıdan alsan iyi edersin. Kendisi biraz çehre züğürtüdür, senin güzelliğini çekememesinden korkuyorum. Kocasına istemem diye dayatırsa Feridun dışarıda kalır."

"Başkanlık kaydı hayat şartıyla verilmez ya... Elbette bir gün Feridun da düşer."

"Marifet düşmemek, ayrıca Başbakanlığı elde etmektir. On beş senedir yerinde duranlar yok mu? Düşerse bir büyükelçilik yakalamanın çaresine bakmalı kızım! Büyük babam konsolostu, sürdüğüm keyfi hâlâ unutamıyorum. Artık büyükelçiliği düşün."

"Boşuna kendini üzme anneciğim. Kabinenin mevkii sağlamdır."

"Aksi gibi hep öyle sanıldığı zaman tepetaklak yuvarlanır."

"Bunları damadınla konuşsan daha iyi edersin. Siz anlaşıyorsunuz."

Az sonra ana kız çaya gidiyorlardı. İşte Emire'nin hayatı böyle geçiyordu.

Burada sosyete ve politika icapları, İstanbul'da mahkeme ve evlenme meşguliyetleri Yonca'yı fazla düşünmeye zaman bırakmıyordu. Aradan bir ay geçtiği halde vadedilen mektuplar da gelmemişti. O iş esrarını muhafaza ediyor. Kız Iraklı bir milyoneri nerede yakalamıştı?

Bu bahis açılınca Aslıhan diyor ki:

"Vallahi o işlere akıl ermiyor. Günün birinde Galata'da bir avukat yazıhanesine uğramasaydım koca şehirde Sebati'ye nerede rastlayacaktım? Yonca da, dört yapraklı yoncası boynunda bir gün öyle bir yere gidivermiştir, mesela Beyrut'a bir seyahat esnasında otelin holünde karşılaşmışlardır; gönül bu... Birbirini çekivermiştir. Olur a, belki Iraklı azıcık dişlek ağız ve esmer kadın meraklısı, tipini buluyor; bulunca da yallah konsoloshaneye, nikâh kıydırmaya! Tesadüf ve şans olmasa dünyadaki kızların yüzde doksanı kocasız kalırdı, erkekler de bekâr."

"Yonca bizleri aramadı, vefasız çıktı."

"Aramasın. Kız öylesine şanslı, uğurlu ki buraya bir uğradı, ben hemen koca buldum, senin baban da hapisten çıktı. Daha ne isteriz!"

Aslıhan ile Somnur arasındaki bu konuşma yine Kadırga'daki evde oluyor. Zira tevkifhaneden kurtulduktan sonra Çulhagil otelde kalmaktadır; malını mülkünü kurtarmak, yenilerini sağlamak için karargâhını burada kurmuştur. Telefon elinden düşmüyor, araba daima otel bahçesin-

de emre hazır. Bol para harcıyor, iş adamlarına ve nüfuzlu zevata[1] mükellef ziyafetler çekiyor. Bazısını birinci sınıf randevuevlerine götürüp modern oturak âlemleri tertibinden de çekinmiyor.

Abdurrahman dayı piyasa muhitinde bütün bu haberleri alıyor:

"Yaman adam," diye başını sallıyor, "harpte mahvolan Almanlar hızıyla kalkınıyor. Az zamanda delik deşik kalmayacak. Karşımızda yepyeni bir Çulhagil bulacağız. Ben geçen sene Sümerbank'ın fiyatları birdenbire kırması yüzünden pamukludan uğradığım zararı hâlâ çıkaramadım."

"Çok mu zararın dayıcığım?"

"Korkak bezirgân ne zarar eder, ne kâr. Sen aldırma Aslıhan'ım, sultan kızım... Benim işimin temeli sağlamdır; sermayemiz alın teri, düsturumuz kanaattir. Gelelim şu düğün dernek bahsine! Dur, sana babamdan hikâyesini dinlediğim Kırım düğünlerini anlatayım."

Abdurrahman Efendi okur yazar tüccarlardandı, bilhassa ırkının tarihine ve folkloruna meraklıydı; çok tatlı, canlı da konuşuyordu. İnsaflı ve idrakli bir adam olduğundan, zekâsı da işlediğinden sözü uzatmaz, tadında bırakırdı.

Aslıhan'ın mektubunu okuduğu günün akşamı Feridun memnun bir yüzle Emire'ye dedi ki:

"Kız iyi bir koca bulmuş. Sebati'yi tanıyan, beğenen, ahlakına şahadet eden çok. Aile refahta. Bebek sırtlarında yeni yapı mükemmel bir köşkte oturuyorlar, apartman Cihangir'de. İşin asıl mükemmel tarafı, damadımız olacak

1 zevat: kişiler

avukatın iki hemşiresi varsa da ikisinin de kocası hariçte; biri sefaret müsteşarı, öbürü başkonsolos. Aslı evdeki büyük kayınvalideyle nasıl olsa geçinir. Gayet kibar bir hanımefendiymiş; onu bilhassa methediyorlar; Ana Kraliçe gibi bir kadınmış."

"Aslıhan serbest tavırlı, azıcık 'apaş'[1] bir kızdır; korkarım uyuşamazlar. Eski terbiye ile bağdaşmak güç olur."

"Fikrimce bizimki hanımefendi hazretlerini de kendine uydurur. Nihayet bu kadın bir Ana Kraliçe Mari değil a! O bile torunu Prenses Margeret'i fazla frenleyemedi. Bir haber daha: Cuma akşamı seninle İstanbul'a gidiyoruz, trenle... Pazartesi sabahı döneriz. Şunları bir görelim."

"Abdurrahman dayı buraya gelecekmiş. Sana telefonda söylemiştim."

"İyi ya... Ben de kendisine telefon ettim, gelmeyecek. Sen Aslı ile konuşmadın mı?"

"İki kere aradım, Aliye bütün ev halkının sokakta olduğunu söyledi."

"Yemek saatinde dönerler. O zaman konuşuruz. Aslıhan bizim sağdıcımızdır, yerine getirmemiz lazım gelen vazifelerimiz var değil mi?"

"Ona ne şüphe. Canla, başla çalışmalıyız."

"Tabii... Sen de yeminlisin."

"Ne gibi?"

"'Dört Yapraklı Yonca' cemiyetini unuttun mu?"

"Ha, sahi..."

Esasen heyecan kabiliyeti kifayetsiz olan Emire'yi sosye-

1 apaş: hayta

te hayatı büsbütün katılaştırmış, ruhen de bebekleştirmişti. Tam manasıyla dıştan ibaret bir kadındır. Yeni çıkan, ökçe tarafları baldırlara doğru siyah akmalı çoraplar yahut yine o sırada moda olan mardore tırnak cilaları, hele kuaför meselesi samimi duygulardan daha fazla benliğini kavramış.

Küçük Semire'ye karşı beslediği muhabbetin de çoğu kızının aerodinamik bir arabada, başı hotozlu[1] bir "dadı" tarafından gezdirilmesi, Amerika'dan uçakla hususi çocuk mamaları getirtilmesi şeklinde tezahür etmektedir. Hele Fayiha Hanım büsbütün bunlara meraklı. Bir mecliste, "Semire'ye mamalarını Vaşington Elçimiz tayyare ile gönderiyor," diyebildi mi mesut. Bereket Feridun övünmelerden habersizdir; zira damadının hoşlanmadığını sezen zeki kaynana onun yanında dilini tutmayı biliyor.

Bununla beraber Fayiha o pek müptelası olduğu sosyetenin bir halinden memnun değildir: Hanımların ne yaşlarına, ne çoluk çocuk sahibi bulunmalarına bakmadan boşanma ve koca değiştirme usullerinden! Etrafındakilerin çoğu, hem de bir incir çekirdeği doldurmayan sebeplerle ayrılmış, yeniden evlenmiş ve tekrar evlenmeye hazır kadınlardır.

Her boşanıştan sonra genç kız tavırları almaları, hayallere kapılmaları, hele düğün dernek yapmaya kalkışmaları Fayiha'yı sinirlendirmektedir. Kızına diyor ki:

"Sakın ha, sen de onlara uymaya niyetlenme. Bak, bana servet ve mevki sahibi ne talipler çıktığı halde babandan ayrılmadım. Bizim ailede öyle yapanı zaten yoktur. Bu hanımlar film yıldızları gibi evlenip boşanmalar, yeniden evlen-

1 hotoz: kadınların süs için saçlarının üstüne taktıkları küçük başlık

melerle çeşni değiştirme yolunu bulmuşlar. Kanun mesağ[1] vermekle beraber yine de çirkin."

"Aklımdan böyle bir şey geçirmiyorum anne!"

"Ama geçiren erkekler var. Mesela şu müteahhit mebus Ceyhanoğlu seni gözüne kestirmiş, Feridun'un bakanlıktan düşmesini bekliyor; düştü mü hemen yanaşacak. Maksadı da âşikâr: Güzel karısı olmanın mali itibarını yükselteceğini biliyor."

"Ben kocamdan memnunum. Mevkii var, geçineceği de... Yarın serveti de olacak. Sonra iyi adam... Beni de seviyor."

"Ama sen onu aşkla sevmiyorsun, zaten aşka istidadın yok. Bana benzemişsin," demedi; bunları aklından geçirdi.

Bebek, umumiyetle Boğaziçi sırtları erguvanlarla leylakların coşkuncasına donandığı ilk sıcak ve durgun günlerde güzelliğin son derecesine varır. Çiçeklerin kokusu ancak bu havalarda rüzgârla uzaklara savrulup boşa gitmediğinden yerinde kalır, güneşle ısınır, vücut hararetiyle ayrışmaya uğramış parfümler gibi yalnız çiçek kokusu olmaktan çıkar, insanlaşır, hayal kuvvetini daha fazla okşar ve işletir.

Öyle bir günün akşamıydı, Sebati'nin annesi Dürrinisa Hanımefendi'nin Küçükbebek üzerine düşen yamaçtaki şale üslubu evinde bir ziyafet hazırlanmıştı, nişan ziyafeti.

Bizim tanıdıklar hep oradadırlar: Başta Aslıhan, dayısı, teyzesi, Feridun ve Emire yani kız tarafı... Yine kız tarafı ah-

1 mesağ: izin

baplarından Somnur ile annesi... Çulhagil meclise kendisini yakıştıramadığından, bir de bakanın hoşlanmayacağı korkusuyla özür dilemiştir. Erkek tarafının davetlileri evli iki genç çift ile merhum paşanın silah arkadaşlarından sabık yaveri bir emekli general ve Sebati'nin patronu Avukat Ünsi Arapkirli.

Hepsi de refahlı insanlar. Geçim zorluğu hiçbirinin semtine uğramamış. Çulhagil ailesi de düştüğü berzahtan[1] kurtulup tekrar feraha kavuştuğundan içlerinde maddi bakımdan üzüntülü kimse yok.

Aperitif bahçede veriliyor. Nişanlıların parmaklarına yüzükleri general takacaktır, zira Sebati onun dizlerinde büyümüştür. Eski dedikodulara inanılırsa tamamıyla platonik kalmakla beraber bu adam Dürrinisa Hanımefendi'nin ebedî hayranıdır. Kadın da ta başlangıçtan beri işin farkında olmuştur ama büyük bir vakarla vaziyeti idare etmesini bilmiştir. Şimdi, yaşlılıklarında karşılıklı sohbet eden, bezik oynayan, birlikte konsere giden aksaçlı iki ahbaptırlar. General Rumlihisarı'nda oturur, hemen her gün rıhtımı yürür, ağır ağır yokuşa tırmanır, hanımefendisini ziyarete gelir; yine öylece evine döner.

Yarım asır evvelki yaverliği şekil değiştirmiş, sadakatle, vefakârlıkla devam etmektedir.

Aslıhan müstakbel büyük kaynanasını –küçüğü bir kaza neticesi kocasıyla beraber vefat etmiştir– ilk ziyarete geldiği gün general de köşkteydi; kızı açık yürekliliğinden, dinamikliğinden ve neşeli oluşundan dolayı pek beğendi.

---

1 berzah: sıkıntılı yer

Basmakalıp konuşan muhayyilesi dar bir insandı; köşkü ve Aslı'yı işaretle hanımefendiye:

"Şu altın kafes içinde şakıyacak bir bülbül!" diye fikrini hülasa etti. Bir şeyden hoşlandı mı eski apolet ve sırma kordon devrinden kalma bir itiyatla belden yukarı vücut kısmını sağa sola sallardı. Sallayınca da vaktiyle apoletlerin altın saçakları titrer, kordonlar sarsılarak birbirlerine vurur, şıkırdatırdı. Şimdi bunlar olmuyordu ama alıştığını yine yapıyordu.

Aslıhan fî tarihinde görseydi öylesine sallanırdı ki omuz başları ile göğsünde sırma ışıklar dakikalarca yanar, sönerdi. Kız bu akşam büsbütün tatlı ve ciddi olmaya çalıştığını belli eden hareketleriyle büsbütün tuhaf, sevimliliğin ta kendisiydi.

Emire yine şahane ve Somnur yine çeşmi bülbül bir gülabdan olmuşlar. Davetli iki hanım ise, biri sarışın, öbürü kumral güzellikleriyle aperitif saatinin tadını arttırıyorlar. Gençlerle general ayakta. Yaşlı üç hanım ve iki bey koltuklara uzanmışlar.

Kandilli Kız Lisesi'nin camlarına, batmış olan güneşin değil de battıktan sonra tepesindeki turuncu bulutların ışığı vurmuş, bu camlara turuncu renkte birer selefon ambalaj kâğıdı sarmış. O paketler gibi el sürülse kayacak, gıcırdayacak, ancak tırnakla yarılıp açılacak hissini veriyor.

Aslıhan generale bir kadeh "vayt ledi" uzatıyor ve tepeyi göstererek, "Ne latif manzara, değil mi paşa hazretleri?" diye soruyor.

"O da latif, bu bahçe, bu içki, bu toplantı, hepsi latif.

Fakat en latif olanı sizsiniz kızım. Eltaf-ül letaif! Dizlerimin üzerinde büyüyen Sebati seçmesini iyi bilmiş. Siz de öyle. Durup durup turnayı gözünden..."

"Hayır paşam, gözünden değil, gönlünden vurdum."

"Hay Allah sizden razı olsun... Zaten benim demek istediğim de buydu. İtalyanca bilirmişsiniz, öyle mi?"

"Un poco, cosi cosi, tanto per farmi comprendre, generale!"

"Ne tatlı şive... Musikinden de güzel. Hay çapkın Sebati hay! Aklı varsa, var olduğunu mükemmelen ispat etti ya, ara sıra sizi bu lisandan konuşturur da artık bülbül sesi dinlemeye tenezzül etmez. Var olunuz yavrum!"

Ahmet Rasih Paşa kadehini son damlasına kadar içti; yutkunarak düşünceye daldı. Galiba Aslıhan'ın kocasıyla samimiyet halinde iken baş başa kalmanın zevkini arttırmak için o lisanla bazı muhabbet sözleri terennüm edeceğini aklından geçiriyor, buna yutkunuyordu.

Bir Emire ile Somnur'a, bir de Aslıhan'a baktı, içinden söylendi:

"Onların güzelliklerini bir göze koy, bunun sevimliliğini öbür göze... Herhalde bizim Kırım Prensesi naz-ü işvesiyle ağır basar."

Dürrinisa Hanımefendi bahçeye çıkarken bastonunu da yanına alırdı; buna dayanarak koltuktan kalkmaya çalışırken Aslıhan yetişti, kolundan tutarak yardım etti. Yaşlı kadın diyor ki:

"Akşam serinliği bastı, bizler içeriye girelim, gençler kalabilirler."

Sonra yarınki gelinine döndü, yardımından dolayı teşekkür etti, saçlarını okşadı:

"Allah muradımı verdi," dedi. "Sebati'me senin gibi asil soydan bir kız isterdim."

Bu sırada bahçe kapısından içeriye kasketi elinde, banka hademesi kıyafetinde orta yaşlı bir adam girdi; birkaç adım attı durdu. Sebati ona doğru gitti soruyor:

"Kimi arıyorsunuz?"

Hademe cebinden çıkardığı kartı okuyor:

"Bayan Emire Bahçesaray ve Bayan Aslıhan Bahçesaray... Kendileri burada mıdırlar?"

"Evet."

"Birer emanetleri var, lütfen imzalasınlar, takdim edeyim."

"Gönderen kim?"

"Şu mektupta yazılı olmalı. Bana bir şey söylemediler."

Konuşma sırasında zaten Emire ile Aslıhan oraya gelmişlerdi. Hademenin verdiği kâğıdı, yine hademenin uzattığı stilo ile imzaladılar; mektupla paketleri aldılar. Aslı adama dedi ki:

"Bir şey içmez misiniz? Soğuk bir bira mesela... Zahmet ettiniz, yokuş çıktınız."

Öbürü hürmetle eğilerek teşekkür etti, fakat acele dönmesi lazım geldiğini söyledi, tekrar selamlayıp gitti.

"Nedir bunlar?"

"Hele önce mektubu okuyalım."

Açtılar, yazıyı tanıyınca bir ağızdan haykırdılar:

"Aa! Yonca'dan..."

Yonca şöyle yazıyordu:

"Geç kalmakla beraber biri sevgili Emire'nindir. Zamanında bunu takdim edecek durumda değildim. Aslıhan'ınkini vaktinde yetiştirdiğimi sanıyorum. Somnur'unki de hazır ve en kısa müddet içinde göndermek fırsatının çıkacağına gönlüm emin. Hepimiz mesut olalım. Dört Yapraklı Yonca cemiyeti yaşıyor."

Kardeşiniz

Yonca Taib

Telaşla açılan paketlerin içinden birer koyu lacivert kadife mücevher mahfazası çıktı. Kapakları da açtılar: Mine üzerine pırlanta işlemeli dört yapraklı yonca... Birinin arkasında Emire, öbüründe Aslıhan yazılı. Tarih 1947. Bu madalyonların kutu kapağı içinde, "Place Vendôme - Paris" adresi ve bir kuyumcu ismi okunuyor. Madalyonlar birer sanat harikasıdır; bahçenin yanan elektrikleri altında yeşil mineleri henüz ıslatılmış gibi parlıyor, çerçevelerinin pırlanta dizileri eleğimsağma[1] renkleriyle etrafa ışık saçıyor. Aslıhan, "Burada olup bitenlerin hepsini, nişan gününe kadar takip ettiği anlaşılıyor," dedi, "acaba haber veren kim?"

"Nereden bileceğiz? Parayla birini tutmuştur yahut kocasının bir ahbabı bu işi üzerine almıştır."

"Niçin mektup yollamıyor, adres yazmıyor?"

"Esrarlı görünmek hoşuna gidiyor, zengin kaprisi... Ne olursa olsun, madalyonlar enfes!"

Herkes o fikirde. Dayı bir ahlak dersi çıkarıyor:

"Bakın," diyor, "altı sene evvel Aslı, Çarşıiçi kuyumcusuna onun bulduğu dört yapraklı yonca için bir madalyon

1 eleğimsağma: gökkuşağı

yaptırmıştı, sonra sizler de eşini yaptırdınız. Kız altında kalmadı, eline fırsat geçince pek nazik bir şekilde mukabele etmesini bildi. Hediyeleriniz hem zarif, hem de pahalı şeyler. Yonca avuç dolusu para vermiş. Eh, haydi Somnur, sen de elini çabuk tut artık... Madalyonun hazırmış!"

Mücevherler şerefine birer kadeh daha içildi, yemek salonuna girildi. Bu salon ve bu sofra şimdi iki tazenin göğüslerinde parıldayan Paris işi mücevherlere uygun bir kibarlıktaydı. Tabak, çatal ve kadeh takımları –doğrusunu Allah bilir ama– galiba Yıldız Sarayı yağmasından elde edilmiş gerçek Limoges, gerçek Kristofl, gerçek Bohem, mükemel ve nadide mallardı. Gümüş şamdanların Beyaz Rus akımı sırasında yok pahasına kapatılmış Grandük saraylarından çıkma olması ihtimali çoktu.

Abdurrahman dayı bunları zihninden geçiriyor, felsefesini yapıyor ama kedere dalmıyor, gülümseyerek Aslıhan sultanına bakıyor; onun bu kadar sevimli, alımlı, çekici ve neşeli oluşunda biraz da kendisinin dahli bulunduğunu sanıyor. Zira kızın serbestçe, kaygusuz hiç kimseye minnet etmeden yetişmesini sağlayan o açık fikirli dayıdır.

Yemeğin sonunda general nişan halkalarını taktı, ne yapıp ne edip yolunu bularak katıştığı harpleri içine sokan bir nutuk verdi, gelinle damadı öptü. Öpüşmeler ve tebrikler bir hayli sürdükten sonra şampanyalar içildi. Durgun Boğaziçi gecesi nefes aldıkça salona olgun leylakların kokusunu yayıyor.

Dansa başlandı.

Dans öyle bir şeydir ki kadınla erkeğin birbirlerine uyup

uymadıklarını, ne kadar uyabildiklerini, yakışıp yakışmadıklarını anlamaya da yarar. Bazen bir kadın kocasıyla dans eder, sonra bir başka erkekle. Seyredenler içlerinden derler ki:

"Onun kocası bu adam olmalıydı. Asıl koca kendisine hiç uymuyor."

Kadın da bazen erkeğine uymaz; görenlere "kocasına uymamış" dedirtir. Uyanlar da vardır; nitekim zahiren Emire –Feridun çifti bunlardandır. Aslıhan– Sebati çifti ise hem uymuştu, hem de uymakla kalmayıp bu yan yana geliş sevimli, şen, iç açıcı, kısaca sempatik de olmuştu.

Çiftler vardır uygun düşer, boy bos, biçim ve tartı bakımından. Bunun bir de şekil ve görünüş dışı, yan yana gelince yarattıkları hava itibarıyla uygun düşeni olur ki asıl hoşu odur. Yeni nişanlılar işte o gruptandı.

Oynadılar, içtiler, eğlendiler. Nihayet sabaha karşı Sebati otomobiliyle Aslıhan ailesi ile Somnur'u ve annesini Kadırga'ya götürdü. Yolda Aslı meşhur kantolarını, türkülerini kâh sözle, kâh ıslıkla tekrarlıyor, öbürleri de kendisine uymaya çalışıyordu. Tabiatıyla arabada öne, nişanlısının yanına oturmuş, sağına, pencere tarafına da Somnur'u almıştı.

Bir ara Aslıhan sokularak Sebati'ye dedi ki:

"Şu uzun yolları tekrar geçeceksiniz tek başınıza... Bunu düşündükçe üzülüyorum ve..."

"Söyleyin!"

"'Keşke ben de beraber dönebilseydim' diyorum. Başımı omzunuza dayayıp yarı uykulu halde Boğaziçi denizinin sabahını seyretmek ne hoş olurdu..."

"Onlar da olacak. Beraber öyle ne sabahlar göreceğiz..."

"Sevinç içindeyim. Sevinçten yüreğimin eridiğini duyar gibi oluyorum."

"Sevgilim... Ben hazdan, saadetten ibaretim."

Bu kadar konuşabildiler.

Aslıhan doğduğuna, yaşadığına, bugüne eriştiğine memnun. Sevdiği erkeğe tat vereceğine memnun. Tat verecek vücutta ve ruhta olduğundan, sevildiğinden ve sevdiğinden dolayı memnun.

"Artık tatlılığım bir şeye, birine, ona yarayacak." diye memnun. Aşkı ve cinsî zevki Sebati'den tadacağına memnun. Mümkün olan her şeyi yaparak, zekâsını da kullanarak kocasına hiçbir kadında bulamayacağı zevki verecek. Hem içinden geleni yapacak, hem de filmlerde gördüklerini tatbik edecek; bütün varlığıyla onu tatmine çalışacak. Kendisine güveniyor da...

"Başarırım," diyor, "kocama bürosunda dosyaları okurken bile hasretini çektiren bir kadın olabilirim. Ben de onu her yerde, her zaman aramalıyım. Biz buluşma saatini acıkmış ve susamış gibi içi ezilerek, dudakları yanarak beklenmeyen göstermelik çiftlerden olmayacağız!"

Âdeti üzere çarçabuk soyunup elbiselerini şuraya buraya serpiştirdikten sonra başını yastığa koyunca sarhoşluğunu duydu, içkiden ve saadetten sızdı.

Yonca'nın yolladığı madalyonu boynundan çıkarmamıştı.

"Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti azası arasından bu beş yılda üçü evlenmişti. İlk evlenmede aşk yoktu; Feridun se-

verek değil, beğenerek Emire'yi almıştı; kız da sevmemiş, sadece muvafık ve münasip görmüştü. Yani o bir akıl ve muhakeme izdivacıydı. Ancak her iki taraf ateşli insanlar olmadıkları için böyle evlenmelerin çoğunda olduğu gibi sosyal vaziyet de uygun gittiğinden henüz bir aksaklık baş göstermemişti.

Aslıhan ile Sebati ilk karşılaşmada birbirlerine gönül vermişlerdi, mücadeleye meydan kalmadan da kolayca nişanlanmışlardı. İşin böyle oluşu muhabbeti eksiltmez; hatta çıkan zorlukları yenmek için harcanacak kudret tasarruf edildiğinden sevişme daha kuvvetli olur. Güçlüklerin bir aşkı daha fazla kıymetlendirmesi, hele daha devamlı hale getirmesi sözü boştur.

Dikkat edilirse skandal şekline kadar götürülmüş aşk izdivaçları kısa ömürlü olur ve ekseriya yine bir skandal ile nihayet buluverir.

Yonca'nın evlenişi hakkında ne Aslı, ne Somnur, ne de Emire bir hükme varabiliyorlar. Nasıl varabilirler ki, onlar için bu izdivaç hâlâ bir sır olmakta devam etmektedir. Sevişerek mi evlendiler? Somnur, "Başka türlü olması akla gelmez," diyor, "zira ikisi arasında mali vaziyet bakımından bir uçurum var. O adamın parasız bir kasabalı kızı sevmeden alması imkânsız."

"Evet ama Yonca bir peri kızı değildir. Mesela seni yahut Emire'yi içtimai seviyeniz yüksek veya orta halli olmasa da bir erkek sever alır; herkes de hak verir... Ama Yonca'yı seçerse şaşarlar."

"Yoksa Yonca bir sebeple zengin mi oluvermişti? Faiz

Taib'in karşısına otelci Hacı'nın kızı olarak değil de çoktandır paraya ve bol paranın sağladığı hayata alışmış bir hanımefendi gibi mi çıktı?"

"Mümkün. Belki daha evvel Ovalı bir zengin çiftçiyle evlenmiştir, bu adam ölmüş, servetini karısına bırakmıştır. Taib'i o refahlı halinde tanımıştır."

"Peki ama niçin yerinden sormuyoruz?"

"Feridun kaymakamdan, daha iyisi validen tahkik ettirsin."

"Yahut Abdurrahman dayı oradaki bir ahbap tüccara yazsın öğrensin."

"Niçin bizi meraka düşürüyor?"

"Daha evvel kendisini sorup araştırmamızın öcünü alıyor demiştim ya!"

"Bu kadarcık yapmasını haklı buluyorum."

Öyle söyleyen Emire göğsündeki Paris işi madalyonun platin zinciriyle oynuyordu. Aslıhan gülümsedi ama öteki farkına varmadı.

Konuşma Çulhagil'in hacizden kurtarıp tekrar içine girdiği apartmanda oluyordu. Mete Caddesi'nde, bir ikindi üstü. Binanın ön cephesine güneş vurduğundan arka taraftaki denize ve Çamlıca'ya bakan Somnur'un yatak odasında oturuyorlar.

Pimpirik Dede'nin yalısı karşıda, ışık fazlalığından iyi seçilmiyor. Eski nazır bu kışı epeyce rahatsız geçirmişti; şimdi yaz başlangıcıyla beraber sıhhati düzelmiştir. Aslıhan ile Sebati dün ziyaretine gitmişlerdi. Erkek güzelini de anlayan Şerif Bey damadı pek beğenmiştir.

Sebati'yi yeniçeri eri yahut levent şeklinde tecessüm[1] ettirmiş olacaktı ki bir ara şöyle, baştan ayağa süzdükten sonra mırıldanmıştı:

Şemşir gibi rûy-i zemine taraf taraf
Saldın demir kuşaklu cihan pehlivanları

Hamdolsun korktuğuna uğramamıştı, Aslıhan'ını yarın firaşına[2] alacak olan erkek "bazu ve pehlu"su[3] gazanfer, pulatmisal yapılı bir yaman delikanlıydı, ne güzel giyiniyordu, zarafet numunesiydi; âdeta bir damadı şehriyâri! Nişanlılara bakarak içinden, "Bunların visali o visallerden olur ki kendilerinden fazla kâinat hazzinden erir hale gelir; zikr-ü tehlilden[4] sonra cezbeye,[5] daha sonra da fenafillaha[6] vusul[7] bulur." diyordu, ne diyeceğini bilemiyordu. Veda sırası tembih etti:

"Sonbahara düğün... Gelecek sene bana küçücük bir Aslıhan yahut bir Sebaticik. Hangisi olursa fark etmez; sizden doğan bir nur olsun da!"

4

Yeni çift yalıdan çıkınca –Sebati'nin İngiliz markalı küçüklüğüne uymayan pahalılıkta bir arabası vardı– şehirden

1 tecessüm: cisimlenme, belirme
2 firaş: yatak
3 pehlu: vücudun iki yanından biri
4 zikr-ü tehlil: lailaheillallah sözünü söyleme
5 cezbe: kendinden geçme
6 fenafillah: Allah'ın varlığı içinde yok olma
7 vusul: ulaşma, varma

çıkıp kırlara açılmak, yalnız kalmak, yalnız kalışlarını iyice duymak ve buna doymak ihtiyacıyla Şile yolunu tuttular.

Henüz birbirlerine sarılmış, sarılma vaziyetinde rahatça kalabilmiş değildiler. Kaçamak birkaç buse ve yine mal çalarcasına birer kucaklaşma... Şimdiye kadar temasları bundan ibaretti. Zaten iki taraf da seviyorsa fazla açgözlülük ve aceleciliğe yer kalmaz. Gerçek sevişenler beklemeyi bilirler, onun da zevkini sürerler.

Asfalt yol mevsim icabı işlekti; umdukları yalnızlığı bulamadıklarına üzülüyorlardı. Nihayet Sebati direksiyonu sağa kırdı. Kayışdağı arkasından Maltepe'ye inen bu yol Süreyya Paşa Çiftliği'ne kadar ıssız yerlerden geçiyordu. Sulak, ağaçlı değildi ama etrafı kaplayan çalı, çırpı, funda ne varsa hepsi yemyeşildi; aralarında açıp köpürmüş sarı katırtırnaklarıyla, azmanlaşmış mor çiçekli dikenlerle, güneşte ısınmış kekik kokularıyla tam bir İstanbul kırı...

Adalar üzerinden Katırlı dağlarına kadar Marmara'yı kavrayan bir tepeye vardılar. Sebati arabayı kenara çekip durdurdu; hiçbir şey demeden, zemin bile hazırlamaya lüzum görmeden Aslıhan'ı yerinden kaldırdı, onun yerine geçti, kucağına aldı. Direksiyon yanda kalmış, ikisi bir kişilik yere sığmıştı.

İşte Aslıhan liseden çıktığından beri, beş senedir istediği gibi serbest hayat sürmesine, denizde erkek arkadaşlarının sırtlarına çıkıp bacakları arasından geçmesine, bunlarla sandalda ve motosiklette sarmaş dolaş denilecek bir laubailikle yapmadığını bırakmamasına rağmen asıl erkek öpüşünü ve erkeğe sokuluşu o gün orada öğrendi.

O gün, orada ilk defadır ki erkek temasından kadının

duyması lazım geleni duyduğu için kadın oldu, bunun ne kadar zevk verici ve zevk duyucu bir şey olduğunu anladı.

Manevi bekâretini Narlıçiftlik yolunda kaybettiğini ömrünce unutmayacak. Fakat bu, kaybetmek değildi; kadınlığı kazanmaktı. Zevki az süren bir devirden çok süreceğine geçiyordu.

Tuhafı şu ki genç kızlık çağında erkek ahbaplarıyla cüretli olan, onları şaşırtan Aslıhan şimdi sıkılgan, utangaç, yaşından da küçük bir hal almıştı. Bir ara düşündü:

"Meğerse," dedi, "öbürleri bana hiç tesir etmemiş. Dokundukları zaman duymazmışım, hiçbir zaman erkek yerine koymamışım onları... Ne kadar saf, acemi, çocuk kalmışım! Böyle olmaz, azıcık açılmalı, yırtılmalıyım. Ben de bir şeyler yapmalıyım, teşebbüse geçmeliyim. Pek donuk duruyorum."

O düşünceyle değil de hisleri iyice uyandığından, utanmayı unutacak hale geldiğinden birdenbire şahlandı, yirmi beş yaşına kadar zaptedilip kalmış arzuların birikmiş hırsıyla nişanlısına âdeta yüklendi ve bu, erkekle ilk tanışma cenkleşmesinin yeneni kendisi oldu.

Maltepe'ye doğru inerlerken yaptıklarından utanmışçasına eski köşesine büzülmüş, kabahatli çocuk gibi önüne bakıyordu, içinden de söyleniyordu:

"Fena oldu galiba... Fazlasına mı gittim nedir?"

Çantasını açıp Miss Dior kokulu mendilini çıkardı, üst dudaklarıyla burnunun altına rastlayan yeri birkaç sıra kırağı taneleriyle bembeyaz terlemişti; bunları silerken göz ucuyla yarınki kocasına baktı. Profilden görmekle beraber dudaklarında tatlı, mesut, tatmin edilmiş bir gülümseyiş, bir

kendinden memnunluk sezince korkusu gitti, yeniden cesarete gelerek bu mendili onun yanağına, ruj izlerine götürdü, silmeye başladı.

Sebati bırakıyor, vaziyetini değiştirmiyordu. Ancak silme işi bitince maşuka dayanamadı, dudaklarını yine oralarda gezdirdi, yeniden ruj lekeleriyle eski haline getirdi:

"Dursun böyle," dedi, "şehre gireceğimize yakın bir daha silerim, hepsini birden! Kendi makyajımı da o zaman tazelerim."

Çiftliğin yol üstüne rastlayan ağaçlıklı geniş havuzu önünde durdular; arabadan inip suya doğru birbirlerinin bellerine sarılmış vaziyette yürüdüler. Tek vücut haline gelememenin çaresizliğiyle yanıp yakıldıkları, bu ihtiyaçla kıvrandıkları hem ıstıraplı, hem de ıstırap nispetinde tatlı bir dalgalanma içindeydiler.

Dişi örümceğin erkeğini yutmak istediği an. Bu anda erkek de dişinin hem var olmasını ister, hem de yok olurcasına erimesini!

Büyük zevklerin son kertesi cisimden ayrılmak, cismi bir kabuk gibi bırakıp ruh haline gelmek arzusudur. Kabuk o kadar doyurmaz, kifayetsiz olur ki bundan sıyrılmadıkça zevkin müntehasına[1] varamayacağımızı anlar, ümidinizi ruha çevrilmeye başlarsınız.

"İnsan yapısı daha fazlasını duymaya elverişli olmalıydı," diye düşündü, "pek de mütekâmil[2] mahluklar değilmişiz. Belki başka dünyada zevk alma ve zevke kanma bakımından daha ileri insanlar vardır."

1 münteha: son
2 mütekâmil: olgunlaşmış, gelişmiş

Çiftliğin havuzunu konuşmadan ve dinî bir iş yaparcasına da kenarından suya bakıp akislerini de birlikte sürüyerek tavaf ettiler. Aslıhan'a öyle geldi ki ikisi de başka bir kıtada, başka dinde, bambaşka adamlardır. Birbirine karşı duyulan şiddetli arzunun bir tezahürü de olduğu yeri ve inançlarını unutmak, eski ve gerçek benliğini tanımaz hale gelmek değil midir?

Seven yepyeni bir insandır. Sevmeden önceki varlığını öyle tatsız, bomboş, hiçe gitmiş sayar ki kendisi kendine yabancı gelir.

Aslıhan arabada nişanlısına sokuldu:

"Tuhaf ve çok acayip şeyler düşünüyorum," dedi, "aklımdan şüpheleniyorum."

"Ne gibi şeyler mesela?"

"Şu yokuştan aşağı ineceğimize arabanın havaya yükselmesini istiyorum. Ama bildiğimiz hava değil o... Boşluğunda birer buluta ilişmiş bahçeler, köyler, kırlar ve çayırlar, çeşit çeşit peyzajlar var. Birine uğrayıp yine havadan aşarak öbürüne geçiyoruz, ikimizden başka insan yüzü görmeden, görmek ihtiyacını hissetmeden, yaşlanmadan ve sevgimizden zerresini kaybetmeden..."

Birden durdu:

"Saadet insana bakınız neler söyletiyor!" dedi, sustu. Sebati, "Beni de susturuyor," diye cevap verdi, "bütün bu işler olup bitti, yine de hâlâ 'Ya onu görmeseydim, karşıma çıkmasaydı ne yapardım?' korkusu içindeyim. Korkacak artık hiçbir şey kalmadığını biliyorum, fakat olmamış olması ihtimalini aklıma getirdikçe hayali korkunun dehşetiyle ürperiyorum, haykırmak istiyorum. Bunu yaptıran aşktır."

Genç kız "aşk" sözünü de nişanlısının ağzından birinci defa o gün işitti.

İşte Somnur'un apartmanında Emire de olduğu halde Yonca'nın esrarlı kalan evlenmesi ve zenginliği konuşulurken Aslıhan bir gün evvelki Maltepe yolu macerasını ara sıra düşünmekten, düşünürken de tatlı ürpermeler duymaktan kendini alıkoyamıyordu; içinden, "Eğer isteseydi ruhumunki gibi cismimin bekâretini de oracıkta kaybedebilirdim," dediği oluyordu; kendisiyle alay da ediyordu:

"Kızım, sen şu nişanlılık devrinin uzamasını pek isteme, bir an evvel evlenmene bak. Yoksa Pimpirik Dede'nin tabirince 'zifaf' gecesine tam teçhizatla giremeyeceksin!"

Emire ile Aslıhan'ın evlenmeden önceki nişanlılık veya nikâhlılık ayları başka başka şekillerde geçecekti. Birinci çift sadece muvafık bir izdivaç yapmıştı, sevişmişler, bildiğimiz gibi birbirlerini beğenmişlerdi; ayrıca durgun, ağırbaşlı insanlardı. Halbuki ikinciler hem âşık olmuşlardı, hem de çapkın, haşarı, aleladeden üstün keyif ehli neşeli çocuklardı.

Tabiidir ki bunlar çok gezecekler, çok buluşacaklar ve epeyce yaramazlık edeceklerdi. Nitekim sözleşmişlerdi: Pazar günü erkenden Sebati gelip Kadırga'dan nişanlısını alacak, araba ile Kartal'dan Yalova'ya geçecekler, Bursa'ya gidip akşama döneceklerdi. Aslıhan'lar henüz Bostancı'ya taşınmamışlardır. Genç kız:

"Ya dönüşte vapura yetişemezsek? Olur a, otomobil yolda bir arıza yapıverir. Nerelerde kalırız? Evli değiliz ki otele gidelim."

Böyle bir macerayı istemekle istememek arası, heyecanlı

bir kararsızlık geçiriyordu. Abdurrahman dayı ile Şadıman teyze Aslı'ya güveniyorlar, hatta Emire ile Somnur da. Bunu bilen genç kız sadece onları yalancı çıkarmamak için durmak lazım gelen noktayı aşmayacaktı.

Sevmenin ve nişanlanmanın Aslıhan'a şimdiden bazı faydaları dokunmuştur: Eskisi kadar savsakçasına giyinmediği gibi iç çamışarlarını da artık pahalılarından seçiyor, ütüsüz bırakmıyordu. Çengelli iğne ile şurasını burasını tutturmaktan vazgeçmişti; çorapları da düşmüyordu; zira ufacık bir karın korsesine iliştiriyor, iyice geriyordu.

Tanınmış terzilerden birine gayet şık, ikisi emprime, biri keten açık renkli üç "küçük rop" diktirmişti; üçünün de renklerine uygun ayakkabıları, çantaları ve eldivenleri vardı. Güzelliğini, sevimliliğini, çapkın alımlılığını bu elbise ve kıyafetlerin daha göz alıcı hale getirdiğinin kendisi de farkındaydı.

Günün birkaç saatini Aliye ile beraber ütü masasının başında geçirmekten sıkılmıyordu. Besleme kız da güya bunları kendi giyecek, Sebati Bey'e kendisini beğendirip okşatacakmışçasına anlaşılmaz bir zevk içinde küçük hanımına gönülden yardım etmekteydi.

Kadınlar evlenecek cinsdaşlarının hizmetinde bulunmaktan zevk alma itibarıyla erkeklerden daha duygulu olurlar, âdeta kendilerine hayal tarafından pay çıkarırlar.

Pazar sabahı Aslıhan erkenden hazırlandı, nişanlısının arabası kapıda durunca bekletmeden Aliye'nin hayran bakışları altında yerine geçti. Yalnız Aliye değil, o çıkışı ve binişi kim görse hoşlanırdı. Zira yarının gelini hem zarif giyinmişti, hem mesuttu, hem de sabah serinliğinin arttırdığı

mahmur tazeliğiyle daha da güzel görünüyordu. Sebati ona bir baktı: Otomobilin içine bir yığın çiçek, bir yığın meyve, bir yığın renkli bulut, bunlardan yaratılmış, hepsi kendisinde mevcut bir genç kız oturmuştu; ipek, renk ve rayiha serperek ve en biçimli şekilde serpilerek...

Bu manzarayı Pimpirik Dede görmeliydi... Yalnız Aslıhan mı? Hayır! Onu Sebati'nin sağlam erkekliği de hayran bırakırdı. Göğsü yarı açık, yarım kollu, bembeyaz gömleğiyle, keskin hatlı yüzüyle, atletik vücuduyla bu nişanlı gerçekten levent, gerçekten yakışıklı delikanlıydı. Genç kızın o sabah vakti güzelliğiyle şaşkına döndüğünden susup kalmıştı. Araba hareket ettikten bir müddet sonra tuhaf bir sesle Aslıhan, "Bonjur beyefendi," dedi, "ben geldim, buradayım, yanınızda!"

Sebati gülmeye başladı. Şayet cadde daha tenha olsaydı o hoş sözün karşılığı en azı bir buseydi. Öpemediği, kucaklayamadığı, yapacak başka bir şey de bulamadığı içindir ki gülüyordu.

Şundan, bundan konuşuyorlar, havanın talihlerine güzel oluşundan, evdekilerin sıhhatinden, Somnur ile Emire'den akıllarına gelen her şeyden...

Araba vapuruna girince Sebati:

"İştihanız varsa," dedi, "şeker, çikolata, karamela, drops cinsinden bir şeyler var. Sevdiğinizi bildiğim için 'pötifur'lar da aldım."

"Bunları sevdiğimi nereden biliyorsunuz?"

"Âşık hatıralara kıymet veren bir adamdır. Bizim yazıhaneye ikinci gelişinizde yerken sevdiğinizi söylemiştiniz. O günden beri pastacı vitrinlerinde ve çay davetlerinde pöti-

fur görünce sizi düşünmediğim olmadı. Düşündüm ve sizi gözümün önüne getirip hasretinizi çektim. Hoş, hasret çekmek için pötifurları görmeye muhtaç değilim, daima hasret halindeyim."

"Güzel sözler bunlar..."

"O gün arkanızda karyağdılı bir tayyör vardı. Çantanızla ayakkabılarınız da bir örnek deridendi. Şimdi de öyle ya... Yine 'asorti'... Robunuz da pek zarif, pek yakışmış."

"Kendim nasılım?"

"Bir içim su."

Aslıhan teşekkür makamında nişanlısının elini okşadı. Parmakları bu elin temasından ayrılmak istemiyordu; sevişenler için iki elin teması bambaşka bir şey, bir fizik tecrübesidir sanki! Sanki iki vücudun kan damarları birbirine ekleniyor gibi bunda bir enerji artışı oluyor; iki vücut bir kalple, fakat daha kuvvetli atmaya başlıyor.

Genç kız öyle sanıyor ki elini çekip de teması kaybetse birdenbire kan zafiyetine uğrayacak, etrafını eski berraklık içinde göremeyecek, başı dönecek. Bu inanışla parmaklarını nişanlısının elinden ayıramıyor. Şu var ki ayırmamak da yetmiyor, daha fazlasını istiyor: Sıkmak, tırnaklarını geçirmek, büsbütün kenetlenmek, kenetlenip kalmak.

Fakat Aslıhan o halinde bile alaycıdır, kendisine hitap ediyor:

"Elbette böyle olur: Yirmi altı yaşına kadar ne vardı bekleyecek? Arzularını delişmenliğe vurup içinde saklamışsın... Şimdi gemi azıya aldılar, durdur bakalım bunları! Adamcağızı ürkütüp kaçıracaksın, 'Ben bu kudurgan kızla başa çıkamam' deyip fertiği[1] çekecek."

1 fertik: kaçma, uzaklaşma

Şunu da düşünüyor:

"Üsküdar yolundan gidip geldikçe araba vapuruna giren otomobiller içine kurulmuş çiftlere bakar, imrenirdim. Bunların kimi evlerine dönerdi, kimi gezintilere giderdi. Evdeki ve gezintideki hallerini gözümün önüne getirir, hülyalara dalardım. Sade ben mi? Bizimkilerin hepsi, bütün yetişmiş kızlar bu hülyalardan zevk alırlardı. İşte sıra bana geldi. Hayalimdeki erkek Sebati'den daha iyi değildi. Otomobil de hülyamdaki kadar cici... Ufak ama nasıl da kibar! Şoförlerin gözü hep bizimkinde."

Bu arada pötifurlardan üç tanesini yiyivermiş, birini de eliyle nişanlısının ağzına götürmüş yedirmişti. Bu ağzı kendi kokulu mendiliyle silmeyi unutmadı.

Kartal İskelesi'nde hesap ettiler: Bir günde Bursa'ya gidip dönmek yarışa benzeyecek, çok yorucu olacak, bu seferlik Yalova kâfi gelecekti. Yemeklerini rahat rahat Termal'de yerler, ormanda gezinirler, vaktinde İstanbul'a yetişirlerdi. Sebati müessesenin hukuk müşavirlerinden olduğu için Aslıhan'ın soyunup dinlenmesi, isterse bir uyku çekmesi mümkündü; bir oda açtırabilirdi. Delikanlı diyordu ki:

"Öğleden sonra sıcak bastırır, insan rahat etmek ister. Akşama diri, neşeli olmak için birkaç saat dinlenmek lazımdır."

Kaplıcalara varınca evvela her tarafı gezdiler; yokuşlara tırmandılar, merdivenlerden inip çıktılar, ara yolların kuytularına sokuldular; bütün otellere uğradılar. Öğle güneşi, gölgeleri büsbütün koyulaştırıyor, ağaçsız yerleri gözleri yakan bir beyaz ateş altında görünmez hale getiriyordu.

Azman ortancalar tombul başlarını kaldırmış, glayöller havai fişekleri gibi göğe fırlamaya hazır, bütün çiçekler ve yeşillikler tok, hepsi dik ve asi, burada bir tropik iklimi ve tropik nebatlar rejimi hüküm sürüyordu.

Otele epeyce yorulmuş, iyice acıkmış, birbirlerine daha da alışmış halde döndüler.

Gezintileri sırasında olduğu gibi burada da dikkati kendilerine çekmişlerdi. Öyle bir çift teşkil ediyorlardı ki evlilerin çoğu bu ahengi ve bu uygunluğu gösteremediklerine üzülüyorlar, evlenecekler ise öyle bir talihe erip eremeyeceklerini düşünmeye dalıyorlar, yaşlılar gençleşip bir tecrübeye daha giremeyeceklerinin kederini duyuyorlardı.

Hisler ve düşünceler ne olursa olsun, hepsinin üstünde verdikleri tesir şuydu: Hayatı sevdirmek ve böyle birkaç safhasından dolayı yaşamanın zahmete değer bir kıymeti olduğunu kabul ettirmek.

"Bu yorgunluğu almak için birer viski içeriz değil mi?" diyen Sebati başıyla kabul işareti verdikten sonra Aslıhan gülmeye başladı ve gülüşünün sebebini soran bakışına karşı, "Bir hatırası var da ondan," dedi, "ilk viskiyi beş, altı sene evvel bu mevsimde Somnur'un bahçesinde gizlice içmiştik; size anlattığım 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyeti şerefine!"

"Şimdi kendi saadetimize içelim. İkinci kadehi de cemiyet şerefine içeriz."

"Sarhoş olurum sonra."

"Mademki yatabileceksiniz, olsanız ne çıkar?"

"Sizinle 'sen' diye konuşmaya başlarım."

"Hani o günler!"

“Vakitsiz olmaz mı?”

“İçimizden birbirimizle senli benli konuşmuyor muyuz? İlk tanıştığımız gün siz yazıhaneden çıkarken arkanızdan ‘siz’ diye mi içimden konuşmuştum? Hayır... ‘Güle güle Aslıhan, yavrum, sevgilim, seni yine göreceğim, daima seni arayacağım, sen benim eşim olacaksın’ demiştim. Siz ne demiştiniz?”

“Söyleyeyim mi? Ayıp olmaz mı? Niçin olsun? Söyleyeceğim. Demiştim ki: Sen benim görüp beğendiğim ilk erkeksin, Avukat Bey! Benden azıcık hoşlanmadın değil... Ama ben bu kadarını istemiyorum. Beni çok, pek çok sevmelisin, benim seni seveceğim kadar!”

“İstediğinizden fazlası oldu, işte.”

“Sahi mi Sebati? Beni gerçekten sevdin mi, ilk günü, ilk bakışta?”

Aslıhan birdenbire sustu; sonra utanarak mırıldandı:

“Gördünüz mü? Senli benli konuşmaya başladım bile, ilk kadehte! Bana içirmemeliydiniz. Her yudum içimdeki gizli sarhoşluğu açığa vuruyor. Ben esastan sarhoş bir kızımdır, içmeden sarhoş.”

Böyle dedi ve kadehinde kalanı bir çekişte bitirdi; mahmur gözlerle nişanlısını kavradı. Öyle bir kavrayışıydı ki bu Sebati, karşısında oturan Aslıhan’ı aradaki mesafeye rağmen, kucağında boynuna dolanmış halde hissetti, dudaklarını arayacağı geldi, içinden, “Galiba bir kadeh viski beni de sarhoş etti,” diye söylendi, “Pimpirik Dede’nin hakkı var. Uzatmak doğru değil, eylülde evlenmeliyiz.”

Yemekten sonra bir oda hizmetçisi, Aslıhan’ı kendisine

ayrılan odaya götürdü. Zaten durup oturacak hali yoktu. Üstündekileri çıkarıp bir koltuğa biçimlice astı; eskiden olsa etrafa serpiştirirdi. Karyolanın pikesini geriye itti, çarşafa yarı beline kadar örtünüp yattı.

Dışarıdaki tropik manzarasını şimdi bu loş, kuytu odada gözlerini kapayınca olduğundan da canlı görüyordu. İşte çocuk başlı ortancalar, işte havai fişeği glayöller ve çardaklardan, setlerden, kameriyelerden sarkan, kabaran, köpüren, renk renk güller... Su sesleri... Bir ses daha: "Güle güle Aslıhan, yavrum, sevgilim!"

Erken kalktığı, yürüdüğü, içtiği için ve bunlardan ziyade sevdiğinden, sevildiğinden ve mesut olduğundan dolayı öyle tatlı, derin uyumuştu ki hizmetçi vapur vakti geldiğinden kendisini Sebati'nin tembihi üzerine kapısına vurup uyandırmıştı.

Hemen duşa koştu, saçlarını ıslatmadan sudan geçti, çarçabuk giyindi; giyinirken kendisiyle konuşuyordu:

"Pek yakında, belki yine bu odada kalacaksın ama yalnız değil. Yanında kocan bulunacak. Konuşa konuşa beraber giyineceksiniz, birbirinizin giyinmesine yardım edeceksiniz. Genç kızın kendisini erkekten yıllarca sakladıktan sonra hatta bazı evlenmelerde tam yabancı olan bu erkeğe bir gün, birdenbire teslim oluvermesi, artık bunun utanılacak tarafı kalmaması ne tuhaf bir değişiklik! Tuhaf ve biraz da ayıp... Ancak karşılıklı sevişmek şartıyla işin tuhaflığı, ayıplığı kalmıyor; Sebati ile benim aramda olduğu gibi."

Nişanlılar her hafta bir uzak yere otomobilleriyle gidip

gezedursunlar, yaz iyice bastırmış ve Ankara'nın memur aristokrasisi can atarcasına İstanbul'a dökülmüş, yazlıklara dağılmıştı.

Bu arada Emire de küçük Semire ile Pimpirik Dede'nin yalısına yerleşmişti. Aynı semtte oldukları için Somnur'la hemen her gün buluşmakta ve çok defa beraber dolaşmaktadırlar. Bazen Bostancı'ya gidiyorlar, Aslıhan'ı da alıyorlar.

Tenhalaşmış olan Beyoğlu yazın o Ankara'dan gelmiş olan rical[1] hanımlarıyla bir değişikliğe uğrar; caddeden kışın görülmemiş kadın tipleri bilhassa ikindi saatlerinde bir mağazadan çıkıp ötekine girerek, pastacılara uğrayıp dondurma yiyerek, hatta yarı boş sinemalara sokulup film seyrederek Beyoğlu'na hoş bir yenilik getirirler. Kadın meraklısı eski kurtlar bunu bilirler ve fırsatı kaçırmazlar; sayfiyelerden şehre inmek ve akşama yine dönmek zahmetine seve seve katlanırlar.

Emire yalıda sıkıldıkça bahane icat edip Somnur'u yanına alarak ikindi üzeri Beyoğlu gezintileri yapmaktadır. Son durak Park Pastanesi'nin bahçesidir; arabası burada bekler. Sular karardıktan sonra Kabataş'a inerler, oradan Üsküdar'a geçerler; gün tamam olur.

Biri incecik, öbürü boylu boslu ve etli canlı bu iki güzelin Beyoğlu seferleri daima dikkati çekmektedir. Hayran kalanlar çoktur; takip edenler de vardır; pastane bahçesine bunlar için gelenler de oluyor. Ora müdavimleri sorup soruşturmuşlardır: Biri Bakan Feridun'un karısı, öbürü vurguncu Çulhagil'in kızı, ikisi de büyük lokma.

1 rical: yüksek makamlardaki devlet adamları

Birincisiyle sevişmek, ikincisine kendisini sevdirerek evlenmek hülyası çoğunu meşgul ediyor. Yazık ki hanımlar oralı değil. Şimdilik tenha Beyoğlu ve kalabalık pastane bahçesini süslüyorlar, değişik elbiseleri, zariflik ve güzellikleriyle binlerce gözü oyalıyorlar, kendilerini dört gözle bekletiyorlar.

O kadar ki pastane kapısında göründüler mi en aşağı on, on beş erkek müşteri memnun birer nefes alıyor ve içinden, "Hah, hele şükür geldiler! İki gündür görünmemişlerdi," diyor. Kadınlardan da bekleyen vardır: Ne giydiklerini görmek için. Hele Emire'nin şapkaları daima merakla tetkik ve çok defa taklit edilmektedir.

O gün ikisi de, yepyeni elbiseler ve şapkalarla geldikleri için göz hapsine alınmışlardı. Kendilerine bir vaziyet vermek lüzumunu duydular, konuşmaya dalmış görünmek lazımdı. Emire sordu:

"Dört gündür peşimizi bırakmayan şu sarışın genç de kim acaba?"

Somnur o tarafa bakmadan meşhur bir doktorun ismini söyledi ve "Onun oğlu," dedi, "dört gün değil, iki haftadan beri aklı bizde."

"Yani sende!"

"Evet... Araya vasıta da koydu, âşıkmış, evlenmek sevdasında."

"Peki ama sen neden bu işlere karşı lakayt duruyorsun? Nihayet bir karar almalısın, şekerim. Bak Aslıhan da sırasını savıyor."

"Benim vaziyetim başka, hedef benden fazla babamın parası. Bu şartlarla evlenmek istemiyorum; zaten o paraya

da güvenemiyorum. Bilmiyor musun? Az daha hepsi gidiyordu. Altı ay âdeta sefalet çektik."

"Arkandan koşanlar arasında istediğin gibi biri yok mu?"

Somnur cevap vermedi; fakat bu, öyle birinin olmadığı manasına bir susma değildi; hal ve tavrıyla bir tasdike benziyordu. Emire, sanki genç kız "var!" cevabını vermişçesine tekrar soruyor:

"Kim? Şimdiye kadar bizden neye sakladın?"

"Kendime emin olmadan açılmak istemedim."

"Anlat artık... Dinliyorum."

Somnur etrafına bakındı. Yanlarındaki masalar boştu, konuşmasını kimse işitemezdi dedi ki:

"Bir senelik iş bu. Hani geçen yaz apandisit ameliyatı yaptırmak için hastaneye girmiştim ya... Orada tanıştık."

"Hastalardan biri mi?"

"Hayır, asistanlardan biri, genç bir doktor."

"Hastanede ancak on iki gün kalmıştın."

"Kâfi geldi... İlk görüşte hoşlanmıştım. Onda da öyle olmuş."

"Demek sonradan da konuştunuz?"

"Konuştuk. Buluşuyor, mektuplaşıyoruz da."

"Hayret! Bize hiç sezdirmedin."

"Kapalı ruhlu bir kızım ben."

"Ya 'Dört Yapraklı Yonca' anlaşması? Sözleşmemiz böyle miydi?"

"Sen Ankara'daydın... Sonra babamın başına da o vaka gelmişti. Neticeyi bekledim."

"Şimdi iş ne merkezde?"

"Eylülde o, Amerika'ya gidecek. Ben de gideceğim, babam razı olsa da, olmasa da!"

"Mali vaziyeti nasıl?"

"On parasız. Kendisini oraya hususi bir teşkilat gönderiyor."

"Hikâyeni baştan anlat, çok meraklı."

Emire deminki sualleri sorup cevaplarını dinlerken ayrıca bir şeyler düşünmüş, kendinde bir tuhaflık hissetmişti: Sevişmeden acele evlenmiş, bir kadının sevişenlere karşı duyduğu gıpta. Ona bu nasip olmamıştı; Feridun'u sadece beğenmiş, muvafık bulmuştu. Somnur şimdi helecanlı görünmemeye çalışmakla beraber belli ki derin bir haz içinde, Emire'nin tanıyamadığı bambaşka bir âlemde! Aslıhan ise bir taşla iki kuş vurmuştu; hem muvafık bir izdivaç yapıyordu, hem de araya aşk karıştırmaya muvaffak olmuştu. Somnur'unki büsbütün fevkaladeydi. Bir yıldan beri kimseye sezdirilmeden devam eden gizli ve sürekli aşk, basit de olsa yine bir macera.

Somnur'un hikâyesi gerçekten sadeydi. Birdenbire baş gösteren bir apandisit krizi üzerine genç kızı bu, Türk hekimlerle ecnebi hemşirelerin çalıştığı hususi hastaneye kaldırmışlar, hemen ameliyat etmişlerdi. Ameliyattan sonra gözlerini açtığı zaman bir tehlike atlatmanın zevkiyle etrafına bakınca beyaz gömlekliler arasında o delikanlıyı bulmak Somnur'daki yaşama keyfini arttırır gibi olmuştu. Hele birkaç gün, karşısında hep onu görünce:

"İyi ki ölmedim," diye söylenmişti. Dünyayı görüş tarzı değişmişti, yaşamaya ehemmiyet vermeye, yaşamakta bambaşka bir mana sezmeye başlamıştı. O kadar ki bir hafta için-

de tamamen iyileştiği, evine dönecek vaziyete girdiği halde ısrar etmiş, hastanede kalmıştı; güya korkuyordu. Zengin kızının bu kaprisine kolayca uyulmuş, istediği yapılmıştı.

Doktor Server ziyaretler sırasında fazla meydanda görünmüyor, fakat el ayak çekildikten sonra vesileler icat ederek odaya geliyordu. Somnur değil bir iki hafta, aylarca kalabilirdi. Nihayet on ikinci günü oradan ayrıldı. Bereket daha evvel ikisi de anlaşmışlardı. Muayyen gün ve saatte Çamlıca Millet Bahçesi kapısının önünde buluşacaklardı.

Genç kız şoförlük ehliyeti almış olduğundan o gün küçük arabasıyla yalnız geldi; Server bekliyordu bindi. En tenha yol Küçük Çamlıca üzerinden Acıbadem. Bu tarafa saptılar. Fakat sadece konuştular, ne kucaklaşma, ne öpüş. İkisi de yan yana, yalnız bulunmayı o günlük kâfi görmüşlerdi.

İkinci buluşmada daha uzağa, Taşdelen'e gittiler ve dikkati çekmekten korkarak üçüncü buluşma yeri olarak bir sinema seçtiler. Doktor Server ancak haftada bir gün serbestti, hastaneden ayrılamıyordu. Ayrılamadığı günler vakit buldukça Somnur'a uzun mektuplar yazıyor, bunları eliyle veriyordu. Genç kız da cevaplar yazıyor, aynı şekide muhabere[1] devam ediyordu.

Bu sırada Çulhagil tevkifhaneyi boylamış, işler altüst olmuştu. Server değişmedi, aksine Somnur'a daha da bağlandı; hatta vaziyetten memnun görünüyordu:

"Aramızda servet farkı kalmadı," demişti, "beni bir ecnebi müessese yakında Amerika'ya yolluyor. Birlikte gidebiliriz. Orada elime geçecek para ikimize de yeter."

1 muhabere: haberleşme

Bu saf, romantik ve âdeta platonik muaşakanın hikâyesini hayretle, hayranlık ve gıptayla dinleyen Emire sordu:

"Aslıhan'ın evinde kaldığınız sırada nasıl buluştunuz? Neden ona açılmadın?"

"Server'i tam o günlerde müessese bir heyetle İtalya'ya göndermişti. Mektuplarını Elvan Hanım'a yolluyordu; ben de ondan alıyor, onun vasıtasıyla cevaplarını gönderiyordum. Aslıhan'a açılmak için senin Ankara'dan gelmeni bekledim."

"Peki, babana ne zaman söyleyeceksin?"

"Ben söyleyemem. Malum vakadan beri arası Abdurrahman dayı ile pek iyi. Dayıya söyleteceğim. Zaten buna pek fazla ehemmiyet vermiyorum. Razı olmasa da her şeyi göze aldım, muhakkak Server'le evleneceğim."

"Yalnız dayı değil, Feridun, ben, Aslı, nişanlısı, hepimiz bu işin olmasına çalışacağız. Bize doktoru ne zaman tanıtacaksın?"

"Öbür gün boştur, çarşamba günü. Buraya çağırayım mı? Aslıhan'a da söyleriz gelir."

"O halde yarın Bostancı'ya gidelim, işi Aslı ile konuşalım. Tek başına bütün bu işleri nasıl çevirdin, nasıl gizli tutabildin? Şaştım vallahi! Ne kapalı kutu imişsin meğerse... O cin gibi Aslı bile farkına varamamış."

"Gizlemenin ayrı bir zevki var, Emire! Hislerimi, heyecanlarımı kimse ile paylaşmadıkça, etrafa dağıtmadıkça daha derinine duyuyorum."

"Servetini gizleyen, gizli kalması için de fakir görünen insanlar gibisin. Demek ki kasan altınla doluymuş, sezdirmeden kapısını açıyor, seyrediyor, örtüyormuşsun. Biz de

seni aşkta meteliksiz sanıyorduk. Halbuki milyonların varmış yavrum."

"Orasını bilmem, bildiğim şu: Bir senedir mesudum."

Böyle diyen genç kıza Emire dikkatle baktı ve onun gerçekten mesut olduğunu gördü. Bir şeyin daha farkına vardı: Somnur değişmişti, ince güzelliğine şimdi sevimlilik, sıcaklık, cana yakınlık, içten gelen bir nur, bir başka çeşit ısı ve ışık katılmıştı. Kendisi süsüyle, Aslıhan havailikleriyle meşgul olduklarından o değişmeyi sezememişlerdi. Bir de alışkanlıktan dolayı Somnur'la bakmadan yahut hep eski gözle bakarak konuşuyorlardı.

"Kocalar da böyle değil midir," diye içinden söylendi, "alıştıkları eşleriyle görmeden konuşurlar; onlarda hasıl olan değişikliğin farkına varmazlar; varmadıkları için de aldatıldıklarını, ihanete uğradıklarını anlamazlar yahut en sonra, iş işten geçtikten sonra anlarlar."

Pastanenin bahçesi dolmuştu. Yanlarındaki masaları da müşteriler çevirince o bahsi kapattılar. Daha o tarihte turistik oteller ve teraslarıyla salonları mevcut olmadığından burası akşam saatlerinde İstanbul'un varlıklı insanlarına biricik toplantı yeri vazifesini görüyordu. Zenginler arasına geçici ecnebiler, bir miktar da meşhur simalar karışmıştı; şairler, muharrirler, doktorlar vesaire.

Çoğunun mihrabı iki güzel mahlukun oturdukları taraftı; Emire arzular veriyor, Somnur beğeniliyordu. Birden kapının önünde Aslıhan göründü, arkasından da Sebati... Birbirlerine el salladılar. Gözler yeni gelenlere çevrildi ve Kırım Hanzadesi'nin üzerinde durdu. Aslıhan iri ve geniş

lâl dudaklarında olasıya ferah, iç açıcı gülümseyişi, canlılığı, fütursuzluğuyla, sağına soluna pek aldırmadan, masaları hesaplamadan ve çarptıklarına birer "Pardon... Affedersiniz" savurarak yürüyordu.

Vücutça biraz incelmişti, inceldiği için de daha uzun boylu görünüyordu. İyi giyinmiş, iyi taranmış, çoraplarını iyice germiş ve dikişini yerli yerine getirmişti; artık savrukluğu bırakmıştı. Çekik gözleri, yerli yerinde benleri, kabarmış göğsü, dolgun kalçaları ve çıplak kollarıyla göz alıcı, göz doyurucuydu. Uzun uzun, başkalarını aratmadan seyredilen, seyredildikçe edilmek arzusu veren ve alımlılıkta herkese pek benzemeyen, belki tenasüpte[1] kusurlu, lakin şahsiyetli bir güzel kadındı.

O güzelliklerden ki insanın önce nefesini keser, sonra derin bir göğüs kabarmasıyla teneffüs eskisinden daha rahat hale gelir.

Köşede oturan yaşlı bir muharrir, yanındaki genç ressama dedi ki:

"Boucher'nin 'Üç Güzeli' birbirlerine benzeyen, hemen hemen aynı yapıda, eşit manalı kadınlardır. Bunlar tamamıyla başka... Her birinin vücudu da, manası da değişik. Sen o tablodaki yahut daha iyisi Regnault'un tablosundaki gibi şunları yan yana getir, birbirlerine kollarını uzatsınlar, dursunlar, tabii çıplak değil de döpiyes mayolarla... Öyle modern bir 'Trois Grâces' teşkil ederler ki!"

Muharrir, Aslıhan ile Sebati'yi ayrıca süzdü, söylemiyordu:

1 tenasüp: birbirine uyma, orantı

"Ne sağlam yapılı, uygun, canlı bir çift bu! Düşün o sıhhat, o kudret, o dinamizm ile sevişmelerini! Dünyanın en üstün nimeti olan gençlik ve sıhhat ellerinde. Sevişerek yaşayacakları beş, on senenin kadrini bilsinler. Zeki çocuklar... Muhakkak bileceklerdir."

Ötede Emire, garsona Aslıhan için taze pötifurlar ısmarlamak istiyordu, genç kız bırakmadı:

"Rejim yapıyorum," dedi, "bir limonata içerim, o kadar. Sebati'nin yanında iri kalçalı, bodur bir besleme kız vaziyetinde kalmak istemiyorum; artık kendime bakacağım. Hürriyetini kaybetmenin bir saadet halini alacağını hiç zannetmezdim."

Bahçede konuşmaya dalıp geciktiler. Gitmek için kalktıkları zaman ışıklar yanmıştı; hepsi de Anadolu yakasına geçeceklerdi. Yaşlı muharrir onların gidişlerini seyretmek için yerinden kımıldamamıştı. Evine dönmeden evvel dış hayattan tesiri uzun sürecek hoş bir manzarayı zihnine nakşetmekten, yalnız kalınca bununla avunmaktan hoşlanırdı.

Önünden geçtiler.

Muharrir, arkadaşı genç ressama dedi ki:

"Bu nadir manzaradır. Zira üç taze kadının arasına ana, teyze, yenge olarak bir geçkini katılmamış. Yaşları ancak yirmi beş. Bir yaş ki kadın orada durabilseydi ve erkek de otuz beşi aşmasaydı dünya çirkin görünüşünden ve insanlar miskin hislerinden çoğunu tasfiye etmiş olurdu."

Emire, ayrı ayrı otomobillerine binerken Aslıhan'a yarın kendisine geleceklerini ve mühim bir iş görüşeceklerini haber verdi. Öbürü Somnur'un burnuna parmağını uzattı, dedi ki:

“Ha, şu mesele! Sırrını açığa vurdun o halde.”

“Biliyordun, demek?”

“Pek fazlasını değil. Geçen hafta seni sinemada görmüşler. Gören de teyzemle Aliye. Eh, hayırlısı! Elini çabuk tutarsan çifte düğün yaparız. Değil mi, Sebati? Pek hoş bir şey, bir yenilik olur; daha doğrusu eski bir âdetin yenilenmesi!”

“Haber almakta gecikmişsin Aslı... Bu bir senelik vakadır.”

“Âlâ! Geç olsun da güç olmasın. Herhalde Yonca bizden çok evvel duymuştur.”

Emire, arkadaşını köşküne bırakıp yalıya döndüğü zaman Pimpirik Dede’yi merdivene dayanmış buldu; elini ağzına götürmüş, sus işareti veriyordu:

“Gürültü etme kızım... Semirecik uyuyor.”

ÜÇÜNCÜ KISIM

10 yıl sonra

O gün –1953 yılının 24 Kasım'ına rastlıyordu– akşama doğru yağmur kara çevirdi; İstanbul için vakitsiz bir kar. Sinemköy'ün yokuş aşağı bozuk kaldırımlı bir sokağında, sipsivri, daracık, dış badanası aşınmış, içi ısınmaz tesiri yapan bir apartman... Somnur bu binanın daima açık duran antresine görünmekten çekinircesine girdi; taşlığa paspas yerine eski bir çuval serilmişti. Buna ayaklarını sürtmekten değil, sürmekten bile iğrendiği için bir köpek leşi imişçesine uzağından geçti.

Merdiven korkuluklarıyla duvarlarına dokunmaktan çekine çekine, bastığı yeri görmekten ziyade ayak yordamıyla iki kat çıktı. Sahanlıkta durup nefes alacaktı; fakat kızgın tavaya atılmış kuyruk yağı kokan bu havadan da ürkerek ağzını yumdu; alışkanlıkla parmaklarının bulduğu döner çıngırağı çevirdi. Kapağı gevşemiş veya paslanmıştı ki bir hırıltı çıkardı. Şen, şakrak ses esasen buraya hiç uymayacaktı.

Üzerinde yumuşak, parlak tüylü ve küçücük düğümlü hakiki Karakul bir astragan kürk taşıyan Somnur'un orada işi ne? Kimi ziyaret edecek? Çulhagil'in kızı beş sene evvelki

ve taze kızlık çağındaki inceliğini kaybedip azıcık tombullaşmıştır ama bu hal de ona yakışmıştır. İçliliğini muhafaza ediyor. Muhafaza ettiğinden dolayıdır ki Emire'yi en aşağı haftada bir ziyarete geliyor.

Evet, girdiği sefil apartmanda oturan, kısa zaman evvel Ankara'daki Hariciye Köşkü'nde dejöneye[1] ve akşamı Ankara Palas salonlarındaki kordiplomatiğin çağrıldığı baloya gittiğini bildiğimiz haşmetli Emire'dir.

Kapıyı açan da odur.

Bir Emire ki yine güzel kadındır ama bu hayatı azıcık daha uzarsa güzelliğini kurtarmak mümkün olamayacaktır. Ebediyen kaybetme çizgisinin tam hizasında durmuş bir güzellik! Ötesi ya teker meker yuvarlanıştır yahut ağır ağır iyiliğe doğru yükseliş. Nice kadın görülmüştür ki o hizada bir müddet beklemiş, imdadına yetişilmediğinden çarçabuk pörsümüş çökmüş, tekrar kalkınamayacak bir düşkünlükle mahvolup gitmiştir.

İki eski arkadaş öpüştüler.

Ufacık bir antreden geçip nihayet bu antrenin dört misli bir odaya girdiler. Yanda demir soba yanıyor; içerisi sıcak. Fakat sobanın önündeki iskemleye bezler serildiği için oda ıslak çamaşır kokuyor. O koku temizlikle sefaletin mücadele kokusudur.

Bezler Somnur'a çocuğu hatırlattı, soruyor:

"Tekin uyuyor mu?"

"Yeni daldı. Bugün huysuzluğu üzerindeydi, biraz nezlesi var da. Bedri burada değil, yalnızız."

---

1 dejöne: öğle yemeği

Son cümlesi "rahatça konuşabiliriz" manasına geliyordu. Bedri onun Feridun'dan sonraki kocasıdır. Beş senedir neler olmuştur, neler! Olanların en kötüsü de Emire'nin başına gelenidir.

Emire her zamanki gibi eski görümcesini soruyor:

"Aslıhan nasıl?"

"Yine gebe galiba... Çocuk muhabbetini anladık ama bu kadarı fazla. Beş senede üçüncüsü olacak."

"Varlıklı olduktan sonra ne zararı var? Bana Semire yük oldu muydu? Bu hafta gördün mü onu?"

"Gördüm. Sıhhati yerinde, neşesi de. Babası çok şımartıyor."

Emire o ilk çocuğunu içi yanarak zihninden geçirdi. Her zaman düşünüyordu ama Somnur karşısında olunca düşünüşü daha fazla ıstırap veriyordu. Çok sinirli günlerinden biriydi; kendisini tutamadı, ağlamaya başladı.

Somnur, yersiz bir aşk yüzünden şu hale düşen arkadaşının son aylardaki ağlamalarından müteessir olmakla beraber ümitleniyordu da... Zira vakadan sonra tam üç sene Emire'yi daima yaptığından mağrur, aşkına bağlı ve âşığına söz söyletmez bir halde bulmuştu.

Ancak bir müddetten beridir ki gözyaşları ve hıçkırıklar arasında pişmanlık tezahürlerine[1] rastlıyor, inadın ve inatla beraber aşkın kırıldığına şahadet eden sözler işitiyordu.

Elektrik düğmesini Somnur çevirdi. Saat henüz akşamın dördü ama gece bastırmıştı. Kar boyuna yağıyor. Belki de Emire'ye buhran geçirten de bu kardır. Ankara'daki refah

1 tezahür: belirme, görünme

ve ikbal kışlarının göz ve gönül eğlencesi olmaktan başka mana taşımayan karlarını hatırlamıştır.

Bakanlık otomobilinin kapıda beklediği karlı akşamlar... Çaylara, kokteyllere, ziyafetlere ve suarelere giderken kaloriferli arabanın içinden ayak ucunu bile sürmeden sadece gözleriyle seyrettiği süs karlar!

Emire birdenbire yerinden fırladı:

"Aman," dedi, "soba sönüyor galiba... Bir kere söndü mü boşaltmak, temizlemek, tekrar tutuşturmak lazım. Öyle bir iş ki bitiriyor insanı!"

Somnur'un yüreği cız etti. Kuzguncuk yolundaki koca yalının başlıca odalarında yanan Viyana malı, pembe veya krem renkli emaye borularıyla iç açıcı, tavana kadar uzanan çini sobalar, bunlara ilaveten salondaki şahane mermer şömine gözünün önüne geldi. Emire, başkentten şöyle birkaç gün için geldiği zaman o muhitte soğuktan şikâyet ederdi:

"Her taraftan rüzgâr giriyor. Bu yalı ıslah olmaz. Zamanı gelince satıp kurtulmalı."

"Zamanı gelince" sözünden kastettiği mana Pimpirik Dede'nin ölümü üzerine servetine kocasının konacağı gündü. Filvaki[1] Tatar Abdullah Şerif Bey nihayet doksan dokuz yaşında, evvelki sene ölmüş ve servetini en yakın akrabası Feridun Bahçesaray'a ve bir kısmını da ölmeden Aslıhan'a bırakmıştır ama genç kadın daha önce kocasından ayrıldığı için o servetten faydalanamamıştır.

1950 seçimlerinden sonra mebusluğu kaybeden sabık Bakan şimdi restore ettirdiği yalıda küçük Semire ile oturuyor. Zengindir, refah içindedir, fakat karısının skandal ma-

1 filvaki: gerçekten

hiyetindeki ihanetinden dolayı izzetinefsi kırılmış, dünyaya küskün yaşamaktadır.

Emire'nin öyle bir şey yapacağını kimse beklemiyordu. Daha ziyade süsüne, giyim kuşama, ikbale ve gösterişe meraklı, donuk ruhlu sanılan bu güzel kadın günün birinde bütün bunlardan, kocasından, çocuğundan, anasıyla babasından vazgeçerek küçük bir garaj işleten bir serseriyle hayatını birleştirmişti.

Nasıl olmuştu da o zamana kadar kendisine söz getirmemiş bir kadın otuzuna basarken böyle bir değişikliğe uğramıştı? Kendisi de anlayamamıştı; yalnız vakadan sonra Somnur'a şöyle anlatmıştı:

"Bizim sokağın köşesinde şık bir garaj açıldı. Önünden geçerken bakıyordum. Bir gün orada kollarını sıvamış, iş kıyafetinde, güçlü kuvvetli bir adam gördüm. Bu görüşten duyduğum heyecanı sana tarif edemem; o güne kadar hiçbir erkeğin vermediği bir heyecandı bu! Allak bullak oldum. Artık vakitli vakitsiz vesileler icat ederek oradan geçiyordum. Geçişlerim dikkatini çekti. Başka hiçbir şeyle, kimse ile alakadar olamıyordum. Istırap ve haz içinde aylarca kıvrandım. Olan oldu."

Başka bir gün de demişti ki:

"Liseyi bitirdiğimiz yahut bitirmek üzere olduğumuz seneydi; Aslıhan ile Eminönü meydanında yürürken bana bir afiş üzerinde Engin Deniz'in ismini göstermiş, 'Şimdilik uyuşuk bir kızsın, fakat sonrası belli olmaz, cicim!' demişti. Ne kadar haklıymış. Böyle bir iş yapacağımı hiç tahmin edemezdim. Hakikaten sonrası belli olmuyor."

Garajcı Bedri, İngiliz mektebinde biraz okumuştu, iyice bir aile çocuğuydu, bir maceracı... Denemediği meslek kalmamıştı, her seviyeden kadınla da münasebetleri olmuştu. Zira yakışıklı erkekti, vücudundan cinsiyet şuaı yayan ve bu seyyal kuvvetle etrafında hasara sebep olan dişi afeti erkeklerden...

Aşkla beraber Emire'de hudutsuz bir inat ve sertlik de başlamıştı; aksi, lanet bir kadın olmuştu. Bu aksilik yapacağı işin çirkinliğini anlamasından, izah edemeyişinden ve o sebeplerle muhitine düşman kesilmesinden ileri geliyordu. Herkesten fazla kocasına karşı nefret duyması da yine bundandı, utancından ve kendisini haklı bulmaya ihtiyaç hissetmesinden! Muhakemeler yürütüyordu:

"Feridun bana hiç zevk vermedi," diyordu, "buz gibi soğuk, sinire dokunacak kadar basit ve mekanik, hararetsiz, heyecansız bir adam. Gönül boşluğu ne ikbal, ne refah, hiçbir şeyle telafi edilemiyor. İyi ve güzel sandıklarım meğerse kofluktan ibaretmiş. İyi, güzel olan sadece aşk! Dünyayı yeni görüyorum ve haz denilenin ne olduğunu şimdi anlıyorum."

Somnur o maceranın bütün safhalarında bulunmuştu, önüne geçmek için çırpınmış, kocası Doktor Server'le beraber mümkün olanı yapmış, netice alamamıştı.

Emire'nin ayrılışına ve bir müddet anasının evinde kaldıktan sonra ortadan kaybolmasına bütün Ankara ve İstanbul şaştı, aylarca dedikodusu sürdü. Nihayet araya yeni seçimler ve iktidar değişikliği girince vaka unutuldu. Bedri önceleri Ankara'da garaj açmıştı; yürütemedi, kalkıp

İstanbul'a geldiler. İşleri hep bozuk gidiyor, vaziyetleri günden güne bozuluyor, sefalete çevriliyordu.

Çulhagil'in zengin kızı –haysiyet meselesi yapan Emire'den gizli– garajcıya daima yardımda bulunuyor, fakat para eriyor, yeni sermayeler de eskileri gibi çarçur olup gidiyordu. Hele 1953 kışında durum tamamıyla kötüleşmişti.

Keçe parçasına diz çöküp sobayı sallaya karıştıra canlandırmaya muvaffak olan Emire ayağa kalkınca çocuk bezlerinin çirkinliğini nasılsa sezerek bunları yarı nemli halde topladı. Refahtan sefalete düşüş de sefaletten refaha yükseliş gibi daha ziyade etraftaki seyirciler tarafından görülen, içindekilerin pek farkına varmadıkları bir kabuk ve zihniyet değişmesidir.

Somnur ürkekçesine kapıya bakıp yalnız olduklarına kanaat getirdikten sonra yine fısıltı halinde dedi ki:

"Mademki Bedri Bey yok, sana bir haber vereceğim ve bazı şeyler söyleyeceğim."

Emire ilk defa itiraz etmedi. Önceleri vaziyetine temas edecek sözleri kapatır, o bahislerin açılmasına rıza göstermezdi.

"Haber şu: Yonca İstanbul'a geliyormuş."

"Kocasıyla mı?"

"Hayır tek başına... Zira o da galiba ayrılmış; vaziyeti pek iyi değilmiş ki Aslıhan'ın yanında kalacağını yazıyor. Hani on sene evvel olduğu gibi!"

Haberi alanın yüzüne bakmamakla beraber Somnur'a öyle geldi ki Emire bedbahtlığı yüzünden, insanlar âlemine karşı duyduğu kin yüzünden habere üzüleceğine tam sevin-

memekle beraber onu memnunluğa yakın bir alaka ile karşılamıştır. Sesi de kedersizdi:

"Niçin ayrıldığına dair bir şey yazmamış mı?"

"Mektubunda o tarafa hiç yanaşmıyor. Zaten ayrıldığını tahmin eden biziz."

"Anlaşılan iş yazılacak kadar kendi lehine değil."

"Öyle olacak."

"İşin başlangıcı, evlenme hikâyesini hâlâ gizli tutması da tuhaf."

"Esrarengiz görünmeyi seviyor, buna merak sarmış."

Emire biraz kararsızlıktan sonra alçalttığı sesiyle kendi kendine söylenir gibi soruyor:

"Benim başıma gelene ne diyecek bakalım."

"Herhalde üzülecektir."

"Demek ki 'Dört Yapraklı Yonca'nın getirdiği uğur onun için de pek uzun sürmedi."

Somnur yalnız bu bahiste titizdi, dört yaprağın aleyhinde laf ettirmezdi. İncecik kaşlarını çattı:

"Belki kabahat kendisindedir," dedi, "'Dört Yapraklı Yonca'nın en büyük iyiliğini gören o değil mi? Zorla şansını kaçırdı ise ne denir?"

Bu cümlenin sonunda "senin gibi" sözü eksikti; söylenmemişti, lakin Emire söylenmişçesine işitmiş olduğundan dik sesle cevap verdi:

"Benim gibi onunki de saman alevi uğurlardan imiş!"

"Bir müddet ters gittikten sonra şansının tekrar düzelmeyeceği ne malum! Fakat bunun için iradeni kullanman lazım. Şimdi o noktaya geliyorum. Mühim bir şey konuşacağımı demin söylemiştim."

"Dinliyorum."

"Aslıhan, vakadan beri üç senedir seninle yüz yüze gelmemekle beraber –zira Feridun amcasını hem çok sever, hem de evlenmenizi o hazırlamıştı– daima iyiliğini isteyen bir dostun olarak kalmıştır. Hep seni konuşuruz ve eski yeminimizi unutmadığımızdan bir şeyler yapmayı düşünürüz."

"Bunu biliyorum."

"Emire! Artık inadın, acayip izzetinefsin yüzünden işi çok uzattın. Eğer ısrar ediyorsan sebebi 'Bir kere yaptım, ne pahasına olursa olsun vazgeçmemeliyim, geçersem büsbütün ayıp olur' gibi yine izzetinefsinle alakalı bir düşünce! Böyle düşünceler ile çöküp gidiyorsun. O adamdan ayrılmanın vakti geldi. Cemiyetteki yerine dönmen için ilk yapılacak iş budur. Ötesi zamanla kendiliğinden olur, olacak. Zaten farkındayım: Sen de bir müddetten beri bunu düşünmüyor, anlamıyor değilsin."

Arkadaşı tasdik makamında başını eğdi; fakat birdenbire dikleşti:

"Bedri bana hayatımın en zevkli günlerini yaşattı," dedi, "gün oldu ki ötekiyle geçirdiğim altı seneye bedeldi. Onu tanımakla bir bakıma düştüm; lakin dünyadan tat almayı onunla öğrendim; yedi kat göğe yükseldiğimi duyduğum dakikaları da yine ona borçluyum. Lüks içindeki ömrümün ne yavan geçtiğini onu bulduktan sonra anladım. Hele ilk senelerde!"

"Şimdi aynı tadı alamıyorsun. Alamayınca da şu sana

yakışmayan muhitin çirkinliğini elbette görüyorsun. Görmüyorum dersen inanmam, gözlerin söylüyor, gözlerinde okuyorum."

"Peki, ne yapabilirim? Annemin yanına mı döneceğim? İmkânsız."

"O seni bekliyor, istiyor ve yeniden bir hayat kuracağına inanıyor. Bilsen hâlâ ne kadar güzelsin, daha da güzel olacaksın. Zira –doğruyu söylüyorum– eski güzelliğinde bir şey eksikti, aşkı duymamışların donukluğu... Bugün yorgunluğuna rağmen gözlerinin manalılığı seni sadece beğenilen kadın olmaktan çıkarmış, âşık olunacak kadın yapmış."

"Bedri ayrılmaya yanaşmaz ki..."

"Haysiyet meselesi yaptığın için saklamaya çalıştıklarını biz mükemmelen biliyoruz. Rica ederim, açık konuşalım: Onun bir metres edindiğinden haberimiz var. Kim olduğu da bizce malum. İşin buraya varacağını tahmin etmiştik, gecikmesine şaşıyorduk. Öyle maceralar böyle biter. Olağan şey... İstediğin kadar misal sayabiliriz."

Emire susuyor. Cesaret alan Somnur ilave etti:

"Bedri'yi yola getirmek ve meseleyi kolayca halletmek vazifesini Sebati Bey üzerine aldı. Saklamayacağım: İş yürüyor."

"Konuşmuşlar mı?"

"Canın sıkılacak belki... Konuştular, razı olacağa benziyor; tabii bazı talepleri yerine getirilmek şartıyla."

"Nedir istedikleri?"

Somnur kızardı, kekeleyerek:

"Ben de henüz bilmiyorum; söylemedi," dedi ama Emi-

re bunu arkadaşının bildiğini, söylemek istemediğini, söylenecek şey olmadığını anladı; istenileni sezmişti; zihninden:

"Paradır," diye geçirdi, "garaj açmak için sermaye. O zengin adamları kaçırmak işine gelmez. Beklediği fırsattı zaten... Ne iğrenç şey... Beni nasıl da düşürdü!"

Bir noktaya daha aklı kaydı:

"Aslıhan ile Somnur hâlâ 'Dört Yapraklı Yonca' yeminine sadık kalıyorlar. Eğer Yonca da servetini kaybetmiş halde dönmeyecek olsaydı bu yemin uğruna yardımın en büyüğünü yapmaktan geri kalmazdı."

Yine içinden söyleniyor:

"Meğerse çocuk aklıyla kurduğumuz ve bir eğlence sandığımız o cemiyetten bir gün gelecek ben faydalanacakmışım, yardıma muhtaç hale ben düşecekmişim! Dörtlerin en güzeli ve kendisine en evvel sağlam bir izdivaç temin edeni! Ne kadar ayıp oldu, nelerden ayrıldım! Hepsinden müthişi Semireciğime uzak kaldım!"

Somnur'un manalaştığım söylediği bahar manzaralı gözlerinden yaşlar boşandı; sessiz, hıçkırıksız, zahmet çekmeden, vücudu sarsılmadan ağlıyordu. Arkadaşına o his geldi ki bu ağlama alelade bir buhran alameti değildir; buhranlı bir devrenin sonuna işarettir. Ümidi arttı:

"Kızcağızı galiba kurtaracağız," diye düşündü ve kocasına tam bağlı, iyi veya fena her hadisede kocasını ve kocası üzerindeki tesirini düşünen, buna kıymet veren bir kadın, mükemmel bir eş olduğundan, "Server de muhakkak sevinecektir," dedi, "benim sevineceğimi bildiği için! Yol daha pek uzun... Aşılacak merhaleler, manialar çok. Fakat zaman

ile hepsi atlatılabilir. Emire'yi muhakkak tekrar kazanacağız."

Aslıhan, büyük kayınvalidesinin vefatından beri Bebek sırtındaki köşkün müstakil hanımefendisidir. Bu yeri ve evi pek sevdiği için kış yaz ayrılmıyor. Şehre inmek icap edince ufak arabasına atlıyor, direksiyonun başına geçiyor, küçük ve büyük Bebek çarşılarından tanıdıklarını selamlayarak her zamanki sevimli haliyle bir koşu gidiyor ve yine bir koşu dönüyor.

Şimdiki en büyük zevki ne otomobil, ne denizdir, çocuklarıdır. İlki oğlan, dört yaşında... İkincisi bir buçuğuna yeni basmış kız. Oğlan anaya, kız babaya benzemektedir, yani ikisi de güzel ve sıcakkanlı.

Çocuklarından ve kocasından başka kimseyi gözü görmüyor; Somnur müstesna hemen hemen samimi ahbabı da pek yok. Davetleri mecbur olduğu için reddedemiyor ve mukabele mecburiyetinden dolayı misafir çağırıyor. Tam refah içindedir; erkek aşçısı, bahçıvan, uşak, hizmetçi ve dadı, beş kişilik ekibin çevirdiği evde her şey muntazam ve mükemmeldir.

Asıl mükemmel olan karı kocanın münasebeti... İlk günündeki hararetle, heyecan ve hayranlıkla birbirlerine âşıktırlar. Birbirlerinden hiçbir şey gizlemediklerine, gizlemeye lüzum görmediklerine göre bu pürüzsüz uyuşma, anlayış ve muhabbet çok uzun ömürlü olacak, ömürlerinin sonuna kadar sürecektir.

Hayatında bir tek hayal kırıklığına uğramıştır: Emire'nin kocasından ayrılışı. Önceleri eski mektep arkadaşına düşman kesilmişti, Feridun Amca'sını güç bir vaziyete soktuğundan, kendi haysiyetini zedelediğinden dolayı. Sonraları bu kin azalmış, Emire'ye acımaya başlamıştı. Hadiseyi düşündüğü zamanlar, "Ben bu kızın bir gün bir münasebetsizlik edeceğinden zaten şüphelenirdim, içimde daima bir korku vardı; esasta kuş beyinli bir mahluktu. Ankara'da girdiği hayatın kofluğundan da ürküyordum; sırf taklit olsun diye bir macera icat edeceğini aklıma getirmiyor da değildim. Fakat o derece düşük bir serseriye gönül vereceğini hiç tahmin etmemiştim," diyordu.

Günahkâra karşı kininin azalıp zamanla sönmesinde bir sebep daha vardı: Feridun amcası sarsıntıyı vakarla, metanetle karşılamış, hayatını hemen tanzim etmiş, muhabbetini çocuğuyla kitaplarına vermiş, Aslıhan'ın izdivaçta mesut oluşundan memnun ve artık politikadan da uzak münzevi,[1] fakat rahat bir ömür sürmenin sırrına ermişti.

Şu var ki belki o da –tıpkı Aslıhan gibi– Üsküdar meydanından her geçişinde Emire'yi ilk gördüğü günü hatırlıyor, yaşıyor, üzülüyordu. Emire körpe güzelliğiyle, ipince, mahcup ve ürkek bir mektepli kızdı o zaman! Tıp Fakültesine girecekti, insanlığın hayrına, hizmetine koşacaktı... Ne iyi fikirleri vardı.

"Ama fikirsiz bir kızın fikirleriydi bunlar! Nitekim çarçabuk vazgeçti, karşısına ilk çıkanla evlendi. Talih ve ikballe şımardı, şımarınca büsbütün fikirsiz oldu. Süsler, elmaslar, kürkler ve arabalar, yavan toplantılar ve bu toplantılardaki

1 münzevi: yalnız başına kalmayı seven

iltifatlar kendisinde sapık bir uyanıklığa, örtülü kalmış bir azgınlığın uyanmasına yol açtı. Lüksün temasına herkes dayanamaz, bir halt eder, Emire de bunu yaptı!"

Aslıhan böyle düşünüyordu ve düşündüklerini sadece Somnur'la onun çok iyi bir genç olan kocasına, Doktor Server'e söylüyordu. Server şimdi isim yapmaya başlamış bir operatördür. Önceleri aleyhine bar bar bağıran Çulhagil güçlükle razı olduğu izdivaçtan ve onların Amerika seyahatinden sonra hem damadını sevmiş, hem de kendi kızına muhabbetini arttırmıştı. Hele Yeni Dünya'dan bir oğlan çocukla dönmeleri üzerine coşmuş, "İşte Veliahdım bu! Bütün kazandıklarım onun! Hesaba, kitaba bakmadan yesin karılarla, külhani! Ne kadar yese bitiremez," deyip durmaya başlamıştı. Karısına da güya şaka kabilinden çıkışıyordu:

"Behey İspermeçet! Vere vere bana beş paralık kurabiye bir kız verebildin. Bereket dölü yaman çıktı, toraman bir yavru aldık, daha da alacağız ya! Muhabbetleri yerinde. Kızın kulağını bük, ilaç milaç yok! Çocuk isterim ben çocuk! Edepsizler galiba Amerika'dan yeni icat bir şeyler getirmişler, süprüntü tenekesine atmaya baksınlar, külahları değişiriz ha!"

Çulhagil politika ve parti hayatına da girmişti; başka partilere ateş püskürüyor, zaten kaba konuşan bu adam bayağı partizanlıkta tam yerini bulduğundan ağzını açtı mı küfürün bini bir para, argo demeçler veriyordu. Atıf mahut kaçakçılık hadisesinde en isabetli hükümler tevkif edilmiş olmasından ötürü şimdi düşen partinin güya mağduru sa-

yılmaktadır; çalımlı ve çalımıyla beraber serveti de artmıştır, mütemadiyen artmaktadır.

Yeni bir ihtirasla geceyi gündüze katarak manevralar çeviriyor: Ticaret Odası Reisi olmak. Bereket umumi vaziyet henüz o derece düşük değildir; fakat kendisi gittikçe ümitli görünüyor, "Bu yıl olmazsa önümüzdeki yıl çantada keklik!" diyor. Somnur bu işi başından aşmış babaya yine eskisi gibi pek sokulmamakta, kendi evinde orta halli bir hayat sürmektedir. Kocası da gösterişi sevmediğinden karısıyla uyuşuyor. İstanbul sosyetesi için Somnur bir budaladır:

"Allah hiçbir şeyi kendisinden esirgememiş. Güzelliğine güzel, daha otuzunu aşmamış, harcamakla bitmeyecek bir servet var elinde. İstifade etmeyi bilmiyor ki! Mücevherlerin, kürklerin en güzelini çekmecelerine, dolaplarına istif etmiş, mutfakta çocuğuna mama pişirmekle gönül eğlendiriyor, sünepe!"

Şu var ki Emire'nin başına gelen, Somnur ile Aslıhan'ı sosyeteden farkına varmadıkları halde soğutmuştur. İlk yıllarda hele Aslıhan o muhite karışmamış, eğlence âlemine dalmamış değildi; karı koca bir müddet işi azıtmışlardı bile. Malum vaka arkasından gebelik hali ve doğum, gidişi birdenbire durdurdu. Her şeye coşkuncasına, son haddine kadar sarılan ve beklenmedik zamanda yine birdenbire yüzüstü bırakan Aslıhan bu sefer de öyle yaptı, kendisini çocuk yetiştirme merakına kaptırdı; eğlence âleminden elini, eteğini çekti.

İşte o yılın sonuna doğru "Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti azasının vaziyeti buydu.

Sebati'nin, beş sene evvel Aslıhan'ı ilk defa gördüğü yazıhanesindeyiz. Ortağı büsbütün yaşlanıp işten çekildiği için oranın artık tek başına sahibidir. Hademe, Bedri Bey'in geldiğini haber verdi. Kaşları çatılan genç avukat ne kabul edeceği bir başkası, ne de yapacağı bir iş olmadığı halde, "Biraz beklesin..." dedi. Gelen, uğrunda Emire'nin nesi varsa feda ettiği erkektir. Sebati o güzel kadını bakan karısı olduğu azametli devrinden sonra bir daha görmemiştir ama ne halde yaşadığını ve ne hale geldiğini Somnur'dan öğrenmiştir.

Asıl kabahat garajcıda değildir, zira kendisi onu elde etmeye hiç de gayret etmemiş, her teşebbüs kadından gelmiştir. Kucağına atılan Emire olduğuna göre Bedri'yi öyle, hiç ummadığı bir nimete sadece kollarını açmasından dolayı suçlu bulamazdı.

Şu var ki nimeti ele geçirdikten sonra kadrini bilememiş, bu vesileden faydalanarak ıslah hal edememiş, kadını ezmişti, garajcının serseri ruhu itibarıyla başka türlü yapamayacağını, öyle bir adamdan başka türlü bir hareket beklenemeyeceğini bilmekle beraber yine de kızmaktan kendini alamıyor.

Ziyaretçiyi epeyce bekletti, sonra çağırdı; ilk defa karşılaşacaklardı. İçeriye otuz beş yaşlarında, geniş omuzlu, kabarık göğüslü, adaleleri elbise altından bile sezilen yakışıklı bir erkek girdi.

Ne işçi, ne bey... İyi giyinmiş ama daha ziyade zengin ve yaşlı bir dul hanımın şımarttığı küstah tavırlı şoförüne benziyor. Dışarıda lapa lapa kar yağdığı halde yelek giymemiştir, önünü iliklemediği için ipek gömleği ve üç harfli mar-

kası görünüyor; belli ki bunları göstermek istiyor. Ayakkabıları tertemiz, pırıl pırıl. Otomobille gelmiş olacak. Sebati içinden, "Evde karısına sefalet çektiriyor, kendisi apiko[1] ve afili!" diye söylendi, yerinden azıcık doğrularak fazla değer vermediğini gösteren bir işaretle yandaki sandalyeyi işaret etti; Bedri görmemezliğe gelerek bir koltuk seçip yaslandı. Yüksekten atacağını ve küstahlık edip fazla koparmaya çalışacağını o hareketiyle iyice anlatmış oluyordu.

Avukat söze başlıyor:

"Doktor Server Bey'le esasında mutabık kaldığınız meseleye son şeklini vermemiz için sizi rahatsız ettim. Açık ve kısa konuşursak daha iyi olur."

"Ben de öyle konuşmayı severim."

"Garaj açıp şansınızı bir daha denemek istiyormuşsunuz. Bizi bu işe karışmaya mecbur eden ne menfaattir ne de akrabalık gayreti... Sadece ahbaplık..."

"Malum!"

"Malum ise ancak bir dereceye kadar fedakârlıkta bulunacağımızı, fazlasına gidemeyeceğimizi takdir ediyorsunuz demektir."

"Öyle... Öyle... Ama benim bir bildiğim var."

"Nedir o?"

"Arada bir yemin olması."

"Anlamadım."

"Derhal anlayacağınızı sanıyordum. Şu 'Dört Yapraklı Yonca' meselesi canım! Tafsilatıyla öğrendim. Emire söylemişti. Sizin de bilmeniz lazım."

1 apiko: süslü, şık

"Bu bir çocukluk hikâyesidir."

"Evet ama hükümleri hâlâ yürüyor. İspatı karının doğum sırasında darlığa düştüğümüz zaman rehine koyduğu Dört Yapraklı Yonca şeklindeki madalyon! Satmaya razı olamamıştı. Müddeti bitti, faiz ödedi, bir türlü başından savamıyor. Nihayet Somnur Hanımefendi çıkardı, gözü gibi saklıyor."

"Açık ve kısa konuşacaktık."

"Daha açık konuşulamaz. Kısa kesmek de sizin elinizde."

Bedri şık bir tabakadan ağır ağır çıkardığı sigarayı pahalı marka bir çakmaktan yaktı, dumanı havaya üfledi. Bunlar şüphesiz yeni metresinin hediyeleriydi... Şu intihar eden müteahhidin dul kalmış eski haspanın tutkunluk yadigârları! Sebati karşısındakinin tabaka ile çakmağını kasti bir dikkatle süzdükten sonra dedi ki:

"Biz de biliyoruz ki garaj açmak için lüzumunuz olan sermayenin mühim kısmını, belki de tamamını temin edemeyecek vaziyette değilsiniz."

"Bir noktada yanılıyorsunuz: Evvela garajı ben kendime ait sermaye ile açmalıyım ki genişletmek için yeni ve geniş kredi almaya hak kazanayım."

"İşi bitirelim. İstediğiniz ne kadar?"

Emire'nin kocası yan cebinden bir kroki çıkardı, masaya koydu:

"Küçük tutmak niyetinde değilim. Avrupa'dakiler gibi bir şey yapacağım, bir yenilik. Elli bin lira kadar buldum, bir elli bin daha lazım."

"Uyuşamayacağımız anlaşıldı. Güvendiğiniz 'Dört Yapraklı Yonca' bile bizi bunu kabule icbar[1] edemez."

"Çulhagil'in milyonlarını ve biricik kızının hatırını hesaba katmadan konuştunuz, beyefendi! Ayrıca sizin hanımefendinin vaziyeti de ondan pek aşağı kalmaz."

Sebati ayağa kalktı, kapıyı eliyle işaret etmedi ama bütün tavrı ile işaret etmişten farksızdı. Öteki yerinden doğruldu, sigarasını fırıldaklı tablaya soğukkanlılıkla attı, krokiyi alıp cebine koydu yürüdü. Kapının önüne varınca durmuştu; dedi ki:

"Bir daha çağırırsanız gelmem; siz beni bulursunuz. Ancak fikrimi değiştirecek değilim. Düşünerek konuşmuştum. Daima öyle konuşurum."

"Ben de düşünüp söyledim."

"Fakat teşebbüs sizden gelmiyor; gelseydi şüpheye düşmezdim. Hanımlar arasında bir iş bu. Onların fikrini almadan konuştunuz. Allahaısmarladık!"

Garajcı geniş omuzlarını silkti, çıkıp gitti. Odada yalnız kalan Sebati öfkeden dişlerini gıcırdatacak halde olmasına rağmen Bedri'nin küstah mantığını yerinde buluyordu:

"Somnur izdivaçtaki saadetinden dolayı 'Dört Yapraklı Yonca'ya öylesine bağlı ki muhakkak bu parayı verecektir. Herifin hesabı sağlam!" diye düşündü. Hoş kendi karısı da Emire'ye karşı çoktan yumuşamıştı; on sene evvel bir mektep bahçesinde buldukları tabiat galatı[2] yaprağın uğuruna inanmıştı; Abdurrahman Dayı'nın Kapalıçarşı kuyumcusu-

1 icbar: zorlama
2 galat: yanılma

na yaptırdığı ilk madalyonu hâlâ sütyenine veya lasteks korsesine iliştirmekten vazgeçmiyordu. Hatta iki kadının birleştikleri bir kanaat de şuydu: Emire, o madalyonu kıymetsiz ve manasız bulup takmadığı, sonra da kaybettiği için cezaya çarpılmıştı.

Yonca Hanım'ın iyi vaziyette olmadığına dair yazdığı mektup okununca ikisi de birden demişlerdi ki:

"Galiba o da madalyonu ihmal etti; belki de bir tarafa attı!"

Yine Somnur'dan rivayet Emire, birinci madalyonu bir gün eline tekrar geçirirse eski şansına kavuşacağına emindi. Feridun'un evinden getirdiği eşya arasında hep bunu aramış, anasının evinde Somnur vasıtasıyla yalıdaki dolap ve çekmecelerde, her tarafta aratmış, buldurmuştu.

Bedri'yi düşünerek Sebati söyleniyordu:

"Sefil herif 'Dört Yapraklı Yonca'nın dört kadın arasındaki büyük değerini mükemmel kavramış, elinde bir şantaj vasıtası olarak kullanacak, hem artık bıktığı Emire'den kurtulacak, hem de o yüzden elli bin liraya, ayrıca paralı kokota kavuşacak."

İstemeyerek şunu da aklından geçiriyor:

"Emire bu adam için hayatını altüst etti ha! Bu adamın kolları arasında zevkin sonuna erişeceğini sandı; o sultan ve prenses güzelliğini bu kaba, kurnaz, küstah külhanbeyi uğrunda harcadı. Haşmetliliği meğerse ne sefil bir benliğin gizlendiği süslü bir kutu, bir zarfmış! Yıllarca Ankara ve İstanbul o kadına el değmez kutsi bir mahluk gözüyle bakmıştı; güzelliği ve kibirliliği erkeklerin ümidini kırıyor,

arzusunu kamçılıyordu. Feridun'a garez olmuşlardı; daha mühim, daha meşhur, daha yakışıklı ve zengin bir adama yakıştırdıkları kadın kendisini kime layık buldu!"

Sebati, darbenin tesiri altında bütün kadınlardan şüpheye düşer gibi olmuştu, hatta aklına gelenden ürktü:

"Aslıhan da günün birinde böyle bir şey yapar mı?"

Şüphesinden hem yüreği burkuldu, hem midesi bulandı. Evet, erkek de öyle gönül sukutlarının[1] çeşitlisine uğrardı, iğrenç fahişelere kendisini kaptırır, hanümanını yıkardı. Yıkardı, bunları yapardı ama kadının yapması daha çirkin görünüyordu. Ayak altında kalan kadın hele Emire gibi yirmi altı yaşına kadar haysiyetini koruyabilmiş cinsten ise daha acıklı, aynı zamanda pek tiksindirici bir tesir yapıyor, insanı hayattan iğrendiriyordu.

"Somnur ile Aslıhan'ın hakları var; ne pahasına olursa olsun bu kadını bir an evvel kurtarmalı!" hükmüne vardı; bir de hesap yaptı: İstenilen parayı yarı yarıya verebilirdi; boşanma davası açılıp Bedri mahkemede uysal davranmak, ayrılma kararı çarçabuk alınmak şartıyla.

"Melun serseri kapıdan çıkarken bu neticeden emindi. Şimdi ayağına biz gideceğiz. Gecikirsek zammıyla istemesi de mümkündür."

Telefonu çevirdi, Doktor Server'e az sonra geleceğini, beklemesini söyledi. Boşanır boşanmaz Emire'yi babasının yanına, Samsun'a yollayacaklardı. Bu iyi kalpli adam şimdi orada bir banka müdürüdür.

"Kimbilir, belki de Emire'ye oradan iyi bir kısmet çıkı-

---

1 sukut: düşme, kırıklık

verecektir. Kadıncağız nihayet fahişelik etmedi ya... Bütün yaptığı bir kocadan ayrılıp kendi seviyesine uymayan bir erkeğe varmaktan ibaret. Mazur görecekler çıkar. Bütün güçlük yeni kocasına emniyet telkin edemeyip 'yine bir halt ederse' şüphesini vermesinde. Güzelliği yerine gelirse şüpheyi tamamıyla gideremese de üzüntüsüne katlandırır."

Böyle düşünmekle beraber yine elinde olmayarak Emire'yi demin odadan çıkan adamın kolları arasında sefaletin büsbütün çirkinleştirdiği bir şehvet ihtilacı[1] içinde görür gibi oldu, nefretle ürperdi.

Otomobilde bir şüpheye daha kapıldı:

"Biz kendi kendimize gelin güvey oluyoruz ama bakalım Emire heriften ayrılmaya yanaşacak mı," dedi, "tam son kertede bir ruh pespayeliği daha gösterir, boşanmaktan vazgeçerse ne yaparız?"

Doktor Server'le buluşup mülakatın tafsilatını verdikten sonra bu korkusunu anlattı. Server olgun bir gençti, dedi ki:

"Kendisini çağırıp konuşmalıyız. Bize söz vermedikçe, daha doğrusu bizde kati kanaat hasıl olmadıkça bu işe müdahale yanlış bir hareket olur. Esasen müdahalemiz hanımların hatırı için... Bize kalsa parmağımızı oynatamayız."

"Hanımlarımız on sene evvelki bir yemine sadık kalmak istediklerinden bunu yapıyorlar."

"Ha, evet... 'Dört Yapraklı Yonca' cemiyeti değil mi?"

İki arkadaş geniş bir müsamaha içinde tatlı tatlı gü-

1 ihtilaç: çırpınma

lümsediler ve sevgili karılarını yürekleri titreyerek andılar. İşte Emire bunlar gibi kendisini muhabbet çarpıntılarıyla anacak bir kocayı tepip o külhanbeyinden aşk ve heyecan dinlemişti. Belki Feridun karısını cismani lezzetler bakımından pek memnun edememişti, fakat her kadın da kocasına beklediği harareti veriyor muydu? Yine de aile çarkı başka dişlere takılarak işlemekte devam ediyordu.

Sebati ile Server'in aklından bu düşünce aynı zamanda geçti, ikisi de içlerinden söylendiler:

"Bizimki başka... Bize müstesna izdivaçlar müyesser[1] oldu."

O cumartesi günü –kar dinmiş, güneşli bir soğuk devam ediyordu– Sebati'nin yazıhanesine bu sefer giren Emire'dir. Odada Doktor Server de var. İkisi de ölçüsü fazla bir hürmetle ayağa kalktılar, ona başköşede yer gösterdiler. Avukat, yine hürmeten yazıhanesinin başına geçmedi, bir sandalyeye oturdu.

Hal ve hatır soruldu, bunu hoş olmayan bir sükût takip etti.

Emire'nin sırtında astragan yakalı siyah kumaştan kloş bir manto var. Orta halli, kibar tavırlı, azıcık süzülmüş yüzü yine de güzel bir hanım... Hatta Sebati'ye onun bu hali eski afur tafur mağrur bakışlı, kendine aşırı güvenen ikbal zamanı halinden daha sıcak bir tesir yaptı.

"Tatlı bir kadın olmuş. Talihine küskünlük gözlerine

1 müyesser: kolaylıkla ortaya çıkan

daha yakışıyor. Eğer aksi ve sert konuşmazsa yapacağımız iyiliğe layık olduğuna kanaat getireceğiz. Bu hanım kocasız kalmaz," diye düşündü. Server'deki tesir de onun lehineydi. Erkeklerin cesaretsizliğini gören Emire söze başlamak zorunda kalmıştı:

"Somnur görüşmek istediğinizi, beni beklediğinizi söylemişti. İşi biraz da çıtlattı. Galiba teşebbüs de yapılmış. Bir haftadır evine uğramadığı için ne fikirde olduğunu bilmiyorum."

"Bizim asıl öğrenmek istediğimiz fikir sizindir, hanımefendi. Şayet o ayrılmaya razı olursa siz nasıl bir hattı hareket ittihaz[1] edeceksiniz? Bilmemiz lazım gelen bu!"

"Demek onun ayrılmaya razı olacağını biliyorsunuz..."

"Pek kati değil ama ümitliyiz."

"Ya!"

İki erkek, kadının ağzından çıkan bu "ya"nın içinde bir keder sezmiş olduklarından dolayı işin bir çıkmaza gireceğinden ürktüler ve şöyle düşündüler:

"Herifi hâlâ seviyor. Ayrılmaya yanaşmayacak..."

Kadın sözün mecrasını değiştirdi:

"Somnur şüphesiz bana en büyük dostluğunu yapmak istiyor. Kendisine karşı minnettarım."

"Dostluk göstermek isteyen yalnız Somnur değil, doktor ve Aslıhan..."

Aslıhan isminin geçmesi üzerine Emire'nin gözleri doluverdi; deri yerine plastik kumaştan yapılmış çantasından çıkardığı işporta malı bir mendille yüzünü örttü:

1 ittihaz: tutma

"En fazla ona karşı mahcubum; en çok onun ve Semire'nin hasretini çektim," diye mırıldandı, ağlaması arttı. Sebati teselli vermek için dedi ki:

"Aslı da teessür içindedir; fakat sizi aramamakta mazurdur."

"Buna eminim, kendisini de haklı buluyorum. Dertli saatlerimde hep maziyi düşünerek oyalanmaktayım. Mektep hayatını, son senemizi, birlikte trenle gidip gelişlerimi... Hele o 'Dört Yapraklı Yonca' oyunumuzu!"

"Eski arkadaşlarınız bunu hiçbir zaman oyun yerine koymadılar."

"Onu da biliyorum. Lüzumu kadar kıymet vermeyen bendim... Bugün onda fayda görecek mevkide bulunan da yine ben!"

"Ama dostlarınız yalnız bir cemiyetin şartları icabı olarak değil, sizi içlerinden gelen muhabbetle şu nahoş mevkiden kurtarmak istemektedirler."

Sebati cesarete gelmişti, sözü kesmedi:

"Sizin bu hayatı sürüklemenize hiçbirimiz razı olamıyoruz. O adamdan ayrılmanız için bizim işimizi kolaylaştırmanız lazım."

"Buna yanaşması için ne istedi?"

"O cihet sizi alakadar etmez, etmemeli. Elbette bir yolunu bulacağız, bulduk sayılır."

Söze ilk defadır Doktor Server karışıyor:

"Yeni bir hayat kurma ümidi henüz kaybolmamıştır, hemşire hanımefendi! Belki de pürüzsüz bir saadet sizi bek-

liyor. Çektiğiniz çileden sonra böyle bir hayat ne kadar tatlı gelecektir! Bir doktor gibi konuşacağım:

Sizi bu cinsî dalalete sevk eden sosyete hayatıdır yani zenginlik, lüks, konfor, tembellik, flörtler ve sürekli toplantılar, süratli hayat değişikliğidir. Bunlar insanın cinsî örgüsünü dejenere eder. Büyük kâr peşinde koşanlar, politikacılar, kumarbazlar ve boş kafalı süs düşkünü kadınlar arasında yaşadınız, bezdiniz, farkında olmadan gönlünüz daha basit bir ömür sürdüğünü sandığınız yarı işçi bir erkeğe meyletti. Ruh hekimleri bu hadiseler üzerinde uzun uzadıya çalışmışlar ve müspet kanaatlere varmışlardır."

Emire can kulağıyla dinliyordu: Sebati de kulak kesilmişti. Doktor devam etti:

"Yüksek ve alçak içtimai iki seviyenin ikisini de ruh ve cinsiyet dalaletine götüren aynı amildir. Birbirleri arasında fazla toplantılar veya birbirlerine yakın ömür sürmeler, sürtünmeler, cemaat hayatı, cemaatin etrafa yaydığı sirayet edici cinsiyet şuaı! Onun içindir ki en az kurban veren cemiyet şubesi yaşaması itibarıyla orta halli olanıdır. Sebati ile ben, maddi imkânlarımızın fazlasıyla mevcut bulunmasına rağmen bu hayatı seçtik. Hizmetçi, mal ve mülk, her şeyimiz var, bol... Bunları rahat yaşamak için kullanıyoruz, gösteriş satmak ve etrafımızda kıskançlık yaratmak için değil!"

Kadın ikna edilmiş bir halde söylendi:

"Çok iyi etmişsiniz. Keşke biz de zamanında böyle yapabilseydik!"

"Kabahatin bir azı da sabık zevcinizin hissesine düşüyor.

O, sizden daha olgun yaştaydı, bilgindi, lüzumlu istikameti seçmeliydi."

Kadın tasdik edercesine başını salladı. Eski kocasını müdafaa etmediğine göre onun hakkındaki hisleri henüz sempatiye bile çevrilmemişti. Aynı noktaya dikkat eden Sebati:

"Galiba Emire'yi kendisine hiç ısındırmamış," diye düşündü, Doktor Server ise şu muhakemeyi yürüttü:

"Feridun'u tutmadığına bakılırsa garajcı kocadan daha tamamıyla soğumamış, suçlu kadın ancak ayrıldığı kocanın methine koyulduğu zaman yeni aşıkından bezmeye başlamış sayılabilir."

Sebati sordu:

"Bütün bu konuşmalardan sonra henüz fikrinizi öğrenmiş değiliz, Emire Hanım!"

Emire düşünmeye ihtiyaç duyduğunu anlatan bir vaziyet alınca ilave etti:

"Kaldı ki o adam sizi gayri resmi de olsa çoktan bırakmıştır."

"Ne gibi?"

"Daha demin söylediniz: Bir haftadır eve gelmemiş. Bizim öğrendiğimize göre –siz de biliyorsunuz– âlemin tanıdığı şerefsiz bir dul ile münasebettedir. Markalı ipek gömleği, altın sigara tabakasıyla çakmağı geçen gün burada, şu yazıhanede gözlerimizi aldı. Evinde darlık çekilirken bunları teşhirden utanmamıştı."

Doktor sözünü saklamadı:

"Biz utandık," dedi ayağa kalktı, odada, öfkesini göstermemek için, belki de sabırsızlığını belli etmek maksadıyla pencereden dışarısını seyre daldı. Emire bunu fark etmişti:

"Sizleri yoruyorum," dedi, "kıymetli vaktinizi kaybettiriyorum. Kati fikrimi bildirmem için bana küçük bir mühlet verebilir misiniz? Düşünmeye muhtacım. Arada bir çocuk da var."

"İlkinde yok muydu?"

"Evet ama onun refah içinde büyütüleceğine emindim."

Böyle diyen Emire küçük masanın üzerinde duran çantasını aldı; elinde tuttuğu mendili içine koydu, ayağa kalktı; yüzü sertleşmişti:

"Müsaade ederseniz Somnur'a telefonla kararımı söylerim," dedi, "gösterdiğiniz dostluğa teşekkürler. Allahaısmarladık efendim."

İki erkek öfkelerini aşırı nezaketle örtmeye çalışarak kadınla beraber oda kapısına kadar yürüdüler. Sebati onu koridora da çıkardı, arkasından uzun uzun baktı. Geri dönünce Doktor Server'e dedi ki:

"Ümit yok. Emire'yi kendi haline bırakacağız. Karılarımıza söyleyelim: Vaktiyle girdikleri taahhüdü yerine getirmişlerdir. Biz elli bin lirayı gözden çıkarmıştık; ne yapalım ki kadın tutkun olduğu herifi elinden kaçırmak istemiyor, tutabileceğini sanıyor. Daha yıllarca peşinde koşacak, çile çekecek, büsbütün perişan olacak."

"Yazık... Hâlâ güzel."

"Birden çökecek; güzelliğinin son demlerini yaşıyor. Üç sene evvelki halini iyice hatırlıyor musun?"

"Gözlerimin önünde. İlk tanıdığım gün pastane bahçesine bir girmişti, azametle bir yürüyordu, doğrusu şahane

şeydi. Hele düğünümüzde elektrik mavisi eşarplı tuvaletiyle ne kadar fevkaladeydi. Bak, elbisesinin rengini bile unutmamışım... Zihnime hâk[1] olup kalmış."

"Halbuki erkekler elbiselerin renkleriyle şekillerini akılda tutamazlar."

"Dediğin böylesi için değildir; böylelerini zihin kül halinde muhafaza eder."

"Pek pespaye ruhluymuş, âdeta bir umumi kadın ruhu bu!"

"Tenasül[2] zevki satılmadıkça fuhuş olmaz. Her insanın cinsî iştihasını zevkine göre tatmin etmesi bir haktır. Şu var ki en parlak cismani güzellik bazen kaba ve adi zevkli bir cinsiyet duygusunun muhafazası olabilir."

"Fakat Emire yirmi yedi yaşına kadar öyle bayağı bir zevke düşkünlüğünü belli etmedi."

"Bu, cinsî oburluğun geç uyanmış olmasından ileri gelen görülmüş hadiselerdendir."

"Her neyse... Netice muvaffakiyetsizlik."

"Şimdilik öyle."

"Ümidini tamamıyla kesmemiş görünüyorsun."

"Aşk yahut buradaki ismiyle şehvet sarhoşluğu ne kadar şiddetle, süratle, hazırlıksız ve çılgınca bastırırsa ayıklığı da çok defa aynı safhaları arz eder. Ancak müddet tayini imkânsızdır."

"Uzarsa ortada bizim bildiğimiz Emire kalmaz."

"Ne kalırsa onu kayırmaya çalışırız."

Akşam yemeğinde Aslıhan'ın köşkünde bulunan çift iki

---

1 hâk: kazınma
2 tenasül: üreme

ahbap yemekten sonra bu meseleyi konuştu. Emire'den gelecek kararı beklemeye karar verdiler. Somnur, oradan ses çıkıncaya kadar Feriköyü'ne uğramayacaktı.

Aslı'nın fikrince teşebbüsleri boşa gidecektir:

"Zira," diyor, "garajcının bir kadınla münasebetini ve onun tarafından giydirilip kuşatıldığını öğrendiği halde, gördüğü ihanete rağmen isyan etmediğine bakılırsa Emire'nin ruhu çürümüştür, henüz kaybetmediği güzelliğine yakında bu çürümüş ruh sirayet edecek, o da çürüyecektir. Beyhude çırpınıyoruz."

Sebati, karısının fikrinde... Fakat Somnur ile kocası âni bir değişiklik olması ihtimalinden ümit kesmemişlerdir.

Böylece bir hafta geçti. Ses yok. Somnur'un içi içine sığmıyor. Nihayet onuncu günü ne doktora, ne de Aslıhan'a haber vermeden Sinemköy yolunu tuttu. Otomobilini Pazaryolu köşesinde bırakıp yokuşu indi, apartmanın önünde, girip girmemekte mütereddit[1] bir müddet durdu. Kuvvetini topladı, merdivenleri çıkıyor.

Hırıltılı çıngırağı çevirdi. Epeyce bekledi, bir daha çaldı. Açan yok. Demek ki çocuğunu da alıp sokağa çıkmış. Dönüyordu, eli tekrar çıngırağa gitti.

Tam bu sırada üst katta ayak sesleri işitildi ve merdivende bir kadın göründü; yeldirme biçim manto giymiş, başına pırıl pırıl eşarp sarmış, makyajsız güzel ve taze bir kadın. Soruyor:

"Kimi arıyorsunuz."

"Emire Hanım'ı, dışarı çıkmış galiba."

1 mütereddit: kararsız, tereddüt eden

"Çoktandır yok... Başını alıp başka bir tarafa gidivermiş, kocasından habersiz. Kaçmış, yani! O da bulamadı, vurup kapıyı gitti. Bir haftadır ev boş. Çocuk sabahlara kadar ağlardı. Sesini duymuyoruz artık. Bilmiyordunuz demek. Akrabası mısınız?"

"Ahbabıyım... Eski mektep arkadaşı. Nereye gitmiş acaba?"

"Kadıncağızın canına tak demiş olacak. Kocasıyla geçimsizlik vardı aralarında. Kavga edip dururlardı. Biz yukarıdan işitirdik. Gidecek yeri yok mu?"

"Olmaz olur mu? Bana gelmesi lazımdı."

"Aratmalısınız, polise başvurun. O herif aldırmaz; bari siz soruşturunuz."

"Öyle yapacağım."'

"Allah işinizi rast getirsin, hemşire hanım. Hani fenaya yormayım ama bir münasebetsizlik yapmasından korkulur."

Somnur merdivenleri acele acele indi, koşarcasına yokuşu tırmandı, otomobiline bindi, soluğu kocasının Cağaloğlu'ndaki muayenehanesinde aldı. Doktor meseleyi soğukkanlılıkla muhakeme ediyordu:

"Telaş etme," dedi, "evi bırakalı bir hafta olmuş. Şayet korktuğun şeyi yapsaydı muhakkak duyulurdu. Belki de babasının yanına gitmiştir. Sebati'yi buraya çağıralım, konuşalım. Şimdilik Aslıhan'a haber vermemeliyiz."

Vakayı telefondan öğrenen Sebati hemen geldi; diyor ki:

"İlk iş olarak Samsun'a, babasına cevaplı bir yıldırım telgrafı çekelim. Oraya gidip gitmediğini öğrenelim."

Telgrafı hemen gönderdiler. Aynı zamanda telefona da

sarılıp Samsun'u istediler. Kar yüzünden hatlar arıza yapmıştı, konuşamadılar. Doktor, "Fikrimce," dedi, "vaziyet Emire'nin lehinedir; demek oluyor ki heriften uzaklaşmak kudretini kendinde buldu, iradesini kullanabildi. Bizden iyilik görmeyi haysiyetine yediremediği için babasının yanına sığınmayı tercih etti. Doğrusu da buydu. Gerçekten bunu yaptıysa kadıncağızı kurtarma ümidimiz artıyor. Artıyor değil tahakkuk[1] etmiş sayılır."

Telgrafa adres olarak Somnur'un apartmanını vermişlerdi. Cevap geceleyin gelebilirdi; gelince Sebati'ye telefon edeceklerdi.

Helecanla geçecek bir gece başladı.

Cevap sabaha karşı geldi, Emire imzalıydı:

"Şimdilik buradayım. Bir müddet aramayınız. Teşekkürler. Döndüğüm zaman karşınızda eski Emire'yi bulmanızı istiyorum."

Hepsi ferahladılar.

Somnur ile Aslıhan, arkadaşlarının bu arzusuna uymak lazım geldiğine karar verdikleri için Emire'yi kendi haline bırakmışlardı. Fakat içleri rahat değildi; günün birinde garajcının yanına dönmesinden korkuyorlardı. Doktor Server:

"Bereket," diyordu, "onu başından atmak isteyen Bedri'dir. Keşke boşandıktan sonra gitseydi, biz de herifin istediği parayı verseydik; iş sağlama bağlanırdı."

Vakanın üzerinden henüz bir ay geçmişti, Emire'nin

1 tahakkuk: gerçekleşme, yerine gelme

babası izinle İstanbul'a ve ziyaretlerine geldi. Son haberleri kendisinden aldılar ve şaşırakaldılar: Kızı Samsun'dan gitmişti. Neeye? Söylememişti; para da istememişti. Şu var ki hareketinden birkaç gün önce tanımadığı yaşlı başlı bir adam eve uğramış, Emire ile gizli olarak uzun uzun konuşmuştu. Muhsin Bey diyordu ki:

"O birinden haber getirdi, belki para da... Kızımın gittiği gün limandan vapur kalkmadığına göre kara yolunu seçmiş olmalıydı. Bütün taksi ve otobüs şoförlerine sordum, tahkikat yaptım. Bilmiyorlardı. Anlaşılan hususi bir otomobile binmiş!"

"Sakın yine İstanbul'a, o adamın yanına gelmiş olmasın?"

"İşte ben de bunu anlamak için geldim; yardım ediniz de öğreneyim."

Sebati derhal harekete geçti; kâtiplerinden işgüzar bir adamı memur etti. Onun getirdiği haberlere göre Sinemköy'deki eve başkaları taşınmıştı; Bedri geçkin dul ile münasebetini arttırmıştı, birlikte yaşıyorlardı, Mecidiyeköyü'nde bir köşkte. Emire'nin izi bulunmamıştı. Garajcının da malumatı yoktu, zaten karısıyla meşgul de olmuyordu.

"Bütün bunlardan ne mana çıkarıyorsunuz?" diye soran üzüntülü babaya Sebati fikrini söylüyor:

"Herhalde vaziyeti iyiye yormak lazım. Emire Hanım'a yardım eden biri çıktı, kendisini rahat edeceği bir yere götürdü. Orada maziyi unutacaktır ve telgrafında dediği gibi günün birinde yanımıza eski Emire olarak dönecektir."

"Kim olabilir bu adam?"

Aslıhan:

"Sakın Yonca olmasın," diyor, "malum ya, buradaki hayatımızı bir zamanlar gayet yakından takip ediyordu. Benimle Sabatin'in nişanlanmamızı bile haber almış, gününde hediyemi yollamıştı."

"Evet ama şimdiki hali bu yardımı yapmaya müsait değil ki... Senin yanına sığınacağını yazmadı mı?"

Somnur'a hak verdiler. Beşinin de aklından bir isim geçiyor, lakin açığa vurmaktan çekiniyorlar: Feridun. Eski koca zengindir, elinde her imkân mevcut; ancak haysiyetine yedirecek mi? O yedirse bile Emire razı olur mu? Somnur, "Arada Semire var," diye düşünüyor, "ikisi de bu yüzden inadı bırakabilirler. Emire bir müddet uzaklarda yaşar, sonra boşanma kararı alır, yine beklerler; nihayet bir yerde, mesela Avrupa'da buluşurlar. Bir gün yine memlekete dönerler ama saçlarına ak düşmüş olarak. O zamana kadar her şey unutulur. Biz bile yadırgamayız."

Aslıhan işi o derece nikbinlikle muhakeme edemiyor, içinden diyor ki:

"Semire'nin hatırı için amcam onun garajcıdan kurtulup bir tarafta haysiyetle yaşamasını elbette ister. Fakat tekrar evlenmeleri, hele ortada bir de garajcının çocuğu dururken imkânsızdır. Zaten bunun olmasını ben de istemem."

Avukat Sebati'ye göre Emire'ye yardım eden muhakkak Feridun Bey'dir. Büyük inatlar ve haysiyet iddiaları çok defa yerlerini birdenbire uysallığa ve alçakgönüllülüğe bırakabilirler. Ne kadar belli etmese yahut dayansa Feridun eski karısını unutamıyordur; ihanet görmüş olması unutamamasının baş sebebidir. Eğer kadın ihanetsiz ayrılsaydı daha ça-

buk unuturdu. Kabul ettiği talak[1] davalarındaki müşahedesine dayanarak Sebati bu fikirdedir. Aldatmış veya başkasına gönül verdikleri için evlerini bırakıp gitmiş kadınlara karşı kocaların muhabbeti marazi bir şekil alarak daha şiddetle devam eder. Kendi kendine diyor ki:

"Öylelerini tekrar ele geçirmedikçe bu kocaların hasreti dinmez. Bu, bir nevi intikam alıştır."

Doktor Server de Sebati'ye yakın düşünüyor:

"Belki de Feridun Bey, eski karısını, kendisini bırakıp gittikten ve başka bir erkekle yaşamaya başlamasından sonra büsbütün, evvelkine benzemeyen hasret dolu bir muhabbetle sevmiştir. Bazı erkek karısına emin olduğu zaman onu sevmesini bilmez; içine şüphe düşünce sevgi kuvvetlenir, ihanete uğradığını anlayınca sevgi şahlanır ve derinleşir, aşk derecesine varır. İyi bir şey değil ama ne yapalım ki bir gerçek. Misalleri de çok!"

Şu noktaya da zihni takılıyor:

"Daha ziyade Feridun tipi ağırbaşlı, sevgide durgun erkeklerin başından böyle vakalar geçer. Uyanıp aşkı anlamaları, gönülden duymaları, coşkun hale gelmeleri için kafalarına vurulması lazımdır. İşte kadından yedikleri ihanet darbesi bu değişikliği yapıverir."

Tek taraflı düşündüğünün farkına vardı:

"Emire'yi tahlil etmeyi unuttum. O kadın da belki biricik vaka ile eski sükûnunu bulacak, ihtirası süreksiz dişilerdendir. Onlara cemiyette çok rastlanır. Macera değil de sa-

---

1 talak: boşanma

dece Fransızların 'escapade' dedikleri, 'bir ara vazife terki' ile yatışıverirler."

Server esasen Emire'ye içine düştüğü cemiyetin mazlumu gözüyle bakıyordu.

"Bir amil daha var," diyor, "o da iki arkadaşının kocalarını severek evlenmiş olmaları. Emire bunu tadamadı, iyi bir izdivaç yaptı ama içinde aşk yoktu. Birbirlerine âşık karı kocanın yaşayışı kadıncağızdaki tatmin edilmemiş arzuyu kamçıladı; Feridun'un fanteziye yer vermeyen kocalığı kendinden büsbütün soğumasına sebep oldu. Hatta aşkla evlenmiş arkadaşlarını kıskandı bile! Belki de bu kıskançlıkla onları hayrete düşürmek bile istedi."

Hemen hemen hepsi, baba dahil Emire'yi mazur görmek değilse de hafifletici sebeplerle merhamete lâyık bulmak istedikleri halde anası Fayiha Hanım, kızını bir türlü affedemiyordu. Üç buçuk senedir yüzünü görmemiş, görüşenlerden bile yüz çevirmişti.

Katı yürekliğinin sebebi sadece vakıanın haysiyete dokunur tarafı olması mıydı? O da vardı; fakat bir servetin geri tepilmesi ve yarın tekrar iktidara geçmesi ihtimali bulunan bir kocanın terk edilmesi keyfiyeti bu işte büyük rol oynuyordu.

Damadı elinden gitmeseydi velev ki partisi iktidardan düşmüş olsun Fayiha politikacılığına devam edecek ya Feridun'u iktidar partisine yamayacak yahut muhalefette faal bir uzuv olarak çalışmaya teşvik ederek yarını sağlayacaktı.

Kızının münasebetsizliği yüzünden neler kaybetmemişti! Artık ne sabık bakan kaynanasıydı, ne de müstakbel bakan... Abdullah Şerif Bey'in bıraktığı büyük servetin nimetlerinden faydalanmak imkânı da kalmamıştı. Ankara'daki parlak hayatını düşündükçe kini alevleniyordu. Hele ihtiyar zenginin tam o sırada ölüp de eski damadı milyonlara konunca büsbütün çileden çıkmıştı ve bu kederle kendi kocasına da tahammül edemez hale gelmiş, Adana'ya kardeşinin yanına kaçmıştı.

Muhsin Bey ona maaşının yarısını gönderiyor, kendisi Samsun'da bekâr yaşıyor. Ne tatlı ümitler ve hülyalarla başlayan kızının evlenmesi masalı Fayiha için kısa bir saltanat devrinden sonra böylece bir fiyasko olarak sona ermiştir.

Emire'yi affedebilir miydi? Etrafındakilere yalnız bir nokta üzerinde durarak diyordu ki:

"Ben de güzel kadındım, kızımdan da güzel! Kısmetime ruhumun hiç hoşlanmadığı bir Muhsin Bey düştü. Hiç sevmedim, zengin ve mevki sahibi de değildi; fakat katlandım. Hoşlandıklarım olmadı mı? Oldu... Ama gönlüme söz geçirmesini bildim, öyle bir hayâsızlık yapmadım."

O kimseye itiraf etmemekle beraber zeki Aslıhan biliyor: Bu ana Emire'yi bir şartla tekrar bağrına bastırır, Feridun ile tekrar evlendiği takdirde! Şu var ki Aslıhan her yardıma hazırdır, izdivacın yenilenmesi müstesna.

Çulhagil, kızı ve damadıyla artık karşılıklı muhabbet halinde olduklarından vakalardan haberdardır, alaka bile gösteriyor, Somnur'a, "Yazık oldu şu Emire kıza," diyor, "İran Kraliçesi kadar güzeldi vallahi! Ne sen, ne o Tatar yosması

eline su dökemezdiniz. Hele Yonca dediğiniz Karakoncolos! Vah vah, aynalı şeydi, doğrusu kayartonun[1] elinden kurtaramadınız."

"Ne mümkünse yaptık, baba. Garajcıya para vermeyi bile düşündük."

"Beceriksiz şeylersiniz hepiniz. Sen de, kocan da, hampalarınız[2] da, topunuz taş arabası!"

"Anlayamadım."

"Yani ahbaplarınız da ahmak, siz de! İşe ben karışsaydım gaco[3] çoktan feraha kavuşurdu."

"Karışıver, babacığım."

"Kilometre dolduracak halde değilim."

Somnur, babasına Emire'nin habersizce Samsun'a gittiğini bildirince Çulhagil homurdandı:

"Kendi bilir. Santralı bozulmuş salozun!"[4]

1 kayarto: ahlaksız kimse, melun
2 hampa: akılsız, budala
3 gaco: kadın
4 saloz: salak

BAŞLANGICA DÖNÜŞ

İskenderun
Cumartesi, 3 Temmuz 1943

Sevgili Aslıhan,

Dün sabah buraya geldim, yarın kasabama gideceğim ve Kurudeğirmen Sokağı'ndaki etrafı kerpiç, duvarla çevrili evimize kapanacağım. Ne kadar zaman için? Belki senelerce sizleri görmek müyesser olmayacak. Şimdilik benim için İstanbul bir daha erişilmesi hemen hemen imkânsız, çok uzak bir belde. Sadece uzak mı? Aradan bir müddet geçince yabancı da olacak; orada altı yıl ömür sürdüğüme kendim de inanamayacak hale geleceğim. Galiba Yonca'nızı ilelebet kaybettiniz.

Neyse... Daha ilk mektubumda kederli, ümitsiz görünmek doğru değil. Sana yolculuğumun nasıl geçtiğini anlatmak istiyorum. Zira bu yolculuk esnasında ben muharrir oldum, bir roman muharriri! Şu var ki romanım henüz yazılmamıştır, tatlı tatlı düşünülmüştür. Teferruatına kadar öylesine mükemmel düşünülmüştür ki âdeta yaşanılmıştır.[1]

1 Nitekim Yonca bu romanı sonradan yazmış, Hatay'a bir gidişinde muharrire göstermiş, muharrir de o konuyu ele alarak okuduğunuz şekle sokmuştur.

Ne malum? Belki de bir gün bunu yazacağım. Sınıfın edebiyattan birincisi değil miydim? Mezunluk imtihanında yine edebiyattan "Pekiyi" derece almamış mıydım? Muhayyile kuvvetimi bütün öğretmenlerim beğenmiyor muydu?

Bak, bu iş nasıl oldu, anlatayım:

Abdurrahman Dayı'nın himmetiyle kurulduğum yataklı vagonda yalnızdım. Pencerenin önüne geçtim, dışarıyı seyrediyorum. Pendik'e kadar İstanbul devam etti. Asıl gurbet yolunun hüznünü İzmit'ten sonra duymaya başladım. Hele ertesi günü bozkırlarda gözümü açınca hüznüm ıstırap haline girdi. Bunu yatıştırmak lazımdı. Sizleri düşünüyordum; seni, Somnur'u, Emire'yi ve kurduğumuz "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetini...

Kendi kendime dedim ki:

"Evvelki gün birbirimizden ayrıldığımız zaman mektebi yeni bitirmiş, hayata henüz atılmamış dört genç kızdık. Kimin ne yapacağını bilmiyorduk, bilemezdik. Karşılıklı yardım yemininde bulunmuştuk. Şimdi ben, şu uçsuz bucaksız bozkırları geçerken muhayyile kuvvetime ve biraz da bildiğim karakterlere dayanarak onların yirmiden kırk yaşına kadar yaşamaları ihtimali olan yirmi yıllık hayatlarını bir roman şekline sokarak yazacakmışçasına düşünemez miyim?"

Romanın ismi birdenbire zihnimde parladı: "Dört Yapraklı Yonca." Nereden başlamalıydım? Cemiyeti kurduğumuz günden yani Somnur'un köşkündeki toplantıdan...

Zaten bu toplantıdan bir hafta sonra beni trene koymuştunuz. Hayatımızda daha en küçük bir değişiklik olmamıştı. Vakayı sürüklemek için bir başlangıç icat etmem lazım geliyordu, zararsız bir macera!

Bunu kolay buldum: Sana, hakikatte mevcut olmayan genç bir amca hediye ettim. Neden mi? Zira Emire'yi o amca ile evlendirecektim. Sonra sırasıyla bana, sana ve Somnur'a da birer koca bulacaktım. Nasıl ve neci olmalıydılar bu kocalar?

"Aslıhan'a çok para kazanan bir avukat münasip," dedim, "Somnur'unkini parasız doktor yapayım; babası zaten milyoner. Emire'nin kocasını derece derece yükselteyim, maliye müfettişliğinden mebusluğa, oradan bakanlığa geçsin. Haşmetli güzelliğine yakışan budur, hatta yetmez... Yaşlı, çok zengin bir akraba da katmalı ki mebusluk ve bakanlık tahsisatının sağlayamayacağı parlak bir hayat sürebilsinler!"

Peki, kendim? Kendim için bulacağım koca?

İşin içinden bir türlü çıkamadım. Sonunda hayalden Iraklı bir paşa zuhur etti, bir altın babası. Bana kürkler, elmaslar aldı, altıma Cadillac arabalar sürdü, birlikte dünyayı gezmeye başladık. Fevkalade zarif, kibar, alımlı bir hanımefendiydi artık sizin Yonca! Ankara'ya o halde geldi, bakan hanımı Emire ile bir baloda karşılaştı. İstanbul'u ziyaretinde Aslıhan'ın evine elçilik arabasıyla gitti.

Ancak ben, üç arkadaşımın muhayyel hayatını gerçeğe yakın bir vuzuhla, hemen hemen tam realistçe tertiplediğim halde kendiminkini ne kadar kafa yorsam bir şeye benzetemiyordum. Düşündüm, taşındım, Yonca'yı esrarengiz bir kadın yapmaktan başka çare bulamadım.

Bulamazdım da... Kasabadaki otelci kızını Iraklı petrol kralı nerede görecek, nasıl sevecek ve onunla ne diye evlenecekti? Pek ahım şahım bir şey de değildim, üstelik! Mil-

yoner maceracı kadın hakkında da esaslı bir fikrim yoktu, bilmediğimi bu esere sokamazdım.

"Yonca'nın hayatını meçhul, müphem bırakırım, hatta böyle yaparsam hikâye daha merak verici olur," dedim. Bozkırlar sona ererken benim hayal romanım da son sayfalarına gelmişti.

İki gözüm Aslıcığım! Sana o hayal romanda, hakikatteki hüviyetini pekâlâ muhafaza ettirdiğimi sanıyorum. Sevimliliğinden, cana yakınlığından, emsalsiz seksapelinden hiç kaybetmedin. Somnur da daima altın kalpli, ince ruhlu, iyilik yapmayı sever, tam insan kaldı.

Baktım ki bir roman bu kadar düpedüz, tek istikamette, bükülüp kıvrılmadan, aksilik göstermeden gidemez. İstemeye istemeye bizim sevgili Emire'yi kendi seviyesinden olmayan münasebetsiz, fakat çok yakışıklı bir erkeğe âşık ettim.

Daha evvel ona fevkalade parlak, dertsiz ve elemsiz bir hayat sürdüğüm için araya birkaç seneden ibaret darlık ve üzüntü sokabilirdim. Epeyce ıstırap çekti, fakat "büyük aşk"ı ve çileli zevkini de aramızdan yalnız Emire tattı... Ve yeniden eski yüksek muhitine döndü.

Başka türlü yapamazdım, güzeller güzeli kızı çok severim. Hoş, hanginizi daha az severim, hanginiz için canımı vermeye hazır değilim? Kızcağız romancılığımın hışmına uğradı, fazla güzelliği yüzünden hırpalayıcı aşk talihsizliği veya bir bakıma aşk piyangosu kendisine isabet etti. Hele şu "Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti yok mu? Hikâyemin belkemiği odur; ilhamı ondan aldım ve hadiseleri hep ona bağladım.

Evet, romanım sonuna yaklaşırken bozkırlardan çıkmış,

Toroslara girmiştik. Hissettim ki manzara değişikliği ilhamımı zayıflatacak. Bitirmek lazım geliyordu. Ama nasıl?

İlk ve en mühim iş Emire'yi kurtarmak olmalıydı. Birdenbire Çulhagil hatırıma geldi. Kendi kendime dedim ki:

"Öteden beri hazzetmediğimiz vurguncuya, kızını memnun etmek için bir iyilik yaptırayım, ömrümde bir kerecik olsun istisnai bir harekette bulunsun... Romanlarda sürprizlere çok rastlanır ve okuyanlar bunlardan hoşlanır. Aynı taktiği ben de kullanırım."

Düşündüğüm şu oldu: Samsun'da zavallı Emire'yi ziyaret eden adamı Çulhagil yollamıştı; izzetinefsinden fedakârlığa katlanmayan kuru yürekli ve muhayyel Feridun Bey değil! Mademki amcan hayal mahsulü bir tiptir, ona yüklemekte hiçbir mahzur yoktu. Tabiatıyla Aslıhan bundan dolayı üzülmeyecektir.

Çulhagil'in adamı Emire'ye diyor ki:

"Evladım! Beni sana gönderen Atıf Bey'dir. Başına gelenleri Somnur ile Aslıhan hanımların ve kocalarının ağzından işitip öğrenmiş. Kayıtsız bir tavır takınmakla beraber meseleye uzak kalmamış; senin bir irade kuvveti göstererek babanın yanına sığınmandan memnun olmuş. Fakat bakmış ki eski arkadaşlarından ve kocalarından gelecek yardımı haysiyetine yediremiyorsun, daha da hoşlanmış. Teklifi şudur: Hiç kimsenin haberi olmayacak, hatta hiçbir zaman kızının bile... Bu şartla Atıf Bey seni manevi evladı yerine koyacak; her yardımı yapmaya hazır. Kabul edersen hemen gidebiliriz."

"Nereye?"

"İstediğin yere, hatta Avrupa'ya. Tabiidir ki mütevazı şekilde yaşayacaksın, mesela İtalya'nın şirin, küçük bir kasabasında, temiz bir pansiyonda. İki sene için bütün ihtiyacın temin edilecek, ondan sonrasını yine o düşünecek. Fakat Atıf Bey tahmin ediyor ki bu iki sene içinde fena günlerin hatırası unutulmuş olacak. Kalbinde yeni ümitler belirecek; memlekete dönecek hale geleceksin; döndüğün zaman artık yeni hayatını kuracak vaziyette bulunacaksın."

Emire şaşkın ve kararsız. Çulhagil'in ağırbaşlı, güven verici adamı tekrar ediyor:

"Bu sır üç kişi arasında kalacak ve senin ifşa edeceğin güne kadar bizim tarafımızdan muhafaza edilecek. İfşa mecburiyetinde değilsin, hayatının sonuna kadar saklayabilirsin. Nitekim o ve ben saklamaya yeminliyiz! Cevabını ne zaman alabilirim, yavrum?"

"Hemen şimdi!"

Yaşlı, ağırbaşlı adam genç kadının yüzüne baktı; gözlerinin yaşla dolu olduğunu gördü. Henüz "Evet" dememişti ama belli ki heyecandan bunu söyleyemiyordu. Anladı, mırıldandı:

"Teşekkür ederim kızım... Atıf Bey zaten kabul edeceğine emindi. Şimdi telefonla bildireceğim. Bildireyim mi?"

"Evet... Minnettarlığımı da lütfen söyleyiniz. Yapacakları insaniyet inşallah beklediği neticeyi verir. Vermesi için bütün gayretimi kullanacağım. İnsan gücü dışında gayret sarf edeceğim."

"Böyle olduktan sonra iş olup bitmiş sayılır."

... İşte Aslıhancığım, bizim güzel Emire'mizi roman ica-

bı istemeyerek sürüklediğim nahoş maceradan bu şekilde sıyırmayı kararlaştırdım; onu çocuğuyla beraber İtalya'ya yolladım. Fakat mesele yine de halledilmiş olmadı. Çulhagil hem parasına hem de nüfuzlu mevkiine güvenerek garajcı kocayı zorlamış, boşanmaya razı etmiş, mahkeme kararını almıştı. Artık Emire bir duldu; iki kocadan ayrılmış, iki çocuklu taze bir dul!

Onu üçüncü bir kocaya mı vermeliydim yoksa olduğu gibi bırakmalı mıydım? Tekrar Feridun'a dönmesi en muvafık hal çaresiydi ama bunun ikisini de alçaltan bir tarafı vardı.

Toroslar boyu düşüne düşüne nihayet yine bunda karar kıldım. "Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti azasını bir araya getirmeli, hikâyenin başındaki gibi yeniden can ciğer halde sokmalıydım. Ancak vakanın unutulup eski samimiyetin tekrar elde edilmesi için dördünü de onar yaş daha büyültmek, kırklık hanımefendiler yapmak lazımdı.

Önce sen gözümün önüne geldin. Yirmi sene evvelki kadar hoştun, neşeliydin, seksapelini muhafaza ediyordun. Genç erkeklerin bile başını çevirtiyor, orta yaşlıları arkandan sürüklüyor, büsbütün yaşlılara gençlik hasreti çektiriyordun.

"Şu hanımefendiye bir unvan da vereyim," dedim, "İstanbul Mebusu yapayım."

Görüyorsun ya, senden hiçbir şey esirgemiyorum! Somnur'a gelince, onu Türkiye'nin en mühim bir hayır ve şefkat müessesesine, mesela Kızılay'a Birinci Reis olarak seçtirdim. Memleketin en çok sevilen kadınıydı. Bütün kusuru, eğer kusur sayılırsa, tombulluğu! Bizim eski "çeşmibülbül" kız

şimdi saçlarına vaktinden evvel kır düşmüş şişmanca bir hanımdır ama faaldir; teşkilatçı olarak milletlerarası bir şöhret kazanmıştır. Avrupa ve Amerika mecmualarında resimleri çıkıyor, hakkında uzun makaleler yazılıyor.

Emire bir aralık uzaklaştığı mükellef yalıda çok basit bir hayat sürmektedir. Semire on sekiz yaşında bir afet... "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin manevi evladı.

"Sen? Sen nesin, ne âlemdesin?" diye soruyorsun, elbette. Ah Aslıcığım! Hakikatte 1943 yılındayız; Yonca yataklı vagon penceresi önünde bütün bu romanı hayalinde yaşayan lise mezunu taşralı bir kızcağızdır. Bahis mevzuu sizler olunca hayal kurmak pek kolay, zira malzeme hazır. İstanbullu ve hali vakti yerinde; her türlü gelişmeye elverişli güzel çocuklarsınız. Fevkaladeden bir şanssızlığa uğramazsanız –ki uğramayacağınıza inanıyorum– pek uygun kocalar bulabilirsiniz, iyi bir aile kurmamanız için de sebep yok. Uygun koca ile iyi aile sözlerinden muradım bunların kendi seviyenizde olmasıdır.

Burada ben öylesini ele geçirecek vaziyette değilim.

Romanımda bir Faiz Taib Bey icat ettim, tam manasıyla hayali muhal![1] Halbuki senin için bir Sebati bulmak işten bile değildir; Somnur ise daima bir Dr. Server elde edebilir, Emire'yi neden bir Feridun almasın?

Her neyse... Gerçeğe uyarlığı, mantık ve muhakemeyi bırakalım! Yonca, Bayan Taib ve milyoner oluvermiştir. Hikâye ve hülya değil mi bu! Artık masalımızın son sahnesine gelelim, 1963 yılına ve "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin kurulduğu yıldönümü gününe.

---

1 muhal: gerçekleşmesi olanaksız

Aynı yerdeyiz, Somnur'un köşkünde, mayıs ayının 29'uncu günü. Yirmi sene evvelki yirmişer yaşındaki dört kız bugün kırkına basmış olgun hanımlardandır. Onlar değişiyor, gelişiyor da İstanbul eski halinde mi?

Hayır!

Bazı farklar var. Mesela iki sahili şimdi bir asma köprü birbirine bağlıyor. Köşkün bahçesinden Çamlıca tarafına bakarsanız tepede muazzam bir turistik otel görürsünüz, yeni yetişmiş çam ormanı içinde. Orman körpe fidanlarla bütün eski kel sahaları kaplamaktadır, yani bu semt ismine uygun bir manzara almıştır, tamamıyla çamlıktır. Gerçekten Çamlıca olmuştur.

Bir de Beşiktaş tarafına göz atınız. Çırağan harabesi yerinde dünyanın en lüks otellerinden biri yükselmiş. Sırtlara doğru bütün Boğaziçi çıplaklıktan kurtulmuş, mamure[1] kesilmiş. Kıyı ile tepeler arasındaki caddelerden şimdikilere benzemeyen acayip biçimli nakil vasıtaları işliyor.

Uzatmayalım, muhayyilesi azıcık hareketli bir adam bu manzaraları asrın icaplarına göre istediği gibi süsleyebilir.

Dört hanımefendi bahçedeki ateş ve menekşe güllerinin altına kurulmuş mükellef bir masa başındadırlar, yemeğin sonuna doğru... Yirmi sene evvel buzdolabından aşırdıkları ve ilk defa tattıkları viskiyi hatırlıyorlar, gülümsüyorlar.

Az sonra, "Dört Yapraklı Yonca" cemiyetinin yirminci yıldönümünü şampanya içerek kutlayacaklar. Nutuk, günün sayılı hatiplerinden biri olan Cemiyet Reisi Somnur tarafından verilecek ve buna Mebus Aslıhan Hanım kendisi kadar sevimli, esprili bir cevapla mukabele edecek.

1 mamure: bayındır yer

İçlerinde mahzun değilse de nispeten durgun olanı, güzelliği eksilmiş değil, artmış bile diyeceğimiz Emire'dir. Zaten ona hürmeten nutuklara fazla ciddi mahiyet verilmeyecek, vakalar üstünkörü geçilecek. Merasim bitince dört koca şehirden gelecekler, hep beraber Uludağ'a gidilecek.

Otomobilin demode olduğu bir çağa girilmiştir; nakil vasıtası helikopterdir. Hanımlarla beyler karlı dağa havadan inecekler, her çift kendi helikopterine binerek! Aslıhan vaktiyle nasıl bisiklet, motosiklet ve otomobil meraklısı ise şimdi de bu yeni alete merak sarmıştır; onu da öbürleri gibi ustalıkla kullanıyor.

Zamanı gelince aya çıkacak ilk Türk kadını da muhakkak Aslıhan olacaktır.

Sevgili Aslıcığım! Romanımda bildiğimiz eşhastan, hele hakiki tiplerden hiç kimseyi öldürmeye cesaret edemedim, lüzum da görmedim. Muhayyel olanlardan bir tanesi müstesna: Garajcının küçük oğlu. Onu yaşatsaydım kocasıyla tekrar bağdaşan Emire'yi epeyce zor duruma sokmuş olacaktım; Semire'ye vakfedeceği sevgisi taksime uğrayacak, aşk mahsulü o yavru daima maziyi hatırlatacak, Feridun Bey'e de üzüntü verecekti. Ortadan kaldırıverdim.

Fayiha Hanım'ı mı soracaksın? İyidir, hayatından memnundur, emekliye ayrılmış bulunan kocasıyla yine Bakırköyü'ne dönmüş, muhalif partilerden birinin çenesi düşük elemanlarından biridir; sabık Cumhur Reisi'nin yanında çekilmiş fotoğrafı yine piyano üzerindeki yerine konmuştur. Ümidi büyük: Güzellikte anasına ve ninesine taş çıkaran Semire'yi müstakbel iktidarın zengin bir vekiline verecek,

tekrar Ankara'ya gidip hükümette oluşun keyfini bir daha sürecek.

"Ama," diyor, "bu sefer araya bir garajcı sokmamak şartıyla! Maymun gözünü açtı."

Abdurrahman Dayı dinçliğini muhafaza ediyor; malum ya, Kırımlılar uzun ömürlü olurlar. Şadıman ve Naciye hanımlar afiyettedirler, ancak bu sonuncusu kocası tarafından artık İspermeçet diye çağrılmıyor; zira günün birinde şişmanlamaya başlamış, önlenememiş, küpe dönmüştür. Çulhagil şimdi hanımına yeni bir isim buldu: Babaçko![1]

Vurguncu, romatizmalarını bahane ederek ikide bir Avrupa kaplıcalarıyla su şehirlerine gitmektedir. Bir tek kelime ecnebi lisan bilmediği halde oralarda ahbaplar edinmiş, meclislere girmekte, tuhafı iyi kabul görmektedir. Biri İtalyan Rivierası'nda, öbürü Leman Gölü kenarında iki köşkü de var.

Emire ondan gördüğü iyiliği nihayet bir gün arkadaşlarına anlatmış, sırrı kendisi ifşa etmiştir. Herkesi hayrete düşüren bu, beklenmedik alicenaplık üzerine "Dört Yapraklı Yonca" cemiyeti Çulhagil'i ittifakla fahri azalığa seçti. Dört yapraklı yonca resimli bir rozet yaptırdılar, Atıf'ın ceket düğmesine taktılar. Vurguncu elbise değiştirdikçe yakasını yokluyor, rozeti takılmış bulmazsa hizmetçisine haykırıyor:

"Cebeşâki! Nerede benim kokoroz?[2] Bir daha unutursan hacı pintorosa kavuşursun ha!"

Cici kardeşim Aslı! Mektubum uzadı. Deniz saatin geldiyse hiçbir şey, bu mektubum bile seni derhal yola çıkmak-

1 babaçko: güçlü, iri yarı
2 kokoroz: sivri uçlu uzun şey

tan alıkoyamaz; yarıda bırakır, Bostancı asfaltını tutar, o cana yakın, gözleri çeken emsalsiz yürüyüşünle, etrafta tazeliğine arzular uyandırarak uçup gidersin. Hayal âleminden dönelim. Hakikatte 1963 senesinde değiliz, mektubumun tarihine bak: 3 Temmuz 1943. Yani daha yirmi yaşında, liseyi bir hafta önce bitirmiş bir kızsın; ben de öyleyim; Somnur ve romanımda üçüncü izdivacını yaptırmış olduğum güzel Emire de aynı yaşta!

Hangisini istiyorsun? Yaşında kalmak mı, yoksa kırkını bulmak mı? Hani, doğrusunu söylemek lazım: Bebek sırtında mükemmel bir villası olan hem genç, hem zengin, ayrıca çok yakışıklı Avukat Sebati kolay elde edilir bir koca değildir. Hele bir düşün!

Şu var ki benim bulduğum dört yapraklı yoncaya ve o isimle kurduğumuz uğur cemiyetine karşı da güvenini kaybetme. Zaten romanımı da buna inanarak anlattığım gibi tatlıya bağladım. Sen neticeye bak yavrum! Hepimiz kırk yaşına bastığımız zaman mesuduz; hiçbirimizin eksiği yok. Çocuklar yetişmiş, torunlar yolda, sıhhat ve refah içindeyiz. Gıpta edilecek bir yaşlılık bizi gülümseyerek uzakta bekliyor.

Dilerim Tanrı'dan, hakiki hayatımızda da öyle olsun. Hayır, şekerim... Mümkünse daha iyi olalım. İçim diyor ki olacağız. İçim beni aldatmaz.

Yonca'n

Refik Halid Karay'ın Eserleri

Anı

1- Minelbab İlelmihrab

2- Bir Ömür Boyunca

Hikâye

1- Memleket Hikâyeleri

2- Gurbet Hikâyeleri ve Yeraltında Dünya Var

3- Memleket Hikâyeleri – Gençler İçin

4- Gurbet Hikâyeleri – Gençler İçin

Kronik

1- Bir Avuç Saçma

2- Bir İçim Su

3- İlk Adım

4- Makyajlı Kadın

5- Tanrı'ya Şikâyet

6- Üç Nesil Üç Hayat

7- Üç Nesil Üç Hayat – Gençler İçin

Mizah

1- Ago Paşa'nın Hatıratı

2- Ay Peşinde

3- Deli

4- Guguklu Saat

5- Kirpinin Dedikleri

6- Sakın Aldanma, İnanma, Kanma

7- Tanıdıklarım

Roman

1- Anahtar

2- Ayın Ondördü

3- Bu Bizim Hayatımız

4- Bugünün Saraylısı

5- Çete

6- Dişi Örümcek

7- Dört Yapraklı Yonca

8- Ekmek Elden Su Gölden

9- İki Cisimli Kadın

10- 2000 Yılın Sevgilisi

11- İstanbul'un Bir Yüzü

12- Kadınlar Tekkesi

13- Karlı Dağdaki Ateş

14- Nilgün

15- Sonuncu Kadeh

16- Sürgün

17- Yerini Seven Fidan

18- Yezidin Kızı

19- Yüzen Bahçe

Refik Halid Karay'a Dair Bir İnceleme

Refik Halid Karay – Ankara

Hazırlayan: Ali Birinci

Refik Halid Karay

Dört Yapraklı Yonca

"Namusumuz üzerine yemin ederiz!
Dört genç kız ayağa kalkıp hep bir ağızdan böyle söylediler.
Dördünün de gözleri karşıya dikilmiş, göğüsleri ileride, ayakları hizaya gelmiş, 23 Nisan bayramı için hazırlıklar yaptıkları sırada öğrendikleri vaziyeti almışlardı.
Evinde din terbiyesi ile yetişmiş olan Yonca, bu kadarı kâfi görmemişti ki en ciddi sesiyle sordu:
Vallahi mi? Billahi mi?
Yine hepsi cevap verdiler:
Vallahi! Billahi!
Merasim bitmişti; artık 'Dört Yapraklı Yonca' isimli yardımlaşma cemiyeti kurulmuş oluyordu."

Ruskin'in şu sözü Türkçenin en önemli ve en parlak renklerinden biri olan Refik Halid'in yapıtlarına ne de yakışır: *"Kitapları iki gruba ayırmak mümkündür: Günün kitapları ve her zamanın kitapları."*

ISBN 978-975-10-3040-5

